458

Jan Weiss

CAMPIONUL VÎRSTEI

JAN WEISS (1892–1972), personalitate complexă a literaturii cehe, este considerat reprezentantul prozei literare fantastice nu numai în Cehoslovacia ci și în contextul literaturii universale.

În volumele sale publicate : **Baraca morții** (1927), **Oglinda cu reflexie întîrziată** (1927), **Casa cu 1000 de etaje** (1930), **Tăcerea e de aur** (1933), **Chemarea în ajutor** (1947), **Întîmplări vechi și noi** (1954), autorul încearcă să răspundă interogațiilor asupra sensului vieții și să creioneze atributele existenței umane.

Lei 16,50

EDITURA UNIVERS

GLOBUS

14

JAN WEISS

campionul vîrstei

1988

JAN WEISS

CAMPIONUL VÎRSTEI

Clubul cărții digitale 2024

Coperta colecției : ION STATE
Grafica : Mircea Dumitrescu. Ilustrația : Dan Stanciu

Selecția s-a făcut după volumele :
JAN WEISS
*1. BLÁZNIVÝ REGIMENT
ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL,
PRAHA, 1979*
*2. LIDÉ VE ZVĚROKRUHU,
MELANTRICH, PRAHA, 1980*

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii UNIVERS

GLOBUS

Jan Weiss

campionul vîrstei

Traducere și note de
HELLIANA IANCULESCU

EDITURA UNIVERS

București
1988

APOSTOLUL

A APĂRUT în tabăra de prizonieri într-o toamnă. Nimeni nu-l cunoştea, nimeni nu ştia de unde venise. Hoinărea printre barăci, le trecea pragul şi hăituit lovea cu pumnii în ziduri, se uita prin ferestre şi cerea să fie lăsat înăuntru. Şi dacă uşile se închideau la vederea lui, se oprea în mijlocul taberei şi chema prizonierii să se apropie de el. Agita un băţ şi zornăia o cutie de conserve în care se găseau cîteva pietricele.

Scheletul lui înalt, slab, cu pielea galbenă se clătina, înfăşurat într-o pelerină găurită, încinsă la mijloc cu o curea subţire. La cingătoare îi atîrna o tolbă din pînză în care zornăiau la fiecare mişcare o tablă şi o lingură. Pe cap purta o şapcă austriacă. Cocarda ei ruginie flutura de colţul lăsat în jos asemenea tipsiei unui clovn. Mustaţa lungă de un galben murdar îi ajungea pînă la brîu, iar ochii albaştri îi străluceau intens de parcă ar fi privit un vis înfrigurat care se prăvălea.

În buboaiele deschise de pe gît îşi făcuseră cuib păduchii care lăsau pete albicioase, mişcătoare pe pelerina lui şi se plimbau încet

dintr-o cută în alta. Avea păduchi și în mustața lungă, în păr și în sprîncene.

Celor ce-l vedeau prima oară și erau mai puțin acoperiți de păduchi decît el le provoca mai degrabă un sentiment de repulsie decît de compătimire. Aruncau în urma lui cu noroi și pietre, îi lipeau pe spate hîrtiuțe cu desene și cuvinte batjocoritoare.

Dar cînd începea să vorbească, toți amuțeau, căscînd gura de uimire și frică. Buzele lui fremătau cuvinte ciudate, pline de forță, adevăr și de ceva cumplit la care toți se temeau să se gîndească, dar care se apropia de ei în mod inevitabil.

— Știu că vă e frică de moarte. Citesc asta în ochii și buzele voastre, iar pe fața vi se citește moartea! Am venit să vă învăț cum trebuie să muriți. Am venit să vă ușurez teama pentru ca să nu vă mai fie groază de moarte, ci dimpotrivă ca să vă bucurați de ea. Toți sînteți îndrăgostiți de carnea și măruntaiele voastre care vor fi aruncate în groapa comună, pradă viermilor. Toți vă închipuiți că nu există viață în afara acesteia, iar eu am venit să vă aduc un mesaj de pe steaua Olaia. Este steaua sclavilor de pe acest pămînt. Lutul în care sînt învelite sufletele voastre e primit de la acest pămînt; trebuie să-l dați înapoi pămîntului. Fiindcă o să dobîndiți o nouă înfățișare, sufletele voastre vor primi o nouă îmbrăcăminte. Și eu o să vă povestesc despre noua voastră viață de pe steaua Olaia pentru ca despărțirea de această planetă mucegăită să pară mai ușoară.

De aceea vă sfătuiesc să puneți capăt suferințelor acestei vieți. Aruncați zdrențele trupurilor voastre ce vă leagă de acest pămînt. Eliberați-vă sufletele! Rugați-vă noaptea la stele! Ele sînt locurile de popas ale sufletelor veșnice în pelerinajul lor prin infinit.

Exclamațiile, făgăduielile și chemările lui au găsit în mulțime inimi arzătoare care-i veneau în întîmpinare. S-a format astfel un mic grup de învățăcei care îl însoțeau în drumurile lui prin tabără, apărîndu-l de mulțimea răutăcioșilor.

Unii îl numeau proroc, alții nebun.

— Ne aduce o viață nouă! declarau unii, iar alții spuneau:

— Aduce moarte!

Unii îl întrebau: „Cine ești? De unde vii, de vorbești astfel cu noi?"

Iar el le răspundea.

— Am venit aici de pe steaua liberă Aliovali care este o cometă. Se rostogolește veșnic prin spațiu, nesupusă nici unei legi a revenirii, își croiește drum prin cosmos după propria ei voință, ocolind stîncile lumii. Face parte dintre stelele puternice care s-au împotrivit robiei cu forțe primare și-au țîșnit în spațiul cel larg în căutarea marii aventuri. Este locuită de ființele cele mai desăvîrșite fiindcă sufletele lor se vor încarna în stelele pe care și le aleg singure. Străbătînd în lung și-n lat cosmosul, ele au descifrat enigma veșniciei și tainele infinitului. Sînt atotputernice fiindcă sînt zei. Aliovali este steaua zeilor. Și eu sînt un locuitor al stelei Aliovali. Și o să mă întorc

din nou pe ea după ce o să scutur materia hidoasă în care m-am înfășurat de bună voie pentru a explora aceste ținuturi uitate de lume.

Aici apostolul făcu o pauză și toți au reflectat o clipă dacă pot da crezare cuvintelor lui. Apoi s-au auzit glasuri :

— Ce stea zici că e cea pe care o să ne mutăm după moarte ?

— Ce fel de viață o să ducem pe acolo ?

— Se numește steaua Olaia, zise el și „este soarele arzător unde o să trăiți în foc".

Iar ei au început să țipe :

— Oare se poate trăi în foc fără să arzi ? Sau acela va fi iadul în care o să ne coacem pentru păcatele noastre.

Și el, de parcă ar fi așteptat această întrebare, răspunse :

— Nebuni, ce sînteți ! S-a sufocat cineva dintre voi cu aer ? Sau peștele se îneacă în mare ? Așa și voi o să trăiți prin foc căci focul va fi trupul în care vor fi îmbrăcate sufletele voastre. Și eu am fost cîndva o pasăre de foc pe steaua Olaia și pot să vă povestesc despre calmul liniștit al focului.

Dar ei nu l-au lăsat să încheie vorba și l-au întrebat, bombănind :

— Nu putem da crezare vorbelor tale că o să trăim și după moarte. Ce, mai există și o altă viață în afara acesteia ? Fă o minune și atunci o să te credem.

Iar cei ce credeau într-un singur dumnezeu, îl amenințau cu pumnii, țipînd :

— Comite un sacrilegiu împotriva cerului !

— Ucideți-l pe falsul proroc !

Alții strigau :

— L-a cuprins delirul febrei !

— Să meargă la spital !

— A fugit de la ospiciu !

— Feriți-vă de el, căci este aducător de moarte !

Dar credincioșii care stăteau întinși la picioarele lui și-i sărutau marginea pelerinei exclamau :

— Maestre ! Dă-ne moartea ! Arată-ne cum să murim astăzi pentru ca să trăim în stele.

— Eu o să mor primul fiindcă am băut din apa rîului ce străbate tabăra. Beți din apa acestui rîu și o să uitați curînd de lumea asta. Fiindcă acesta este rîul uitării...

Cei ce nu vroiau să moară își înălțau vocile pline de groază și spaimă :

— Să nu beți din apa contaminată de tifos ! Omorîți-l pe criminal înainte să molipsească tabăra ! El însuși e contaminat, moartea i se citește din priviri !

Cîteva pietre au zburat deasupra capului lui. Dar discipolii l-au acoperit cu trupurile lor pentru a-l ocroti de lovituri. Apoi își ațintiră privirea pe buzele lui, dar el era deja atît de slab încît nu mai rezista să stea în picioare. S-a întins pe pajiștea uscată, închizînd ochii. L-au acoperit cu pelerinele și s-au așezat în jurul lui ca să-l păzească. A zăcut așa multă vreme fără să se miște, cu fața întoarsă spre bolta pe care licăreau primele stele. Cei care erau foarte aproape de el i se uitau în ochi să vadă dacă nu cumva doarme. Dar el nu dormea. Ochii albaștri erau larg deschiși, întu-

necați ca bolta cerului și plini de stele. Buzele îi fremătau de șoapte molcome. Toți s-au adunat lîngă el, apropiindu-și fețele de obrazul lui și urechile de slovele lui. Iar el șoptea :

— Am fost un fluture pe steaua Kolalala. Aripile mele erau uriașe precum pînzele unui vapor și aveau darul de a grăi prin culori așa cum voi vorbiți prin cuvinte. Formau curcubee din mii de culori din care voi cunoașteți numai șapte. Toată lumea voastră e compusă din șapte culori fiindcă pămîntul vostru este cel mai sărac dintre toate... Pe steaua Zalalava trăiesc ființe ca norii schimbători și ele se înțeleg prin miresme... Vedeți steaua aceea care arde cu vîlvătăi purpurii, se îmbracă în culori albăstrii, se stinge și apoi din nou arde ? Acelea sînt semnalele de pe steaua Malilali care cere ajutor. A trecut multă vreme de cînd ea a fost cucerită de locuitorii stelei pirat Mavalaiali care merg țîșnind ca săgețile fiindcă extremitățile lor sînt formate din niște spirale uriașe. Iar steaua aceea verde de lîngă ea se numește Rolakoiala... Pe ea am fost cîndva o floare cîntătoare... Cea mai domoală adiere o poartă deasupra apelor cîntătoare fiindcă e mai ușoară decît aerul. Pe steaua Lalaiaka am fost un cristal sîngerînd ce răsuna în armonia celorlalte cristale și tînjea de dorul aflării misterelor universului... Locuitorii planetei Vikolaiali sînt mai înalți decît munții acoperiți cu zăpezi veșnice. De la începutul existenței ei construiesc un turn pentru a ajunge la soarele lor care e cel mai mare din tot universul. Și eu am fost unul

dintre constructorii turnului mînat de dorința fierbinte de a ajunge la soare. Pe fundul stelei Kavalaiala am trăit într-o cochilie transparentă și zburătoare așezată în eter lichefiat și dulce fără a ști nimic despre univers. Pe steaua Valaliiala lujeri zvelți se înalță pînă la cer. Pe fiecare lujer încolțesc două ființe a căror viață reprezintă un singur spasm al dragostei... V-aș povesti încă multe... dar nu mai pot. E timpul să mă întorc pe steaua mea... O să aduc un mesaj despre această planetă ale cărei ființe se mănîncă una pe alta. Un mesaj despre omul care e mai crud decît o fiară, fiara fiarelor... Am fost și eu om...

Continua să mai șoptească ceva, dar acestea nu mai erau cuvinte, ci freamătul liniștit fără culoare al buzelor unui muribund.

Încet i s-au stins și stelele din ochi, iar gura i s-a înfiorat pentru ultima oară. În cele din urmă le-a rămas în brațe numai un trup urît mirositor, putred și plin de puroi.

Îi priveau cu groază chipul tăcut și misterios cu ochii larg deschiși la stele.

— A plecat pe steaua lui ! au grăit discipolii, dar unul dintre necredincioși s-a apropiat de trupul lui, i-a desfăcut mantaua și i-a rupt-o. Avea pieptul acoperit de pete mici roșii prin care înflorește tifosul pe corpul omenesc.

— Aiura în febra tifosului, zise necredinciosul, dar credincioșii dădură din cap :

— Trupul lui a murit, iar sufletul i-a zburat către stele.

— Ne-a arătat cum trebuie să murim !

L-au îngropat la lumina stelelor în locul în care a murit. Și apoi s-au împrăștiat pe la barăcile lor pentru a nu le mai fi teamă de rîul care izvorăște din mlaștini și șerpuiește domol prin stufăriș în jurul taberei.

— Cine o să bea apă din rîu, o să moară !

Toți știau aceasta, dar acum el nu mai era o opreliște, ci dulcea făgăduială a morții...

Sîmburele molimii ei s-a prins repede în sînge și a încolțit în flori roșii ca focul pe pieptul lor. Din creier le țîșneau văpăile viselor nebune și nălucile înfrigurate ale stelelor de foc se ciocneau sălbatic între ele... Incendiul s-a răspîndit repede, scînteile nevăzute săreau de pe un trup pe altul, de la o baracă la alta... Și în timp ce trupurile ardeau pe această lume, sufletele lor zburau spre steaua Olalia unde urmau să îmbrace focul vieții veșnice...

REGIMENTUL NEBUNILOR

1

ÎNTÎMPLAREA S-A PETRECUT pe la mijlocul anului 1918 cînd ghetele semeției austriece se găuriseră, iar cașa sărăciei din care fiecare trebuia să guste, se scurse deodată într-o oală blestemată în așa fel încît și cei ce n-o mîncaseră începură să se sufoce de ea.

Regimentele pașnice îmbrăcate în uniforme periate și colorate trecuseră de mult pe lumea cealaltă sau căzuseră în captivitate, iar materialul uman pe măsură ce se completa, devenea de o calitate din ce în ce mai îndoielnică din punct de vedere fizic și spiritual. Obezii, astmaticii, tuberculoșii, reumaticii, epilepticii nu mai apucaseră ziua în care să-și acopere beteșugurile cu postavul uniformei.

Veni rîndul hoților, șarlatanilor, cerșetorilor, tîlharilor, delapidatorilor care nu se deosebeau prin nimic de regimentele celor dintîi nu-mă-uita, poate doar cu excepția calității și a culorii uniformei. Se zicea că aceste regimente sînt formate din femei și fete viguroase, patrioate care-și urmează cu elan bărbații și iubiții pe cîmpul de luptă, că bătrînii se lasă

transportați cu plăcere pe front, iar școlarii se joacă probabil serios de-a războiul.

Cel puțin în acest fel i-a fost prezentată situația maiorului von Rosen, adjunctul statului major special pentru recrutări și completarea rîndurilor armatei pînă la victoria finală.

Acest patriot austriac gras și înfocat scotocise prin toate casele de corecție, locurile de muncă forțate, pătrunsese în mănăstiri, circuri, penitenciare, tabere de prizonieri și de țigani, săpase în celulele unor fortărețe celebre și discutase cu osîndiții la închisoare pe viață, cu ucigașii de profesie și cu experții în otrăvire.

Dar toate strădaniile maiorului von Rosen se dovediră inutile fiindcă această adunătură încălțată, îmbrăcată și hrănită odată ajunsă pe front se dovedi a fi de o sfiiciune feciorelnică ! Ucigașii de profesie se îngroziră deodată la vederea sîngelui și se lăsară luați prizonieri înainte de a apuca să tragă primul foc.

În această perioadă critică cînd toate rezervele păreau epuizate pentru nevoile mobilizării, maiorul von Rosen avu o întrevedere cu doctorul Percussi, colonelul șef al serviciului sanitar.

Doctorul Percussi era spaima tuturor ospiciilor din monarhia austro-ungară. Vizitele sale speciale în aceste așezăminte care durau uneori săptămîni în șir lăsau urme de neșters în viața nebunilor adevărați și simulanți. Ca un patolog încercat ce era, doctorul Percussi nu recunoștea nici un nebun. Pe toți smintiții îi considera fără deosebire simulanți și îi împărțea în două categorii : categoria isteților ce-și interpretau perfect rolul în ciuda tuturor momelilor doctorului și categoria naivilor care îi cădeau în cursă mai devreme sau mai tîrziu.

Avea spionii lui în fiecare institut. Aceștia izbutiseră să se strecoare printre pacienți, făcînd pe nebunii pentru a le trezi încrederea de breaslă. Dormeau împreună în dormitoare, le ascultau discuțiile la WC-uri, urmăreau fiecare mișcare și pas al sărmanilor nebuni și se străduiau prin fel de fel de tertipuri să le dezlege limbile. Semănau în jurul lor nesiguranță, nervozitate și teamă.

Nimeni nu credea-n nimic și nimeni nu era protejat contra denunțurilor acestora. Pentru a face ca roadele zelului lor să fie gustate, adeseori ei îi pîrau și pe nebunii adevărați, acuzîndu-i că sînt simulanți. Au existat și cazuri cînd unii băieți plini de rîvnă și recalcitranți care-și interpetau cu consecvență ideea fixă au înnebunit cu adevărat de teama ochilor piezişi ai trădătorilor ce stăteau la pîndă și de groaza să nu fie demascați...

În orașul X unde maiorul vor Rosen venise la vînătoare împreună cu statul său major, doctorul Percussi bîntuia de aproape cinci săptămîni. Exista în acest oraș un ospiciu mare care prin complexul său de clădiri se potrivea cel mai bine cercetărilor efectuate de doctor pe creierul îndărătnic al nebunilor și smintiților.

Acești doi indivizi s-au întîlnit prima oară într-un separeu, în spatele vitrinei mari a unei

Clubul cărții digitale 2024

cafenele pe care era lipită cu litere aurite în formă de semicerc firma „Excelsior".

Maiorul von Rosen — un tip chel, cu buzele veşnic umede, ale cărui vorbe îmbăloşate deveneau pe jumătate neinteligibile şi Percussi, un tip de cincizeci de ani, gras, cu barbă neagră ce-i creştea aproape imediat de sub ochii ce aveau o culoare neagră-violetă.

Conversaţia lor părea a fi următoarea :

Maiorul : Am mobilizat ultima tabără de ţigani de la Marosz-Vagi. Cincizeci de băieţi — sînge şi funingine !

Doctorul : Vînaţi şi-n lagărele de prizonieri. Am auzit că şi ruşii întorc armele pe front contra alor lor !

Maiorul : Ah, neruşinaţii ăştia nu mai au nici un pic de entuziasm ! Nu vor să înţeleagă în ruptul capului că ţara trebuie să reziste pînă la ultima picătură ! Pentru moment am nevoie de trei sute de oameni — de unde să-i scot ? Nu-mi rămîne decît să mobilizez iadul !

Doctorul (zîmbind pe sub mustaţă) : Dacă aş fi ştiut, aş fi mobilizat o nouă oştire ! Nu de trei sute, ci de trei mii s-ar putea face rost...

Maiorul (sărind de pe scaun) : Ce spui ? Unde sînt ? Să vină aici imediat ! Unde e mulţimea asta ? O înghit imediat !

Doctorul : În imperiu trăiesc cîteva mii de indivizi care fac pe nebunii. Sînt bărbaţi tineri şi sănătoşi ce simulează nebunia...

Maiorul : Ce fel de psihiatru sînteţi dacă vorbiţi aşa ? De ce nu-i trimiteţi pe front ?

Doctorul : Dragul meu, e greu să-i deosebeşti pe scamatori ! Fac şi eu ce pot ! Pe nebuni îi

trimit pe front, iar pe ticăloşi şi escroci îi alint, îmbrăcîndu-i în cămăşi de forţă şi băgîndu-i sub duş...

Maiorul : Mobilizarea ! Toţi nebunii să fie imediat mobilizaţi ! Le-aş da ca măsură frontul de la Tarnopole !

Doctorul : Nu glumesc, maiore ! Toţi nebunii au mîini viguroase, iar inima lor funcţionează normal : tic-tac ! Ce importanţă mai are creierul ? Poate fi-n el şi un cuib de vipere, important e să reziste ca santinelă !

Maiorul : Ce treabă, doctore ! Să ai cel puţin o mie de nebuni ! Ce o să mă mai delectez ! Dar dacă, dracu să-i ia, încep să se bată ca nişte bieţi nebuni ce sînt !

Doctorul : Am reflectat de mult la această problemă, dragul meu ! Îmi imaginez prima linie ocupată de aceşti comedianţi. Vor avea, să zicem, pocnitori de copii, cu un dop pe sfoară ! Nu vor dăuna nimănui cu nimic... Dar dacă vor fi luate cu asalt poziţiile, atunci vor trebui să sară ca nebunii şi să zbiere de parcă ar fi luat foc Viena. Unii vor muri, dar duşmanul va fi speriat. Iar în spatele lor va fugi linia a doua. Ştim doar cît de fricoşi sînt laşii de ruşi în faţa atacurilor !

Maiorul : Aşa e doctore ! Aveţi un spirit genial ! Dar cum o să organizaţi regimentul acesta de nebuni ? De unde o să recrutaţi comandantul, ofiţerii...

Doctorul : Ei, dragul meu, totul este deja bine gîndit, am nevoie numai de o autorizaţie de la statul dumneavoastră major.

Maiorul : Uite mîna : vă dau permisiunea să formați un regiment experimental de nebuni. Și dacă se va dovedi corespunzător — de fapt — eu personal o să mă interesez...

Doctorul : Ei bine, îi am deja pe ofițeri și subofițeri. Sînt și ei la fel de nebuni sau pseudonebuni. Îl am pe generalul care a învins la Hradec Kralové ! Îl am pe căpitanul care a trecut împreună cu Caesar Rubiconul ! Și cel mai important lucru este că-i am pe oamenii mei, caporalii care sînt indivizi normali ; ei vor ține-n cap de bici tot regimentul în frunte cu generalul nebun !

Maiorul : Doctore ! Vezi mîna asta cu cinci degete ? Să numărăm ! Cînd îmi dați tot regimentul ?

Doctorul : Peste o lună vor sta ca un zid în curtea institutului nostru, fiind la dispoziția dumneavoastră !

Maiorul : Trebuie să astup repede o gaură mare ! Faceți-mi rost spre încercare cel puțin de două sute !

Doctorul : Peste o lună de zile două sute de nebuni vor defila în fața dumneavoastră ! Pe cinstea mea !

2

— EXCELENT ! — FOARTE BINE ! exclamă maiorul von Rosen, aruncînd un scuipat, cînd după o lună de antrenamente, poarta institutului se deschise și două sute de bărbați, așezați în rînduri regulate, umplură curtea.

Înaintau, dînd impresia unor arbuști deși, tăiați într-o formă geometrică perfectă de către grădinarul de la Schönbrun.

Ce-i drept, în rîndurile din spate mai erau unii ce șchiopătau, dar maiorul von Rosen care fusese invitat la acest spectacol împreună cu un mic grup de ofițeri destoinici, dorea astăzi cu tot dinadinsul să se împăuneze. Datorită meritelor sale fusese numit șef al celebrului stat major pentru recrutări pînă la victoria finală.

Răzorul cel însuflețit traversă curtea de cîteva ori după care o foarfecă invizibilă începu să taie arbuștii unul cîte unul. Se formară astfel grupuri mai mici de cîte zece oameni și din fiecare apăru cîte un ins cu un bici în mînă.

Aceștia erau caporalii lui Percussi. Fostele iscoade verificate în timp se potrivesc acum de minune.

Se aud comenzi, fiecare gradat ocupîndu-se de micul său grup. Exercițiile sînt foarte primitive : „Înainte" — „cu fața înapoi" — apoi „jos" — „sus" și din nou „jos". Comanda „jos" poate fi combinată cu comanda „culcat" cînd toți deodată trebuie să se lungească cu capul în nisip. Mai există apoi o comandă foarte rafinată la auzul căreia toți încremenesc. Este comanda „Cavalerie la dreapta !" sau „Cavalerie la stînga !" care răsună pe neașteptate în timpul marșului cînd nebunii se așteaptă cel mai puțin și trebuie executată pe negîndite. Aceasta înseamnă că trebuie să îngenunchezi imediat pe dreptul sau pe stîngul (în funcție de comandă), să pui pușca pe genunchi și s-o

îndrepți ca pentru atac la baionetă contra unei cavalerii fictive.

La comanda „Cavalerie la stînga !“ se întîmpla de obicei ca un recrut greu de cap să îngenuncheze pe dreptul sau invers, după cum se nimerea, ceea ce-i atrăgea o atenționare insistentă cu biciul mînuit cu multă îndemînare de ajutoarele caporalilor.

Cel mai frecvent se exersa atacul cînd deasupra capetelor vîrîte în nisip șfichiuia biciul. Recruții săreau ca arși și dădeau năvală cu baionetele din lemn îndreptate înainte, scoțînd răcnete disperate : „uraaaa ! ! !“

Doctorul Percussi îl lămurea pe maiorul von Rosen :

— Nu a fost, dragul meu, o treabă tocmai ușoară să imprim ritmul acesta în coapsele și genunchii ăștia idioți și nesimțitori ! Cu fiecare-n parte a trebuit să stau de vorbă ca un tată, profesor, profet sau ca un nebun, în funcție de împrejurări. Mai ales în rîndul ăsta nu mai sînt simulanți ! Toți sînt nebuni ! Cel puțin eu m-am hotărît să le dau credit pentru a le cîștiga încrederea. Cîte minciuni a trebuit să le îndrug, cîte să le mai sugestionez ! Unii s-au declarat singuri, aproape cu entuziasm ! Desigur am avut și ajutoare care le-au cîștigat încrederea cu biciușca și plasa de prins fluturi.

Von Rosen tocmai vrea să-l întrebe ce înțelege prin plasa de prins fluturi, cînd deodată o vede în exercițiul funcțiunii. În mijlocul unei formații de zece inși care tocmai se prăbușeau la pămînt conform ordinului, țîșnește deodată un individ care rîde în hohote, ținîndu-și capul

ridicat în sus și-și trîntește pușca-n nisip. Apoi o ia la goană prin curte, îndreptîndu-se către poarta clădirii principale.

Aproape în același timp comandantul formației o pornește la fugă după el. În loc de bici în mînă-i apare o prăjină lungă, avînd la capăt o plasă fixată cu un ochi de sîrmă. Caporalul agită acest instrument după nebunul care fuge, mînuindu-l ca pe o plasă de prins fluturi. Și în clipa următoare, omul doborît la pămînt se zbate-n plasă ! Gura plasei este imediat strînsă cu o frînghie lungă, iar un vlăjgan puternic și greoi cară în spinare prada capturată.

— Sub duș ! strigă în urma lui caporalul, întorcîndu-se cu un aer cumpătat către formația sa.

— Excelent ! Remarcabil ! scuipă von Rosen Aș vrea să mă mir dacă te poți mira în general de lucruri ce pot fi înfăptuite. Mîna caporalului dumneavoastră are o precizie de ceasornic ! Desigur, ideea vă aparține, și dumneavoastră însivă ați pus în mișcare această mașină colosală care aleargă aici prin curte !

Doctorul Percussi zîmbește cu modestie :

— Nu merit ! Mareșalul nostru Radecky a fugit deja de cîteva ori din rînd fiindcă nu se putea împăca cu rușinea de a fi un simplu soldat. Vrea să conducă armata pe frontul italian ! I s-a promis bastonul de mareșal dacă va executa instrucția de la treapta cea mai mică, dar e încăpățînat ca un sac de cartofi ! Această formație merită, dragul meu, să nu treacă neobservată. Ea cuprinde toate celebri-

tățile noastre. Vlăjganul acela din capăt este Napoleon Bonaparte; a evadat de pe Sfînta Elena și mai are încă unele planuri pe care zice el, că le va înfăptui, deîndată ce va ajunge în mijlocul grenadierilor săi. Cel de lîngă el e generalul Kuropatkin care pregătește un atac contra japonezilor, stă mereu cufundat în planuri de operații, dar la exerciții participă, lucru de mirare, fără să protesteze. Îl bănui c-ar fi simulant și-l observ foarte atent. Apoi se mai găsește printre ei Moise care-și va conduce poporul în țara făgăduinței, desigur după ce termină exercițiile...

Deodată atenția domnului von Rosen este atrasă de o altă unitate foarte abătută și tristă. Cei zece membri ai ei merg prin curte, clătinîndu-se, cu capetele plecate, cu spinările încovoiate și ochii ațintiți în nisip. Pășesc agale, fără interes, îndeplinesc comenzile mașinal și chiar loviturile de bici le primesc apatic.

— Este formația celor zece melancolici, explică Percussi — fiecare are în creier o gaură neagră, adică „e cam într-o ureche" cum se zice în popor. De altfel ei reprezintă cel mai bun material. Nu se enervează niciodată și nu dăunează nimănui cu nimic. Au sînge negru. Ritmul lor, după cum vedeți, e foarte liber. Nu înțeleg ce înseamnă „la dreapta" și „la stînga", iar atunci cînd trebuie să execute o anumită comandă se bazează numai pe o simplă întîmplare fericită.

O altă formație de zece inși țopăie prin curte cu pași mărunți și nervoși, se aruncă la pămînt cu iuțeala fulgerului, țîșnește-n sus la fel de

repede, opunînd rezistență unui atac de cavalerie venit de la dreapta sau stînga, îngenunchează toți ca la comandă și o pornesc din nou la fugă asemenea unei mașini întoarse cu cheia.

Caporalul țopăie în jurul lor, cînd înainte, cînd înapoi, cu același aer sălbatic și aiurit.

Von Rosen află că aceasta este formația „celor zece colerici". Curînd el își dădu seama că fiecare detașament care aleargă prin curte are un caracter special care îl deosebește net de celelalte.

Foarte originală este formația „anormalilor" a căror evoluție s-ar potrivi mai bine unei arene de circ decît unui teren de exercițiu.

Primul nebun din această formație își ține bărbia înțepenită îndreptată-n direcția streșinii clădirilor roșii ale ospiciului. Un altul pășește cu grijă în vîrful picioarelor, lăsîndu-se în jos cu o prudență disperată. Al treilea sare într-un picior, al patrulea orbecăie cu ochii închiși. Unul șchioapătă aplecat foarte aproape de pămînt, altul sare pe vine ca o vrabie, iar un al treilea stă așezat cu fața înapoi. În sfîrșit ultimul din această formație se tîrăște în patru labe. La vederea lor, von Rosen se apucă cu mîinile de burtă și începe să hohotească atît de cumplit încît simte că se sufocă și sîngele i se urcă la cap.

— Ajunge! Ajunge! Nu mai suport! țipă el gîfîind, întorcîndu-și fața de la acest spectacol. Dar nu poate să reziste, mai aruncă o ultimă privire și din nou izbucnește în rîs, scuipînd în toate părțile.

Doctorul Percussi surîde cu un aer îngîndurat.

— Această formație nu este, desigur, o echipă de șoc, zice el — ci am constituit-o într-un moment de răgaz, mai degrabă ca pe o curiozitate. Toți sînt nebuni patentați surprinși asupra faptului în nenumărate rînduri, dar acum le-am dat crezare — din motive patriotice.

— M-ați făcut să rîd, doctore, pe cuvîntul meu nu mi-s-a întîmplat pînă acum niciodată să rîd la vederea unei mașini, oricît de grotescă ar fi fost. Munca dumneavoastră merită să fie premiată de superiori și o să mă străduiesc în acest sens... Mîine o să discut cu generalul. Pregătiți-vă oamenii pentru plecare! Într-o săptămînă plecăm pe front. Le alegem o linie scurtă, dar fierbinte, pentru a-i verifica cît mai repede. Și dacă o să meargă vom forma din ei o armată grozavă, doctore! Închipuiți-vă! Mi-a fulgerat deodată prin minte ideea că împreună cu nebunii dumitale putem salva încă gingașa noastră monarhie!

3

TRENUL CARE A PLECAT din gara X spre front într-o seară de toamnă era foarte liniștit și discret. Nu se auzeau nici cîntece, nici cuvinte de rămas bun, nu se vedeau nici lacrimi, nici batiste fluturînd. Pe o ceață lăptoasă și melancolică, însîngerată de luminile felinarelor de pe peron s-au aliniat două sute de nebuni, îmbrăcați în mundire de front, avînd la spate niște bocceluțe ponosite și ofticoase în loc de ranițe și puști vechi fără cartușe în mîna dreaptă.

Aveau chipurile întunecate, speriate, nedumerite, îndărătnice, închistate în sine, ascunzînd parcă o taină înspăimîntătoare.

Gardiștii îi numărau repede, iar vagoanele se umpleau iute, fără zgomot. Erau în total cinci ofițeri. Doctorul Percussi își freca palmele asudate pînă i se încinseră. Venea apoi maiorul von Rosen care făgăduise că va însoți, el în persoană, transportul pe front pentru a se convinge cu propriii săi ochi de posibilitățile acestui regiment; apoi aspirantul Sommer, un om crud, cu ochi galbeni care se pricepea de minune să-i plesnească pe nebuni cu biciul, atingîndu-i în orice parte a corpului. Pentru aceste merite fusese numit aspirant de ofițer. Și în sfîrșit se mai găsea aici locotenentul Šalek ce fusese repartizat în ultima clipă — un fricos care trăia cu groza permanentă că a fost contaminat de sifilis. Preocupat mai ales de propria-i persoană își îndeplinea obligațiile cu nepăsare și-i era indiferent dacă trebuie să comande niște neghiobi sau niște nebuni.

Ofițerii au ocupat vagonul de clasa întîi, aprovizionat din belșug cu lichioruri fine, ciocolată și sardele. Gradații înarmați cu revolvere s-au îmbulzit într-un tren personal fiindcă era periculos să adormi într-un vagon de marfă ticsit cu douăzeci și patru de capete alienate ce puteau răbufni oricînd ca niște grenade diabolice.

În fiecare vagon paza lor fusese încredințată cîte unui nebun de nădejde care se dovedise corespunzător în timpul exercițiilor istovitoare din curtea ospiciului și fusese deja „prelucrat“ și cîștigat în favoarea planurilor războinice ale doctorului Percussi prin tot felul de intrigi.

Acești supraveghetori erau cei mai jalnici nebuni. Idioții reduși mintal, cretinii deveniseră dintr-o dată soldați model pe care te puteai bizui. Cu toate acestea, Percussi bănuia că și printre supraveghetori s-au strecurat în mod perfid cîțiva „simulanți“ (numiți și „nocivii“) al căror anonimat devenise un pericol ascuns și invizibil pentru întreg transportul. Doctorul Percussi se temea de ei mai mult decît de cei mai furioși nebuni; el înțelegea instinctiv că dacă ceva va sări în aer, acest ceva va aprinde scînteile ce le vor țîșni din gură!

4

VAGONUL AVEA PATRU PATURI din scînduri în care încăpeau cîte șase oameni. Paturile de jos erau întunecate și urît mirositoare. Oamenii care se cățăraseră-n ele, zăceau întinși zile și nopți de-a rîndul fără a scoate o vorbă și fără să facă o mișcare. În paturile de sus era mai vesel și mai multă lumină. Fericiții care ajunseseră la perete aveau la îndemînă o mică ferăstruică, care reprezenta unicul tablou de pe perete. Ea încadra fînețurile melancolice cu cîte un arbore mic și însingurat

în vîrful unei coline, se cufunda în pădure și din nou lăsa să apară mici așezări însingurate cu niște bisericuțe jalnice.

Fiecare vagon era bătut în scînduri și se deschidea numai noaptea în gările părăsite pentru a se alimenta și vărsa căldările urît mirositoare. El încadra o lume mică într-un spațiu cu patru laturi care se deplasa între cer și pămînt, o lume izolată de celelalte, deși înainta odată cu ele pe aceeași linie de cale ferată, mînă-n mînă.

Și în ultimul vagon stăteau înghesuiți douăzeci și patru de inși. Poate printre ei se găseau și cîțiva simulanți, dar cum să-i descoperi? Spionii care la institut se prefăceau de frica doctorului Percussi continuau să-și păstreze și-n vagon masca; se temeau să nu fie trădați și n-aveau încredere unul în altul.

Pînă cînd într-o zi începu să vorbească Erlebah, un simulant celebru din grupa celor zece „anormali“. Acesta nu vroia în ruptul capului să privească pe cineva în față. Închidea spasmodic pleoapele zicînd că se transformă în catedrală dacă se uită la cineva. Cu toate șiretlicurile folosite nimeni nu izbutise pînă atunci să-i deschidă ochii.

S-a întîmplat în dimineața cînd cei ce dormeau s-au trezit după prima noapte petrecută în trenul care dădea năvală-n lumina zorilor, lăsînd mult în urmă întunericul.

— Nebunilor! răcni Erlebah, rîzînd în hohote cu gura pînă la urechi.

— Aruncați-vă măștile! Cred că nu mai trebuie să mă tem de voi... Gradații stau în vagonul lor și-i vedem numai la masă sau în

vreo gară cînd aleargă la cîte-un chioșc după băuturi spirtuoase și după tutun ! Ei, nebunilor, care dintre voi seamănă cu mine ! Hai să ne unim, să ne înțelegem cum să-i scoatem ochii lui Percussi !

Nimeni nu-i răspunse. În paturile de jos nu se auzi nici o foială. Liniștea domnea și sus. Fețele nebunilor stăteau ațintite în tavan cu un aer buimac, jalnic și îndărătnic.

— Ei, ce se aude ? țipă Erlebah. Vă temeți de mine ! Credeți că sînt provocator ! Un agent de-al doctorului Percussi care tînjește după două steluțe ? Mai bine ascultați aici : sînt simulant, dar un simulant cinstit și niciodată laș ! Închid ochii numai în fața doctorului și a monștrilor lui ! Dar pe voi toți vă pot privi-n ochi. Să mă transform pe loc în catedrală de vă mint !

— Simt că mă cutremur ! începu să se tînguie Samuel care avea în trup țevi de sticlă în loc de vine. Mi-e frică că o să le sparg...

— Tu, Samuele, nu vorbi prostii ! De mult știu că ești simulant, un simulant clasic ! Dacă eram spion puteai fi deja demascat ! Spune-mi, spune-mi că totul nu e decît o glumă ca să rîdem împreună !

Dar Samuel tăcea. Stătea pe sacul său, sprijinindu-și capul în mîini pentru ca zguduiturile să fie cît mai mici.

Deodată se făcu auzit glasul lui Adam Zika, nebunul care sărea într-un picior în formația „anormalilor". Imediat ce se sprijinea pe ambele picioare se răsturna. El afirma că nu-și simte de loc piciorul stîng și își pierde echilibrul dacă se opintește în el. Nu era vorba de o paralizie a nervilor fiindcă piciorul reacționase sensibil la experiențele sîngeroase ale doctorului Percussi. Odată doctorul i-a înfipt un ac înroșit în talpă la care Zika a constatat cu un surîs că nu-l doare. La o experiență similară făcută noaptea în timp ce dormea, a țipat. De aceea doctorul Percussi îl considera fără tăgadă simulant.

— Aș fi curios să știu unde mergem de fapt, zise Adam Zika. Am uitat complet ! Ce căutăm noi aici, în cutia asta ? Cum îi zice ? De ce faceți din asta un secret ? Nimeni nu vrea să-mi zică nimic ! Dar o să-mi aduc aminte, o să-mi aduc aminte într-o bună zi și atunci...

— Ne îndreptăm către Solferino, zise mareșalul Radecky, numai de nu m-ar prinde ! Armata mă așteaptă, sîntem în al doisprezecelea ceas și ei m-au băgat la casa de nebuni ! Îl voi informa despre tot pe împărat, despre cum m-a pierdut. Mareșalul Radecky s-a pierdut, omenire, ai auzit, s-a pierdut mareșalul !

— Solferino ? Zika dă din cap cu un aer abătut. Nu, nu e ăsta. Am uitat ! Cine-mi poate spune și mie încotro ne îndreptăm de fapt ?

— Mergem pe front ! urlă Erlebah. De ce te prefaci ? Știu că ai țipat în noaptea aia cînd te-au înțepat în somn cu un ac ! Ah, voi simulanți lași ce sînteți ! Sulla, prietene, și ție ți-e frică de mine ?

Sulla fusese inițial un simulant care privea fix în sus pentru a nu-i scăpa nu știu ce fel de „înălțare la ceruri". Dar fostul caporal Som-

Clubul cărții digitale 2024

mer îl luase la ochi. Cu ochii săi galbeni începu să-l pîndească la fiecare pas. Se ținea în urma lui ca o umbră și-l observa din diferite ascunzișuri pentru a-l surprinde odată cu bărbia lăsată-n jos. În cele din urmă Sulla ajunse atît de obsedat de ochii galbeni ai lui Sommer încît îi vedea strălucind peste tot. El constituia astfel un caz dificil de simulant care a înnebunit.

— Uită-te în ochii mei ! îi spuse Erlebah — nu te doare încă gîtul ? Recunoaște odată că acum totul e inutil, ești printre ai tăi, odihnește-te un pic pînă cînd bucătarul aduce mîncarea.

— Nu, nu, țipă Sulla, nu te cred ! Ești un trădător ! Toți sînteți niște trădători, dar pe mine nimeni nu o să mă prindă...

— Ai înnebunit de-a binelea ?

— Nu, n-am înnebunit ! Dintotdeauna am fost nebun, nimeni nu m-a prins încă !

— Dar la ce-ți folosește acum să mai faci pe nebunul cînd mergem pe front ? Toată prefăcătoria asta e deja inutilă — un glonț o să-ți străpungă creierul indiferent că este normal sau nebun. Înțelegeți-mă odată ! Trebuie să-i zburăm capul acestui împielițat înainte de a ajunge pe front ! Ce, sînteți toți nebuni de-a-deväratelea ? Cine e sănătos dintre voi ?

— Eu ! exclamă Martinec, un tip păros și roșcat, cu ochi rotunzi de maimuță. Din formația aceea caraghioasă de zece inși el săvîrșea cele mai mari abateri în timpul exercițiilor. fiindcă se tîra în patru labe.

— Înseamnă deci că n-ai pierdut nici un milion ? se bucură Erlebah, descoperind măcar un ins normal între nebuni.

— Firește, n-am pierdut nimic ! Nu mi-am pierdut nici dintele rupt ce-l port în buzunarul de la vestă ! Povestea cu milionul am îndrugat-o doctorului numai ca să mă pot tîrî în patru labe.

— A fost totul, deci, o comedie ?

— N-a fost nici o comedie ! O să mă tîrăsc și-n continuare cu burta pe jos ! Dar numai pentru că așa vreau eu ! Singur și nesilit de nimeni !

— Și de ce, mă rog ?

— Pentru că omul se trage din maimuță. Așa afirmă Darwin, dar el a rămas la jumătatea drumului. Eu vreau să dovedesc lumii că omul care se trage din maimuță poate reveni din nou la acest stadiu ! E nevoie numai de putere, de voință ! Ca obiect al experimentului m-am ales pe mine, propriul meu corp. Am renunțat la civilizație și mă întorc demonstrativ la natură ! Vreau să încep a mă dezvăța și de a vorbi !

— Și eu sînt tot filozof ! mărturisește individul care merge cu fața în spate — deși alții mă consideră nebun. Merg de-a îndăratelea pentru că toți merg înainte !

— Eu mă tîrăsc în patru labe ca să-mi apăr ideea ! polemizează Martinec, dar tu ce vrei să dovedești prin mersul ăsta de-a-ndăratelea ? Ce idee ai tu în cap ? îl întreabă maimuțoiul Martinec cu un ton aproape sfidător.

— Omul trăiește înainte, începe să explice Antoš pe un ton filozofic. La fiecare pas lasă în urma lui mii de lucruri pe care nu o să le mai vadă niciodată. Dacă omul merge cu fața înainte, lumea se deschide în fața lui și apoi din nou se închide. Omul vede de fapt numai o jumătate de lume, cealaltă jumătate e ascunsă ochilor lui și uitată. De aceea m-am hotărît să mă întorc odată pentru totdeauna cu fața către acea parte tainică a lumii care se ascunde în spatele omului ce merge înainte...

— Asta e o chestie absurdă! zice Martinec pe un ton cumpătat. Omul poate să privească înapoi ori de cîte ori vrea...

— Dar totuși, răspunde Antoš de parcă de mult ar fi așteptat această obiecție, uitați, domnilor, că strada care rămîne în spatele omului ce merge se schimbă la fel de repede pe cît se schimbă strada din fața lui. Iar cînd în sfîrșit se întoarce zărește numai o mică frîntură din acțiunea care s-a derulat în spatele său, fără a ține seama că din nou vede numai o jumătate de spațiu. Eu sînt singurul om de pe pămînt care surprinde fața întoarsă a lumii, sînt singurul om dintre oameni care vede această lume pentru toți semenii săi! Am renunțat să mai privesc înainte în ciuda tuturor legilor naturii!

— Amîndoi sînteți niște boi! zise Erlebah, dar nebuni nu sînteți. Cel puțin, poate, mai știți să judecați ca oamenii. Ne duc la abator, pricepeți! Caporalii ne mînă cu bicele împotriva baionetelor rușilor! Priviți-vă dungile

roșii de pe picioare și din jurul urechilor! Au încetat să vă mai usture?

— Moarte caporalilor! urlă Samuel care pînă atunci simțise în jurul gîtului corecția dureroasă a biciului caporalului.

Majoritatea nebunilor au reacționat foarte violent la acest țipăt. Simțurile fiecăruia au prelucrat în mod diferit, mai iute sau mai lent, ura sălbatică împotriva acelor indivizi din care ieșiseră caporalii lui Percussi. Mutrele întunecate ale acestora și plesniturile usturătoare de bici lăsaseră urme de neșters în creierul nebunilor.

Erlebah a înțeles imediat situația. Iată! Mintea lor nu pricepe pericolul frontului, nu cunoaște frica de moarte, dar a rămas limbajul urii prin care te poți înțelege cu ei!

— Moarte gradaților!

— Moarte doctorului Percussi!

— Moarte maiorului!

— Rebeliune! Revoltă! Rebeliune!

Toți erau de acord. Numai mareșalul Radecky protestă.

— Să moară această diabolică creatură? E prea puțin! Împielițatul ăsta trebuie omorît în chinuri!

— Da, trebuie omorît în chinuri, se auziră glasurile cîtorva nebuni pasivi întinși pe paturile de jos care erau de acord cu tot ce strigau nebunii individualiști.

Începură să se nască tot felul de proiecte fantastice pentru torturarea doctorului cel odios. Cineva propuse să fie azvîrlit în cazanul în care fierbea gulașul, lăsîndu-l cu capul afară.

Altul vroia să-l lege cu un lanț lung de ultimul vagon al trenului care să-l tîrască pînă ce se va zdrobi în întregime și va dispărea pur și simplu de pe linie.

O pedeapsă la fel de cumplită, dar nicidecum nouă, născocise pentru el Antoš, filozoful care întorsese lumii spatele.

— Să fie orbit ! zise cu un aer expert, să-i scoatem ochii. Am nevoie de cîteva perechi de ochi pentru experiențele mele !

Iar Martinec cel cu ochi de maimuță ale cărui gînduri curgeau uneori direct fu de acord cu el :

— Cred că dacă Percussi ar orbi s-ar face și mai bun ! Încercați !

5

DUMNEZEU ȘTIE CUM S-A ÎNTÎMPLAT !

S-a întîmplat undeva în Galiția de răsărit unde frontul se anunța din clipă în clipă prin lovituri de tun.

Totul s-a petrecut într-o seară.

O mică oprire, ușa vagonului s-a deschis și doi bucătari au început să tîrască o căldare murdară de-a lungul trenului. Cu polonicele ei turnau murdăria de culoarea cicorii în niște găleți așezate în drum.

Caporalii aflați în trenul personal, legănați de călătoria tihnită a zilelor anterioare se simțeau deja într-o siguranță atît de mare încît nici nu binevoiseră măcar să se clintească din

loc asudați de căldură și de romul amestecat cu cafea neagră.

Și așa a început.

Ferestrele au zăngănit și cîteva grenade au zburat în vagon.

A urmat o bubuitură îngrozitoare ! Apoi a doua ! Pe urmă a treia !

Vagonul a crăpat, jumătate s-a făcut bucățele, iar cealaltă s-a prăbușit...

Nimeni nu a mai ieșit din vagon. Toți caporalii au rămas acolo.

Din vagonul de clasa întîi la care se spărseseră numai geamurile, au ieșit val-vîrtej doctorul Percussi urmat îndeaproape de maiorul von Rosen. Erau pe jumătate dezbrăcați, îngroziți și vlăguiți de cele petrecute.

Cîțiva nebuni s-au năpustit asupra lor. Mai înainte ca ei să înțeleagă despre ce este vorba și să scoată revolverele au fost doborîți la pămînt și legați în lanțurile pregătite în vagonul de serviciu pentru nebunii furioși.

Și aspirantul Sommer împreună cu locotenentul Šalek care moțăiau în vagon pe canapelele plușate, beți criță, au fost dezarmați și legați în lanțuri.

— Gradați ! urlă doctorul Percussi. Caporali, adunarea ! Foc !

Deodată zări rămășițele celui de-al doilea vagon împroșcate de sînge și creieri. Se făcu alb ca varul. Își închipui furia nebunilor, dar mintea lui luată prin surprindere își pierdu orientarea și încetă să mai judece.

— Do-domnilor ! începu să bîiguie. Asta, asta nu se poate. Aveți totuși minte !

Maiorul von Rosen era la fel de buimăcit și complet uimit.

Cu ochii injectați de sînge din care dispăruse orice abur de băutură se străduia să înțeleagă acest spectacol teribil. Dintr-o dată pricepu !

— Asta e răscoală ! urlă el. O rebeliune clară în spatele armatei noastre de eroi ! Aspirant Sommer, imediat telefonează la statul major ! Jandarmi ! Unde e mecanicul de locomotivă ? Unde este paznicul gării ?

Maiorul von Rosen fu adus la tăcere de un călus.

— Și acum după mine ! țipă Erlebah. În pădure ! Martinec ! Antoš ! Încălecați !

Era evident că se procedase conform unui plan gîndit în cele mai mici amănunte în ultimul vagon.

Revolverele capturate din mîinile neîndemînatice ale nebunilor și două bice îl înmuiară pe doctorul Percussi aproape pînă la sentimentalism. Bicele care trebuiau să creeze o stare de elan în timpul asaltului și le împletise doctorul pentru el însuși ! Von Rosen pricepu și el că deocamdată trebuie să le facă pe plac nebunilor pentru a nu le stîrni furia. Și astfel Martinec se cățără în spinarea puternică a maiorului von Rosen pentru a nu trebui să fugă, tîrîndu-se în patru labe. Antoš îl încălecase pe doctorul Percussi, nevrînd să piardă vederea asupra părții din spate a lumii, credincios ideii sale filozofice. Încălecase cu picioarele depărtate pe grumazul de taur al doctorului, stînd cu fața îndreptată înapoi.

Și stagiarul Sommer, cel mai brutal dintre caporali se lăsă pus în mișcare de cîteva lovituri de bici, primindu-l în spinare pe Zika, care altfel n-ar fi ajuns prea departe prin săriturile lui într-un singur picior.

— Și acum înainte !

Erlebah o apucă către nord.

— Nu într-acolo, nu într-acolo ! se auzi deodată o voce surdă în mulțimea care clocotea. Cuvintele le rostise nebunul cu barbă lungă și albă care-și spunea „Moise“.

— Să n-aveți încredere în proorocul ăsta fals ! strigă el, arătînd cu mîna spre răsărit.

— Acolo, acolo se află pămîntul făgăduinței ! O să vă eliberez din această sclavie fiindcă așa mi-a poruncit în visele mele Domnul ! O să vă așezați pe malurile unui rîu în care curge vin în loc de apă ! O să vă dau și un nou decalog !

Ceata de indivizi cu fețe tîmpe și ochi avizi a fost cîștigată de aceste profeții pătimașe, urmîndu-l pe Moise către răsărit.

Și mareșalul Radecky se străduise să strîngă în jurul lui un grup de adepți cărora le făgăduise o mare victorie asupra italienilor. Dar de partea lui trecură numai doi credincioși din grupul celor „zece melancolici“. De aceea Radecky a abandonat planurile sale și cu salturi uriașe îl ajunse din urmă pe Erlebah ca să i se alăture.

Împreună cu Erlebah au izbutit să scape aproape cincizeci de oameni. Unii dintre ei s-au împrăștiat în pădure, fiecare descurcîndu-se pe cont propriu.

Alții au rămas să zacă în liniște pe scîndurile din tren, ghemuiți sub pătură, cuprinși de o întunecată neînțelegere a situației sau cu dinții clănțănind de groază.

Erlebah împreună cu adepții săi fugea către nord. Cu un instinct profund el ghicise că întinderile nesfîrșite ale pădurilor se așterneau tocmai în direcția aceea. Își închipuia că departe, departe, către nord se afla odinioară inima de piatră a pădurii în mijlocul unui oraș de stîncă plin de rîpe, peșteri și prăpăstii.

Fiecare fugea după cum îl ajutau picioarele și îi permiteau ranițele încărcate cu provizii. Aceste rezerve fuseseră capturate la ordinul lui Erlebah din bucătărie și din vagonul ofițerilor. Cîțiva nebuni roboți tîrau după ei sacii umpluți cu conserve și pîine.

Pătrundeau în pădure tot mai adînc și mai adînc.

Cei ce se odihneau în spinarea prizonierilor o duceau bine — Antoš sălta vesel după gîtul lui Percussi, strîngîndu-și capul între picioarele acestuia.

— Vezi, doctore, țipa el, așa arată după mine omul ideal ! Vede și-n față și-n spate ! Ai ochi buni ? O să am nevoie odată de ei !

— Încotro mergem de fapt ? se jeluia Zika, cățărat în spinarea lui Sommer. Am uitat ceva ! Spuneți-mi, încotro mergem ! Erlebah, tu trebuie să știi — voi toți știți, iar eu am uitat !

— Ține-ți pliscul ! strigă la el Erlebah. Ești un simulant ! Te lecuiesc eu, n-avea grijă, numai să ne așezăm undeva !

Zika amuți cuprins de teamă.

Martinec nebunul cu ochi de maimuță sări după o clipă din spinarea maiorului după gîtul lui. Mergea acum grăbit în urma doctorului, putînd astfel conversa în tihnă, față în față cu Antoš.

— Sper că aici o să mă sălbăticesc în curînd ! filozofa el. Mai întîi o să învăț să mă cațăr în copaci ! Iar atunci cînd or să mi se rupă zdrențele de pe mine, natura o să aibă grijă ca să-mi acopere pînă și fundul !

— Pe vremea cînd eram căpitan al celor șase, povestea Radecky unuia dintre cei „tăcuți“, urmăream inamicul prin această pădure. Erau tîlhari ! În mijlocul pădurii se înălța pe atunci un castel rotund ! L-am luat cu asalt după care a început jaful. Ei ! Eram pe vremea aceea încă foarte tînăr și într-una din camere am dat peste o fecioară cu ochi albaștri și păr negru care plîngea. Era Ruženka, fiica lui Gloska, căpetenia tîlharilor. Pe dată m-am îndrăgostit de ea ! Ei — și ce belele au urmat după aceea...

Doctorul Percussi se apropie încet de Radeky.

— Mareșale, zise el cu jumătate de glas ca să nu-l audă Antoš cățărat în spinarea doctorului, vi se face o mare nedreptate ! V-am condus la împărat la Viena unde trebuia să preluați comanda armatei sudice. Iar acum noi hoinărim prin pădure — împăratul vă așteaptă, și armata nu are comandant ! Ce-o să ne facem ?

— Trădare ! țipă Radecky, imediat mă-ntorc înapoi !

— Linişte ! Pentru dumnezeu linişte, se tînguia Percussi, nebunii ăia nu trebuie să afle nimic ! Chiar eu aş face un drum pînă la Viena, domnule mareşal, dacă m-aţi elibera, la noapte... Aş aduce la cunoştinţa împăratului situaţia în care vă aflaţi !

Dar lui Erlebah nu-i scăpă şuşoteala dintre Percussi şi Radecky. Cu o plesnitură de bici îi despărţi şi îl ameninţă pe doctor că-i pune căluşul în gură dacă îi mai surprinde vreodată împreună.

— Nu fugiţi ! Nu fugiţi ! striga din cînd în cînd Samuel, nebunul cu vene de sticlă. Mergea, furişîndu-se în vîrful picioarelor, dar totuşi era mereu în întîrziere. În cele din urmă se instală în spinarea unui nebun pasiv, Cikoš care chicotea întruna.

Şi Sulla, nebunul care mergea cu bărbia îndreptată spre cer, o ducea foarte mizerabil. Se poticnea de rădăcini şi se împiedica de trunchiurile molizilor, dar cu toate acestea continua să se zgîiască la coroanele copacilor.

— Vedeţi, sînt nebun ? Mai e cineva care nu mă crede ? Cine dintre voi m-a surprins, uitîndu-mă în jos ? Nimeni nu poate dovedi...

Napoleon care evadase de pe Sfînta Elena se ţinea după Erlebah.

— Am pe aici, pe undeva, un mic castel de vînătoare, îi explica el, ţie-ţi pot mărturisi că sînt Napoleon Bonaparte ! Castelul meu are ferestre de sus pînă jos ! E o splendoare în stil Empire ! Parcă ieri îl văd pe împăratul František cum îşi apasă fruntea încinsă pe tăblia rece a mesei...

— Ţine-ţi gura ! strigă la el Erlebah.

— În salonul roz se afla patul de argint cu baldachin... începu să viseze Bonaparte... Vulturaşul meu...

Deodată izbucni într-un rîs amar :

— Toată lumea !

— Taci !

Au mers astfel vreme îndelungată pe cărări care se pierdeau, pe marginile prăpăstiilor, printre văgăuni şi stînci. Pădurea se rărea şi din nou se îndesea ; luminişurile, hăţişurile şi poienele alternau cu trunchiurile de bronz ale pinilor.

La căderea serii au aşezat tabăra printre bolovani, pe malul unui pîrîiaş. Focul ţîşnea în sus dintre vreascuri, conservele se încălzeau. Se ţeseau vorbe ciudate şi absurde, se făureau planuri sălbatice şi misterioase.

Erlebah tăcea, privind îngîndurat focul.

Şi apoi s-au dus să se culce. Noaptea prizonierii erau legaţi cu nişte funii puternice. Erlebah îl legase pe doctorul Percussi pentru mai mare siguranţă cu o sfoară scurtă de piciorul lui, să-l simtă, dacă, poate...

În zori au pornit iarăşi la drum. Au străbătut din nou poteci, rîpe, poiene, prăpăstii... Au rătăcit astfel două zile.

A treia zi la amiază au ajuns într-o poiană largă şi au încremenit de uimire.

În capătul dumbrăvii, printre trunchiurile zvelte ale mestecenilor care ţîşneau din pămînt precum gheizerele de lapte se înălţa un castel !

Un castel !

Un castel tencuit în galben, cu un singur cat și balcon în stil renascentist. Ferestrele romane de la parter erau zăbrelite cu o rețea fantastică de lotuși din fier. Deasupra portalului deschis, blazonul executat din gresie reprezenta o lulea înfiptă într-un ghiveci de flori sau ceva în genul acesta. Pragul era stropit cu sînge încă roșu !

— Acesta este castelul tîlharilor ! exclamă Radecky. V-am spus doar !

— Unde dai și unde crapă ! se posomorî Napoleon. Asta e castelul meu de vînătoare ! Domnilor, vă invit în reședința mea !

Și se îndreptă primul către portal.

— Înapoi ! strigă în urma lui Erlebah. Vă avertizez ! Vă băgați în gura jandarmilor ! Veniți după mine, să intrăm în pădure !

— Să intrăm în castel ! țipă Napoleon. O să vă pregătesc un ospăț pe cinste. Jakub, bătrînul chelar, mă recunoaște după cicatricea de lîngă ureche și el are cheile de la pivniță !

— Nu vă duceți, vă implor ! Să nu cădeți în capcană !

În ciuda tuturor avertizărilor lui Erlebah, nebunii au tăbărît în castel. Unii dintre ei se lăsaseră ispitiți de elocventul Napoleon, dar cea mai mare parte credeau în ei înșiși, fermecați de posibilitatea neștiută de a trăi într-un castel așezat pe meleaguri străine.

În felul acesta au pierdut-o pe căpetenia lor care era capul și sufletul expediției, singurul nebun cu judecată normală.

Pîlcul de oameni s-a răspîndit prin toate încăperile micului castel polonez. Era evident

că frontul trecuse și pe acolo, lovind castelul în două rînduri, conform legii fluxului și refluxului. Se mai zăreau încă urmele unui dublu jaf. Mîinile ce cotrobăiseră prin camerele stăpînului castelului fuseseră curioase, lacome și iritate, dar după toate semnele se operase în mare grabă. Ca urmare, în încăperi domnea mai degrabă un fel de neorînduială decît stricăciuni propriu-zise.

La capătul culoarului, înaintea pragului primei uși, Napoleon îl opri pe Radecky. Se apropie de el foarte mult, prinzîndu-l de încheietura mîinii.

— Tu zici că asta e castelul tău de vînătoare, e adevărat ?

— După bătălia de la Austerliz... Pe atunci...

— Ei, spune-mi, nu-l lăsă Radecky să-și termine vorba, spune-mi atunci unde duce ușa asta ?

Napoleon se arătă puțin surprins, dar își reveni imediat.

— În cabinetul verde !

— Nu mai spune ! Și ce atîrnă acolo pe perete ?

— Tablouri ! Mi se pare, da, da, tocmai tabloul cu scena încoronării mele atîrnă pe peretele acela — este încadrat într-o ramă aurită, iar deasupra biroului se află...

— Iarăși greșești ! exclamă Radecky. Nu ne aflăm în nici un fel de castel, ci într-o cetate de tîlhari !

— Cetate ! exclamă pe un ton batjocoritor Napoleon, izbucnind într-un rîs malițios. Ce fel de cetate e asta fără turnuri ! Și ce se află aco-

Clubul cărții digitale 2024

lo în spatele ușii ? Spune-mi, dacă știi ! Și ce culoare au perdelele din camera aceea !

— Camera nu are de loc perdele, exclamă Radecky cu un aer triumfător. Pe perete sînt agățate un revolver ruginit și un încărcător de armă. În cameră se mai găsește un scaun cu fund de paie găurit și o masă cu un picior rupt !

Au intrat într-un salon roz. Storurile de la ferestre, de culoarea amurgului, serviseră drept ștergar unor mîini murdare. În colț— un pian negru, stricat. Clapele de bas fuseseră mînjite cu sînge care începuse să se înnegrească. O pendulă de abanos cu o singură limbă care se oprise în loc. În colțul opus o canapea din pluș în stare bună, iar pe ea un excrement uman, uscat, de culoare neagră.

În jurul mesei rotunde — fotolii răsturnate. Într-un bufet de bucătărie înalt, plin de piese valoroase din cristal, era azvîrlită o cizmă soldățească, care din fericire nu spărsese decît cîteva pahare dintr-un serviciu.

Mai mulți nebuni au intrat în acest salon și-au început să se instaleze. Unul întoarse pendula, altul scoase gheata din dulap, alții începură să șteargă praful și să măture covorul. Excrementul uscat a fost aruncat în șemineu, în schimb zece nebuni veseli porniră să se legene unul după altul pe canapeaua moale.

După plecarea lui Erlebah părea că Napoleon, care se pricepea să influențeze în mod foarte convingător mințile romantice ale nebunilor, va prelua comanda micului pluton rămas orfan.

Dar din nefericire el s-a amestecat într-o polemică inutilă cu mareșalul Radecky din care a ieșit cu mare dificultate. Mareșalul se ținea scai după el. Se alergau prin toate încăperile, se certau, se convingeau și rîdeau unul de altul.

Și astfel s-a întîmplat că a cerut să ia cuvîntul un nou conducător, un nebun care se putea impune în fața celorlalți cel puțin prin ideea sa fixă.

Acesta era filozoful Antoš !

De n-ar fi fost el, doctorul Percussi, maiorul von Rosen și aspirantul Sommer de mult și-ar fi luat tălpășița. După ce și-au degajat spinările, nebunii s-au împrăștiat prin culoare, fiecare cu țăcăneala lui, uitînd complet de prizonieri.

Atunci Antoš stăvili în ușă haita nerăbdătoare și pentru prima oară începu să dea ordine :

— Înapoi, anemicilor ! strigă el. Mai întîi să-l prindem în ace de gămălie pe doctor și apoi să-i rupem picioarele din spate domnului maior. O să mai avem nevoie de ele !

A fost suficient numai să le stîrnească interesul și din nou au înflorit ura și setea de răzbunare. Ceata de amatori îi însoțea pe prizonieri pe culoarele noului ospiciu.

Antoš înainta în spate, condus de Zaruba, unul dintre acei nebuni blînzi pe care și-i supusese. Zaruba, un om debil mintal se legase ca un sclav de voința acestui Hercule, nepricepînd că Antoš este complet mutilat de ideea sa fixă.

Zaruba îl conducea, ținîndu-l de braț cu foarte multă grijă și îi atrăgea atenția la toate obstacolele, lăsîndu-se complet dominat.

Din grupul celor care îi conduceau pe prizonieri la primul etaj, Martinec se cățără primul. Se urcă sus în patru labe după care mirosi toate ușile. În cele din urmă sări pe clanța unei uși mici care ducea într-o nișă întunecată. Ușa era încuiată !

Cu forțe unite și cu ajutorul baionetei au reușit să deschidă ușa. Au intrat într-o cămăruță mică. Pe un perete gol era agățată o colivie cu un canar mort în ea. Într-un colț se afla un balansoar, iar în mijlocul camerei — o cană mare din cositor umplută pe jumătate cu bucăți de hîrtie. Ferăstruica era zăbrelită.

— Adu-i aici ! ordonă Antoš. Cutiuța asta are o gaură. Aici n-o să vă mai sufocați. Aveți și balansoar în care puteți să vă legănați frumos pe rînd !

Au încuiat cămăruța în care se aflau prizonierii și au intrat în altă cameră. Aici era biblioteca. Pe jumătate pustiită, răvășită, profanată. Cărțile trăiesc numai pe masă sau în bibliotecă. Dacă o carte este aruncată pe jos și e călcată, ruptă, murdară, atunci înseamnă că ea a murit. Dar rafturile bibliotecii mai erau încă pline de cărți părăsite care se jeluiau, parcă jelind cărțile moarte și aruncate pe jos.

Zika care mergea țopăind, strigă deodată :

— Cărți !

Parcă i s-ar fi aprins o luminiță în creierul inundat de întuneric. Se năpusti sălbatic asupra cărților și începu să le studieze nervos titlurile.

Antoš se retrăgea prudent cu fața în spate, traversînd acest cîmp de bătaie acoperit de hîrtii, condus fiind de Zaruba către ușa din față.

— Ție, Ziko, îți plac cărțile ? Ei, bine ! Atunci rămîi aici ! Te numesc bibliotecarul meu și te rog să-mi pui totul în ordine. Să mergem mai departe !

Au intrat în vestiar. Pe podea era aruncată o rochie de mătase care se ițea de sub o uniformă de husar. Niște pantaloni roșii de călărie, arcul trist al unei crinoline roz, o cușmă de husar, un cilindru, niște ciorăpiori de culoarea pielii, un frac de camerist, o umbrelă de soare ruptă, o vestă verde, o batistuță de saten, toate acestea erau aruncate de-a valma.

Antoš, în timp ce înainta cu fața spre spate, s-a încurcat printre cîrpe și era cît pe aci să cadă. Numi la întîmplare pe un nebun administratorul vestiarului și-i porunci să facă inventarul. Unii dintre nebuni începură deja să se dezbrace și să-și pună pe ei hainele aruncate.

În camera următoare se afla muzeul. În vitrinele sparte sclipeau cu reflexe verzui bijuterii de tot felul și fragmente de ceramică din perioada egipteană. Într-un colț se găsea un sicriu oval fără capac și în el o mumie cenușie. Capul îi era găurit de un glonț de revolver. Cîțiva nebuni s-au speriat. Dar František Cikoš care era mereu cu gura pînă la urechi izbucni vesel într-un hohot de rîs la vederea mumiei. Nu e de mirare că mumia îi

stîrnise rîsul fiindcă rîdea şi la vederea lunii !

Antoš îl numi paznicul muzeului egiptean şi porniră mai departe. O uşiţă tapetată ducea într-un culoar îngust şi întunecat. Deschiseră portiţa de fier de la capătul culoarului şi se pomeniră pe neaşteptate în capela castelului !

Un nebun se căţără pe una din treptele din faţa altarului şi începu să facă semnul crucii şi să dea din mîini. Spunea pe de rost nişte rugăciuni, legînd în cuvinte silabe întîmplătoare, după cum i le aducea saliva pe limbă.

— Tu o să fii parohul ! decise Antoš.

Deodată proaspătul paroh scoase un ţipăt, arătînd în sus, către amvonul filigranat care se ridica deasupra pardoselii, sprijinindu-se de un zid.

Într-o clipă toţi s-au întors în aceeaşi direcţie.

Din amvon atîrna un cadavru îmbrăcat într-o pelerină cadrilată englezească. Picioarele lui se aflau în amvon, iar mîinile ţepene atîrnau peste parapetul rotund.

— Afară cu cadavrul ! ţipă Antoš care se dezmeticise primul. Nu suport ca în biserica mea să fie un cadavru ! Săpaţi aici o gaură ! O să-l îngropăm aici, în faţa altarului !

Au scos din amvon trupul mort al unui bătrîn pleşuv. Ochii holbaţi erau de un albastru îngrozitor, iar gura — întredeschisă de ultimul ţipăt. Era beznă în ea, o beznă tivită de dantura galbenă. În timp ce îl purtau, monoclul neatins, atîrnat de un lanţ de argint, zornăia.

Au dat la o parte covorul. Apoi cu ajutorul baionetei şi al lopeţilor au scos dalele mici ale pardoselii. Şi cînd au ajuns la zgură, deodată s-a auzit un trosnet, mortal s-a prăbuşit cu un huruit, iar în pardoseală s-a căscat o gaură. Iar din gaură a răbufnit un urlet.

Groparii o luară la fugă. Şi din nou Antoš a fost primul care a înţeles situaţia. Întins pe burtă îşi vîrî capul în gaură. Apoi sări în picioare şi rîse dispreţuitor :

— Proştilor, ştiţi cine e sub voi ? Oamenii noştri ! Nebuni ca noi ! Am uitat doar că ne aflăm la etajul întîi !

Haita de sus a dat buzna pe scări în jos şi a năvălit în salonul roz în tavanul căruia se afla o gaură neagră din care picura întunericul. Napoleon stătea lîngă Radecky şi prin vorbe lipsite de noimă îşi demonstrau unul altuia justeţea minciunilor lor. Se desfăşura astfel o dispută rafinată pentru supremaţie, timp în care cei doi inventau mii de capcane mărunte...

O clipă păru că va ieşi biruitor Napoleon străfulgerat de o idee vicleană.

— În pivniţă este vin ! scoase el un răcnet, uluit de invenţia sa, îmi aduc aminte foarte bine că bătrînul castelan Jakub a sigilat pivniţa cînd eu am plecat pe Sfînta Elena. Servitori, aduceţi vin !

Vorbele erau adresate celor trei nebuni aflaţi sub dominaţia lui de împărat. Aceştia o zbughiră imediat afară în căutarea pretinselor pivniţe ale lui Napoleon.

Peste puțină vreme în salon apăru un butoiaș de vin. Această minciună care dumnezeu știe cum se nimerise să fie adevărată a marcat triumful incontestabil al lui Napoleon.

— Paharele !

Pe masa rotundă au apărut zece vase de cristal care se mai păstraseră în dulap. Cupele, vasele plate, ulcioarele și vazele, toate s-au umplut cu un vin dens și greu ca sîngele.

— Ei, domnule mareșal ! se umflă în pene Napoleon, cine dintre noi se pricepe la pivnițele castelului. Îmi cunosc micul castel de sus și pînă jos. Ia ascultă, domnule mareșal, o să-ți zic acum ce este ascuns sub pămînt, în colțul ăla scîrbos din spatele coșului stîng !

Antoš stătea deja în pragul ușii și asculta cu un aer disprețuitor flecăreala lui Napoleon. Apoi se îndreptă către masă și cu spatele înainte se apropie de societatea adunată aici. Odată ajuns se întoarse brusc față-n față cu Napoleon.

— Împărate, zise, dacă cunoști castelul atît de bine, atunci spune-mi ce reprezintă gaura aia de deasupra capului nostru ? Dacă ghicești sînt gata să cred toate minciunile tale !

Napoleon se uită în tavan. Apoi căzu pe gînduri.

— Încep să-mi aduc aminte, spuse el încet, tocmai deasupra noastră se află budoarul lacrimilor amare. Trei zile și trei nopți a plîns în el ducesa de Andaluzia ! L-am numit astfel în amintirea lacrimilor ei !

— Minți ! țipă Antoš. Minți ca o rîndunică roșie ! Acolo este capela. Și ce e în capelă ! Un amvon ! Și ce este în amvon ? Un cadavru ! Nu crezi ? Zaruba, adu cadavrul !

Era greu să-l convingi pe Napoleon că minte fiindcă atunci cînd nu vroia, nu înțelegea.

Îi întoarse spatele lui Antoš cu un aer nedumerit și-i făcu vecinului său o scamatorie cu degetul de la mîna dreaptă. Tuturor le plăcu și unul după altul imitară scamatoria. Apoi un alt nebun se lăudă cu o nouă ispravă : își întoarse degetele pe dos, formînd un unghi drept. Și din nou îl imitară toți.

Și cînd totul mergea strună, ceva deasupra capetelor lor pîrîi. Din tavan se desprinseră cîteva bucăți de moloz și apoi — poc — cadavrul zbură pe masă între paharele cu vin ! Iar în gaură apărul rînjind fața lui Čikoš.

Spaima nebunilor se atenuă, văzînd că mortul nu mișcă. Cu un aer temător ei începură să atingă cadavrul.

— Nu-ți fie teamă de el ! îl întărîtă Antoš. E și el un om, dar are ideea fixă că a murit. Să-l așezăm printre noi.

Mareșalul îi cedă fotoliul ca un gentlmen.

— Luați loc, vă rog ! Eu sînt mareșalul Radecky, nu s-au isprăvit încă toate ! Vă aflați de mult în această vizuină de tîlhari ?

Mortul tăcea.

— Scuzați-mă, spuse mareșalul, se poartă aici o dispută între mine și împăratul Napoleon. Vă rog să decideți singur dacă acesta este un castel de vînătoare sau o fortăreață de tîlhari ?

— Tace ? întrebă zeflemitor Antoš, înseamnă că are dreptate ! Morții nu mint ! Dar mai

înainte de toate trebuie să scăpăm de uniformele astea jignitoare. Cine vrea să se schimbe, să meargă după mine ! Zaruba, condu-mă !

Toţi năvăliră pe culoar — numai unul rămase nemişcat în fotoliul din piele — mortul.

Dădură buzna în garderobă. Aici cîţiva nebuni erau deja îmbrăcaţi. Ceilalţi nebuni începură să jefuiască, să probeze şi să aleagă. Deodată Antoš îşi aduse aminte :

— Opriţi-vă ! Trebuie să costumăm cele trei păsări ale noastre închise în colivie : doctorul, maiorul şi aspirantul.

Zaruba îl luă de braţ şi ieşiră împreună pe culoar.

În salonul roz ardeau deja toate lumînările, iar în cămin vîlvîia sălbatic focul. Patul cel vechi cu baldachin se dezmembra şi dispărea cu o tuse uscată şi hîrîitoare. Către seară nebunii răspîndiţi prin toate găurile castelului se adunaseră în jurul focului şi a luminii. Îşi aduseră cu ei scaune şi diferite obiecte mărunte, foarte ciudate, care le plăcuseră în timpul jefuirii castelului.

Napoleon cărase aici pînă şi mumia, iar acum se încălzea la gura căminului. Se îmbrăcase în garderobă într-o tunică de husar cu vipuşcă galbenă. Aşezase mumia în faţa focului şi emoţionat începuse să-i povestească o istorie sentimentală despre prima lui expediţie în ţara piramidelor.

Sulla, care stătea cu bărbia îndreptată în sus, zări pendula. Îşi trase scaunul lîngă perete şi începu să învîrtă ceva în spatele ei. Era îmbrăcat într-o pelerină neagră de mătase încinsă cu un ciorap de damă.

Scormoni în maşinărie şi pendula porni să bată ! Sulla numără bătăile încete, melancolice de la unu la doisprezece. Dar apoi pendula în loc să se oprească, bătu mai departe 25, — 39, — 50. Cînd răsună cea de-a o suta bătaie, Sulla intră în dulapul ceasului unde se mişca încet pendulul. Se vîrî între pereţi de parcă ar fi vrut să se contopească cu ceasul şi începu să imite interminabilele lui bătăi cu o voce neomenească, de maşină.

Nebunul pe care Antoš îl numise paroh în capela castelului veni şi el să se încălzească şi să stea în salonul luminat. Aduse cu el un chivot strîmb. Îmbrăcat într-o cămaşă de damă cu nişte odăjdii violete încinse în jurul şoldului îşi rostea predicile bizare cu faţa către dulap.

Dar rugăciunile lui dispăreau în vacarmul de tonuri false care ieşeau din pianul negru. Nebunul Čikoš lovea în clapele lipite, stîrnind o vijelie discordantă de nebunie.

Martinec — maimuţoiul se jura că nu mai ştie să vorbească omeneşte. Îşi despuiase la pielea goală trupul său de gorilă, acoperit cu peri deşi ruginii şi sărea pe lustre, se căţăra pe ferestre şi pe mobilă. În cele din urmă găsi scormonind în spatele pianului o picolină veche şi se căţără cu ea pe altar. În timp ce parohul îmbrăcat în violet îşi sporovăia rugăciunile la picioarele altarului, agitînd în mînă chivotul, Martinec trona în vîrful altarului ca un zeu al maimuţelor...

Şedea pe vinele păroase cu capul într-o parte ca să încapă sub tavan şi improviza la picolină o melodie rustică şi sălbatică.

Ceilalţi porniră să danseze. Întărîtaţi de alcool, ţopăiau în jurul mesei într-un lanţ turmentat. Diferitele piese ale garderobei se adunaseră pe trupurile lor jigărite, formînd nişte contraste de necrezut.

Numai bătrînul îmbrăcat în pelerină privea din fotoliul său cu ochi sticloşi acest tărăboi. Dar apoi îl prinseră şi pe el în horă.

Lanţul se rupse şi în vreme ce unul dintre capetele lui se pregătea să intre în camera alăturată, ca la cadril, se auzi o voce strigînd către ei din plafon. În gaura iţită apăru capul de satir al filozofului Antoš :

— Prindeţi-i, ţipă el, vi-i arunc pe tirani ! Cred că trebuie să-i învăţăm ce înseamnă aia „Kavalerie links" cînd biciul îţi şfichiuie deasupra capului !

Din gaură se stîrni praf, iar la margine apărură nişte picioare goale, îmbrăcate în izmene pătate. Se clătinau lîngă tavan fiindcă burta de bucătar a doctorului nu putea trece prin gaura îngustă. În cele din urmă călcînd pe cineva acolo sus, doctorul se prăbuşi strivindu-se de podea. Cînd îl aşezară în picioare, o fustă verde şi şleampătă îi căzu de pe cap.

Îl urmă von Rosen care sări greoi ca un butoi de bere. Dumnezeu ştie dacă nu se lovise în cădere ! Era îmbrăcat într-o rochie neagră de mătase, mîncată de molii, care aparţinuse vreunei matroane obeze.

— Dar unde e aspirantul ? ţipară cîteva voci. În gaura din plafon apăru din nou rînjetul filozofului :

— Ăla s-a spînzurat !

Feţele îngrozite ale nebunilor îi înconjurară pe cei doi prizonieri. Apărură bicele şi mareşalul Radecky luă cuvîntul. Nu vroia să se răzbune pentru plasa de fluturi în care fusese prins, el asemuindu-se mai degrabă cu o focă decît cu un fluture în curtea ospiciului. Acum totul reprezenta o dispoziţie de moment, străfulgerarea unei amintiri, scînteia unei evocări. Cu revolverul în mînă începu să comande acel cuplu jalnic.

Într-o atmosferă de urlete prevestitoare de rele şi de chelălăituri ale celor ce stăteau în jurul lor, doctorul Percussi şi maiorul von Rosen executau exerciţiile libere, cunoscute din curtea ospiciului : *Nieder, auf, decken, Kavalerie links und rechts !** Von Rosen sărea în sus cu o precizie militărească şi apoi se lăsa în jos, tăcut, cu un chip plin de dispreţ.

În schimb Percussi care în timpul căderii prin gaura din plafon se rănise puţin, gemea şi se tînguia, iar la sfichiuirea biciului urla cu o voce neomenească. Cam după a douăsprezecea cădere nu se mai ridică. Se tîrî în genunchi către Radecky, şi-i îmbrăţişă picioarele, plîngînd jalnic :

— Pentru domnul dumnezeu, plîngea el cu sughiţuri, aveţi milă !

*** Culcat, drepţi, acoperiţi. Cavalerie la stînga şi la dreapta ! (trad. din lb. germ.)**

Mareşalul trase un foc de revolver, doctorul scoase un răcnet şi din nou sări în picioare. Glonţul nimeri în fereastră, iar geamul se făcu ţăndări. Şi iarăşi începu, *nieder, auf, nieder, auf.* Doctorul Percussi zadarnic încerca să facă faţă comenzilor aiurite. Întîrzia mereu şi se oprea, văicărindu-se laş atît în poziţie culcat cît şi în picioare.

— Pentru domnul Isus Cristos, cel care a murit pe cruce pentru noi toţi, înduraţi-vă, plîngea el. A treia zi a înviat — o să fiu slujitorul dumneavoastră, în numele chinurilor divine, domnule mareşal, iartă-ne păcatele — sînt un nemernic, o lichea — vă implor în genunchi — pe fecioara Maria...

Mareşalul trase din nou un foc de revolver către gaura din plafon. Văzînd aceasta, cei ce aveau revolvere începură şi ei să tragă. Cercul duşmănos din jurul prizonierilor slăbi. Chiar şi Radecky uită subit de aceştia, fiind preocupat în întregime de tragerile în ţinta neagră din plafon.

Nimeni nu băgă de seamă că prizonierii încep să se retragă discret către uşa care ducea spre culoar. Sunetele asurzitoare ale pianului, tînguiala amorfă a piculinei, pocniturile gloanţelor în ferestre — ţipetele, exploziile de sminteală şi exaltare ale nebunilor beţi, toate se concentrară într-o anume nebuloasă sonoră.

Captivii se găseau deja în pragul uşii. Percussi întinse mîna spre clanţă şi deschise încet uşa. Inima îi bătea atît de tare încît se temea să nu-l trădeze.

Brusc deschise uşa.

Of, ce ghinion blestemat !

În uşă stătea Antoš. Tocmai se întorcea din capelă, condus cu faţa în spate de Zaruba. Şi tocmai cînd încerca să dibuie clanţa de la uşă ca s-o deschidă singur, Percussi îl pocni cu uşa în ceafă ! Antoš se întoarse cu iuţeala fulgerului, înţelegînd într-o clipă situaţia. Cu ajutorul revolverului îi împinse înapoi pe cei doi prizonieri.

— Nebunilor ! începu să urle el mînios, aşa vă supravegheaţi voi prizonierii ? Sînteţi nişte boi, nu nebuni !

Vîrtejul cel ameţitor se opri brusc. Amuţi şi pianul, totul se potoli. Capetele care se legănau începură încet să se liniştească. Mareşalul Radecky se pregătea să reia exerciţiul întrerupt, dar Antoš îl opri cu un gest energic :

— Fugi de aici ! Ăştia sînt prizonierii mei ! O să-l folosesc pe unul din ei pentru experimentul meu ! Am nevoie de doi ochi — cine dintre dumneavoastră se oferă de bună voie ?

Doctorul Percussi tăbărî asupra lui Antoš, plîngînd de ţi se rupea inima. Din nou invocă toţi sfinţii şi toate sfintele, deşi înainte fusese un ateu convins.

Auzind despre ce este vorba von Rosen îşi pierdu brusc calmul. Păli şi începu să tremure. Deodată îşi acoperi ochii cu amîndouă mîinile, rîzînd sălbatic.

— Ei, care dintre voi doreşte să se supună operaţiei ? N-o să i se întîmple nimic, o să-i scot ochii fără nici un pic de durere, căci opt ani

Clubul cărţii digitale 2024

am fost asistent la clinica de oftalmologie ! Doctore, arată-mi ochii !

— Pentru domnul Dumnezeu, lăsați-mi vederea ! N-o să mai văd nimic după aia !

Antoš strînse din umeri cu o liniște diabolică.

— Am nevoie de unul dintre voi !

— Am privirea foarte slabă ! se tînguia doctorul cu viclenie, sînt miop, n-o să vă reușească bine experimentul. De cînd eram tînăr am văzut prost cu ochiul stîng ! Îndură-te, Tatăl nostru, care ești în ceruri... uite, domnul maior are ochi de vultur, el v-ar putea ajuta mai bine... dar eu, sărmanul de mine, o să mă rog... Domnul maior are ochi buni...

— Dar eu îi vreau pe-ai tăi ! Am nevoie de ochi negri, cu reflexe violeții care să deoache ! Și ochi din ăștia ai tu ! Sala de operație este în sacristie, vino cu mine !

La un ordin al lui Antoš doctorul care se zbătea a fost cărat afară pe ușă și orgia a început cu o violență și mai mare. Se auzeau tînguielile disperate ale pianului muribund, fluierăturile nebunești ale picolinei, împușcături de revolver, zornăitul tablelor ciuruite de gloanțe. Cîteva persoane mascate fură deja rănite, iar altele începură să se înfurie. Nebunii se încăierau, dar nimeni nu-i băga în seamă. Ritmul amețitor al dansului îl atrase în vîrtej și pe maiorul von Rosen care a înnebunit...

Singurul care nu lua parte la acest tărăboi dezlănțuit era Napoleon Bonaparte. Stătea tăcut lîngă cămin și privea focul. Punea pe foc ceva, mereu punea pe foc cîte ceva. Ardea piese de mobilă, cărți, stofe, antichități din cupru, vaze, tablouri, sfeșnice... Urmărea cu încordare cum se înnegrește hîrtia, cum se înroșește metalul, se topește părul de cal din perne, se sparge sticla și se topește lumînarea de ceară. Așeză apoi oglinda în mijlocul vîlvătăilor și se cufundă în întregime în contemplarea dispariției ei miraculoase. Veni la rînd și faraonul egiptean. Îl îngropă încet în foc pînă la cap și mumia arse cu o flacără smolită, fumegîndă.

Pe neașteptate Napoleon sări în picioare, ridică mumia în sus cu amîndouă mîinile și începu să țipe :

— Dați foc Kremlinului ! Fugiți din Moscova pînă nu vin cazacii ! Puneți foc în toate colțurile ! Toată Moscova să ardă la ordinul meu !

Pășea ținînd mumia ridicată precum o făclie uriașă. Capul mumiei ardea în vîlvătăi... Îl apropie de perdele care luară imediat foc. Tocmai în clipa aceea, ușa se deschise și în pragul ușii apărură Antoš și Zaruba.

Primul dintre ei, întors cu spatele la salon, ținea deasupra capului un vas de cristal. Condus de Zaruba se apropie cu grijă de masă și ajungînd aici așeză vasul pe masă.

— Operația s-a terminat ! anunță el calm, agitînd vasul.

Pe fundul vasului, într-o apă de culoare trandafirie pluteau două globuri de ochi albaștri cu pupilele regre... Nimeni nu-i acordă nici o importanță.

Între timp perdelele de la fereastră ardeau, iar Napoleon dădea foc cu mumia sa divanului. Abia după ce ferestrele s-au spart zornăind și din divan a început să iasă un nor de fum înecăcios, s-a produs panică între nebuni. Toți au dat buzna către ferestre și ușă. Dar ferestrele erau zăbrelite ! Mai rămăseseră ușile. S-au iscat o înghesuială și o agitație îngrozitoare. Și brusc ușa a ieșit singură din țîțîni ! În pragul ei stăteau trei jandarmi cu baionetele întinse...

Astfel a luat sfîrșit drumul rătăcitor al acestui grup experimental de nebuni care trebuiau să devină cadrele viitoarelor regimente de nebuni pe care le imaginase doctorul Percussi în cele mai îndrăznețe vise ale sale.

Nebunii au fost din nou internați în ospiciu. Au devenit iarăși niște romantici fără nume și niște visători ce credeau în fanteziile lor...

În rîndul lor a intrat însă un nebun foarte distins, un bărbat cu foste ambiții mari și nu lipsit de o anume carieră : maiorul von Rosen... Dar nebunia nu doare... Se poate ca și un nebun să fie fericit așa cum e fericit un cal sau o floare...

Doctorul Percussi a fost cel mai crunt pedepsit fiindcă a rămas fără vedere... Pe drumul ce trecea prin pădure, venind dinspre castelul incendiat, la auzul vaietelor nebunilor sub paturile armelor jandarmilor, el zise moale către gardian :

— Nu-i bateți ! Fie-vă milă de ei ! Sînt niște inconștienți !

UN CÎINE CELEBRU

LA ÎNCEPUT A FOST doar un cîine și se numea Blitz. Era un alsacian superb cu blană brun-roșcată și picioare zvelte. Ignora oamenii care treceau pe lîngă el și pe chipul lui se putea citi un dispreț total față de tot ce nu are patru picioare. În dreapta sa mergea stăpînul, educatorul și îngrijitorul lui, domnul Oskar Kern, ofițer-SS. Aveai impresia că Blitz își disprețuiește și stăpînul pe care îl acceptă ca și cum el ar fi fost domnul, iar stăpînul lui un cîine amărît. Cîinele avea personalitate, iar omul de lîngă el era o zdreanță. Dacă Blitz căsca, căsca și omul, dacă Blitz se scărpina cu piciorul pe după gît, Kern simțea o mîncărime ciudată. Dar să nu vă închipuiți că se opreau la fiecare margine de drum ! De mult se dezobișnuise de acest atavism fiindcă primise o educație aleasă care îl făcea să se deosebească de toți cîinii din lume.

Blitz fusese instruit la pensionul de cîini al domnului von Buquoi care era cea mai bună școală din lume. Acolo învățase să disprețuiască potăile cu blană albă ce erau aduse din

toate colțurile imperiului german. Deviza școlii era : „Să înhățăm, să sfîrtecăm, să omorîm".

Șase luni a stat la această școală renumită pentru disciplina ei severă pînă ce a învățat să sară la gîtul confraților și să le muște venele în zgomot de mitralieră și urlet de grenade. Mai tîrziu pe frontul rusesc a început să fugărească cîinii siberieni cu blană aspră și albă ce se strecurau sub șenilele tancurilor dușmanilor și lăsau acolo bombele pe care le aveau agățate de gît. Ocoleau gloanțele, fugind pe picioarele lor scunde și multe tancuri au sărit în aer pînă să se dumirească.

În cele din urmă le-au venit de hac trimițînd cîini contra cîinilor. Mai bine-zis au trimis cîini lupi împotriva confraților lor pitici. S-a încins o luptă pe viață și pe moarte în iureș de bombe, iar sub șenilele de oțel ale tancurilor s-a amestecat sîngele cîinilor cu cel al oamenilor. Apoi au venit zilele de urlete victorioase, de marșuri și traversări de rîuri, zile în care au fost incendiate orașe, iar pașii pîngăriți de istorie au ajuns în cele din urmă la porțile metropolei sovietice.

Dar Blitz a rezistat ! În cartea lui de muncă era trecut numărul de cîini siberieni răniți. Blana lui brun-roșcată peste care s-au revărsat ploaia de gloanțe și limbile de foc a rămas neatinsă. Și în cele mai sîngeroase masacre există cîte un supraviețuitor care este nu numai erou al bătăliei, ci și al întîmplării.

Acum Blitz venise la odihnă și își petrecea concediul în cartierul „Na Šetřilce" din Praga. Pe zgarda lui de mătase neagră strălucea o

panglică ale cărei culori sugerau demența curajului și a morții, faima crucilor de fier încrustate cu briliante !

Îmi imaginez cît de fastuoasă trebuie să fi fost avansarea lui de la un cîine de rînd la cîine cavaler al imperiului și tot ceremonialul care a însoțit această înnobilare. Îmi închipui scena defilării detașamentului de onoare prin fața cîinilor decorați în sunete de fanfară cînd o Gretă buzată și o Hilde roșcată au acoperit cu flori eroii patrupezi ; a urmat apoi banchetul la care s-au întîlnit reprezentanții celor două rase pure : cavalerii nobili bipezi și cei patrupezi.

Pe lîngă alte distincții Blitz a primit și titlul de „cetățean liber al imperiului german" cu toate privilegiile de rigoare care au fost trecute în cartea de muncă.

În felul acesta într-o zi și-a făcut apariția domnul Oskar Kern, un supraom cu chip de valet de treflă și Blitz un supracîine cu o cruce de fier împodobită cu un briliant.

Se plimbau împreună prin cartier și împrejurimile lui după cum dorea Blitz. De multe ori se întîmpla s-o ia la fugă fără să se întoarcă la stăpînul lui și aștepta pînă ce acesta îl ajungea din urmă.

Ca să-l poată ține lîngă el, Kern îl alinta, îl dezmierda și chiar îl dojenea.

— Blitz ! îi spunea el, stai lîngă mine și nu mai fugi. Ești militar, ba chiar ofițer și trebuie să-ți ții rangul în fața civililor cehi ! Știi

că eu îți sînt cel mai bun prieten chiar dacă nu sînt decorat.

Blitz se uita plictisit la domnul Kern și dădea din coadă ca să alunge o muscă. Tocmai cînd se pregătea să fugă din nou, îngrijitorul lui scoase din buzunar un cornet cu bomboane:

— Ia, Blitz, îndulcește-ți viața !

Cîinele a luat bomboana, a lins-o și apoi a înghițit-o. Domnul Kern și-a luat altă bomboană din care a mușcat, iar umplutura cu rom i s-a prelins pe limbă.

— Vezi cum ești, Blitz ? Eu mă gîndesc tot timpul la tine, iar tu mereu ai ceva împotriva mea. Îți îndeplinesc orice dorință pe care ți-o citesc în ochi, țin la tine ca la copilul meu, iar tu nu ești niciodată mulțumit. Chiar dacă am grad mai mic decît tine sînt totuși om și tu ai nevoie de un însoțitor credincios în lumea asta de maimuțe bipede.

Domnul Kern luă din cornet o bomboană umplută cu cremă de zmeură și i-o întinse lui Blitz, încercînd să-l mituiască. După ce o mirosi, cîinele dezgustat își întoarse capul. Imediat însă adulmecă în depărtare și o luă la goană, urmînd un gînd adus de bătaia vîntului.

Kern o luă la fugă după el. Mușcă din bomboana refuzată și rămase dezamăgit cînd își înfipse dinții în ceva tare. Dezamăgirea i se citea și pe chipul îngîndurat în timp ce se grăbea să-l ajungă din urmă pe Blitz care tocmai dăduse colțul.

„Totul nu e decît o iluzie. Muști și nu dai de nimic ! Nici tu, Blitz, nu mai ești cel de odinioară ! Te-am învățat să-i ucizi pe cățelandrii albi, te-am ajutat să-ți răsară steaua, iar tu, acum, după ce ai devenit ofițer și odorul statului-major mă tratezi cu dispreț“.

Auzind un zgomot ciudat după colț, își reveni din această visare și iuți pasul. Se mai auzi un schelălăit și gata ! Colții albi ai lui Blitz erau înfipți în gîtul unei javre lățoase. Ajunsese prea tîrziu. Blitz cu botul băgat în rană sugea lacom sîngele victimei.

„Va să zică asta-i crema de bomboane care-ți place. Acum am înțeles de ce ești mereu atît de posac“.

După această întîmplare domnul Kern se liniști, fiindcă își închipuia că a aflat motivul pentru care Blitz era trist și supărat, fiind convins că va reveni armonia vremurilor de altădată.

— N-ai decît să faci ce vrei, îi spuse el lui Blitz. Numai nu-l uita pe Oskar al tău care te-a legănat în brațe de mic. Dezmiardă-mă și privește-mă din nou cu ochii tăi credincioși.

Zadarnic implora cîinele și zadarnic îi întindea mîna ca s-o lingă ; cîinele nu mai dădea din coadă și nu se mai freca de picioarele lui atunci cînd îl mîngîia pe spate, gudurîndu-se cu o recunoștință umilă. Îi suporta răsfățul, dorind mai degrabă să-l evite și-l privea batjocoritor cu o luminiță răutăcioasă în ochi.

Începuse să se lăfăie în patul pe care îl împărțeau împreună, acaparîndu-l în întregime și mîrîia dușmănos cînd îl ruga să-și ocupe locul de la picioare, așa încît lui Kern nu i-a rămas altceva de făcut decît să se mute pe divan.

În timpul plimbărilor trebuia să fugă după Blitz care dispărea mereu și îl striga cu cele mai ademenitoare nume. Și cînd în sfîrșit, lac de sudoare, ajungea într-un loc viran, acoperit cu mormane de cenușă, departe de orice țipenie omenească, faptul era deja consumat. Îl găsea pe Blitz lîngă o baltă de sînge în care se mai zbătea încă victima. Botul lui cu nările însîngerate adulmeca deja spre o direcție opusă masacrului.

— Vai, Blitz, încerca să-i vorbească cu o voce plină de reproșuri. Cum se poate să-mi faci una ca asta ? De ce nu mergi alături de mine așa cum se cuvine ? Nu înțelegi că de fiecare dată mi-e frică că o să te pierd ? Ce m-aș face dacă ai păți ceva ? Răspund de tine în fața generalului și pe lîngă asta mi-ești drag ca lumina ochilor. Hai acasă să te odihnești !

În sfîrșit sosi și ziua cea mare. Soarele strălucea cu o lumină nemaivăzută, iar steagurile roșii cu semnul crucii frînte, arborate pe toate casele vesteau o nouă victorie care părea că anunță ultimul horcăit al „Răsăritului barbar".

Îmbrăcat în uniformă de paradă, Oskar Kern ieși în stradă împreună cu Blitz. Cîinele cu blana lui brun-roșcată se legăna elegant pe picioarele zvelte ca și cum ar fi fost pe arcuri. De zgarda neagră îi atîrna crucea de fier și cîteva medalii gravate cu un cap de cîine.

Și pe pieptul lui Kern atîrna o cruciuliță emailată, dar era conștient că însemnele adevăratelor onoruri și fapte de vitejie se găsesc la gîtul lui Blitz și nu la pieptul lui. Zornăitul

cruciuliței și al medaliilor îl făceau să nu se îndoiască de acest lucru și să viseze.

„Doamne, ce popor minunat sîntem noi, nemții ! Cum reușim să obținem victorie după victorie și ce spectacol minunat oferim. Niciodată în istorie nu a existat o rasă ca a noastră. Și toate acestea au fost inventate de un singur om, adorat de semenii lui și de zei !"

Pe cerul albastru se roteau mai multe avioane al căror vîjîit surd suna în urechi asemenea unui cîntec de leagăn îngînat de stele. Cu ochii umezi de emoție îl admira pe Blitz care mergea degajat alături de el în pas de marș.

— Blitz, azi e sărbătoare. Am repurtat o nouă victorie. Fii mîndru că ești cîine german ceea ce înseamnă că ești mai valoros decît un arhiepiscop francez ! Chiar și muștelor germane le va merge mai bine decît altora. Ziua de azi poate însemna o cotitură în viața ta. Domnul obergruppenführer von Milch vrea să-l cunoască personal pe cel care a ucis cîinii siberieni. Intenționează să te invite la el și păcat că nu-i poți povesti despre isprăvile tale.

În această stare de spirit visătoare Oskar Kern a ajuns la o mică alee de plopi care ducea spre marginea cartierului. Din partea cealaltă se îndrepta către el un domn îmbrăcat în negru, cu un cîine de zgardă. Cu salturi mari de panteră, Blitz o luă la fugă.

Imediat se auziră țipete și scîncete.

Oskar Kern se grăbi să ajungă la capătul aleii unde la picioarele lui Blitz stătea întins

un baset negru, caraghios de lung, a cărui coadă se mai zbătea încă în praful de pe stradă.

Un bătrînel cu păr cărunt își agita furios bastonul cu mîner de cauciuc, țipînd pînă-și pierdu răsuflarea :

— Dumneavoastră, dumnea... reuși să bîiguie în cele din urmă. Este cîinele dumneavoastră ?

— Cavaler Blitz, îl prezentă Oskar Kern. Cîine liber în armata marelui imperiu german.

Bătrînelul se sperie într-o asemenea măsură încît bastonul de cauciuc îi căzu din mînă.

— Dar n-are dreptul...

Kern zîmbea plin de compasiune.

— Cîinele dumneavoastră, zise el, arătînd spre hoitul lipsit de viață, e mic. Și dacă e mic înseamnă că nu e cîine. Blitz, te rog să te pregătești de drum. Ești așteptat !

Audiența la domnul von Milch nu a decurs în cele mai bune condiții deși după planurile obergrupperführerului totul ar fi trebuit să meargă șnur.

În salon erau adunați mai mulți domni îmbrăcați în maro cu zvastică pe mînecă. Erau prezenți și autorii unor schițe de război, reporteri, fotografi și operatori de film. Pe ecran au fost proiectate mai multe secvențe din timpul dresurii lui Blitz și momentul solemn în care führerul l-a mîngîiat pe spate. Au mai fost pregătite și alte surprize, dar momentul culminant al serii trebuia să-l reprezinte apariția Dianei, o cățea pur sînge de aceeași rasă cu Blitz. Împerecherea lor în prezența unei asistențe numeroase trebuia să rămînă întipărită

în mintea tuturor ca ziua creării unei noi rase de cîini frumoși și puternici care să fie folosiți în scopuri tactice pe frontul de răsărit.

S-a întîmplat însă ca Diana să fie adusă mai devreme decît se planificase, într-un moment în care Blitz trecea printr-o indispoziție erotică. Simțind miros de cățea el nu a pregetat să-și înfingă colții în blana ei.

Domnii au sărit în picioare în timp ce Kern se străduia zadarnic să-i despartă pe cei doi cîini înfuriați. Aparatele de filmat au fost răsturnate, vase, scaune, sticle cu șampanie și lichior au fost făcute țăndări.

După ce în sfîrșit domnul Kern a reușit să-l tragă pe Blitz jos pe scări, Diana a rămas întinsă pe covorul persan, dînd impresia că va rămîne schiloadă pe toată viața.

Dar peripețiile zilei nu s-au isprăvit cu aceasta. Tocmai atunci în capul scărilor apăru doamna von Milch cu un foxterier lățos în brațe pe care îl aducea de la plimbarea sa zilnică. Incitat Blitz n-a putut rezista tentației și nu i-a trebuit decît un salt ca să-l trimită pe lumea cealaltă. Doamna von Milch a sărit la el, încercînd să-l lovească cu pantoful, dar imediat simți în picior mușcătura superbei danturi a lui Blitz. Auzind noi țipete și strigăte, domnii au ieșit repede din salonul oficial. Folosindu-se de acest prilej, Kern spuse :

— Stimată asistență, v-am prezentat doar o scurtă demonstrație a modului în care Blitz a acționat pe frontul rusesc. Priviți cu cîtă îndemînare l-a prins de ceafă !

— Dar foxterierul era al domnului von Milch, se auzi o voce timidă dintr-un colț.

— A îndrăznit să-l muște pe cîinele doamnei von Milch, se auzi un alt glas plin de reproșuri.

Domnul von Milch pălise cu fața albă ca varul, își încleștă dinții după care zise cu stoicism :

— Stimați domni, nu mai are nici o importanță. Apoi făcu un semn cu mîna în urma cîinelui care se îndepărta. Pa, Blitz, *auf wiedersehen !*

Și în timp ce doi domni, îmbrăcați în maro, o transportau pe doamna leșinată, adăugă cu o voce melancolică :

— Trebuie să înțelegem că eroii au și ei capriciile lor.

În scurt timp Blitz împreună cu însoțitorul său au devenit spaima întregului cartier. Plimbările lor s-au transformat în adevărate expediții de pradă ce se sfîrșeau întotdeauna cu o victimă.

Străzile pe care obișnuiau să meargă deveniseră pustii asemenea drumurilor care trec pe lîngă pavilioanele ciumaților.

Blitz și-a găsit repede compensație, în altă parte, întrucît numărul cîinilor de pe stradă se împuținase în mod simțitor.

Unei mame i-a dispărut copilul din cărucioru lăsat în fața porții. Oamenii își exprimau bănuiala în șoaptă fiindcă nu puteau dovedi nimic precis. Toate aceste bănuieli se reuneau pînă la urmă într-un singur cuvînt :

— Cîinele !

Mamele își păstrau odoarele cu aceeași groază ca și stăpînii de cîini. În felul acesta au trecut cîteva zile fără ca Blitz să mănînce ceva crud.

Expedițiile începuseră să se prelungească dincolo de marginile orașului, iar faima cîinelui cel rău se răspîndise peste tot.

Blitz își cerea drepturile, manifestîndu-și nemulțumirea în fața domnului Kern.

Într-o zi cînd tocmai se întorceau de la plimbare fără să fi avut nici un succes, iar Blitz devenise foarte agresiv, domnul Kern a zărit la fereastra unei vile un pudel alb legat cu o basma cu colțurile în vînt.

Consternat se opri în loc și trase o înjurătură :

— Vezi, Blitz, cîtă neobrăzare poate exista pe lumea asta ? Îți promit că pudelul ăsta va fi al tău.

Deschise poarta cu o lovitură de picior și urcă scările într-un suflet. Sună, bătu la ușă cu pumnii, zgîlțîi clanța, dar degeaba...

Se auzi orologiul bisericuței din apropiere. Bătăile lui sunau încet și liniștit, tragic de solemn încît nu puteau să nu fie auzite. Sunetul lor profund, metalic, mîngîia, avertiza și în același timp îndemna, anunțînd trecutul și sugerînd viitorul.

Iar zgomotul bizar al loviturilor disperate în ușă se transmitea în toată absurditatea pe acest fundal.

Domnul Kern a înțeles subit nebunia să în această dezarmonie de sunete înțelepte și lo-

Clubul cărții digitale 2024

vituri turbate. Coborî în fugă treptele și o luă la fugă spre casă urmat îndeaproape de Blitz.

Domnul Kern era un om plin cu idei originale și inițiativă, chiar dacă de puține ori i se întîmplase să fie spiritual. Dar și oamenii săraci cu duhul uneori pot fi originali.

Luîndu-și foarte în serios rolul său de protector al cîinilor, Kern nu pricepea ceva sau pricepea ceva în mod eronat. Exaltarea sa dădea uneori naștere cîte unei idei deosebit de năstrușnice așa cum numai în mintea unui nebun poate să apară.

Groaza pe care o semăna în juru-i s-a transformat în stupoare atunci cînd un anunț a apărut pe stîlpul de telegraf din fața casei lui. În acest anunț se exprima mai întîi nemulțumirea și uimirea în legătură cu dispariția cîinilor de pe stradă, indiferent că aveau sau nu stăpîni. Sesizarea a fost analizată de armata imperiului care a constatat că mai există încă mulți cîini, chiar dacă erau dați ca dispăruți. Iar acest abuz nu mai putea fi tolerat ! Toți stăpînii de cîini sînt convocați să se prezinte în decurs de trei zile pe strada Apusului, la numărul nouăzeci și patru împreună cu cîinii lor.

Anunțul era anonim. Probabil domnului Kern i s-a făcut subit frică sau pur și simplu a uitat să semneze.

Indiferent care ar fi fost motivul, un lucru e sigur : nimeni nu s-a prezentat. Kern a așteptat o zi, două. Între timp Blitz devenise foarte nervos, lătra și sărea la el furios.

În a treia zi a bătut cineva la ușă. Era un om cu un cîine. Mai bine-zis era un domn rotofei și zîmbitor pe care îl chema Vojtišek. Ținea în brațe o potaie caraghioasă cu cap de maimuță, ochi holbați, picioare foarte slabe și o coadă de rîmă.

— Vă rog să mă scuzați că m-am prezentat abia acum, începu să vorbească el cu o voce alintată, ștergîndu-și sudoarea cu o batistă. Am aflat de anunț cînd m-am întors din deplasare și imediat am luat-o pe Lilinka să o depun aici pe altarul patriei.

— Ce javră borîtă !

Grăsanul se ofensă.

— Vă înșelați. E un cîine minunat, numai că e tare de o ureche.

— Și pe ceilalți cît mai trebuie să-i aștept ? Cui am dat eu ordin, stîlpilor de telegraf ?

— O... își țuguie buzele cărnoase domnul Vojtišek de parcă ar fi vrut să-l sărute pe Kern. Nu vor veni, vă spun eu în mod precis. Domnul Vobecký, vecinul meu, are un cocher spaniol King Charles, dar mi-a spus că preferă să-l omoare cu mîna lui decît să-l aducă ofrandă monstrului german ; doamna Kotouvá a primit cadou un cîine superb, un ogar de rasă mexicană pe care l-a trimis la Praga, iar domnul Boleslav are...

— Ajunge ! a urlat domnul Kern. Știu că am de-a face numai cu trădători.

— Domnule, eu sînt sluga dumneavoastră credincioasă și pentru a vă dovedi bunele mele intenții am adus o listă cu numele tuturor proprietarilor de cîini.

În clipa aceea ușa se deschise larg și în pragul ei apăru Blitz, cu ochii cîrpiți de somn.

Kern puse mîna pe cățea și o aruncă jos. Lilinka începu să tremure ca varga în timp ce grăsanul o alinta cu voce mieroasă :

— Lilinka, scumpa mea, îngerașul meu !

Dar în clipa aceea s-a produs un miracol. Blitz s-a apropiat de ea și a început s-o miroasă curtenitor. Apoi a lovit-o în joacă în burtă și Lilinka a început să scîncească atît de amarnic încît ai fi zis că a împuns-o cineva cu o furcă. Cu un aer disprețuitor Blitz s-a îndepărtat de această făptură jalnică. Grăsanul bătea din palme fericit, dar în același moment simți în picior colții albi ai cîinelui. Scoase un țipăt disperat, dar domnului Kern nu-i tresări nici un mușchi de pe față.

Cu pantalonii sfîșiați, domnul Vojtišek o luă la sănătoasa.

— Blitz, tu ești vinovat, zise domnul Kern. În spatele lui se auzea un scîncet jalnic.

Trase o înjurătură, prinse cîinele de un picior și îl azvîrli pe fereastră.

După acest incident au mai trecut cîteva zile de așteptare zadarnică. Domnul Kern cutreiera străzile pustii pe care nu întîlneai țipenie de om sau de cîine. Alerga de pe o stradă pe alta, de la o casă la alta, dar nu putea recunoaște cu nici un chip acea casă. Toate semănau leit una cu alta.

Și cînd în cele din urmă se hotărî să le ia la rînd și să forțeze ușa fiecăreia, Blitz a dispărut fără urmă.

Se lovi cu mîna peste frunte.

L-a strigat, l-a căutat peste tot, dar Blitz parcă intrase în pămînt. Obosit, istovit, extenuat, conștient de zădărnicia căutărilor sale, Kern se întoarse seara tîrziu acasă. Se amăgea cu ideea că îl va găsi aici sau în cel mai rău caz o să vină la noapte. Poate că acum își potolește foamea și setea, înfingîndu-și colții într-o făptură vie.

Dar Blitz nu s-a întors nici în noaptea aceea, nici a doua zi dimineață. Cînd s-a crăpat de ziuă, domnul Kern a ieșit afară să dea alarma în cartier. Dar în casa scărilor auzi un scîncet prelung și jalnic.

În fața ferestrei zăcea un cîine. La prima vedere părea să fie Blitz, dar a trebuit să se apropie de el ca să se convingă că într-adevăr el este. Da, era Blitz, dar numai cu numele. Corpul lui devenise un conglomerat de carne însîngerată. Urechea ruptă îi atîrna numai de un fir de păr.

Pe gît și pe spinare avea bucăți întregi de blană ruptă. Piciorul din spate nu-l mai avea, iar botul era năclăit de sînge închegat care probabil nu era numai al lui. Părea ca după o luptă cu panterele.

Își întoarse încet capul spre stăpînul său, scîncind de durere. În ochi i se putea citi groaza, iar blana emana un miros oribil la a cărui origine Kern nu mai avea timp să se gîndească.

— Blitz, exclamă el, frîngîndu-și mîinile de disperare. Tu ești ? Cine a îndrăznit ? Vorbește, spune-mi măcar un cuvințel și îți promit că mă voi răzbuna la sînge.

Cîinele îi răspunse printr-un schelălăit jalnic, exprimîndu-și suferința la fel cum fac toți cîinii. Îi povestea despre toate grozăviile încăierării, dar Kern nu era în stare să le traducă în limba omenească. Ce s-a întîmplat în noaptea aceea a rămas pentru totdeauna un mister.

Toate îngrijirile acordate lui Blitz au rămas fără nici un fel de rezultat. Kern a chemat un medic militar, uitînd că de fapt este vorba numai despre un cîine. Abia mai tîrziu a venit un medic veterinar care i-a curățat rănile, i le-a oblojit, i-a luat temperatura și a plecat.

Blitz slăbea de la o zi la alta fiindcă refuza să mănînce. Numai în ochi îi rămăsese întipărită groaza. În fiecare noapte schelălăia de durere în timp ce domnul Kern invoca toți dumnezeii, blestema și amenința cu pumnii. Totul a fost zadarnic fiindcă a venit și ziua cînd Blitz și-a dat duhul.

După cîteva zile locuitorilor din cartier li s-a oferit un spectacol cît se poate de interesant. La toate ferestrele ieșiseră oamenii. Toți se uitau la un individ, îmbrăcat în uniformă de paradă de SS, cu cizme înalte și fără șapcă, care se lovea cu capul de un zid de piatră. Crucea de fier și medaliile gravate cu cap de cîine zornăiau la pieptul lui. Zidul era stropit de sînge, dar omul continua să se lovească cu capul de perete.

Spectatorii înlemniseră de groază. Priveau cu respirația tăiată, inima li se oprise în loc, dar nimeni nu scotea un țipăt și nimeni nu cobora jos să pună capăt acestei scene. O tăcere sumbră învăluia ultimul act al dramei.

În cele din urmă un spectator și-a exprimat părerea că ceea ce se întîmplă este o insultă la adresa armatei imperiului. Domnul Vojtišek, stăpînul cățelușei Lilinka, opri un grup de ofițeri care imediat au dat ordin să se închidă toate ferestrele, iar cel care va apărea la fereastră să fie împușcat.

Cinci ofițeri înarmați au intrat în curte.

Prea tîrziu.

Pe zid apăruse o pată albă înconjurată de multe alte pete roșii — creierul domnului Kern în care s-a stins nebunia.

Acesta e sfîrșitul istoriei noastre. Multe elemente au fost născocite, dar nu toate. Au existat un asemenea om și un asemenea cîine. Cartierul „Na Šetřilce“ nu vă amintește de nimic ? Un asemenea zid a existat la marginea orașului Praga, ale cărui litere purpurii au povestit tragedia domnului Kern.

Furtuna, ploile, zăpada și anii au șters această rușine.

CAMPIONUL VÎRSTEI

BĂTRÎNUL MATOUŠ stă la biroul său cufundat în gînduri. Fereastra mare este larg deschisă către parc. E o dimineață superbă de vară care te face să te gîndești la nenumăratele bucurii ale vieții. Toată noaptea a plouat mărunt din norii artificiali. După această baie lanurile de grîu din împrejurimile orașului Jitřenka s-au înviorat. O adiere ușoară aduce în cameră o mireasmă de trandafiri.

Piața este pustie. Clădirile albe ale școlilor, cluburilor și teatrelor din jurul parcului au amuțit. Cetățenii s-au risipit prin toate colțurile lumii, în orașe mai mult sau mai puțin îndepărtate, la tot felul de întîlniri, concursuri, turnee și festivaluri. Mulți locuitori ai orașului Jitřenka au preferat însă liniștea, plecînd împreună cu familiile lor în locurile de agrement din rezervația munților Krkonoše.

Numai bătrînul Matouš stă adîncit în fotoliul său, singur cu el însuși. Pe buzele sale ofilite îi mai apare cîte un surîs, doar atunci cînd o rafală de vînt aduce cu sine din depărtări larmă și cascade de rîsete ce-i ajung pînă la ureche. Pe stadionul din oraș echipa locală se

întrece cu echipa negrilor din Mozambic. În echipa albilor joacă și strănepotul său Václav, care e extrema dreaptă. La cei patruzeci de ani deja împliniți se mai zbenguie ca un copil. Pentru a da mai multă strălucire întîlnirii, bătrînul Matouš a fost invitat să participe la competiție ca invitat de onoare, dar el a refuzat. Este somnoros, mult prea somnoros, și i-a fost teamă să nu ațipească acolo.

Václav are un băiat și mai multe fete dintre care cea mare, Maria, a născut nu de mult doi gemeni ! Doamne, cîți urmași are !

Venerabilul Matouš zîmbește mîndru. A adus pe lume generații sănătoase și viguroase și a cunoscut bucuria la bătrînețe ! Iar viața a trecut ca un vis. Astăzi este cel mai bătrîn om din Jitřenka. Anul trecut a sărbătorit o sută nouăzeci și nouă de ani și ce sărbătoare a fost ! S-au întîlnit mai mult de două sute de urmași ! Fiecare i-a adus cîte un dar. Printre ei se numără și șapte poeți care i-au preamărit în rime sau versuri libere vîrsta cea binecuvîntată. O trupă de balet formată din cei mai tineri urmași a prezentat dansuri special pregătite în cinstea lui.

Au venit pe jos, cu trenul, avionul și cu vaporul. Ajunseseră ingineri, medici, inventatori, sportivi, regizori, ucenici, meșteri — erau mulți, foarte mulți, începînd cu venerabilii bătrîni și bătrîne și sfîrșind cu bebelușii în scutece, viitori constructori ai acestei planete miraculoase din care a repurtat cel mai mare triumf al cosmosului — crearea omului atotputernic. Bătrînul Matouš își aduce aminte cu un surîs în-

gîndurat de numeroșii vizitatori, de acel furnicar de nepoți și strănepoți care îl îmbrățișau, îl sărutau și-i mulțumeau ca unui creator care i-a scos din beznă, poftindu-i la banchetul festiv al vieții. Parcă el ar fi fost începutul, parcă ar fi fost mai mult decît o simplă verigă în infinitul lanț omenesc care leagă planeta noastră de celelalte planete...

Acum lumea este o stea a bucuriei și a fericirii, iar prin munca sa omul o face să devină mai frumoasă și mai desăvîrșită. Pentru el aproape nimic nu este imposibil sub soare, zilele se scurg în muncă, dragoste și bucurie și fiecare zi aduce noi și noi surprize dintre care una singură ar fi suficientă ca să încremenești de uimire o viață întreagă ! Dar, uite, orice miracol al tehnicii de care abia apuci să te miri îmbătrînește, iar spiritul omenesc caută fără ostenire să facă noi cuceriri în aer, pe mare, în materie și în stele. Ți se taie respirația, gîndindu-te cîte poate să inventeze și să creeze această ființă neînțeleasă numită om.

Și totuși bătrînul Matouš este foarte somnoros. Nu pentru că lumea ar fi încetat să-l mai bucure — zi și noapte preamărește clipa cînd i s-a îngăduit să vadă și să audă, chiar dacă nu știe de ce a meritat acest lucru.

Expediția lui Kovalenko pe Lună s-a întors la Moscova încununată de succes. Dar acolo, sus, undeva, printre stele, a rămas strănepotul său, Ivan. Racheta s-a întors fără Ivan. El a rămas împreună cu un biolog ca să ducă la bun sfîrșit misiunea încredințată. Gîndul că are un asemenea urmaș îi umple de mîndrie inima lui Matouš. Se spune că Ivan o să se întoarcă, dar nu mai poate să-l aștepte mult timp.

Venerabilul Matouš își aduce aminte și de Karel care este de aceeași vîrstă cu fiica sa, Jindřiška. El s-a jertfit pe altarul științei în timpul cutremurului atomic care a avut loc odată cu încălzirea Căii Glaciale de nord... Și Julinka, biata de ea, care ar fi avut astăzi nouăzeci și șase de ani. O vede în fața ochilor ca atunci, ultima oară, cînd purta o pălărie de paie cu boruri largi, împodobită cu flori. De la o coajă de banană i s-a tras moartea.

— Uneori, pare-se că lucrurile se răzbună pe om, pentru că acesta a încercat să le supună, i-a zis cîndva domnul Rokos care scrie din plictiseală un tratat despre revolta materiei. Bătrînul Matouš îl visează uneori că încearcă să îmbrace o cămașă care nu se lasă îmbrăcată. Dulapul lui imens de rufe a ars, răzbunîndu-se. Atomii din sandalele lui au urzit un complot. Asemenea furnicilor ei au luat-o la goană, iar domnul Rokos nu mai are cu ce să se încalțe. Uneori îl vede din nou în fața lui pe Ivan care se plimbă prin grădinile raiului cu o carte în mînă.

— Ivan, de ce nu te întorci acasă ?

Ivan nu aude și continuă să se plimbe prin grădină și să citească.

— Ivan, cînd te întorci la noi ? Nu pot să te mai aștept !

— Pst, pssst ! E atîta liniște aici, răspunde Ivan. Nu ne deranjați !

Într-adevăr grădina se întunecă și bezna este atît de adîncă și de insuportabilă încît Matouš se dezmeticește. Deschide ochii și vede deasupra chipul doctorului. E îmbrăcat într-o cămașă albă fără mîneci ca un student și numai cutele care apar în colțul buzelor îi trădează cei șaizeci de ani.

— Ai ațipit, dragă prietene ?

— Da, și dumneata m-ai trezit ! Nu vreți să mă lăsați o clipă în liniște !

— M-am apropiat în vîrful picioarelor !

— Ah, cunosc practicile astea. Cînd o să scap odată de dumneata ?

— A venit poșta, maestre. Nu doriți să vă citim scrisorile ?

Fără să mai aștepte acordul lui Matouš, doctorul desface primul plic, scoțînd din el o plăcuță subțire și albă.

„Inginerul specialist în bumbac, Antonin Matouš, fiul lui Antonin din ramura moravă, strănepotul dumneavoastră de pe plantațiile din Samorin..."

Doctorul Urban se pricepe la genealogia familiei lui Matouš mai bine decît maestrul însuși.

„Dragă bunicuțule", se aude vocea monotonă a strănepotului Antonin, „te anunțăm că toți sîntem sănătoși și trăim fericiți în stimă și dragoste. De un lucru mă plîng și anume că munca noastră manuală își pierde importanța ca zăpada care se topește la soare. Tu mă știi cum sînt, munca fizică m-a făcut întotdeauna să mă simt în largul meu. Trei ore pe zi car butoaiele cu bere în pivniță, iar apoi stau și nu fac nimic. Ce mult colecționez gîndaci și prind fluturi, apoi mai desenez și zbor un pic. František a primit la nuntă niște aripi noi, iar Martinka învață să zboare cu cele vechi ale lui Vlastovka. Îți trimitem vin de păpădie albă și sperăm să-ți placă. Așteptăm vești de la tine !

Doctorul Urban oprește mașina, constatînd cu uimire că vocea monotonă a lui Antonin îl adoarme pe bătrîn.

— Ce mai spune Stanislav, fiul lui Mark din Znojmo ? Această ramură a dat cinci poeți...

— Moașa lor nu i-a uitat, își aduce aminte Matouš, căscînd : Mu-Li-Ciu, o poetesă populară sau așa ceva...

— Scrisoarea e scrisă în versuri, îi atrage atenția doctorul. Este un ditiramb închinat celei mai lungi vieți.

Venerabilul Matouš ascultă cîteva versuri din scrisoare, rostite cu un glas puternic și abătut dă din umeri.

— Taci, Stanislav ! zice el. Vorbești prea frumos despre un pămînt pe care nu ai ajuns încă.

Doctorul schimbă repede subiectul discuției pentru ca interesul bătrînului Matouš să nu se stingă complet.

— Acum vorbește Pavel, călător, interpret virtuos la harpă și antrenor la cluburile de jocuri cu mingea din cadrul asociației albastre.

— Nu-mi amintesc.

Doctorul Urban îi arată lui Matouš un vlăstar din coroana ramificată a unui tei care ilustrează cu ingeniozitate scindarea neamului lui Matouš.

— Aici, zise el, atingînd cu mîna o frunzuliță de pe tabloul luminat.

— Hai, repede, repede, citește-mi sfîrșitul scrisorii !

— Îmi aduc aminte foarte des de dumneata, bunicuțule, începe Pavel cu o voce sonoră și expresivă de bas. Sînt foarte fericit că fac parte din neamul dumitale și sînt mîndru că mă trag din dumneata care ai văzut în viață oameni ce au trăit în perioada Aurorei.

Auzind acest pasaj, chipul lui Matouš parcă întinerește. Fruntea înaltă se luminează de sentimentul mîndriei și al demnității. Tocmai ar vrea să caște, dar nu cască — în locul unui O negru, buzele palide schițează un surîs îndepărtat și visător ; dar surîsul se stinge după ce Pavel începe să descrie noua lui vilă rotativă dotată cu centrală de încălzire atomică proprie.

— Ajunge ! oftează el. Nu mai pot !

— Au mai rămas cîteva glasuri.

— Vreau să dorm !

Se aude o voce tinerească de fată :

— Eu fac parte din echipa copiilor specialiști și lucrez în același timp la fabrica de jucării. Cuvîntul meu este acum important și de aceea sînt atît de serioasă încît nu m-ai recunoaște, bunicuțule ! Vizitez familii și grădinițe, observ, studiez cum le plac copiilor jucăriile, care jucării plac mai mult și care plac mai puțin. Observ cum sînt recepționate de copii și cum le stimulează fantezia și dacă au rol educativ.

Venerabilul Matouš se înviorează iarăși :

— Este glasul lui Jana !

— Îți mulțumesc, bunicule, pentru invitație, continuă fata. Vin acum în zbor la tine, pornesc acum. Așteaptă-mă din clipă în clipă.

— Cum adică am invitat-o ? întreabă Matouš pe un ton obosit. Este invenția dumitale, doctore, ți-am mai spus-o !

— Jur pe Calea Lacteee ! își dă cuvîntul doctorul. Dumneavoastră singur, maestre, v-ați exprimat dorința să o mai vedeți odată. Ivan a fost totuși bunicul ei.

— Dacă Ivan s-ar întoarce, începe să viseze bătrînul, aș mai aștepta o clipă.

— În fiecare moment expediția lui Jegoš se poate întoarce. S-a auzit deja primul semnal !

— Nu, nu ! El țintea mai sus și nu sosise încă timpul. A fost o nebunie !

— Ei și ce dacă ! răspunde doctorul. Va rămîne în stele ! Cine nu l-ar invidia ? Mai sînt aici și alte glasuri care doresc să fie ascultate... Se află aici boxerul Julius, astronomul Alexandru și maestrul Max, miner vestit care a extras magneziu din Oceanul Atlantic.

La aceste cuvinte Matouš cască cu o gură pînă la urechi :

— O, stele din cer, oftează el. Cît de mult aș vrea să dorm !

— Și ce face Teiul vieții dumneavoastră, Maestre ? Am uitat de el... Scoarța lui are atîtea primăveri cîte aveți și dumneavoastră, dar în coroană e o primăvară nouă cu cuiburi noi. Vreți să vă faceți de rușine ? Haideți în parc să o admirăm !

Clubul cărții digitale 2024

Venerabilul Matouš clatină din cap.

— Asta abia la urmă, zice el. A fost bine, mulțumesc destinului că mi-a dat ochi să privesc această lume și mîini să pot colabora cu ea. Am străbătut cu trenul și avionul toate țările și mările, am escaladat cei mai înalți munți, am urcat pe Everest, am fost la Polul Nord și la Polul Sud, am cutreierat toate continentele și pretutindeni am întîlnit aceeași divinitate fericită și atotputernică, care este omul, sau mai bine zis divinitățile omenești albe și maronii, galbene și negre. Un singur lucru le lipsește — nemurirea. Viața este nemuritoare, dar omul moare ! Și de aceea face parte din perfecțiune și fericirea umană. Dacă îi e somn de moarte, înseamnă că dorește să se întoarcă acolo de unde a venit ! Cît de îngrozitor ar fi dacă n-ar avea voie să moară ca acel zeu creștin.

Doctorul dă neputincios din mîini și ochii îi strălucesc.

— Dar în privința dumneavoastră, maestre, n-aș mai vrea să trăiți încă o mie de ani, nici o sută, ba nici măcar zece ! Este vorba numai de un singur an. Un singur an mai rămîneți printre noi ! Așteptați să împliniți două sute de ani !

— Nu pot ! Nu mai pot, doctore, jur pe mîinile mele că nu mai pot !

— Dovediți-ne că două sute de ani nu este ultima limită !

Venerabilul Matouš dă din cap. Doctorul se apleacă spre el, comunicîndu-i ceva cu un aer misterios și important :

— Peste o lună sosește Lojzíček, maestru internațional de șah. Merită să mai jucați împreună o partidă. Ultima a fost remiză.

Maestrul Matouš se supără :

— Ajunge, doctore ! De fapt numai din vina dumitale mai trăiesc ! Încă de anul trecut mă pregăteam să mă sting și numai dumneata mă reții și te tocmești cu mine. Acum iarăși o să născocești tot felul de rudenii pe care o să mi le trimiți pe cap una după alta. Dar eu ți-am zis că îmi ajunge !

— Maestre, viața a ajuns să vă plictisească ?

— Nu am zis așa ceva ! Cu fiecare nouă zi începe o nouă sărbătoare a vieții ! Dar mi-e somn, înțelegeți-mă odată ! Pic de somn ! Vreau să dorm !

Chipul îi îmbătrînește cu încă o sută de ani.

În clipa aceea se aude un clopoțel. Toată camera, plafonul și pereții vibrează de un glas subțire de fată :

— Zbor ! Vin acum, bunicule !

Bătrînul Matouš se odihnește în fotoliu. O privește fermecat pe Jana care stă pe genunchii lui.

— Nu pricep de loc, bolborosește el mai mult pentru sine. Jumătate copil, jumătate femeie. Care este partea cea mai frumoasă ? Cît de neputincioși sînt ochii noștri în fața unei asemenea apariții.

Jana zîmbește șăgalnic.

— Am auzit, bunicuțule, că ești ca o pană de rață sau ca puful de păpădie. Și tu între timp cîți ani ai împlinit ? O sută nouăzeci și nouă ? Cine a mințit ? Cred că ai cu o sută mai puțin.

— După față nu se cunoaște. Dar inima de aici va împlini peste un an două sute de ani. Ei, copiliţo, ai ajuns la timp! În fiecare clipă mă pregătesc să mă sting. Sînt ca un balon de săpun la soare. Și tu ești acest soare. Ești mîndria și bucuria mea, ultimul meu mai, cea mai frumoasă floare care a înflorit în coroana bătrînului tei.

Jana îl prinde de mînă.

— Dragă bunicule tei! O să împlinești două sute de ani și o să mai împlinești trei sute de ani și mereu o să foșnești, iar noi o să înflorim.

— Ești fericită. Ți se citește din privire. Povestește-mi despre munca ta, care mă interesează cel mai mult dintre toate.

— Nu știu dacă se poate numi muncă, răspunde fata cu modestie. Inventez jucării pentru copii. Umblu printre cei mici și îi observ pe furiș în timp ce se joacă. Mi-aș dori să fiu invizibilă sau cel puțin atît de mică încît să nu-i depășesc cu un cap. Copiii nu acceptă intruși în joaca lor.

— Cum să nu-ți dea voie! exclamă Matouš. Doar tu însăți mai ești încă un copil!

— Nimic nu știi, bunicule, zîmbește Jana cu un aer misterios. izbucnind deodată într-un rîs sonor pur femeiesc, de parcă totul ar fi fost deja hotărît.

— Cînt și dansez, frecventez niște cursuri ca să pot apărea pe scena palatului de cultură al uzinei.

Se ridică în picioare, așezîndu-se în fața lui cu toată trufia ei feciorelnică pentru ca bunicul să nu o confunde cu un copil. Maestrul Matouš o privește cu o mirare plină de duioșie.

Ochii Janei se pironesc deodată pe arborele genealogic înrămat în forma unui tei stilizat. Îl privește o clipă și apoi exclamă:

— Despre teiul dumitale s-ar putea compune un cîntecel.

Și fără să scoată o vorbă începe să fredoneze. Dintr-un amestec amorf de zbîrnîituri, jumătăți de cuvinte și semitonuri începe să se înfiripe o melodie. Laitmotivul capătă forma teiului bunicului. Țîșnește astfel un cîntecel simplu și naiv cu o melodie nesigură și strofe fără ritm care prinde viață cu fiecare nou vers. Bunicul este trunchiul acestui tei, ramurile groase de jos sînt fiii și fiicele lui, iar mai sus, mereu mai sus, cresc lăstare ce se subțiază pînă ajung la tata și mama, iar floricica de la margine sînt eu. Vai, doamne, ce departe sînt de trunchi și totuși cît de legată sînt de el: pornesc din el și mă întorc la el...

Cuprinsă de acest entuziasm creator face cîțiva pași și începe să îngîne un firicel de melodie pe care a intitulat-o *Dansul recunoștinței pentru bunicul tei*. Se lasă în voia dansului cu tot trupul și sufletul. Uită de sine și de bunicuț așa cum se întîmplă cînd ești cuprins de extaz și nu-i mai pasă dacă el se va mira, privind-o. Și socotind că a sosit momentul să pună capăt acestei suite de balet, inventează finalul, făcînd o reverență adîncă în fața teiului. Și cînd la sfîrșit mai vrea să facă o plecăciune în fața bunicului, observă că el aproape

a adormit... Amabilitatea l-a suprasolicitat, vlăguindu-i forțele. Jana se apropie de el în fugă și abia reușește să-i prindă capul greu ce-i cade în piept. Deschide ochii și zîmbește cu un aer vinovat. Fata îl privește în ochi și deodată înțelege totul. Privirea bunicului este obosită și chinuită și o rugă fierbinte se poate citi în ea.

Cu o clipă mai înainte ar fi dorit să-l convingă, să-l implore, să-l păzească, să-l trezească, dacă va fi nevoie, așa cum făcea doctorul. Dar brusc își dădu seama cît de nemiloasă și crudă ar fi această faptă. O cuprinse o milă ciudată pentru bunicul care nu mai vroia și nu mai putea să trăiască.

— Viața este nemuritoare, șopti el. Dar orice om trebuie să se ducă acasă.

— Vrei să dormi, bunicuțule ?

— Mai cîntă-mi, privighetoarea mea, murmură el. Ia-ți avînt și zboară deasupra mea, tu, aleasa mea dintre toate. Pe tine te rog să mă ajuți și să mă duci la culcare.

— Atunci intră frumos în pătuț ! îi zice Jana cu tonul sever al mamei cînd se apropie ora nouă. Îl conduce în dormitor, trecînd printr-un șir lung de camere și închide cu grijă ușile în urma ei.

Acum bătrînul Matouš stă întins în mijlocul pernelor. Cască prelung. Jana apasă pe butonul de la capătul patului, discul începe să se rotească și pe suprafața albă a plafonului apare pentru ultima oară filmul vieții lui.

Îl privește somnoros și o vede pe draga lui măicuță înconjurată de ceata fraților și a surorilor, ținînd în brațe un prunc care era el. Urmează primul supt la sînul mamei, primele cuvinte, primii pași, amintirea porumbiței albe după care întinde mîna.

Deodată Jana își ciulește urechile. Din depărtare, dincolo de camere și uși se aud niște lovituri. Doctorul Urban se îndreaptă către bunic. De la o mare distanță răsună glasul lui speriat :

— Deschideți ! Pe soarele din cer deschideți !

Se așterne o clipă de tăcere urmată de o nouă apăsare și de o zgîlțîire furioasă la care ușa nu cedează. Jana stă de pază ! Vede cum răsuflarea bunicului se stinge. Inima lui, asemenea unui alergător obosit, își încetinește pasul. A alergat aproape două sute de ani și iată că acum se apropie de sfîrșit !

Jana are impresia că știe ce se întîmplă în inima bunicului și simte parcă în ea însăși o imensă oboseală, o dorință nemăsurată de a se odihni.

Bunicul mai deschide odată ochii. O caută. Jana îi înțelege imediat dorința și începe să cînte melodia închinată bătrînului tei. Ar dori ca ea să semene cu un cîntec de leagăn, dar nu poate rezista și face cîțiva pași de dans. În clipa aceea uită de bunic, începe să cînte și să danseze, iar cîntecul ei nu este un cîntec de leagăn al morții, ci un imn al tinereții, cîntecul celei mai tinere flori din tei. Floricica are aripi și poartă o sămînță din care va crește alte milioane de flori.

Și Matouš, campionul vîrstei, adoarme. O oboseală dulce îi cuprinde mădularele. În clipa aceea simte că pleoapele îi sînt îngreunate de fericita povară a întregului pămînt, în al cărui pîntec vor rodi semințele viitoarelor vieți care vor fi de ordinul trilioanelor de trilioane care se vor înmulți și vor crește mai departe. Apa și piatra se însuflețesc, nu mai există materie moartă și tot pămîntul se trezește la viață.

FETIȚA CU CODIȚE

FERDINAND KOSTKA se pregătea din nou să plece în lume. De fiecare dată se întîmpla la fel : cînd era acasă îl cuprindea dorul de ducă, iar cînd era în străinătate tînjea după meleagurile natale. Și nu era singurul care avea această stare. Ceata pribeagă care o pornea în lume în fiecare toamnă era formată în bună parte din consăteni de-ai lui. Îi chema codrul de pîine amară plătit cu sudoarea grea, vărsată pe cîmpiile aride ale Cehiei de sud. Era ca și cum în spatele cuptorului fiecăruia dintre ei s-ar fi lăfăit un pitic gras și nesătul cu o gură uriașă care le înfuleca toată mîncarea. Dar mai era încă ceva care-i mîna în lume. Ceva greu de definit ce pornea din sîngele lor liniștit, clocotitor, ceva primar, instinctul nomad moștenit din tată în fiu.

Ultima oară Ferdinand Kostka a stat în străinătate mai mult decît și-ar fi dorit. Cu circul a străbătut toată Germania și Franța, ajungînd pînă în Spania și în acest răstimp de cinci ani nu a văzut cerul azuriu al ținutului natal.

În cele din urmă s-a întors acasă în căsuța de lîngă baraj unde n-a mai găsit-o pe Ecate-

rina. Murise, iar în urma ei lăsase o fetiță de trei ani, Terunka. Kostka socoti pe degete și-i ieși că fetița nu este a lui. Bine cel puțin că înainte de-a se întoarce el acasă, Ecaterina trecuse pe lumea cealaltă — de fapt ceva mai bun nici nu putea face. Murise, luînd cu ea și taina cea mare, respectiv numele părtașului fiindcă restul nu putea fi ascuns de lume, copilul fiind întruchiparea păcatului.

Ferdinand Kostka numea păcat taina ascunsă de femeia pe care o lăsase singură atîta amar de vreme. Nu reușea să-și exprime gîndurile, nu comenta niciodată, dar i se părea că domnul de sus în clarviziunea sa a orînduit astfel lucrurile încît el, Ferdinand se poate răzbuna pe infidelitatea Ecaterinei.

O urmărea cu priviri aspre și încruntate pe fetița cu codițe aurii pe care o lăsase în grija surorii sale, Barbara, ce-i păzea casa. Barbara era o domnișoară bătrînă, sfrijită și obosită, tare de o ureche care mergea cu pas iute, înclinîndu-se mereu în față, de parcă era mereu gata să cadă.

Ferdinand Kostka se pregătea să ducă la îndeplinire rolul de mare judecător așa încît se hotărî să aștepte. Era lipsit de griji : fetița — întruchiparea păcatului Ecaterinei se juca în curte printre găini.

— Ai mare grijă de ea, Barbo, țipa el în urechea sorei de fiecare dată cînd se pregătea să plece. Vezi să nu i se întîmple ceva !

Ferdinand Kostka cînta la trompetă în orchestra circului Hurikan care străbătea iarăși în lung și în lat vestul Europei.

Cutreiera orașe uimitoare prin măreția, strălucirea și sărăcia lor. Își aducea aminte de ele numai după turnurile catedralelor. Le revedea în somn ca pe niște monștri de piatră cu forme fantastice, cu pîntecul îndreptat spre mare, închis în corsetul văilor de la poalele munților ori înconjurat de cîmpiile monotone, brăzdate de rîuri cu apă tulbure și urît mirositoare.

Sunetele trompetei lui răsunau sub cupola circului în marșuri triumfătoare, valsuri duioase, melodii galopante. În acordurile ei năvăleau în manej armăsarii bălani sălbatici și frumoși ca amintirea unei ilustrații vechi dintr-o carte de povești.

Prin pauze dramatice de o tăcere mormîntală sublinia momentele cele mai critice ale programului lui don Manuel, cînd Estera executa într-un ritm sălbatic salturile sale mortale, provocînd pe o parte uimirea publicului, iar pe de altă parte, punîndu-și viața în pericol.

În sunetele ariilor celor mai cunoscute opere, grupuri pitorești de elefanți, foci și zebre demonstrau că nu numai ființa omenească știe să imite animalele, dar și un chip mut îl poate maimuțări pe regele naturii spre marea bucurie și întristare a publicului. Picioarele dresate ale animalelor reușeau să se țină pe un balon, să meargă pe catalige, să cînte la un instrument. La ce surprize te mai poți aștepta în lumea circului cînd vezi atîta perfecțiune !

De aceea numărul următor al familiei de chinezi cu codițe trebuia să facă adevărate minuni cu farfurioarele, mingile, sabia și măciucile lor. Într-adevăr acești oameni cu piele cadaverică construiau în aer ornamente cu ajutorul unor instrumente rotative, împotrivindu-se forței de gravitație a pămîntului. Iar trompeta lui Ferdinand Kostka juca rolul de cortină sonoră care se ridica și cădea în fața lor.

Oare cum ar fi arătat toate exhibițiile circului Hurikan de n-ar fi fost trompeta lui Ferdinand Kostka care să răsune de pe scenă? Ar fi fost ca o sală de dans privită prin fereastra închisă fără să auzi muzica. Căci muzica conferă sens atîtor lucruri absurde!

Iar atunci cînd cablul o trăgea pe Jolanda în vîrful cupolei, Ferdinand Kostka punea mîna pe vioară. Din cei cinci membri ai orchestrei, el cînta cel mai frumos *Valurile Dunării*, iar tînăra Jolanda nu suporta alt acompaniament în timpul exercițiului său la trapez. Și atunci cînd făcea tumbe pe covor, frîngîndu-și trupul firav, lipsit parcă de oase și atunci cînd se înălța deasupra publicului, suspendată de cupolă ca limba unui clopot și-și dădea drumul, fluturînd niște aripioare argintiu-aurii și trimitea bezele în toate colțurile, vioara lui Ferdinand Kostka o urmărea și o înconjura cu sunetele ei fermecate.

Kostka cînta la vioară fără să-și dezlipească ochii de pe Jolanda. Era în stare să șadă dimineața ore întregi în manejul gol în care bătrînul d'Alfonso chinuia trupul mlădios de șarpe al Jolandei, pregătind-o pentru miracolele din fiecare seară. De multe ori purta cu ea discuții îndelungi în limba ciudată a circului care suna ca un amalgam de franceză, spaniolă, cehă, germană și italiană. Își aducea aminte de Terka care rămăsese acasă sub supravegherea mătușii Barbara. Cu părere de rău se gîndea cum i se întăresc vertebrele coloanei și oasele fragile devin robuste în timp ce el colindă lumea fără să poată ține în mînă trupul zvelt ca o trestie pe care să-l frîngă precum un arc.

Plin de nerăbdare număra cei cîțiva ani ai fetiței la care adăuga numărul necunoscut al anilor după care se va întoarce acasă. Uneori se gîndea că mai are timp și că n-a pierdut prea mult. Dar atunci cînd bătrînul d'Alfonso îi răspundea la întrebări, zicînd că niciodată nu e prea devreme, se înspăimînta la gîndul anilor pierduți, iar inima i se strîngea de frică că o să ajungă acasă prea tîrziu.

În furnicarul circului aflat în veșnică mișcare în care se vorbea un amalgam de limbi, Ferdinand Kostka trăia singur ca un pustnic. Se ferea pînă și de consătenii lui care erau în număr destul de mare. Membrii orchestrei erau aproape toți cehi, fiind de baștină din regiunea Šumava sau Vysočina. În ierarhia circului acest mic grup etnic se situa undeva la mijloc. Pe treptele superioare ale acestei instituții franceze se lăfăiau „artiștii" care făceau parte din rasa latină. Urmau apoi muzicanții cehi, breasla meseriașilor, fierarilor, tîmplarilor și instalatorilor pe care foamea îi izgonise de-acasă.

Iar tocmai la fund mișunau epavele, oamenii sărmani și excluși din societate, șchiopii, chiorii și tuberculoșii care se hrăneau cu resturi de mîncare și făceau orice fel de muncă indiferent de locul unde se aflau. Instrumentele lor de lucru cele mai frecvente erau mătura, peria sau furca de aruncat gunoaiele.

În circurile mici, proletare, această diferențiere nu era atît de strictă. Dacă era nevoie, un muzicant putea să ridice manejul, îmblînzitorul de lei și tigri dădea de mîncare celorlalte animale, călărețul punea de multe ori mîna pe mătură, iar sărmanul măturător se îmbrăca în costumul peticit de marionetă. Circul Hurikan era însă o întreprindere de elită, treptele sociale fiind despărțite între ele de o prăpastie de netrecut.

Un singur om, un conațional de-al lui Kostka, Vašek Huňaček din Nymburk a izbutit să treacă peste această prăpastie ; a ajuns de la îngrijitor de animale la trapez, înlocuindu-l treptat pe uriașul signor Giuseppe, care se lupta zadarnic cu anii ce-i împovărau spinarea. În ziua în care a ținut prima oară în dinți călușul de care se agăța Jolanda, executîndu-și numerele sale de zbor, a devenit „mesia Archibaldo". Nu bănuia că numele lui slovac cu inflexiuni dulci sună în urechile latinilor la fel de misterios și exotic cum îi sună lui toate acele nume de Manuel, Archibald și Elvira.

Hurikan părăsea regiunea toridă a Provencei, îndreptîndu-se către ținuturile nordice mai reci, iar pe drum și-a instalat corturile uriașe în Tours pe malurile Loarei cu ape leneșe, aproape secate. Soarele de aici era mai cruțător și în serile răcoroase, cînd cerul de un albastru intens se întuneca, iar stelele mari priveau prin prelata deschisă în manej, circul devenea plin. Locuitorii orașului nu își precupețeau aplauzele ; la fiecare număr manejul se cutremura de țipete, rîsete și exclamații de încurajare. Bărbații cu pălării de paie date pe ceafă, îmbrăcați în cămăși descheiate, cu mînecile suflecate și fără haină urlau atunci cînd Archibald-Huňaček o ridica pe Jolanda deasupra prăpastiei, ajutîndu-se de maxilarele lui puternice. Tineri îmbrăcați în pantaloni largi cu centuri colorate și late cu țigara lipită în colțul buzelor îl încurajau pe don Manuelo să facă noi salturi mortale. Doamne grase, ținînd în poală copii cu păr cîrlionțat aplaudau, trăgînd din cînd în cînd cîte o dușcă din vinul de casă ținut în gamelele burduhănoase de sub bancă.

Trompeta lui Ferdinand Kostka se pierdea în această vijelie fără margini. Nu iubea publicul de acest gen. Îl obosea foarte tare, dar pe de altă parte era bun, fiindcă îl ajuta să-și umple mai repede buzunarul secret de sub cămașă.

Se afla undeva în mijlocul Franței, dar la fel de bine se putea găsi la Marsillia sau acasă la el, în Strašce. Ochii nu vedeau, urechile nu auzeau, avînd sufletul preocupat de o singură problemă. Era problema răzbunătorului care va face muncă de educație și a educatorului care se va răzbuna.

Fie ce-o fi, numai domnul să fie milostiv!

Pedeapsa care o aşteaptă nu este o pedeapsă simplă. Ea va fi un fel de frîngere a oaselor în trup, însă cu bunăvoinţa domnului va fi închinată unui ţel nobil. Ferdinand Kostka îşi freca de pe acum mîinile care ştiau să ţină cu atîta sensibilitate vioara şi arcuşul.

Păcatul adulterei Ecaterina va fi răscumpărat atunci cînd suferinţele îndurate vor aduce primele roade sub bolta de prelată a circului, în soarele reflectoarelor! Fie ca membrele ei să devină suple ca tentaculele unei meduze, iar capul să i se răsucească pînă la călcîie! Coloana vertebrală să i se transforme într-un arc de oţel, iar trupul îmbrăcat în solzi aurii să se răsucească în jurul buricului în vîrful cupolei circului.

Atunci sunetele viorii lui vor zbura de pe estradă asemenea unui stol de ciocîrlii care se înalţă către soarele de mai şi va însemna că a sosit clipa supremei iertări.

Ferdinand Kostka a stat aproape un an de zile acasă şi timpul s-a scurs ca apa. Desigur nu ca apa stătută din eleşteele cu care soarta generoasă a înzestrat ţinuturile Cehiei de sud, conducîndu-se parcă după proverbul: „cu cît e mai frumoasă, cu atît e mai săracă".

Revenind din nou la instrumentele sale, viaţa i se părea ca o cascadă şi meleagurile natale îi reveneau în minte ca printr-o oglindă înnegurată.

Din nou colinda lumea, multe oraşe le vedea a doua oară, chiar a treia oară, însă mereu i se păreau noi şi străine de parcă le-ar fi văzut prima dată. Numai turlele bisericilor, primăriilor şi castelelor trezeau în el o aducere aminte îndepărtată şi de necrezut, înşelătoare şi plină de surprize ca un vis. Asemenea unei globule roşii rătăcitoare era propulsat în inima fierbinte a marilor oraşe şi scos din nou afară de pulsul ei. A văzut cortegii de oameni puse în mişcare de foame şi mînie, a fost martorul unor sărbători, vijelii şi schimbări rapide. Şi toţi cereau două lucruri: pîine şi distracţie.

Ca membru al circului Hurikan, Ferdinand Kostka făcea parte dintre cei care îi distra. Afişele lipite la toate colţurile, pozele reprezentînd un manej fastuos cu un îmblînzitor elegant în mijlocul lui, înconjurat de tigroaice şi turme de elefanţi sau cămile le promiteau flămînzilor totul în afară de pîine. Fiindcă deviza domnului Krix, proprietarul circului era „pîine după distracţie".

Acum Kostka străbătea din nou Franţa unde domnul Krix, francez de origine, organiza cele mai dese turnee. Indiferent de cît timp ar fi rămas acasă, Kostka se întorcea aproape totdeauna la Hurikan. Domnul Krix avea slăbiciune pentru muzicanţii cehi şi chiar se mîndrea în afişe cu orchestra sa cehă.

Dar ceva se întîmplase cu Kostka de cînd venise ultima oară de acasă. Era mereu iritat şi cădea des pe gînduri. În amintirile lui revenea tot mai des imaginea unei fetiţe palide cu păr auriu şi trup firav — pe care o găsise acasă — Terunka în vîrstă de cinci ani. Nu s-ar zice că îşi neglijase rolul. A muncit cu Terunka pînă la epuizare. A pus mîna pe ea puţin cam tîrziu

și acum trebuia să recupereze ceea ce pierduse. Firește, a făcut tot ce a putut. L-a costat multe plînsete și văicăreli, dar Kostka nu s-a lăsat bătut.

În sfîrșit se gîndea el, țin în mîini și frîng păcatul Ecaterinei — trupul care a fost zămislit într-un pat pîngărit din împreunarea femeii mele cu un necunoscut, cu trupul unui vagabond sau a unui speculant ambulant, cine poate ști ? Dar rodul acestei împerecheri este un copil sfrijit în care sînt înscrise urmele păcatului pe care nimeni nu le va putea șterge.

Și această ființă ar mai vrea să se prefacă nedreptățită, judecîndu-l și acuzîndu-l pe Kostka !

Și în plus era stîngace ca un cățeluș. Era suficient să pună mîna pe un lucru ca totul să se întîmple prost, invers de cum trebuia să fie, lipsit de sens și contrar dorinței lui ! Nu reușea să bea din căniță fără să se păteze. La masa de prînz își plimba lingura prin farfurie pînă ce supa i se vărsa pe fața de masă. Folosea mîna stîngă în locul celei drepte ori de cîte ori putea sau atunci cînd n-o vedea.

Trebuia să-i vindece această stîngăcie — odată pentru totdeauna. Avea o mulțime de proaste obiceiuri de care trebuia dezvățată cît mai repede. S-ar fi jucat o zi întreagă cu o păpușă de lemn și o garnitură de mobilă pe care i le dăduse sora mamei răposate, mătușa Elisabeta ce ținea o băcănie într-un orășel apropiat. Ca să fie liniștit i-a ars toate jucăriile.

Ferdinand Kostka era sever și dur atunci cînd greșelile se repetau. Nu s-a lăsa rugat sau

înduioșat, iar promisiunile și lacrimile nu aveau asupra lui nici un efect. Știa că la cea mai mică dovadă de slăbiciune fetița îi va aluneca din mîini ca un șarpe.

Norocul ei că are oasele atît de flexibile ! Urla de parcă o împungea cu furca, țipînd că o doare și simte cum i se frînge mijlocul în două. La fiecare mișcare o mai apăsa încă puțin, măcar cu o jumătate de centimetru, indiferent că-i plăcea sau nu. Ținea în mînă o trestioară subțire pe care demonstra cum trebuie să arate, după părerea lui o coloană verticală ideală :

— Așa trebuie să te îndoi, neîndemînatico ! Și mai jos ! Nu admit nici un fel de mofturi, poți să plesnești, iapă de marțipan ce ești !

— Gata ! Nu mai pot !

— Nu mai poți ? Atunci să te ajut eu !

— Aaaaaau !

— Încă puțin !

— Ajuuuuunge !

Așa a învățat-o să-și adune hăinuțele de pe jos. I-a arătat lumea cu picioarele în sus, podeaua fiind pentru ea tavan ! O coloană vertebrală trebuie să fie formată din inele trase pe un elastic și nu o piramidă construită din farfurioare de porțelan !

Acum cînd își aducea aminte de la distanță, putea fi pe deplin liniștit. În zece luni a reușit să facă cu Terka mai mult decît și-ar fi putut închipui cineva. A învins toate piedicile, a înfrînt revolta trupului și a sufletului copilului ! În subconștientul său intuia această revoltă, deși copilul se purta ca un mielușel și încerca să-i fie cît mai mult pe plac. E adevărat că

privea lucrurile lucid cu scînteile verzi ale ochilor lui — pînă cînd circul a ajuns la Dieppe.

Aici s-a îmbolnăvit de tifos, dracu știe de unde l-a luat, și a stat mult timp în spital.

— Vioara ! Aduceți-mi vioara ! țipa el în timp ce îl transportau și nu s-a liniștit decît atunci cînd a simțit cutia cu vioara la capul patului.

Circul Hurikan s-a mutat în alt oraș, lăsîndu-l pe Ferdinand Kostka departe.

Kostka a fost internat în pavilionul de boli infecțioase din La Manche, un oraș din sudul Franței, așezat pe malul mării. Uneori avea impresia că se află pe estradă, iar publicul urla sub el. Apoi recunoștea răcnetul leului, țipetele maimuțelor flămînde. Urmau din nou aplauze și apăreau iarăși clovnii însoțiți de o adevărată orgie de rîsete, mai grozave decît urletul a mii de pantere.

Și de fapt întotdeauna nu auzea decît freamătul mării care se întindea aproape de căpătîiul lui ca o pernă.

Cel mai rău era cînd tigroaica Mary spărgea peretele cuștii și cu un salt îngrozitor năvălea în mijlocul publicului. O dată frumoasa Jolanda a scăpat din călușul ținut în dinți de Marc Picolomini, prăbușindu-se pe podeaua galbenă a manejului.

Exact în clipa aceea cineva din public a scos un țipăt : „Arde !“ și poarta principală a fost blocată de o masă de oameni.

— Salvați-vă cum puteți ! striga el, legat de cap cu o funie ca să nu sară pe fereastră direct pe stîncile abrupte spălate de fluxul înspumat.

Alteori îi răsunau în vis cele mai frumoase melodii pe care le cîntase. Jolanda se rotea ca un soare în vîrful cupolei, prinsă de cîrligul ținut în dinții puternici ai domnului Archibald-Huňaček. Și uneori — spre mirarea lui — o vedea în vîrful cupolei nu pe Jolanda, ci o fetiță cu codițe.

Îl striga de jos, din stal :

— Tăticule, tăticule !

Iar Ferdinand Kostka îi răspundea :

— Tu ești, fetițo ?

— Fac bine, tăticule ?

Și-a revenit din febră, recunoscînd freamătul mării în toate variantele lui.

De atunci a început să o vadă pe Terunka puțin altfel. Ochii lui parcă își tociseră vederea, absorbiți de acele viziuni înșelătoare și în locul lor îi apăruseră ochi noi cu care își privea trecutul parcă de undeva de sus, într-o lumină necunoscută, surprinzătoare.

Iar Terunka îi apărea mereu în noi și noi aduceri aminte. Îi spunea aceleași vorbe ca acum un an, dar abia acum înțelegea sensul lor.

Vedea chipul palid încadrat de două cozi groase care se apleacă deasupra farfurioarei, plimbînd lingura în ciorba de cartofi cu ceapă. Vederea farfurioarei mînjită pe margini de ciorbă îl umplea de scîrbă. Fetița aduna cu lingura un cocoloș și făcea o gaură mică pentru ca prin ea să se strecoare grăsimea. El sărea de

la masă, punînd mîna pe o nuia și o lovea peste degete pînă i se umflau.

— O să te învăț să mănînci cum trebuie, ca oamenii !

— Tăticule, te rog !

— Și-n farfurie trebuie să fie ordine, nu gunoi ! Cum e-n farfurie, așa e și în viață !

Termina de mîncat cu lacrimi în ochi după care se pitea într-un colț. El tăcea și pleca cu undița la rîu. Iar seara cînd se întorcea acasă, îi alerga în întîmpinare. Tăcea îmbufnat pînă ce fetița începea să vorbească :

— Tăticule, nu trebuia să mă bați așa de rău. Și acum mă mai dor degetele și tare mult aș vrea să nu mă mai doară. Știi că îngerașul se poate supăra pe tine ? Sînt încă mică.

O dată a visat-o pe fetița cu codițe care îi vine în întîmpinare pentru ca să-l ierte — „sînt încă atît de mică“ și el a dat-o la o parte ca să nu se împiedice de ea.

Altă dată a visat-o în timpul unei ploi de vară cînd îi era frică și nu vroia să se miște din loc. Atunci a luat-o furios în brațe și a început s-o bată în timp ce copilul plîngea în hohote, iar cerul își vărsa lacrimile ; a bătut-o atît de rău încît nici în pat nu s-a putut liniști, continuînd să plîngă cu sughițuri.

— Nu o să mă rog pentru el ! Groaznic de tare mă doare fundul — o să mă rog pentru mama, mătușa, bunica, pentru toate sufletele, dar pentru el nu !

— Liniște ! a urlat Kostka, stînd întins în pat după care s-a făcut cu adevărat liniște. A

adormit, visînd nuiaua cu care a prins încă un sughiț care putea să-i amenințe somnul dulce.

A doua zi dimineața îi spuse cu un zîmbet timid, sorbind cu mare grijă ceaiul din cană ca să nu păteze fața de masă.

— Tăticule, m-am rugat ca îngerașul să te iubească !

Se simțea cuprins de un sentiment profund de rușine în fața acestei fetițe pe care o visase.

Îi zîmbea cu buzele ei incolore în ciuda tuturor suferințelor pe care i le pricinuise și era pregătită din nou să-l ierte. Era un lucru pe cît de neînțeles, pe atît de uluitor — nu se mai putea gîndi la nimic altceva decît la fetiță, iar marea vuia la ferestre, readucîndu-i în minte imaginea ei.

După două luni a ieșit din spital complet sănătos. Dar era atît de slăbit încît se plimba prin oraș de colo-colo, cu vioara în mînă ca un greier toamna. Privea îndelung vitrinele și lua cîte o hotărîre care parcă îi aprindea o scînteie de speranță. Dar nu se simțea foarte sigur.

Ce să-i cumpere : băsmăluță, un șorțuleț sau niște ciorăpiori ? Dar vocea conștiinței își bătea joc de el : șmecherule, așa de ieftin vrei să-ți răscumperi toate păcatele ? Nu, n-o să scapi atît de ușor !

„Ce trebuie să fac ? Acasă nu mă pot duce, iar circul greu îl mai ajung din urmă — dumnezeu știe pe unde se află ! Trebuie să cînt din nou pe scenă pentru a cîștiga niște bani ca să ajung la copil.“

În felul acesta a răspuns Ferdinand Kostka glasului conștiinței, oprindu-se în fața unui magazin cu jucării. Ochii i s-au oprit la o păpușă cu codițe aurii și ochi albaștri, umbriți de gene lungi. Avea ochii pe jumătate închiși de parcă ar fi moțăit la soarele a cărui lumină se răsfrîngea în stropi aurii deasupra orașului și mării.

Ferdinand Kostka s-a hotărît imediat. Intră în prăvălie și cumpără păpușa, dînd o grămadă de bani pe ea.

Era într-o sîmbătă după-amiaza și expresul de Paris tocmai vărsa o mulțime de oameni veniți să-și petreacă weekend-ul la mare. Străzile roiau de cîrduri de orășeni care rîdeau și țipau — acasă nu văzuse niciodată o mulțime atît de mare de oameni ca aici în Franța. Simțea cum i se învîrte capul de zgomotul și furnicarul de pe străzi de care se dezobișnuise în liniștea din spital. Această liniște era tulburată numai de freamătul mării, care însă semăna mai mult cu tăcerea, astfel încît fără voia lui tînjea după spital. A ieșit din labirintul de străzi urît mirositoare și s-a așezat pe promontoriul de piatră al unui dig părăsit. Privea pescărușii care roiau deasupra valurilor și se gîndea că poate și Terunka se uită la ei atunci cînd vin în zbor la Stražca, anunțînd sosirea primăverii.

Kostka rupse sfoara cu care era legată cutia și privi îndelung păpușa. Odată cu venirea serii se ridică, îndreptîndu-se agale spre gara ascunsă în spatele unui hățiș de barăci pescărești așezate pe țărmul unui mic golf cu apă stătută.

Nu mai avea ce să caute în acest oraș.

La gară a aflat că circul Hurikan a plecat cu o lună înainte undeva în Bretania.

Și-a cumpărat bilet și a urcat în tren.

De acum începea o lungă călătorie. Ajungea întotdeauna în locuri unde mai strălucea cîte un nor de nisip auriu care mai păstra încă urmele picioarelor elefanților, ale copitelor cailor și ale papucilor clownilor. Hurikan pleca mereu înaintea lui, iar lui Kostka nu-i mai ajungeau economiile.

Și astfel în peregrinările lui a ajuns într-un orășel al cărui nume l-a uitat înainte de a ajunge în piață. Într-un hotel de port și-a închiriat o cameră urît mirositoare, formată dintr-un pat și o ladă ce ținea loc de masă. Așeză vioara pe masă și scoase cutia în care dormea păpușa cu pleoape de porțelan. Apoi zăbovi pînă noaptea tîrziu, compunînd o scrisoare către Terunka, la lumina unei lămpi vechi marinărești în jurul căreia roiau țînțarii.

„Dragă Terunka,

Îți trimit o păpușă în locul celei pe care ți-am aruncat-o în sobă. Știu că nu e nici pe departe atît de frumoasă ca cea pe care nimic nu o poate înlocui. Își aduse aminte cum odată fetița a încercat să-și scoată păpușa din sobă, vîrîndu-și mîinile goale în foc. A căzut pe jos în timp ce el a smuls-o din flăcări și a trebuit s-o țină între genunchi cu toată puterea, fiindcă se încorda toată, implorîndu-l cu cerul și pă-

mîntul să i-o salveze pe Emilia și promițîndu-i că niciodată... nu o să mai..

Mult rău ți-am făcut, porumbița mea albă și păcatele de care sînt vinovat nu mă mai lasă aproape să trăiesc.

Dragul meu copil, nu o dată am ridicat mîna asupra ta, mîna asta blestemată care mă ajută acum să-ți scriu în loc să o vîr în cărbunii încinși sau să o strivesc cu o piatră ascuțită. Dar mă gîndesc că mîna nu are nici o vină, ea ascultă numai de ce-i dictează capul. Da, în capul meu idiot totul s-a amestecat și am vrut să te pedepsesc că ai venit pe lume în loc să mă bucur că ai intrat în casa noastră ca un fluture.

Din nou o vedea înaintea lui, stînd ghemuită pe vine într-un colț în fața cutiei goale în care înainte dormea păpușa.

Acum nu mai am pe nimeni pe lume, suspina ea, știind că o aude. „N-o să te mai văd niciodată nici pe tine, Emilia, nici mormîntul tău. Dacă ai ajuns în cer, roagă-l atunci pe îngerașul meu să-l roage pe îngerașul tăticului meu să-l convingă să nu mai fie atît de sever cu mine fiindcă nu i-am făcut nimic, fac tot ce-mi spune, mă îndoi cît pot, chiar dacă mă doare foarte tare, fac totul, numai ca să mă iubească puțin“.

Atunci a scos-o din colțul unde se pitise fiindcă nu suporta să o asculte. Și ca să nu-și piardă antrenamentul, a pus-o din nou să se îndoaie de mijloc cu încă cîțiva centimetri. Acum își aducea aminte de un coșuleț de sîrmă găsit în pod pe care-l purtase mama ei ca domnișoară de onoare. Pieptul lui Terunka era format din osișoare delicate și subțiri ca aceste firicele de sîrmă acoperite de o piele fină, asemenea unei foițe roz.

Fetița mea, multă vreme am fost grav bolnav, scria el în continuare. Mă gîndeam că nu mai scap și că aceasta e probabil pedeapsa domnului, dar nu a fost pedeapsă, ci mai degrabă un noroc fiindcă s-a întîmplat ca în spital să văd pentru prima dată totul în adevărata lumină.

Și din clipa aceea mă gîndesc fără încetare la lupta inegală pe care ai purtat-o cu mine, cel posedat de diavol. Tu, un copil cu zîmbet și plîns nevinovat, cu luminițele albastre ale ochilor tăi, iar eu cu nuiaua în mînă și cu centimetrii...

Ce-am putut face, Terunka ! Cum de m-am putut purta așa, cum am putut !

Sîngele i se urcă la cap, amintindu-și deodată cum stă în genunchi pe dușumea pînă noaptea tîrziu și adoarme. Și ce ispravă a făcut, mă rog ? A așezat o mică vază pe gard, iar cînd rîul Barča a ieșit din matcă, vasul s-a spart. N-a vrut pentru nimic în lume să recunoască de ce a făcut-o, nici măcar nuiaua nu l-a ajutat, dar aici în acest spital de boli infecțioase așezat pe malul mării totul i-a devenit foarte clar. În mica vază se aflau flori de nu-mă-uita și părăluțe, iar Terunka a așezat-o pe gard, închipuindu-și că este mormîntul păpușii pe care el a aruncat-o în foc.

Simt cum mi se rupe inima de atîta amărăciune — continua el să scrie — nu-mi găsesc

nicăieri locul și mă învinuiesc foarte tare oriunde aș ajunge. Și mi-e frică pentru tine, fetița mea, ca nu cumva răul pe care ți l-am făcut să fi lăsat urme.

Nu te mai doare fundulețul ? Îmi închipuiam că nu te doare, fiindcă nu ziceai pîs și strîngeai din dinți. Îți blestemam stîngăcia cînd te murdăreai pe șorțuleț, cînd nu știai să te legi la pantofiori sau îți cădea lingura pe jos. Dacă m-aș fi uitat măcar o singură dată la degețelele tale atît de mici, eu măgar bătrîn, mi-aș fi dat seama că ele nu pot avea experiență și îndemînare și nu pot prinde bine ceea ce n-au ținut în mînă de o mie de ori !

Lampa începe să mi se stingă, de aceea trebuie să-mi iau rămas bun de la tine, porumbița mea albă, floarea mea de nu-mă-uita ! Ai grijă de tine și ferește-te de apă ! Ești firavă ca un puf și te rog uită cît se poate de repede exercițiile noastre.

Dacă o să-mi răspunzi, fie și numai cîteva rînduri, o să știu că m-ai iertat.

Tatăl tău care te iubește fierbinte

Ferdinand Kostka

membru în orchestra (trompetă și vioara întîi) circului Hurikan aflat în turneu prin Franța."

După ce termină de scris, Kostka răsuflă din greu. Era pentru prima oară în viața lui că scria o scrisoare atît de lungă. A împăturit-o de cîteva ori pînă a făcut din ea un pătrățel de hîrtie. Apoi a scos păpușa din cutie, umblînd cu mare grijă de parcă ar fi fost din sticlă. Cu toate astea păpușa s-a trezit, ațintind asupra lui ochii ei albaștri mirați. Kostka îi ridică fustița albastră din mătase, ascuzînd scrisoarea sub cămășuță.

Abia cînd o s-o dezbrace Terunka...

Nimeni, nimeni nu are voie să citească scrisoarea !

O lună întreagă a hoinărit Ferdinand Kostka prin vestul Franței. Cînta la vioară prin cîrciumi, iar în ultima săptămînă a cîntat și într-o trupă ambulantă. Trupa era formată din muzicanți cehi de undeva din Šumava, niște cheflii jerpeliți din Nemanice care făceau haz de necaz, dar lui nu-i ardea nici să rîdă, nici să-și aducă aminte. Trupa se îndrepta spre răsărit, iar el spre apus.

Fără părere de rău și-au luat rămas bun de la acest bătrîn într-o ureche. Kostka ar fi preferat să plece împreună cu ei spre casă, dar știa că drumul către Terunka ar fi durat nu cîteva luni, ci cîțiva ani. De aceea o luă pe urmele circului Hurikan.

Îl mîna speranța că răspunsul la scrisoare a ajuns deja și că se afla la domnul Muk care cînta la xilofon în orchestră, îngrijindu-se în același timp și de poșta membrilor circului.

Kostka dormea prin podurile caselor, prin grajduri și claie de fîn, ici colo cînta la o nuntă sau un botez, bucurîndu-se atunci cînd pe neașteptate creștea comoara din buzunarul secret de sub cămașă.

După o pelegrinare îndelungată care a durat pînă către toamnă, ajunse în Gasconia. Circul se afla în drum către Provence și Kostka își făcea socoteala că acolo îl va ajunge din urmă.

Dar între timp s-a împotmolit în Gasconia. Mai întîi l-au lăsat ghetele și fiindcă își pusese în gînd să nu se atingă de comoara din buzunarul secret, a rămas în Bouches să cîștige bani pentru niște ghete noi.

Bouches era un mic sat viticol unde roadele viței-de-vie făgăduiau o recoltă bună nu numai podgorenilor din partea locului, ci și buzunarului lui Ferdinand Kostka.

Cel mai mare dintre podgoreni, domnul Pierre, era un burlac bătrîn și șchiop care privea lumea numai prin prisma satului său natal. De cînd se născuse nu-și părăsise satul. După ce în prima seară Kostka a cîntat în cîrciuma „La strugurele auriu" valsurile sale de estradă și *Marinarella*, domnul Pierre a fost atît de încîntat, încît l-a rugat să le biseze una după alta. Ba mai mult, l-a invitat pe muzicant să-i cînte și a doua zi.

I-a promis că-i va oferi un adăpost, cîțiva franci și o sticlă cu vin tulburel în fiecare zi, dacă îl va trezi dimineața și-i va cînta în fiecare seară înainte de culcare valsurile sale, dar mai ales *Marinarella*. Domnul Pierre își putea permite un asemenea lux !

Kostka a stat cîtva timp la îndoială. Scrisoarea îl atrăgea pe urmele circului, dar aici putea cel puțin să cîștige ceva bani pentru o pereche de ghete noi și să locuiască peste iarnă la căldură. Se putea odihni în liniște, dar în fața ochilor lui apărea mereu zîmbetul Terunkăi iar sentimentul nedreptății pe care o săvîrșise împotriva acestui zîmbet de copil căpăta noi proporții în nopțile lui albe. Prin minte i se perindau toate faptele rele comise împotriva fetiței, fapte pe care și le amintea cu o dorință înverșunată de a se autochinui. Din nou auzea plînsul ei cu sughițuri, gemetele și suspinele cu care adormea plîngînd.

Între timp domnul Pierre se săturase de *Marinarella*. Se săturase și de *Valsul florentin*, iar *Dunărea albastră* îl înfuria. Îi plăcea să asculte valsurile mai ales seara fiindcă imediat începea să caște după care adormea buștean. La trezire mai suporta încă *Voci de primăvară*, dar și acest vals începea să-l enerveze. Iar Kostka era la pămînt cu repertoriul. A plecat exact la timpul potrivit, chiar cu o zi înainte de a fi dat afară. Această plecare a avut însă avantajul ei. După ce i-a cîntat la ureche domnului Pierre *Marinarella* pentru ultima dată, mecena i-a dăruit bani mulți, mai degrabă de bucurie că scapă de acest bătrîn tăcut și ursuz pe care nici vinul de Gasconia nu-l putea încălzi.

Și astfel, odată cu venirea primăverii, cînd drumurile abia se desfundaseră, Kostka încălțat cu ghete noi se îndrepta spre gară. Și-a cumpărat un bilet pînă la Aix și aici în sfîrșit a dat de urma circului său. Încă de departe a zărit cupola lui, întoarsă spre cer. Poarta triumfală (în măsura în care un lemn lăcuit și niște draperii prăfuite pot fi triumfale) era acum tăcută, iar draperiile — trase. Firma în formă de arc de cerc „Circul Hurikan" formată din becuri stinse, locul iluziilor sale amintea acum mai degrabă de mîinile murdare ale unui electrician care leagă cu sîrmă un bec de altul.

Ferdinand Kostka fuge cu răsuflarea tăiată către vagon :

— Muk, Muk, n-am nici o scrisoare ?

— Kostka, băiete, de unde ai apărut ? Credeam că ai dat de mult ortul popii la Dieppe.

— Și scrisoarea ?

— Ce scrisoare ?

— O scrisoare ! Pentru mine ! Din Cehia !

Muk dă din cap :

— Nu, n-a venit nici o scrisoare.

Ferdinand Kostka a ajuns din urmă circul, dar locul lui în estradă era ocupat. Și în general multe se schimbaseră. Chipul sulemenit al circului Hurikan atît de familiar lui îmbătrînise pe jumătate, iar pe jumătate întinerise. Venise la rînd noua generație.

Au murit bătrînul elefant și cîteva maimuțe, Leo s-a prăpădit, iar în cușca tigrilor se joacă acum puii.

Domnul Manuel își executa numărul cu foarte mare prudență și încerca prin toate mijloacele să-și vindece reumatismul de la picioare.

Jolanda s-a îngrășat, iar Archibald-Huňacek se blestema că nu mai poate s-o țină în dinți. Uneori o înlocuia o nouă Jolandă, nepoata de paisprezece ani a domnului Krix care începea să se înalțe pe firmamentul Hurikan-ului ca o stea de primă mărime.

Toate acestea pluteau numai prin fața ochilor lui Kostka. În realitate rumoarea noului circ pătrundea greu în inima și creierul lui.

Kostka era despărțit net de această lume. Percepea cu indiferență faptul că nu mai e nevoie de el, fiindcă de altfel fusese concediat.

De ce nu i-a răspuns Terunka ? De ce nu l-a iertat ? Dar de ce să-l ierte ? Pentru păpușă ? Păpușa aceea frumoasă poate oare să-i răscumpere toate păcatele ?

Poate — poate se mai gîndește, ezită în mod intenționat ca să cîștige timp. Da, se mai pot face multe. Au intrat oare zilele-n sac ? De ce să nu vină scrisoarea mîine ? Sau poate peste un an ? Ferdinand Kostka, trebuie să aștepți venirea scrisorii !

Clovnul Golivier a rămas singur. Partenerul lui Castrolio a fugit, iar conducerea circului caută pe cineva în locul lui. Kostka a cerut să fie angajat.

Toți au rămas uimiți.

Directorul Krix l-a acceptat cu indulgență, se zice că în urma intervenției Jolandei, ținînd seama și de activitatea lui îndelungată în orchestra circului Hurikan. Încerca să dovedească că de fapt a fost promovat, ajungînd în rîndul „artiștilor“ — dar întreg circul în loc să-l invidieze, dădea din cap cu compătimire. Vechii lui prieteni încercau să-l convingă să renunțe.

Știe doar ce-l așteaptă ! De ce a murit Millert în urmă cu un an și Castrolio a fugit ?

Clovnul Golivier știa să dea palme fără să simuleze în timp ce partenerul își acoperea fața cu mîna. Răsuna ca o palmă adevărată, dar publicul credea că simulează. Plesnea cu adevărat și de aceea publicul se amuza.

Pe lîngă palmele simulate, Golivier știe să dea și palme adevărate de care cel din fața lui se poate salva doar printr-o mișcare bruscă. Gluma consta în aceea că partenerul nu știa

precis cînd palma va fi simulată și cînd se va lipi direct pe față. Totul depindea de agerimea și viteza de reacție a lui.

Publicul a înțeles imediat jocul și jubila de încîntare. Golivier era o brută, dar avea prezență de spirit, știind să-și prezinte glumele așa cum se cuvine.

Kostka n-a stat mult pe gînduri. Vroia să sufere, să fie umilit și bătut, să-și ispășească vina prin durere.

I-au desenat o gură mare și roșie conturată de jur împrejur și i-au făcut tot felul de dungi în jurul ochilor. I-au pus un nas rotund care trebuia să cadă în semn de glumă reușită. La prima apariție a noului clovn, Golivier l-a lovit de cinci ori și de cinci ori s-a rostogolit în nisip nasul borcănat al clovnului Ferdinand. Golivier își arăta publicului labele albite, iar masca schimonosită a lui Ferdinand se descompunea încet.

După reprezentație, tînărul Krix, directorul adjunct al circului îl bătu încurajator pe umăr :

— Te-ai ținut bine, Kostka !

Hurikan se îndrepta spre Marsilia. O lună întreagă Ferdinand a cules lauri. Era cel mai reușit număr al circului alături de noua Jolandă. „Păpușa vie pălmuită“ atrăgea noi și noi valuri de public. Patronul Krix își freca mîinile.

Iar Ferdinand Kostka zîmbea, fiindcă știa de ce. După fiecare lovitură care-i ardea fața ca o mătură din sîrmă incandescentă șoptea :

— Știu...

Puțin îi păsa că Golivier îi dă palme. În locul lui putea fi oricine care vroia să-l pedepsească

pentru greșeala lui. Nu-i păsa nici măcar că este clovn. A greșit în fața copilului său și trebuie să-și încaseze pedeapsa.

Atunci cînd simțea că încep să-i tremure genunchii și se gîndea că nu va mai putea suporta o nouă lovitură, că va cădea și nu se va mai ridica, în momentele acelea înspăimîntătoare cînd mulțimea din arenă se afla în delir, și-o închipuia pe Terunka, zîmbindu-i printre lacrimi în timp ce-i reproșa : „Tăticule, n-ai voie, sînt încă atît de mică“.

Iar scrisoarea tot nu venea. Terunka e supărată. Nu-l poate ierta.

Zilele se scurgeau una după alta și numărul palmelor încasate creștea.

Lunile treceau, iar pe fața roșie i se întipărea un zîmbet tîmp, inexpresiv. A pierdut noțiunea timpului și orientarea în spațiu. A căzut deja de cîteva ori în nisip, publicul fluiera, nu dorea să vadă un neputincios, patronul era neliniștit. Se caută un înlocuitor ; dar Kostka se ridică din nou și promite.

Pînă cînd într-o bună zi..

În luna mai, în orașul Toulouse — Kostka a căzut la pat cu fața acoperită de comprese reci, iar capul îi era ca o minge de cauciuc din cauza durerii în care domnea o beznă totală.

Domnul Muk aduce scrisoarea.

Era acoperită în întregime de ștampile din tot felul de orașe cu nume ciudate.

Rupse plicul cu degetele tremurînde și citi literele rotunde așezate frumos una lîngă alta :

„Dragă tăticule !

Vreau să-ți scriu că nu trebuie să-ți fie teamă pentru mine. Sînt deja în ciclul doi și spatele nu mă mai doare de mult. Am primit numai note de zece. Păpușa am botezat-o Arabelka, după numele acelei fete frumoase de la circ ! Scrisoarea ta, tăticule, a fost grozav de tristă, am plîns mult pentru mine și pentru tine. Ai avut intenții bune. Știu că eram din cale afară de stîngace. Și acum mai sînt. Ai vrut să mă faci o mare artistă. De aceea erai atît de aspru. Eu îți mulțumesc de mii de ori și-ți sărut mîna. Ceea ce m-ai învățat, nu am uitat. Mă antrenez singură și te-ai mira, dacă ai vedea de ce sînt în stare !

Mă voi bucura foarte tare, tăticule, dacă o să vii acasă. Mai trebuie să mă înveți multe. Cu o săptămînă în urmă în orașul nostru a sosit un circ. Mă simțeam ca în al nouălea cer. O să vreau să fiu ca fetița aceea îmbrăcată în solzi argintii ce mergea călare pe cal și apoi se ridica în aer, fîlfîind din aripioarele ei roze. De aceea, tăticule, te rog să vii cît mai repede ! Tare mult aș vrea să vin la tine, să văd frumusețile lumii, orașele pe care tu le-ai văzut deja, marea și publicul care aplaudă și se bucură cînd cineva execută un număr frumos. La noi e trist și mîncăm numai cartofi. Scrie-mi repede, tăticule, iar dacă nu o să vii, scrie-mi ca să vin eu după tine.

Te iubesc foarte mult atunci cînd știu că și tu mă iubești la fel de mult.

Îți trimit o mie de pupici, sînt mîndră de tine că ești artist și-am plîns de bucurie cînd am găsit pe hartă orașul Bordeaux unde-ți trimit scrisorile.

Te iubesc, te îmbrățișez și rămîn recunoscătoare a ta fiică

Tereza Kostková“

Ferdinand Kostka a părăsit circul. Ajunsese la capătul puterilor. A mai trimis o scrisoare lui Terunka, în care o implora să renunțe la iluziile ei despre gloria artistului de circ. Îi descria mizeria artiștilor ce colindau lumea, cerul iluminat de becuri și draperiile roșii atunci cînd circul era fără spectatori, pericolele care pot amenința o fetiță din cauza mulțimii numelor de aventurieri și a limbilor neinteligibile de pe toate meleagurile pămîntului.

I-a descris viața dusă în vagoanele strîmte și încinse de căldură, pe aleile urît mirositoare dintre cuști unde nu mai ajung îngerii păzitori.

Kostka fu cuprins de un nou sentiment de teamă pentru Terunka.

Își cumpără de toți banii un bilet pe distanța cea mai lungă, ajungînd astfel pînă la Karlsruhe. Aici își scoase vioara și se pregăti să meargă mai departe pe jos.

Dar la Stuttgart se întîlni cu circul Harlekyn care se îndrepta spre Praga. „Directorul“ Krupička, director și în același timp îmblînzitor de animale se născuse la Nechanice. Era un om bun și drept, care știa să cîștige inima oamenilor și a animalelor. Circul era mic, trei ase-

menea circuri ar fi încăput sub cupola Hurikan-ului, dar domnul Krupička declara mîndru că nu vrea să se impună prin număr, ci prin selecţie, oferind publicului numere de calitate.

Ferdinand Kostka a apărut din nou pe estradă, iar vioara care „ştia să vorbească" l-a ajutat să obţină postul de capel maestru.

Viaţa în circul Harlekyn condus de domnul Krupička nu era deloc rea, dar circul se deplasa foarte încet către răsărit, oprindu-se la fiecare haltă.

Kostka scria şi iar scria, pregătind-o pe Terunka de sosirea lui — peste o lună — iar peste o lună, dar a durat un an întreg pînă ce au ajuns la Praga.

Odată ajuns aici, Ferdinand Kostka şi-a luat rămas bun pentru totdeauna de la viaţa nomadă.

Într-o zi friguroasă de toamnă se apropie de casă. La orizont apunea tăcut soarele, iar din sat se auzea clopotul de vecernie. Urcă pe un deal şi se odihni puţin, plimbîndu-şi privirile deasupra ţinutului. În faţa lui se aşterneau oglinda argintie a iazului, sătucurile întunecate, aşezate pe malul apei, drumurile ce tăiau cîmpul, salcîmii, crucile de pe marginea drumului.

Pe cerul încă luminat apăreau primele stele.

Apropierea iazurilor îl pătrundea pînă la piele.

Din toate ţările pe care le străbătuse, nici una nu i se părea atît de frumoasă. Îşi aduse aminte de un vechi basm pe care i-l povestea bunica. Eroul basmului era un prinţ neliniştit

care a pornit în lumea largă să găsească cea mai frumoasă ţară pentru că regatul său nu-i mai plăcea. O zînă bună l-a urcat pe aripile ei, arătîndu-i toate împărăţiile lumii.

A văzut ţări în care creşteau palmieri asemenea evantaielor, iar în coroanele lor zburau păsări colibri albastre şi verzi.

A văzut ţări aşezate la poalele munţilor care se ridicau pînă la cer, pajişti de culoarea smaragdului pe care păşteau cirezi de vaci, a văzut ţări aşezate lîngă marea ce se învolbura pe timp de furtună, dar prinţul era mereu neliniştit, vrînd să vadă mereu ceva şi mai frumos. Au zburat vreme îndelungată deasupra pămîntului pînă ce într-o bună zi a ajuns deasupra unei ţări atît de frumoase încît simţi cum i se taie răsuflarea.

„Aceasta este ţara mult visată! Aici vreau să trăiesc şi să mor" exclamă prinţul vrăjit.

Cînd în sfîrşit au coborît pe pămînt, văzu că de fapt a ajuns în locul de unde a plecat...

Stelele! De cîtă vreme nu le-a mai văzut. A uitat complet cum arată stelele deasupra sătucului său, a uitat chiar să le ducă dorul — şi acum înaintea lui se întindea cupola circului domnului care se boltea deasupra ţinutului său natal. Oamenii, dragii de ei, se odihnesc! Abia aştept să cobor cu picioarele mele ostenite scările ce duc la rîu, acolo unde Barča îşi clăteşte rufele! Abia aştept să-mi afund fruntea obosită în iarba înaltă! Sînt bătrîn. Am văzut şi am suferit mult, iar acum m-am întors în locul de unde am plecat.

Stă în pragul căsuței lui și bate la ușă. Luna se scaldă în apele argintii ale rîului, iar în luncă țîrîie greierii.

Bătrîna Barbara vine să deschidă.

Îl întîmpină mirată pe musafirul neașteptat. Încă înainte de-a o întreba el ceva, țipă cu glasul strident al surzilor :

— Terka a plecat cu circul !

Ferdinand Kostka a suportat și această lovitură. Nu era capabil să sufere mai mult, paharul durerii era plin.

La aceasta a contribuit poate și o fotografie ce reprezenta o fată înaltă și subțire, blondă, cu un zîmbet necunoscut. În locul codițelor subțiri împletite ca firele de paie avea un păr frumos ondulat ce dădea chipului o expresie de uimire timidă. Iar pe spatele fotografiei era scrisă cu litere frumoase următoarea dedicație: „Dragului meu tătic ca amintire — Arabella — Terunka".

A băut pînă la fund paharul amărăciunii pentru fetița cu codițe.

Pe Terunka mare și curajoasă n-a cunoscut-o de fapt. De ce trebuie să se chinuie din nou ? N-a vrut oare s-o țină lîngă el numai din egoism ?

— Fie ce-o fi — să i se îndeplinească dorința !

Dar uite cum e viața ! N-a avut nici o picătură de sînge de-al lui și totuși a plecat. Fie ca îngerul păzitor să o ocrotească. El, Kostka, și-a încheiat socotelile. Pentru el nu mai e valabil dictonul : „Acasă tînjesc după țări străine, iar departe de casă mi-e dor de țară !"

OMUL CU PENE

FIECARE PERIOADĂ cunoaște frămîntările și senzațiile ei. Cît e de ciudat prin urmare că și în zilele noastre apar povestiri și istorioare amuzante, naive și nesăbuite, adeseori vădit absurde, trecătoare și mărunte în care poporul nu numai acceptă zvonurile, dar le și răspîndește și uneori chiar le născocește. Se pare că oamenii țin intenționat la acele povestioare pe care le savurează pentru a se îndepărta de lucrurile triste și a nu fi nevoiți să se gîndească la ceea ce-i apasă și doare.

Era prin anii patruzeci cînd în Praga s-a răspîndit legenda omului cu pene. În ziare nu a apărut nimic, poate tocmai fiindcă zvonul suna atît de neverosimil și fantastic.

A apărut un om cu pene ! Potrivit uneia dintre versiuni acesta era un ucigaș notoriu, potrivit altora — un inventator genial, parașutist și un nebun fugit de la ospiciu. Se spunea că de cîteva zile se ascunde de poliție, fugind cu pași uriași. Cînd erau tocmai pe urmele lui, gata-gata să pună mîna pe el, făcea o săritură și se topea ! Dispărea ca o lăcustă verde în iarbă, iar mîna care vroia să o prindă,

căuta în gol. O dată se pare că l-au prins lîngă depoul Pankrac. Dar aici în ultimul moment omul cu pene s-a lăsat pe vine și hop! a sărit peste un autobuz. Încă un salt și săritorul miraculos a ajuns pe acoperișul unui bloc cu două etaje. Acolo, se spune, că și-ar fi scos pălăria, fluturînd-o în semn de adio în fața spectatorilor, după care a dispărut în spatele unui coș.

Altă dată a fost văzut într-o seară cu vînt în Nuvle, sărind în balconul de la etajul trei al unei case pentru a mirosi parfumul unui buchet de liliac alb pe care vîntul îl scuturase aici. Această întîmplare dovedea mai degrabă înclinațiile estetice ale omului cu pene. Cît privește versiunea că ar fi fost un ucigaș, aceasta cred că a fost o calomnie! Cineva a relatat odată o istorioară aproape sentimentală despre inima lui bună. Se zice că omul cu pene a sărit printr-o fereastră deschisă în mansarda unei mici vile unde plîngea un sugar. Mama care a venit în fugă din antreu a văzut, spune-se, lîngă pătuț o matahală uscată, îmbrăcată în frac negru, cu o cravată subțire la gît (mai degrabă cu un șireței) și ghete înalte care se apleca deasupra pruncului ce se potolise ca din senin, îngînîndu-i un cîntec de leagăn ciudat. Speriat de ivirea mamei a sărit pe fereastră în grădină, dispărînd printre arbuști.

Din altă parte am auzit că omul cu pene ar fi apărut în cartierul Karlin, înainte de strada Invalidovná. Se spune că aici întreprinderea de transporturi rămăsese fără curent așa încît nu e de mirare că în spațiul acela vast se în-

grămădise un șir lung de tramvaie, așezate la diferite distanțe unele de altele. Această situație a fost folosită de omul cu pene pentru a da o mică reprezentație. S-a urcat pe acoperișul primului vagon, după care a început să sară de pe un acoperiș pe altul, încoace și încolo, fără să țină seama de distanța dintre ele. Dacă e să dau crezare acestei povești, atunci sînt convins că ea a ajutat să le treacă timpul mai repede pasagerilor supărați.

Despre omul cu pene circulau și zvonuri rele. Se spunea că intra prin ferestrele deschise în locuințele oamenilor ca să fure. Iar pe gardul unei case de pe strada Vymarska a apărut un anunț cu un ac de gămălie pe care era scris cu litere de tipar:

LUNI VOI UCIDE UN BĂRBAT CU CHELIE
ÎN VÎRSTĂ DE CEL PUȚIN TREIZECI DE ANI
MIERCURI NUMAI CÎINI
VINERI BLONDELE
OMUL CU PENE

Dacă nu era falsificat, acest document era cu siguranță, plăsmuirea unui nebun, confirmînd ipoteza că săritorul ar fi fugit de la ospiciu. Dar cu toată această mistificare absurdă și idioată el a provocat panică pe stradă. În vinerea respectivă multe mame și-au închis în casă copilițele bălaie, iar multe fete nu au avut voie să meargă nici la școală, deși din anunț nu reieșea care vîrstă este cea hotărîtoare pentru intențiile ucigașe ale omului cu pene. Pentru bărbații cu chelie fusese stabilită limita precisă de treizeci de ani, dar nu se știa

dacă mamele copilelor sau a fecioarelor blonde de diferite vîrste trebuie să se „mai“ teamă sau nu. Fusese stabilită vinerea adică ziua dinaintea băii de sîmbătă a fiecărei familii, dar restul rămînea incert. Și în general cînd încep și cînd se termină blondele ?

Curînd însă s-a dovedit că este vorba despre un fals grosolan. A doua zi dimineața a apărut pe același gard un alt anunț pe o hîrtie de corespondență scris cu cerneală neagră cu litere destul de stîngace :

ANUNȚ PE TOATĂ LUMEA CĂ NIMIC NU ESTE ADEVĂRAT. NICIODATĂ N-AM OMORÎT ȘI N-AM AMENINȚAT PE NIMENI. SĂRITURILE MELE ÎN ÎNĂLȚIME SÎNT PAȘNICE ȘI NU PUN NIMĂNUI VIAȚA ÎN PRIMEJDIE. SAR FOARTE PRUDENT NUMAI PENTRU PROPRIA MEA PLĂCERE ȘI MÎNGÎIERE. NU TREBUIE SĂ VĂ TEMEȚI DE BELELE ȘI LOVITURI FIINDCĂ SAR NUMAI ÎN ANUMITE LOCURI UNDE NU SE AFLĂ NIMENI. NU SAR ÎN ÎNGHESUIALĂ. DEPUN O PLÎNGERE CONTRA CELUI CARE A SEMNAT ÎN LOCUL MEU. NU-MI PLACE SĂ SCRIU, PREFER SĂ SAR !

OMUL CU PENE

Imediat după aceea, se spune, că într-un alt capăt al orașului Praga, undeva la intersecția străzilor Holešovice și Buben a apărut pe gardul unei grădini un nou anunț semnat de omul cu pene. Nu am văzut nimic cu ochii mei și am notat numai ce-am auzit.

Omul cu pene aducea la cunoștință că s-a hotărît în sfîrșit să apară „într-un public mai larg“. Va apare la dorința generală a publicului dornic de distracție și pentru a pune capăt tuturor clevetirilor dușmanilor săi. Se zice că la ora zece dimineața în nu știu care zi va sări pe gratis pe monumentul din Václavské náměsti și anume din locul „pînă unde se vede calul“ de-a lungul statuii în direcția Muzeului. Locul de unde și pînă unde va sări va fi indicat pe caldarîm printr-un cerc desenat cu cretă. Pentru mai multă siguranță publicul era rugat să nu se apropie foarte mult de cerc chiar dacă va sări cu cea mai mare prudență. Cu această ocazie omul cu pene ruga Întreprinderea de transport din orașul Praga să întrerupă total circulația în timpul reprezentației măcar pentru o jumătate de oră.

Nimeni nu știa la ce înălțime și la ce depărtare va sări omul cu pene, zvonurile fiind foarte contradictorii. Desigur că avea posibilități mari, mult mai mari decît, să zicem, un acrobat care merge pe sîrmă, ținînd în mînă o prăjină lungă. Acești acrobați pe sîrmă își prezintă numerele seara la lumina felinarelor și a reflectoarelor colorate și se bucură de un oarecare succes. Cu atît mai mult ar trebui să izbutească un săritor de clasa acestuia indiferent dacă cerul de vară este acoperit de nori sau numai întunecat. Cu siguranță că aceasta ar fi fost o manifestare grandioasă, o desfătare binefăcătoare pentru ochi mai ales într-o capitală. Nu izbutesc să-mi imaginez nimic altceva asemănător care ar fi putut egala această senzație. Fantezia și-ar fi fluturat aripile, demonstrînd culmea posibilităților ei prin tumbe

deasupra capetelor publicului uimit și prin alte extravaganțe efectuate în timpul săriturii.

Popularitatea omului cu pene o dovedește și faptul că la școală i se spunea „păsărilă", folosindu-se o terminație vulgarizatoare pentru anumite substantive din limba vorbită. În acele vremuri din anii patruzeci el a fost imortalizat în multe ilustrații și poezii care circulau pe sub bănci, iar îndemînarea sau neîndemînarea cu care fuseseră întocmite corespundea treptei clasei unde fuseseră făcute. Dar după cum am mai zis n-am aflat nimic important. De asemenea am auzit multe vorbe în legătură cu ghetele săritorului și cu felul cum arătau penele lui. Am văzut cîteva desene naive care reprezentau mecanismul ipotetic al acelor ghete miraculoase sub forma unui arc cu spirală, asemenea celor care ies dintr-o canapea uzată.

Mult mai probabilă era ipoteza că secretul elasticității nu se afla ascuns în ghete, ci în picioare. Cineva îmi povestea cu gravitate că picioarele lui trebuie să semene probabil cu picioarele unui purice sau ale unei lăcuste — fiind foarte lungi și avînd o flexibilitate uimitoare la întinderea segmentelor din poziția ghemuit.

Nu știu de ce îmi închipuiam că înainte de a sări omul cu pene trebuie să stea într-o poziție în care să-și atașeze arcul la picioarele îmbrăcate în pantaloni subțiri cu genunchii proeminenți, care ies nu în afară, ci lateral. Mi se părea obligatoriu ca la dotarea cu arcuri și la pregătirea pentru săritură omul să-și țină mîinile în șolduri. Desigur aceasta era o închipuire naivă pe care n-aș putea s-o justific în nici un fel, dar de care nu mă puteam despărți. Știu deja că seamănă cu o poză dintr-un basm din revista *Micul cititor*...

Prin urmare în restaurante și cafenele circulau tot felul de vorbe despre omul cu pene. De aceea nu e de mirare că deasupra capului oamenilor se atîrnau tăblițe cu diverse inscripții care interziceau cu desăvîrșire discuțiile politice. Uneori omul simțea nevoia să vorbească mai tare, să rîdă din toată inima, să afirme sau să nege ceva, să se certe, să înjure, să se strîmbe fără a privi cu frică în jur. Acest om cu pene era poate o supapă de siguranță, un fel de supapă prin care șuierau vaporii furiei.

Pe vremea aceea frecventam din cînd în cînd cafeneaua „U dvou kosu". Mă așezam uneori la masă cu un oarecare Oldříšek. Numele lui mi-a venit spontan în minte tocmai fiindcă el se interesa cel mai des de omul cu pene. Vorbea despre el întotdeauna pe un ton foarte grav fără umbră de ironie de parcă ar fi crezut în existența lui. Tocmai în această credință constă tot farmecul unui zvon. Dacă există o premiză atunci și cele mai năstrușnice zvonuri capătă o aparență de adevăr, devenind bază pentru alte zvonuri ce sînt ridicate la rangul unor posibilități supranaturale.

Oldříšek, agent comercial pentru stilourile Matador vroia să îl coopteze pe omul cu pene pentru reclama produsului său. Se zice că ar fi fost dispus să se înțeleagă cu el ca să-și ofere

serviciile comercianților și industriașilor cehi dacă dorea nu numai glorie, ci și bogăție. Ambele părți puteau trage foloase din aceasta, declara Oldříšek, iar clienții, spectatorii și curioșii vor obține ceea ce își vor dori. Desigur partea de cîștig a omului cu pene va depinde de istețimea lui. În orice caz totul va fi doar o fărîmă din cîștigul comerciantului.

Din cînd în cînd îl aprobam, îi dădeam dreptate sau îl contraziceam pe un ton calm pentru a crea în jurul omului cu pene o aparență de adevăr și realitate nu numai în închipuirea lui Oldříšek, dar și în propria noastră închipuire.

Odată ne-a povestit despre modul cum își imaginează el latura tehnică a acestor sărituri de reclamă dacă ar izbuti să se înțeleagă în condiții rezonabile cu omul cu pene. Cu cît înălțimea și depărtarea la care va sări vor fi mai mari, cu atît cîștigul va fi mai mare. Desigur va conta și durata cît vor sta în aer lozincile aruncate în sus pentru ca spectatorilor să le ardă ochii pînă la creier. Aceste lozinci vor putea fi purtate pe mantaua lui fîlfîitoare, fixate pe spatele lui ori așezate în vîrful unui steag sau al unui scut pe care îl va agita în timpul săriturii.

Oldříšek reflecta și asupra felului în care ar trebui să fie îmbrăcat omul cu pene pentru a conferi numărului strălucire și un caracter ieșit din comun care să scoată în evidență marca produsului recomandat de reclamă. Poate ar fi trebuit să fie îmbrăcat într-un costum de basm (există asemenea basme, ca de pildă *Motanul încălțat* sau cel cu Setilă, Ochilă și Păsărilă-Lăți-

Lungilă) sau cel mai bine într-un costum de jongler. În această problemă Oldříšek nu era încă hotărît. Artiștii trupului, după teoria sa, trebuiau să poarte o îmbrăcăminte mai pestriță fiindcă tocmai trupul lor, respectiv mîinile și picioarele reprezintă instrumentele cu ajutorul cărora își prezintă arta. Creierul nu se vede, iar prin iscusința trupului ei trezesc uimire și încîntare și nu există pe lume destule lumini și culori care să scoată în evidență posibilitățile miraculoase, aproape atotputernice ale corpului omenesc.

Atunci cînd omul cu pene va sări pe acoperișuri și pe coșurile de pe imobile, cu marca de reclamă, cusută în orice parte, se vor auzi aplauze. Chiar dacă aceste aplauze nu vor ajuta cu nimic marca pe care publicul trebuie să o memoreze, producătorul de stilouri Matador, comerciantul, agentul și prin urmare însuși Oldříšek își vor freca mîinile de bucurie. Fiindcă stegulețul ce va fi fluturat spectatorilor în chip de salut de pe cornișa acoperișului sau de pe coșul casei va purta marca Matador „stiloul omului viitorului“! Iar omul cu pene va putea atunci să se odihnească. Va încăleca tabachera ca pe o capră și va da drumul la baloane de toate culorile posibile și fiecare balon va purta un singur cuvînt — Matador!

Curiozitatea mea ce-l învăluia pe omul cu pene din toate părțile a fost zgîndărită un timp de toate aceste discuții deșarte. Dar Oldříšek se plictisi după ce își epuiză sacul de înțelepciune și interese de castă. Dădea impresia că el însuși dorește să se încălzească la văpaia

faimei omului cu pene. Am încetat să mai frecventez cafeneaua „U dvou kosu“ și atenția mea s-a îndreptat pe neașteptate în altă direcție.

M-am întîlnit cu un prieten de-al meu, fost literat care se făcuse medic și lucra la un spital de alienați mintali din orașul B. Vorbind despre un ceas cu arcul stricat am adus vorba de omul cu pene, iar amicul medic mi-a comunicat spre marea mea surprindere că acest individ se află în îngrijirea institutului său.

— Este un nebun cu totul inofensiv, îmi spunea el, iar săriturile lui sînt numai teoretice. O singură dată a vrut să sară de la primul etaj în curtea institutului, dar și-a fracturat glezna. De atunci sare numai pe hîrtie. Din institut a evadat un alt pacient care a fost atît de fermecat de ideea fixă a omului cu pene încît i-a dat completă crezare. Acest nebun a iscat probabil panică, dar s-a întors de bună voie la institut fiindcă nu putea trăi fără protectorul său.

— În rest, m-a sfătuit prietenul meu „dacă vrei să-l vezi pe omul cu pene fără să-ți faci nici o iluzie, pot să ți-l prezint. E un tip interesant în felul lui“.

Astfel în cele din urmă am reușit să-l văd. Era într-adevăr un lungan sfrijit cu fața uscată și îngustă și păr foarte negru extrem de des care nu putea fi pieptănat niciodată. Stătea în fața noastră complet absent, iar ochii înfundați în orbite priveau pierduți. Avea în jur de patruzeci de ani, dar spinarea gîrbovită dovedea că omului puțin îi păsa de trupul său.

— Pînă la ce înălțime puteți sări ? l-a întrebat iscoditor prietenul meu. Această întrebare a avut asupra bolnavului efectul vinului. Întreaga lui ființă s-a încordat, iar ochii i s-au aprins ca o vîlvătaie verde.

— Depinde de obiectul peste care vreau să sar, a zîmbit el ager, dacă mă pot exprima astfel despre chipul unui nebun. Și apoi răspunsul nu era rău.

— Am auzit că ați sărit peste un autobuz, i-am spus eu, dorind să-l măgulesc.

— Poate mi-a ieșit unul în cale, răspunse el nepăsător. Uneori nu am timp să mă uit atunci cînd mă grăbesc.

— Dumneata ai lipit anunțurile acelea pe gard că vei ucide un bărbat cu chelie, iar într-o vineri toate blondele ? continuai să-l trag eu de limbă.

— Mai mulți oameni văd mai multe, zise el fără să clipească.

— Și ce face revista dumitale „Un salt prin lume“ ? îl întreabă medicul, făcîndu-mi cu ochiul.

— Vă gîndiți la descrierea săriturii mele peste Mont Blanc ? A apărut în toate limbile pămîntului ca sfînta *Biblie* și *Svejk.*

— În ce constă forța aceea uriașă care vă proiectează peste munți și văi ? a continuat interviul.

— Forța voinței plus încă ceva secret — surîse el, privindu-și papucii uzați.

— În prezent vă pregătiți pentru o nouă săritură prin care ați dori să uimiți lumea ?

— Mă pregătesc să sar peste globul pămîntesc.

— Ei, drace ! am exclamat eu. Și ce părere ați avea despre o săritură în Lună ?

Mă privi așa cum o divinitate atotputernică se uită la un puști de clasa întîia.

— Luna ? zise el cu un ton disprețuitor : Este doar o iluzie optică ! Nu există nici măcar stele ! Ele sînt numai niște puncte spectrale sferice formate de soare. Licuricii au mai multă materie decît Aldebaran.

Am înțeles cu uimire că într-un fel are dreptate și nu am cutezat să fac nici o remarcă, iar prietenul medic mi-a explicat :

— Aceasta este concepția germană asupra spațiului a lui Hiller ca stăpîn al pămîntului și deci al universului ! Domnul Makovička citește ziarele.

N-am mai auzit acest amănunt lipsit de importanță și pînă la urmă am mai pus o întrebare :

— Maestre, aveți un plan, un țel mai cutezător decît săritura peste pămînt sau aceasta va fi săritura cea mai înaltă din viața dumneavoastră ?

— În nici un caz nu va fi cea mai grea, răspunse el sfătos. „Lucrurile mari din lume formează cel mai mare glob pămîntesc. Atunci n-ar mai exista nici o problemă pentru mine și eu aș pieri. Dar mai există pe lume lucruri mici, foarte mici. De pildă, o problemă e să sari peste un ac de gămălie. Dar ce spuneți de săritura peste o moleculă de fier ? Pe un bob de mac învăț să sar în prăpastia materiei. Sînt sărituri lungi de o miime, milionime, trilionime de milimetru ! O săritură pe un proton, pe un electron ! Ce distanțe ! Ce adîncimi !

Ochii lui înfundați în orbite privesc din nou în gol undeva peste noi sau prin noi de parcă s-ar închide puțin sub greutatea unui vis.

Doctorul îl mai întreabă ceva, dar omul nu mai recepționează. Cine știe, poate executa tocmai atunci săritura sa triumfală în fața mulțimii uimite.

Peste globul pămîntesc ?

Sau de pe un atom pe altul ?

Fericit nebun !

LAŞUL CEL TEMERAR

1

SANATORIUL DE BOLI PULMONARE al doctorului Prellog se găsește la o înălțime medie de cinci mii de metri deasupra nivelului mării în adevăratul înțeles al cuvîntului. Are forma unui disc perfect din aluminiu și sticlă, un diametru de circa patru kilometri și este suspendat cu ajutorul unor cabluri de oțel de două dirijabile. Această placă agățată în spațiu între cer și mare forma un fel de insulă rotundă pe care fusese construit orașul de sticlă al tuberculoșilor. Doctorul Prellogg rezolvase astfel în mod ideal problema aerului curat și îndrăznise să apropie cu zece kilometri soarele de pacienții săi bolnavi de plămîni. Dar acest doctor a venit cu metodele sale tîrziu cînd totul era deja pregătit. Visul vieții lui, un castel de aur în aer, un oraș de sticlă suspendat în spațiu a fost materializat de Evan Strop, miliardar și autorul unor numeroase opere de binefacere.

Trebuie spus că totul nu s-a realizat numai din pură dragoste pentru oamenii suferinzi fiindcă numai cîțiva generali din armata uriașă de tuberculoși au putut să beneficieze de șederea în ambianța luxoasă a sanatoriului aerian.

Ideea, inspirația, gîndul construirii unui disc de sticlă care să fie expus soarelui și stelelor îl preocupa deja de multă vreme pe filantropul ramolit. Punerea ei în aplicare relativ repede a avut o motivație profundă în familia, mai bine zis în inima părintească a lui Strop.

Evan Strop a avut din prima căsătorie cu celebra Priscilla un singur copil, o fetiță pe nume Liza al cărei piept a fost atins de tuberculoză. A scrie despre prima căsătorie a tiranului și călăului Strop în vîrstă pe atunci de treizeci de ani, însemna a scrie un roman crud despre ochii minunați ai Priscillei Strop care au fost distruși pe jumătate de reflectoarele de pe platourile de filmare, iar cealaltă jumătate a plîns cu milioane de lacrimi pînă la orbire. Fiecare căsătorie a lui Evan a constituit un roman și a fost nevoie de cinci asemenea romane pentru ca bruta să devină filantrop. Dar eu vreau să scriu o singură poveste despre unica fiică a Priscillei, Liza care a fost doborîtă de tuberculoză. Focul înspăimîntător care a mistuit măruntaiele mamei cînd toate luminile s-au stins pentru ea, a răbufnit la nașterea copilului, arzînd apoi în părul ruginiu al Lizei.

Evan Strop ajuns la vîrsta firelor cărunte a început să se preocupe de unicul său copil. Era pe vremea cînd se pregătea proiectul săpării unui puț enorm, rotund care trebuia să ajungă cu capătul său în formă de pîlnie la inima de foc a pămîntului. Și exact înainte să semneze contractul de livrare a cinci sute de macarale

și excavatoare (locul fusese deja stabilit) doctorul Lizei i-a spus că fetița are tuberculoză. În clipa aceea bătrînul Strop a avut revelația subită că trebuie să înfrîngă mai întîi dușmanul care sfîșie carne vie și suge sîngele dinlăuntrul copilului său, amînînd pentru mai tîrziu curiozitatea de a ajunge la focul dintr-o sferă indiferentă ce nu arde.

În Strop, tatăl, s-a declanșat deodată dragostea și teama pentru viața unicei sale fiice, moștenitoarea sa. Băi, mare, sanatorii, medici celebri, făcători de minuni și șarlatani, o jumătate de milion recompensă — astfel bătrînul multimilionar a strînit o furie nebunească în jurul fiicei sale.

Tot ce-și punea în cap înfăptuia cu seriozitate și astfel noua preocupare a lui Evan a devenit salvarea cu orice preț a copilului său de la moarte.

Dar nici marea, nici muntele, nici pădurile nu au putut salva fetița. Soarele cel mai dulce care strălucea printre palmieri, strîngea din umeri. Pădurile cele mai fermecătoare se îndepărtau, briza marină cea mai prețioasă spăla în zadar rana cumplită din pieptul copilului. Plămînii se uscau și se fărîmau asemenea unor ruine distruse de vreme și vijelie.

Și astfel a sosit ceasul doctorului Prellogg, iar sfera lui plutitoare (schițată deocamdată numai pe hîrtie) a ajuns sub ochii lui Strop. Doctorul Prellog și visul lui măreț ! Era atît de pătruns și obsedat de acest vis, încît perora despre el de la tribune, balcoane și clopotnițe, îl descria

tuturor mecenelor plini de bani, îl desena pe fiecare bucată de hîrtie ce-i cădea în mînă și pe garduri, se cățăra cu acest desen în poduri și șoproane ca o pisică rămasă grea și probabil c-ar fi înnebunit dacă bătrînul Strop nu i-ar fi dat prilejul să transforme în realitate visul său de sticlă. Într-o clipă doctorul s-a simțit ușurat. Iar faptul că Strop a fost de acord atît de repede cu planul doctorului s-a datorat nu atît intenției lui de a salva integritatea facultăților mintale ale acestuia, cît dorinței de a o salva pe Liza care începuse să se ofilească și să scuipe sînge.

Doctorul Prellogg a avut un noroc chior. Această idee i-a venit într-o dimineață argintie stînd pe toaletă în baia sa de porțelan. Între cadă și toaletă se afla o mică etajeră cu diferite cărți și reviste ce urmau a fi aruncate. Doctorul întindea mîna de fiecare dată după o carte și de multe ori se cufunda în lectură încît uita de locul unde se află și captivat de subiectul cărții ședea aici ceasuri întregi, sfidînd timpul. Și astfel într-o dimineață argintie a dat peste o cărțulie ce se intitula *Porcăria diabolică*. În această istorie fantastică diavolul fusese pedepsit de dumnezeu prin agățarea lui de copite cu capul în jos, de un lanț lung ce cobora din înaltul cerului pînă la pămînt în așa fel încît în timpul balansării diavolul se lovea cu capul de vîrful celor mai înalți munți de pe pămînt. Și tocmai această viziune a diavolului agățat cu capul în jos care printr-o asociație normală de idei putea să evoce cel

mult imagînea pendulului unei oarecare mașini infernale i-a sugerat doctorul Prellogg prima oară ideea construirii unui sanatoriu suspendat.

Prin urmare după ce a colindat zadarnic lumea zeci de ani, doctorul Prellogg a pus mîna drept pe rana bătrînului Strop. Acesta l-a întîmpinat ca pe ultimul mîntuitor venit cînd totul era deja pierdut.

S-au perindat ingineri care au cercetat fel de fel de planuri, au dat din cap și au plecat iarăși.

Prellogg care fusese dezamăgit de mii de ori nu-și credea ochilor văzînd acel furnicar de oameni care se adunase peste noapte pe o suprafață de circa douăzeci de hectare.

Munca clocotea, vuia, Strop mîna totul înainte, ritmul înfrigurat se întețea cu fiecare nou acces de tuse al plămînilor Lizei care se micșorau pe zi ce trecea.

Se punea problema ca cel puțin o părticică din aparatul respiratoriu sănătos al Lizei să fie expus la soare fiindcă Strop, captivat de ideea doctorului asocia actul urcării Lizei în sanatoriu cu însănătoșirea ei.

Trebuie să o luăm cu orice preț înaintea bolii ! Strop, preocupat și înfrigurat de parcă asista la o cursă de cai o consola pe Liza ori de cîte ori, nădușit, dădea fuga la ea din mușuroiul de sticlă pentru a compara mersul energic al construcției cu cel al descompunerii :

— Curînd va fi gata ! Curînd va fi gata !

2

Mai înainte ca Liza să părăsească scoarța pămîntească pentru a fi ridicată în aer pe o farfurie gigant, ea s-a întîlnit pentru ultima oară cu Adam Etringer care o ceruse în căsătorie.

Adam Etringer, proprietarul unei mici fabrici nutrea visuri mărețe pentru viitor.

Era un tînăr vînjos, elegant, cu trupul bine făcut și trăsături regulate care își putea pune în valoare înfățișarea printr-o alianță bogată.

„Fabrica de agrafe“ era o baracă din lemn cu două ferestre, dar în visele lui de milionar o visa cu nouăzeci și nouă de coșuri.

Pe Liza nu o iubea în mod deosebit, dar o respecta și o prețuia pe moștenitoarea milionară care ține în mîini visul lui cu o sută de coșuri.

Nu-l deranja faptul că părul Lizei era ruginiu, de o culoare atît de vulgară ; era lipsit complet de acea nuanță provocatoare a frumuseții fantastice din pînzele vechilor maeștri. Neglija complet faptul că pielea Lizei era acoperită cu pistrui în toate locurile vizibile ale corpului. Fata dădea vina pe soare care, zicea ea, a însemnat-o astfel în calitatea lui de cel mai bun medic al bolii de care suferea.

Dar nici Liza nu îl iubea pe Adam. Bolnavă fiind, ura sănătatea, urîtă fiind, invidia frumusețea. Cel mai mult îi plăcea să se înconjoare de fețe chinuite, urîte, bătrîne sau marcate de vreo boală sau defect. Mai mult, căuta asemenea

chipuri, le asculta suferințele, le compătimea, le alina durerea, dar compătimirea ei suna mai degrabă a provocare și semăna cu o răutate pe care nu și-o reprima. Tinerețea sănătoasă și frumoasă o chinuia. Era torturată de invidie și leșina de supărare.

Singura ei frumusețe era tinerețea care se stingea, dar Liza nu se străduia în nici un fel să-și etaleze acest farmec jalnic. Dimpotrivă părea că dorește să fie cît mai slută și să scoată în evidență ceea ce o urîțea mai mult dintr-un anume sentiment de răzbunare față de sine însuși și față de Adam.

Adam stătea în pragul ușii, dar nu intra. Îi mai rămăsese de fumat încă o jumătate de țigară. Înăuntru nu era voie să fumezi și Adam nu se grăbea să-și termine țigara dintr-un fel de respect față de propria-i persoană.

Liza îl aștepta, aproape bucurîndu-se că îl va mîhni prin vestea pe care i-o va da. Știa că astăzi Adam o va cere în căsătorie și ea îl va refuza deși ultima oară îi promisese că vor face nunta imediat, înainte de plecare ei.

Intră. Arată proaspăt și sănătos, iar în ochi îi mai lucesc încă culorile promenadei pe care a hoinărit. Și-a compus un chip solemn și tragic și încearcă să înțeleagă tot ce e cuprins în această cameră a suferinței.

Este îmbrăcat în negru ca un mire, cu o vestă violetă, iar cravata are niște culori chinuitor de dulci (ideea aparține pictorului academic Bonasta). Din gaura de la butonieră i-a crescut o orhidee albă, iar în mînă ține un

buchet de flori tot albe care se asortează cu cravata. Într-un buzunar are promisiunea bătrînului Strop că astăzi va fi încheiată logodna, fără prea multă vorbă și fără nici un ceremonial.

În celălalt buzunar are un revolver. Nu de teamă, nici de prea mult curaj, ci împotriva șobolanilor care s-au înmulțit strașnic anul acesta. Era la modă să împuști un șobolan imediat de cum apare pe stradă sau în casă. În timpul toaletei de dimineață revolverul cu mîner sidefat și dispozitiv de închidere cu patent se mutase în buzunarul de la spate al pantalonilor după cum batista trecuse dintr-un buzunar în altul.

— Ei ? exclamă el plimbîndu-și privirea prin cameră în căutarea unei culori care să anunțe sărbătoarea zilei de azi. Dar pereții sînt parcă coșcoviți, obosiți de atmosfera unei nopți de veghe și de mirosul medicamentelor. În afara orhideelor, a buchetului de flori și a cravatei nimic nu deosebește dormitorul de astăzi de cel din seara precedentă.

— Am avut o noapte grea, zice Liza cu voce slabă și un zîmbet de ipsos. Logodna nu o să aibă loc.

— Cum de nu ? se sperie Adam. Dar imediat se liniști. Înseamnă deci că nu plecați mîine ?

— O să zbor mîine. Doctorul Prellogg e de părere că e momentul cel mai potrivit !

— Și cu logodna noastră cum rămîne ?

— E timp berechet ! După ce o să mă însănătoșesc acolo sus, o să mă întorc la dumneata.

Și Liza scrutează chipul lui Adam ; ea însăși nu crede în vorbele ei și caută să surprindă pe fața lui o grimasă de îndoială. Dar pe chipul lui Adam nu se citește nimic. Se întristează doar și se lasă încet în fotoliu.

— Prin urmare trebuie să așteptăm ! Din nou să așteptăm ! cît de mult mă doare !

— Dar de ce vă grăbiți așa de tare cu nunta asta ?

— Am impresia că dumneavoastră v-ați grăbit ultima oară, iar eu nu fac decît să mă țin de cuvînt. Acest buchet de orhidee vă poate convinge ! N-aveți nici măcar o vază în care să le puneți !

— Puneți-le pe masă. Iubesc florile ofilite. Iar cravata o să rămînă pentru data viitoare.

— Mîine care va să zică pe timpul ăsta o să fiți sus, atît de sus... zise el, privindu-i fața cu un aer îngîndurat și cu ochi ce nu văd. Trăsăturile i-au dispărut și tot ce vede e numai o piele întinsă presărată cu pistrui. Pistruii mari formați prin unirea mai multor pistrui mici alcătuiesc adevărate figuri geometrice. Privirea lui rătăcește printre ei de parcă l-ar căuta pe cel mai important care să-l conducă prin acest labirint... În sfîrșit Liza începe să vorbească și-și întoarce fața către el :

— Mă bucur deja de pe acum. Am o încredere atît de mare în doctorul Prellogg !

— O să vă scriu niște scrisori lungi... O să-mi răspundeți imediat ?

— În fiecare săptămînă un helicopter va aduce poșta. Vom putea primi și vizite dacă

totul acolo sus va decurge normal. O să veniți să mă vedeți ?

Adam pălește brusc. Liza știe de ce... Și de aceea insistă :

— O să vă scriu o dată să zburați pînă la mine cu această cravată și cu un buchet de flori asemănător. Apoi vom putea celebra logodna în sanatoriu.

Adam Etringer începe să tremure din tot corpul. Și buzele i se înfioară cînd spune :

— Să nu mai vorbim de asta ! Știți că nu pot.

— Aa, amețelile dumneavoastră ! Sînt mai mari decît dragostea pe care mi-o purtați ?

— Sînt mai puternice decît mine însumi. Nu pot face nimic contra lor. Asta e pur și simplu o boală.

— Mi-aș dori să am o boală în care să nu mă doară nimic, să nu trebuiască să scuip sînge și să dorm noaptea.

— Cred că e mai bine să nu poți dormi decît să ai visele mele îngrozitoare ! Nu v-aș dori să aveți vreodată nici măcar visul meu cel mai vesel !

— Ce știți dumneavoastră despre acest pat ? se posomorî Liza, ofensată în suferințele ei, aducîndu-și aminte de imaginile care îi populează visele : incendii și hemoragii, mese de operație, clești și ace, vampiri care-i sug sîngele din gît, coșmaruri, guri înfundate, omoruri, încăierări, morminte, sicrie și bîrloguri de tîlhari, firide în capul scărilor unde se visează că e zidită de vie.

— Ei, și ce se petrece în visele dumneavoastră cele mai îngrozitoare de care suferiți atît de

mult ? îl întreabă cuprinsă de o subită compasiune. Își dorea ca Adam să se apropie de ea, într-o armonie a suferinței, dar totodată vroia să fie sigură că infernul nopților ei se poate măsura cu visele lui.

— Niciodată nu-mi amintesc detalii. Dar întotdeauna visez aceleași lucruri : turnuri, prăpăstii, lifturi, puțuri de mină, zgîrie-nori, prăbușiri cu capul în jos, groaza de spargerea capului, călătorii cu expresuri care deraiază, ciocniri de aeroplane și căderi cu capul în jos de pe un scaun de care ești legat cu o curea. Știu dinainte că nu o să cad și totuși mă trezesc, aruncat din vis în beznă, ud ca un naufragiat.

Adam și-a compus un chip de zece ori mai îndurerat care nu se potrivește deloc cu trăsăturile simple ale unei fețe senine.

Liza este cuprinsă de ură față de acest chip care noaptea cufundat în întuneric sforăie ușor și liniștit. Cît de scunde sînt turnurile lui și cît de puțin adînci sînt prăpastiile lui față de martiriul ei !

— Înseamnă că în fiecare noapte zburați cu avionul și vă prăbușiți știind dinainte că nu o să cădeți nicăieri... Mi-am închipuit că o duceți mai greu ! Trebuie să vă obișnuiți cu aceste căderi care au loc noapte de noapte și să aveți mai mult curaj ! Dacă ați vrea, ați putea să vă faceți un șindrilar bun !

Liza își bate joc de amețelile lui, știind că ele reprezintă singurul lui punct vulnerabil. Îl cunoaște pe Adam și îi cunoaște groaza de cădere. Orice vedere asupra unui turn înalt

sau asupra unui zgîrie nori îi zdruncină nervii. Niciodată nu s-ar fi încumetat să se urce sus și să privească de acolo în jos. Numai gîndul că ar putea să aibă o prăpastie la picioare îi provoacă amețeli. Pe pămînt umblă cu un pas sigur și ferm, zîmbind viitorului, dar nu-i place să privească cerul și simte cum înălțimea îl apasă pe creștet. De aceea nu iubește noaptea, iar stelele îl umplu de groază. Pentru nimic în lume nu s-ar urca într-un aeroplan. Nu ar fi putut supraviețui unei asemenea călătorii și nici măcar nu-și poate închipui ce s-ar întîmpla cu el : ar muri, ar înnebuni sau i s-ar întîmpla ceva și mai grav ; nervii îi șoptesc că ar simți un fel de durere amețitoare în creier care s-ar intensifica treptat fără să se sfîrșească. La vederea ambarcațiunilor cu pînze capul începe să i se învîrtească și ochii i se împăienjenesc. Această boală o moștenise de la mama lui care fusese somnambulă. În nopțile cu lună plină ea mergea în echilibru pe cornișa zgîrie-norilor și după mulți ani nimeni nu reușise să o prindă. Ultima lună de sarcină și-a petrecut-o într-un sanatoriu, chinuindu-se cu ultimele puteri să nască. În noaptea dinaintea venirii lui Adam pe lume, luna se revărsa, iar femeia o sorbea din priviri, epuizată de dureri. Și după ce a adormit, îmbătată de lumina înșelătoare, luna a deschis fereastra dormitorului și prinzînd-o de mînă a condus-o printr-o poartă de aur departe, în înălțimi, acolo unde se înălța metropola cerului cu turle de aur. Știa că acest oraș se găsește pe Lună și e format numai din biserici de cristal, iar

străzile lui poartă nume de sfinți și martiri. Și pe cînd se afla la jumătatea drumului către orașul al cărui nume îi era cunoscut, îngrijitoarea a strigat-o prin fereastra deschisă.

Călătoarea către metropola cerului s-a prăbușit în acel moment căzînd de la primul etaj într-o tufă de trandafiri, dînd naștere lui Adam. Mama a murit, dar fiul a rămas în viață. Curajul riscant al mamei lunatice s-a transformat în sîngele fiului într-o frică maladivă de înălțimi și prăpăstii.

Liza cunoștea această istorie. Știa că Adam poate fi șindrilar la fel de bine cum ea balerină. Dar simțea nevoia să-i provoace o durere cît se poate de mare pentru a-și regăsi compasiunea față de el.

De aceea se simte mulțumită văzînd cum masca îndurerată a lui Adam ia chipul adevărat al groazei. Buzele lui pălesc, iar cuvintele se înfioară :

— Știți că nu pot să fac asta. O știți foarte bine și totuși mă chinuiți !

Liza vru să-i zică atunci o vorbă bună, dar regretul îi sugrumă brusc gîtul, trezind fiara cu o sută de capete care dormea în pieptul ei. Un acces puternic de tuse îi zgudui pieptul. Adam privea neputincios această zvîrcolire și zgîlțîire a trupului osos, pletele ruginii care i se mișcau în față și în spate ; părea atît de mică în această luptă încît și-o putea imagina că stă undeva departe, iar el o privea absent și fix. Se gîndea că pieptul ei seamănă cu un vas închis de cele două capace ale sînilor ce

conține un fel de terci aflat în putrefacție, urît mirositor prin care mișunau viermișori ; ar fi nevoie să ridice unul dintre capace pentru a-i lua tusea. Acest gînd îi dispăru însă de îndată ce-și reveni din încremenire și ochii începură să-i clipească. După ce criza trecu, Liza se apropie din nou de el, iar Adam văzu la un pas de el o batistuță de mătase stropită de sînge.

După această luptă grea orice compasiune pentru Adam dispăru și Liza fu stăpînită iarăși de dorința de a-l ataca, de a-i face rău și de a-și bate joc de lașitatea lui.

Adam vru să cheme doctorul. Ea refuză.

— A trecut. De mîine totul o să se schimbe — voi începe o nouă viață, soarele, stelele vor fi atît de aproape ! Ați fost să vedeți discul ?

— Am fost !

— Cum așa ? Cum de nu v-ați temut să pășiți pe acest parchet care de mîine își va lua zborul în aer ?

— Am intrat să-l văd din dragoste pentru dumneata. Am văzut și patul tău. E și el tot din sticlă, așa cum totul de pe acest disc e din sticlă și e înfășat mai degrabă cu o auroră decît cu perne... O să aveți niște vise atît de frumoase !

— Prin urmare dumneata ai pus piciorul pe acea platformă ! Se putea întîmpla să-și ia zborul cu dumneata cu tot ! Cum v-ați simțit atunci ?

— N-am simțit nimic fiindcă baloanele erau încă legate lîngă hangar. Am avut impresia că mă aflu pe un pămînt foarte tare.

Adam nu i-a zis nimic despre frisoanele pe care le-a avut în tot timpul șederii lui pe disc și despre cum i s-au zburlit perii de pe corp. Nu a recunoscut cum a luat-o la fugă din pavilion pentru a ajunge cît mai repede afară și cum a fugit disperat pe scări pînă a ajuns la gazon.

— Admir curajul dumneavoastră. Iată la ce duce dragostea ! adaugă ea ironic. Poate odată cînd o să vă fie foarte dor o să zburați după mine...

Lui Adam numai la acest gînd i se face pielea de găină. Își ascunde capul între umeri și bîiguie :

— Da-da-da.

Iar Liza adaugă :

— Ce nuntă s-ar face atunci ! O nuntă la o înălțime mai mare decît Gaurisankar !

3

Altitudinea la care se afla sanatoriul doctorului Prellogg era reglată în funcție de condițiile atmosferice și climaterice care corespundeau cel mai bine organismului tratat. Doctorul Prellogg folosea tratamentul cu un aer de o puritate absolută care era încălzit cu ajutorul unor corpuri electrice pînă la o anumită temperatură. Căldura era emanată de pardoseala goală ce se încălzea cu aer incandescent, astfel încît și în punctele de altitudine maximă vegetația exotică a insulei se dezvolta foarte bine. Pavilioanele înconjurate de palmieri erau

confecționate dintr-un fel de material asemănător sticlei care refracta razele soarelui, lăsîndu-le să treacă numai pe cele care aveau conform rețetei doctorului Prellogg, o putere miraculoasă, dătătoare de viață. Doctorul Prellogg folosea de asemenea razele lunii care se refractau și încălzeau spațiul dintre acoperiș și plafon, cunoscut sub numele de pavilionul lunii. În total existau douăsprezece pavilioane și în fiecare din ele se aplica un tratament cu anumite raze în funcție de materialul din care erau construite.

Pe lîngă pavilioane se mai găseau aici și o serie de clădiri administrative, cantina, cazinoul, cinematograful, teatrul, sala de dans, centrala electrică, camera de rugăciuni, sala de mașini și dumnezeu mai știe ce încă.

Tot acest oraș balnear fusese destinat de fapt tratării unui singur pacient — Liza Strop.

Domnul Strop, după cum am mai zis, era un filantrop autentic, dar nu trebuie uitat că și în acest rol de filantrop el rămăsese un bătrîn practician al finanțelor.

Cincizeci de paturi libere au fost imediat închiriate pe sume fabuloase unor pacienți nobili din cercul aristocrației multimilionare, regilor finanțelor și directorilor de trusturi.

Liza Strop însăși își exprimase această dorință fiindcă simțea nevoia să vadă în jurul ei chipuri la fel de deprimate pentru a putea suferi mai bine înconjurată de alte boli.

Își alesese o îngrijitoare tînără și frumoasă care șchiopăta tare de piciorul stîng. Nu reușea

să-și echilibreze șchiopătatul prin contractarea piciorului drept mai lung cu un centimetru astfel încît se legăna în timp ce mergea, înclinîndu-și capul dintr-o parte în alta, asemenea pendulului unui ceasornic. Era o femeie menită în toată puterea cuvîntului să-și întemeieze o viață de familie și suferea cumplit că nu poate să intre cu pasul său șchiopătat în imperiul vieții conjugale...

Sărmana Liza Strop !

Doctorul Prellogg găsise milă în ochii ei numai datorită buzei sale de jos. Această buză diform de groasă, stacojiu-neagră îi strica complet profilul feței care ar fi putut să fie de o rară noblețe.

„Buza asta probabil i-a stricat multe în viață" și-a zis Liza în sinea ei la prima întîlnire cu doctorul, privindu-i fix buza și vorbindu-i amabil.

Doctorul Prellogg obținuse rezultate remarcabile cu razele sale proiectate în plămînii distruși ai pacienților săi. Nu înregistrase nici un caz de deces în cele nouă luni de navigație prin adîncimile neclintite ale tăcerii albastre și imense așternute deasupra ceții, norilor și furtunilor, în timpul marșurilor reci ale soarelui și ale nopților încoronate de milioane de stele.

Pacienții săi nu mai tușeau, nu mai transpirau, ba chiar se părea că nu mai respiră, deși inima lor funcționa normal. Nu se întîmplase nimic și totuși slăbiseră foarte mult, rămînînd numai piele și os !

Aceasta era urmarea stranie a metodelor de vindecare folosite de doctorul Prellogg !

Avea pe conștiință viața multor ființe cu sînge alb, aproape străvezii, ale unor umbre omenești care se mișcau sprintene și cu ușurință, fiind aproape imponderabile. Fuseseră smulse din ghearele morții, dar arătau de parcă ar fi ieșit din coșciug, supraviețuind propriei lor morți.

Doctorul Prellogg izbutise într-adevăr să vindece și cazuri absolut disperate. Razele miraculoase adormeau moartea care rodea pieptu-rile bolnave. Părțile bolnave ale plămînilor erau izolate (doctorul Prellogg numea operația „acoperirea cu sticlă"), iar viața continua să respire în mica porțiune salvată chiar dacă ea nu era mai mare decît un cub de zahăr. Totul semăna mai degrabă cu un dans pe capacul sicriului sau cu vegetarea unor zambile închise în sticlă ; oamenii trăiau o viață fără sînge, și fără răsuflare, o viață fragilă asemenea unui pahar de sticlă în mîinile unui bețiv.

Un val de aer mai puternic ar fi curățat aceste păpuși de oase care duceau o viață artificială, inspirînd din mila razelor miraculoase universul azuriu, soarele distilat și strălucirea stelelor înfiorate de ger.

4

Adam Etringer aștepta cu nerăbdare prima scrisoare a Lizei. Credea că se va întoarce curînd fie bolnavă, fie sănătoasă pentru a-și lăsa mîna generoasă în palma lui goală. Doar nu o vor lăsa să moară acolo !

Își închipuia mereu că e plecată undeva la mare și o vedea palidă și pistruiată stînd întinsă pe șezlong sub un baldachin cu dungi albe și portocalii visînd la viața superbă și la petrecerile celor bogați care trăiesc în hotelurile de pe malul mării. Evita gîndul că Liza trăiește la o înălțime amețitoare pe o tavă din sticlă care ar putea să cadă, sfărîmîndu-se într-un milion de cioburi.

În sfîrșit după o săptămînă a primit o scrisoare a cărei adresă îi aminti fără nici un pic de cruțare de înălțimea insuportabilă la care trăia mireasa lui...

Scrisoarea de un albastru azuriu răspîndea parfumul otrăvitor al prăpastiilor, atmosfera de sinucidere din jurul turnurilor și acoperișurilor, un parfum care îi tăie respirația. Genunchii începură să tremure. A durat mult pînă să reașeze la locul lor cuvintele ce-i jucau în fața ochilor.

Adam începu să citească :

Dragul meu !

Iertați-mă că vă scriu abia astăzi. Pot să vă comunic că o duc foarte bine, dorm toată noaptea și visez stele. Ieri după ani de zile m-am sculat din pat și am făcut o plimbare prin parc — muzica cînta — și eram ca pe plajă, îmi simțeam pieptul ușor asemenea unui mușchi pe care se rostogolește o piatră — am respirat larg și adînc — viața e atît de frumoasă — am ajuns pînă la un bazin, m-am așezat pe o bancă — fîntîna arteziană susura — din apă se auzeau

țipete și rîsete — și eu vreau să mă scald o dată cînd o să mai prind putere. Atunci cînd înghețăm foarte tare la aceste înălțimi mari coborîm jos pînă vedem chipul viu al pămîntului. Și azi dimineață m-am plimbat la numai o sută de metri deasupra pămîntului după care m-am ridicat deasupra mării. Cu toate că ploua, aveam umbrelă de soare.

Credeți că aici nu plouă deși ne aflăm deasupra norilor ? Doctorul Prellogg ne stropește cu ploi de scurtă durată atunci cînd ne e foarte cald ; o dată m-a udat pînă la piele sub umbrela mea de soare și am făcut o baie în șapte culori ; cînd plouă parcă trăim un basm al curcubeelor.

Seara cînd soarele se ascunde după nori (ce asfințituri gigantice se văd aici !) stau lîngă parapet împreună cu doctorul Studna și scrutez adîncimile. Doctorul Studna este primul asistent al lui Prollogg. Are părul negru ca tăciunele și deși e cu un cap mai înalt decît mine are cocoașă ; cît de mare trebuie să fi fost fără cocoașă ! Știu că această infirmitate îl chinuie și de aceea are nevoie de doi ochi care să-l mîngîie.

I-am povestit de dumneavoastră și de boala de care suferiți. Este un psihiatru excelent și cazul dumneavoastră îl interesează. Mi-a zis că ar reuși să vă vindece de amețeli și în plus ar face din dumneavoastră un acrobat al înălțimilor. Ar vrea să vă cunoască, dar eu i-am zis că aici sus s-ar putea întîlni cel mult cu cadavrul dumneavoastră.

Nu știu cît de mult o să rămîn aici. Chiar dacă o să mă vindec complet nu o să cobor jos în fumul, praful și mulțimea de microbi de pe pămînt. Este atît de curat, liniște și lumină aici. Păcat că vă e atît de frică — de aceea nici nu vă invit să veniți la noi.

Scrieți-mi ce mai e nou pe pămînt. Transmiteți salutări pămîntenilor, iar dumneavoastră vă doresc sănătate.

Liza

*

„Canalia ! Canalia !" se gîndea Adam, roș de gelozie.

„Cocoșatul se înghesuie pe locul meu ! Și Liza desigur — i-a mîngîiat cocoașa — iar eu — eu". Adam privește cerul prin fereastra deschisă de parcă ar vrea să vadă discul de sticlă. Cerul este de un albastru pal, iar soarele apune la zenit. I se face negru în fața ochilor la gîndul că acolo sus se află o farfurie de sticlă, iar Liza stă rezemată de un parapet subțire și se uită la el în fundul prăpastiei.

Adam fu cuprins de o criză de amețeală și se întinse pe divan apucat de un tremur puternic. Numai în această poziție capul nu i se mai învîrtea. Se simțea cel mai bine protejat de fantoma căderii atunci cînd se lipea cu fruntea de pămînt.

După ce criza trecu, își încleștă dinții și-i scrise Lizei următoarea scrisoare :

Draga mea cea mai dragă,

Am primit scrisoarea dumneavoastră așteptată cu mult dor, atît de amețitor albastră de parcă ar fi căzut din cer și m-am simțit foarte trist după ce am citit-o. Mă doare în suflet că numai după o săptămînă ați și uitat de meleagurile dumneavoastră, de casă, de locurile unde a stat leagănul dumneavoastră și tare mă tem să nu vă înstrăinați de noi.

Dacă ați fi trăit peste mare, aș fi venit după dumneavoastră, după cum aș fi venit în Africa, la pol sau poate chiar la capătul lumii, dar dumneavoastră ați părăsit complet țărmurile acestui pămînt, locuiți deasupra capului meu, în altă lume, iar eu nu am aripi și mă zvîrcolesc ca un vierme în țărînă ! O, dacă ! O, dacă !

M-ați prezentat doctorului ca pe un laș, dar ce înseamnă oare un vultur laș cu aripile frînte ?

Privesc cerul și nu mă mai tem de el ! Dorința mea este mai puternică decît blestematele astea de amețeli ! Vă caut cu privirea pe bolta cerească pînă ce începe să mă doară gîtul, vă caut în nori, printre stele, caut steaua dumneavoastră de sticlă ; atunci cînd văd căzînd un meteor, mi-e groază că o să aud o bubuitură puternică asemenea unui candelabru de cristal ce cade pe pardoseala unei biserici.

Liza ! Draga mea Liza ! întoarce-te ! Mă sfîrșesc de dor după tine. Nu pot trăi fără tine !

Adam

Abia peste o lună poșta îi aduse lui Adam următorul răspuns :

Dragul meu !

Iertați-mă că v-am lăsat atît de mult să așteptați. Am acum atîta treabă încît îmi rămîne prea puțin timp pentru scris. Și mai e încă ceva : după cum știți am primit o vizită, a fost tata la mine. Ce încîntat era ! Mi-a adus o mulțime de lucruri frumoase și întreaga mea garderobă. M-am mutat aproape complet aici de parcă aș vrea să rămîn pînă la moarte. Dar nu vă fie teamă, nu o să mor așa de curînd. Razele lui Prellogg m-au vindecat, iar clima de aici îmi priiește de minune. Plămînii sînt în ordine — a rămas din ei numai o bucățică cît nuca — iar părțile atacate au fost bine acoperite cu sticlă de către doctorul Prellogg. Sînt acum fragilă ca un porțelan fin, mănînc cumplit de mult și totuși sînt slabă ca un pai. Noi, cei de aici, convalescenții sîntem cu toții la fel, dar închipuiți-vă că viața noastră e legată de existența acestei insule, începe și se termină odată cu ea. O să vă povestesc acum despre ce i s-a întîmplat lui Eva Kreis, o fată blondă, cea mai frumoasă fată din orașul nostru.

Cred că trebuie să fi fost grozav de nefericită văzînd în oglindă cum i se stinge frumusețea. Doctorul Prellogg a izbutit să conserve o mică bucățică din plămînii ei cît să încapă într-un degetar. Bucățica aceasta îi era suficientă pentru a duce o viață castă și a se bucura în limitele orașului nostru. Dar pe Eva a cu-

prins-o dorul de casă și de mama ei. Fără să țină cont de avertizările lui Prellog a zburat pe pămînt ca să arunce o singură privire grădinii, balconului, grajdului, pendulului din bucătărie. Zicea că se întoarce după două zile...

Și nu s-a mai întors. Încă în noaptea aceea întinsă în pat a scuipat ultimul degetar de plămîn.

Noi toți care trăim pe această insulă am pierdut pămîntul nostru natal. Nu există cale de întors pentru noi ! Jos ne pîndește moartea.

Nu mă mai așteptați, nu o să mă întîlniți niciodată vie pe pămînt !

Țin la viață chiar dacă aș sta închisă într-un coș agățat în mijlocul universului. Dacă doriți atît de mult să mă vedeți, veniți pînă aici ! Și grăbiți-vă dacă vreți să-mi cereți mîna ! Doctorul Studna e de părere că vă puteți învinge amețelile printr-un efort de voință ! E suficient să nu mai priviți în jos. Iar dacă vă simțiți ispitit să o faceți, închideți ochii și amețeala o să vă treacă imediat ! Încercați ! Antrenați-vă ! Dacă știți să priviți în sus cerul, duceți-vă la teatru și priviți de la galeria a doua la parter ! Doctorul Studna vă sfătuiește să beți ouă crude și să vă uitați în pămînt cu un binoclu răsturnat. Apoi, zice el, va trebui să vă găsiți un zgîrie nori și să priviți de la ferestrele lui de jos, începînd cu parterul, mezaninul și continuînd așa pînă ce veți ajunge la etajul cincizeci.

Doctorul Studna este un om atît de bun și dezinteresat ! Deși el însuși suferă, încearcă să

mă înveselească. Mergem împreună la tenis, la teatru, la cinematograf, ba chiar mă însoțește și la capelă — el care e atît de necredincios!

Nu știu ce să vă mai scriu. Vă trimit o floare de nu-mă-uita. Aceste flori tocmai înfloresc aici pe la noi și ele reprezintă o mică părticică din azurul cerului pe care vi-l trimit din partea mea!

Liza

Citind această scrisoare lui Adam îi țîșniră lacrimi de mînie din ochi. Azvîrli scrisoarea, se urcă la etajul doi (locuia la parter), deschise fereastra de pe culoar și prinzîndu-se cu înfrigurare de zid se uită în jos la caldarîm.

Începu să tremure, curajul îi scăzu brusc și era ceva în el care se împotrivea — nu putea să privească în jos. Gîndul la Liza îi biciui din nou curajul care se aprinse ca o flacără. Liza, Liza!

Cu ochii închiși Adam se aplecă încet, încet de la fereastră. Iar Liza — Liza și doctorul Studna — acum! Deschise ochii împotriva voinței nervilor lui. Văzu negru în fața ochilor, iar în bezna roșie apăru un disc format din inele negre și violete care se mișcau repede, înaintînd.

Adam se tîrăște în patru labe în camera sa, cade pe canapea și după o clipă se simte iarăși bine. Perna de sub cap îi șoptește că trebuie iarăși să se revolte.

În aer plutesc milioane, milioane și o fantomă pe piloni formați din nouăzeci și nouă de

coșuri! Visul tău se întunecă! Porți o cruce cu două brațe: dorința și amețeala! Vezi mîna Lizei în nori! Să-ți pui la încercare creierul, nervii și inima! Să faci un zbor pe viață și pe moarte! Să înnebunești de groază! Ori să învingi! Adam sare în picioare și scrie o scrisoare formată dintr-un singur cuvînt:

„Sosesc în zbor!“

Și apoi palid, cu liniștea celui ce merge la spînzurătoare se duce la Evan Strop. Îl găsește în pat. Bătrînul domn își încălzea și-și dezmierda sub perne reumatismul capricios. Adam îi arată o frază din scrisoarea Lizei:

„Grăbiți-vă dacă doriți să-mi cereți mîna!“ și îi spune că mîine o să zboare.

Strop rămîne foarte uimit.

— Dumneata! Cu amețelile dumitale! Nu e posibil!

— M-am hotărît! O să-i dovedesc Lizei că nu sînt laș!

— Dar asta nu înseamnă lașitate! Spuneați că e o boală moștenită...

— Știu! Dar Liza vede în asta un semn de lașitate! Nu mai suport gîndul acesta! O să zburați împreună cu mine la nuntă?

— Vedeți că nu sînt în stare! Dar în sinea mea o să binecuvîntez! Firește numai dacă nu o să-mi blestem în clipa aceea vreo încheietură inflamată. Luați o țigară de foi!

Cîteva înghițituri dintr-o băutură aromată și cîteva rotocoale de fum trase sub candelabrul greu îi destinseră nervii, redîndu-i culoarea feței. Strop la rîndul său se bucura con-

statînd cu plăcere că nu-l doare nimic și începu să povestească :

— Acolo sus e ca în rai ! Prellogg este un geniu ! Cincizeci de paturi, toate ocupate — asta înseamnă lunar un cîștig de două sute de mii ! Regia — Cincizeci ! Faceți socoteala ! Să vă iubiți ! Rămîneți mult timp acolo sus !

— Nu știu încă ! Depinde de...

Adam pălește din nou. Apoi zice brusc :

— Mă întreb cum o să ajung acolo ! Nu suport avionul. O să pun să mă adoarmă. Și o să mă trezesc acolo sus !. Acolo — acolo — o să mă trezesc undeva departe de orice balustradă. — într-un pavilion ca să nu văd orizontul ! Dacă o să am deasupra mea un acoperiș și o să simt pămînt tare sub picioare, atunci o să rîd de amețelile mele !

Lui Adam nu-i vine însă să rîdă. Mîna pe care o întinde în chip de rămas bun tremură în mîna zbîrcită a lui Strop.

Tatăl Lizei nu a încercat să-l oprească pe Adam de la acest plan nebunesc. Dimpotrivă curiozitatea sa veșnic tînără îl îndeamnă să vadă cum o să se termine această poveste. În plus, la urmă, bătrînul Strop i-a urat tînărului cu un ton răutăcios, blajin și jovial „vînt bun și călătorie plăcută“.

5

S-a întîmplat după cum urmează. Adam Etringer s-a trezit la amiază din somnul lui eteric la o altitudine de două mii de metri, pe

o insulă plutitoare, îmbrăcat ca un ginere îndrăzneț în costum negru, vestă violet și cravată de pictor. S-a întîmplat că s-a trezit mai devreme cu cîteva minute față de planificarea din program și anume exact în clipa cînd era transportat din helicopter pe pista aeroportului. Capul îi pocnea de durere și nu știa ce se petrece cu el. Deschise ochii și privind de jur împrejur cu o nedumerire buimacă pricepu deodată totul. Distanța dintre creierul lui și pămînt nu fusese pînă atunci niciodată mai mare decît înălțimea corpului. Și pe neașteptate în fața acestui creier se înălța turnul rotund al deșertăciunii de la picioare pînă jos pe pămînt.

Această conștiință îi dădu senzația că o mînă străină îi smulge creierul din craniu, azvîrlindu-l peste parapet în prăpastie. Craniul se umplu de aer și rămase sus, iar creierul căzu ; astfel se manifesta amețeala în creierul care cu fiecare secundă se depărta de craniu ! În creierul și în craniul luate la un loc se găsea el, în întregime. Creierul trăia și craniul trăia și el, iar această dedublare provoca o groază mai cumplită decît moartea.

Începu să urle și să se împotrivească celor doi brancardieri. Dădea din picioare, zgîria și amenința că el nu suportă asta și preferă să fie omorît !

Cu greu l-au transportat pînă la cea mai apropiată bancă. Se dădu jos de pe targă pe fund și începu să se zvîrcolească ca o omidă călcată în picioare. Vaietele lui îi atraseră pe locuitorii insulei formați din medici și pacienți,

îngrijitoare, artiști, muzicieni, funcționari, monteri, fochiști și muncitori de la centrala electrică. Era un eveniment care tulburase monotonia zilelor obișnuite, tăcerea și marea singurătate de aici de sub soare. Zvonul s-a răspîndit repede și s-a format un cerc alb de oameni care se înghesuiau în jurul ginerelui furios. Cei din spate care nu vedeau se urcau pe băncile din grădină după ce înainte și le trăseseră mai în față. Grădinarul urla că nu dă voie să se calce pe răzoare, iar una dintre paciente leșină de enervare. În sfîrșit veni doctorul Prellogg și toți se dădură la o parte plini de respect. Ce se întîmplă aici ? Un tînăr îmbrăcat într-o haină de piele, unul dintre cei care îl transportaseră pe Adam din helicopter, ieși în fața doctorului și îi spuse cu un aer aproape copilăresc :

— Acesta este, vă rog, domnul Adam Etringer, pretendentul domnișoarei Liza Strop. Mergem la nuntă. Eu sînt martor.

În ochii lui care nu păreau impresionați de acest spectacol apăru o licărire de fiară care parcă se bucura de acest eveniment, așteptînd să ia o turnură și mai interesantă.

— Mirele domnișoarei Strop ! exclamă uimit Prellogg care nu-l cunoștea pe Adam. Nu e posibil ! Aduceți-o aici imediat pe domnișoara Liza !

Cîteva paciente răutăcioase o luară imediat la fugă : simțeau o anume satisfacție că trebuie să o anunțe pe egoista de Liza de sosirea unui mire atît de imposibil și era captivant să urmărești ce se va întîmpla cînd cei doi se vor trezi față în față.

— El suferă mă rog de amețeli, explică tînărul și colțurile buzelor i se umflară de rîs.

— Atunci de ce a mai urcat pînă aici ? se înfurie Prellogg care se temea ca acest atac venit de pe pămînt să nu dăuneze constituției șubrede a pacienților lui.

— Domnilor și doamnelor, vă rog să binevoiți a vă împrăștia. Nu garantez pentru consecințe ! Duceți-l imediat înapoi !

Se produsese într-adevăr o agitație cum rar se întîlnea pe această insulă a liniștii unde nu se petrecea nimic, zilele treceau în vîrful picioarelor, vocile omenești se auzeau în surdină, iar țipetele și larma umblau numai pe covor.

Dar uite-o și pe Liza ! Stă sprijinită de umărul doctorului Studna și îl privește pe Adam cu o curiozitate rece. Nimic nu i se citește pe chip : nici uimire, nici compasiune, nici ură. Îl arată cu degetul, întorcîndu-se către Studna :

— Acesta este el ! Și așa sînt amețelile lui.

— Într-adevăr interesant ! Un caz greu, dar nicidecum disperat ! Cred că ar merge !

Liza spune :

— Să fie adormit și dus de aici ! Nu se potrivește !

Și deodată Adam își vine în fire. Vocea Lizei l-a furnicat. Încetează să se mai zvîrcolească, se așază pe jos, își acoperă fața cu mîinile și o privește pe Liza printre degete. I se pare foarte micuță și întunecată de parcă toți pistruii de pe față ar forma o singură pată.

Din nou o proiectează la distanță. I se pare că vede un singur pistrui și acest pistrui se află pe nasul Lizei, pe gura ei și pe întreaga ei față ! Și lîngă Liza îl vede pe doctorul Studna, un cocoșat cu trup atletic care îl privește batjocoritor, urmărindu-i cu picioarele depărtate fiecare mișcare.

Adam uită pentru moment de amețeală. Rușinea, frica pentru Liza, ura față de doctorul Studna îl proiectează în sus.

Se ridică în picioare și începe să se scuture de praf, aranjîndu-și cu mîna stîngă cravata de mire. Un tînăr cu prezență de spirit și o amabilitate neprefăcută îi întinde imediat buchetul de flori și mănușile albe.

Se pregătește să spună ceva, dar în aceeași clipă doctorul Studna se apropie de el și bătîndu-l pe umăr cu un aer familiar îi spune :

— Sînteți un om și jumătate ! E o chestiune de sugestie ! Nu trebuie să vă gîndiți pur și simplu că stați pe un capac de sticlă deasupra unei prăpăstii !

Doctorul Studna abia termină de spus aceste vorbe și Adam se prăbușește din nou la pămînt ca secerat. Începe să se zvîrcolească în spasme furioase, urlă și scîncește din cauza groazei de adîncime pe care doctorul Studna i-a provocat-o din nou în mod perfid...

Deodată simte că ceva se rostogolește peste el, un fel de bolovan cald și moale. Începe să lupte sălbatic cu această povară pînă ce simte încă una la fel. Se pornește astfel o luptă încrîncenată în care Adam se bate pe viață și pe moarte.

La un moment dat își aduce aminte că are un revolver ! L-a luat cu el, ascunzîndu-l într-un buzunar secret de la pantaloni de parcă ar fi bănuit că o să aibă nevoie de el. Ah, dacă ar reuși să bage mîna în buzunar ! Pe toți i-ar împușca ca pe niște șobolani din fabrica lui !

Apoi zărește în depărtare pletele ruginii ale Lizei, strălucind ca o flăcăruie amăgitoare. Îi întinde o mînă de ajutor. Și cînd el o întinde pe a lui, simte că mîna i-a intrat într-o capcană. Apoi i se pun cătușe și pe cea de-a doua mînă. Nu mai poate lupta nici cu mîinile, nici cu picioarele, i-a rămas numai gura care luptă, mușcă și urlă. Apoi soarele lui Adam se stinge, iar în creierul lui se așterne întunericul, un întuneric groaznic și dur.

6

Nimeni nu știe cît a durat această beznă a lui Adam. Cînd a deschis ochii, era din nou noapte, dar noaptea aceea nu se mai găsea în el, ci în jurul lui, deasupra lui și sub el și nu mai era dură, ci moale ca un pîntec.

Cu siguranță că era frigul care alungase bezna din trupul lui pentru ca ea singură să pătrundă în el, amintindu-i că moartea nu vine pe degeaba și trebuie la început să suferi ca să-ți dobîndești prin suferință această mare și ultimă beznă.

Prima senzație pe care a avut-o cînd și-a venit în fire a fost aceea că se mișcă ușor înainte. Ședea pe un fel de scîndură, sub pi-

cioare i se așternea noaptea, iar mîinile strîngeau niște frînghii de care era agățată acea scîndură. Era evident că stă într-un fel de leagăn și speriindu-se la acest gînd, se pregătea tocmai să sară. Dar ce se va întîmpla dacă leagănul e prea sus? Adam se trase puțin pe marginea scîndurii, întinzîndu-și piciorul mult sub el ca să atingă cu vîrful lui dușumeaua. Nimic — întuneric! E de neînțeles cît de mult seamănă totul cu un vis, numai mîinile care țin frînghia i-au înghețat.

Și deodată pe această traiectorie se lovește de o beznă atît de compactă încît ar putea-o cuprinde în pumn de nu s-ar teme să dea drumul frînghiei.

Se îneacă de umezeală și frig, simte broboane de transpirație pe frunte și începe să tînjească după o sobă; nu după o sobă de fier, ci după una anume albă, de teracotă care stătea în bucătărie pe vremea tinereții lui. Acolo între perete și căzănelul de aramă se afla un colț îngust unde se uscau lemnele și tocmai după acest colț i s-a făcut dor.

Curios — gîndurile i se abăteau mereu în altă direcție decît cea dorită, iar spaima care era cît pe ce să-l cuprindă nu mai apărea. El însuși în subconștient se lupta cu această învolburare a simțurilor datorită uimirii imense pe care i-o provoca tot ce se întîmpla în jurul lui.

Aceștia sînt nori, își zise el, iar eu stau într-un leagăn și mă mișc printre nori. Dar de ce oare?

— Mi-aș da seama dacă aș visa. — Țin strîns în mînă cablul acesta — dacă i-aș da drumul — aș cădea. Unde? — Este ceva prea sigur pentru un vis, în vis aș cădea — dar eu plutesc în înălțimi printre nori — mă dau în leagăn, dar nu e leagăn — leagănul se balansează înainte și înapoi — iar eu plutesc — înainte!

Pe nesimțite întunericul începe să se destrame. Adam privește în sus și vede deodată stelele! O constelație mare îl lovește în ochi violent și rece. Rămîne buimac de uimire, așteptînd să vadă ce se va întîmpla în continuare și unde va ajunge în zborul lui. Dar viteza în care plutește se micșorează rapid. Scăunelul care îl poartă în înălțimi, descriind un semicerc, începe să se oprească. Adam simte cum cele două frînghii de care se ține, îl ridică aproape orizontal, capul îi cade pe spate și picioarele ajung mai sus decît capul. Și tocmai cînd își închipuie că nu va mai rezista în această poziție și va zbura cu capul în jos, scăunelul se oprește, se smucește și se lasă înapoi.

Prin urmare se află tot într-un leagăn, într-un leagăn enorm care despică norii ce despart cerul de pămînt!

Gîndul acesta îngrozitor îi prinde inima ca o gheară. Era gîndul pe care îl avusese din prima clipă de cînd se trezise ca un cîine în cușcă și acum țîșnea din el în toată nebunia lui.

O platformă de sticlă în univers! — Ca să scape de el Liza s-a aliat cu cocoșatul acela fățarnic, l-a ademenit să urce la această înălțime amețitoare și apoi i-a dat drumul într-un leagăn în prăpastia universului...

Doctorul Studna a inventat această nebunie pentru el...

Dumnezeu știe de cîte ori a intrat și a ieșit din nori, legănîndu-se încolo și încoace — era ceva care dura prea mult și nu avea sfîrșit, iar moartea nu vroia să vină. S-a instalat o stare de oboseală surdă ; frica lui nebună nu putea mai mult și se devora pe sine însuși așa cum șarpele își mușcă propria-i coadă.

Din cînd în cînd Adam ațipea, căzînd într-un fel de leșin. I se părea că se leagănă de la facerea lumii și că se va legăna astfel veșnic. Cu ochii închiși vedea mai sus decît cu ei deschiși.

Vedea în aer o insulă de sticlă de care atîrna o ață, ca un fir de păianjen lung de trei mii de metri. Iar la capătul lui se legăna un păianjen mic, un om, asemenea pendulului unui ceasornic.

Lui Adam i se părea că se privește pe sine și în leagăn nu mai stă el, cel blestemat și înfrînt, ci un ins triumfător și glorios, ales dintr-o mie.

Se privea pe sine și vedea acrobațiile ciudate pe care le executa în leagănul său în fața miilor și miilor de binocluri care îl urmăreau de pe pămînt și din dirijabilele venite aici din lumea întreagă. Se urmăreau cu încordare numerele lui îndrăznețe de bravură excentrică efectuate la trapezul care ieșea și intra în nori, descriind un semicerc într-o atmosferă de răpăituri de tobe și aplauze furtunoase.

Se afla într-un circ imens a cărui cupolă din prelată îl forma cerul înnegurat.

Această viziune dispare însă imediat. Acum i se pare că se îndreaptă spre Roma, mergînd pe firele de telegraf. Nu e de profesie dansator pe sîrmă, ci călătorește pe fire din pură plăcere personală, îmbrăcat într-un mundir de drum și cu o raniță în spinare. Este așteptat în toate orașele unde îl întîmpină cu steaguri și muzică, iar seara cu lampioane și jocuri de artificii. Stîlpii de telegraf sînt împodobiți cu flori, ghirlande și steaguri flutură pe cabluri.

Se apropie de Roma. Își scoate din raniță costumul negru, vesta violet, cilindrul și buchetul de flori și-și schimbă hainele din mers ceea ce face parte din culmile supreme ale artei sale. Apoi începe să se grăbească îngrozitor. Și cînd s-a îmbrăcat aproape în întregime constată că îi lipsește cravata. Cravata lui de ginere, opera magistrală a celebrului pictor Bonasta.

Orașul se apropie. Repede ! Repede ! Scotocește în rucsac, prin buzunare, dar degeaba ! Siguranța lui începe să se clatine.

Unde e cravata ?

Pe treptele catedralei Sfîntul Petru îl așteaptă deja Liza, mireasa, iar cardinalii în sacristie îi așază papei tiara.

Și cravata ? Pe toți dracii, unde i-a dispărut cravata ?

Trece pe sub arcul de triumf al Vaticanului in aclamațiile entuziaste ale mulțimii de la picioarele lui. Mulțimea îl ovaționează ca pe un eliberator în timp ce el se clatină pe sîrmă cu pași șovăielnici, ținînd în mîna dreaptă o pră-

jină pentru echilibru și sprijinindu-și bărbia în stînga pentru a-și ascunde defectul.

Echilibrul este reprezentat de doi drăcușori îmblînziți care stau la cele două capete ale prăjinii, încercînd mereu să se apropie unul de altul. Tocmai de aceea trebuie să-și țină echilibrul cu ajutorul prăjinii ca să împiedice la momentul potrivit apropierea celor doi. Atunci cînd totul e în siguranță cei doi drăcușori îl ajută pe om și se bucură că se leagănă, ei fiind patronii echilibrului.

Dar unde a dispărut pasul cu care ar putea dansa pe firele de păianjen dacă ele l-ar ține ?

A dispărut ! Înaintează cu teamă, iar prăjina lungă pe care o ține cu o singură mînă se balansează în mod catastrofal în sus și-n jos.

O, trădare, din nou ai apărut !

Spiridușii de la capetele prăjinii parcă s-ar fi înțeles între ei ! Un omuleț roșu nu mai mare decît o mănușă vrea să treacă dintr-un capăt în altul la perechea lui.

Drept urmare prăjina se înclină foarte tare. Cealaltă mînă se grăbește să vină în ajutor repede, dar zadarnic.

Și în clipa aceea Adam descoperă triunghiul alb de sub bărbie, locul unde îi lipsește cravata...

Mulțimea de la picioarele lui amuțește. Într-o singură clipă toți au văzut !

Se lasă o liniște cumplită ! O așteptare prevestitoare de rele !

Iar echilibrul este pierdut. Capătul din stînga al prăjinii apăsat de cei doi drăcușori îl simte

greu. Nu se mai poate ! Nu se mai poate continua așa !

Adam face un pas în gol și se prăbușește.

Toți încep să țipe !

Cade, cade pînă ce se pomenește în spinarea unui spectator. Se aud rîsete ! Rîsete sălbatice, malițioase și viclene vuiesc în jurul lui !

Ei da ! A căzut în spinarea unui cocoșat ! O, vai de mine ! Este chiar doctorul Studna !

Și acest cocoșat uriaș îl apucă într-un mod umilitor de ureche ca și cînd ar vrea să-i șoptească ceva și urlă ca să-l audă toți :

— Știi de ce ? Drăcușorii de pe prăjină formează un cuplu, un mascul și o femelă !

7

După ce Adam s-a trezit din această halucinație, în față i-a apărut din nou leagănul acela înspăimîntător la fel de absurd de adevărat precum călătoria lui la Roma pe firele de telegraf.

De astă dată nu mai ședea pe scîndurică biruitor și admirat prin mii de binocluri, ci blestemat de iadul demonilor.

Soarele băuse pînă la ultima picătură noaptea milostivă care înainte îi spălase adîncimea de sub picioare. Adam putea să vadă acum tot, dar închise ochii, jurînd că nu-i va mai deschide niciodată. Dar nu e posibil ca un om să suporte așa ceva, bineînțeles în afară de cazul că e orb.

Deschise ochii către înălțimi și nu văzu altceva decît cerul gol, albastru, fără nici o pată. Nu avea nici un instrument de măsurat adîncimea. Nu vedea soarele, nu vedea nici o ciocîrlie, nu vedea nimic decît albastrul cerului în care se legăna încolo și încoace. Și deodată în timpul unei balansări înainte zări deasupra capului o pietricică mică și argintie montată în azurul cerului. Da ! Acolo se află o insulă de pirați, acolo locuiesc călăii lui — doctorul Studna și Liza.

Auzi ?

Se aud pînă aici rîsetele sălbatice și nestăpînite ale celor doi care stau sprijiniți în balustrada de pe punte și-l urmăresc prin binoclu, numărîndu-i oscilațiile.

Unu-doi, unu-doi.

Doctorul Studna se uită la ceas și măsoară amplitudinea traiectoriei de pendulare a lui Adam.

Cît de mult va rezista oare ?

Va înnebuni !

Va crăpa de groază !

Mulțimea de pe insulă urmărește cu sufletul la gură mișcările leagănului și face pariuri pe inima și creierul lui. Cine va ceda primul ?

Dar tot ce se petrece aici sus nu reprezintă decît un reflex fulgerător al acestei pietricele. Se află atît de îngrozitor de sus încît își apleacă capul.

Dar vai !

A uitat să închidă ochii ! Sub el vede pentru o clipă prăpastia curată și transparentă ce ajunge pînă la fundul pămîntului !

Din cauza amețelii capul i se învîrte ca o spirală de oțel. Îi apare din nou imaginea creierului smuls din craniu care se învîrtește în prăpastie. Stomacul i se întoarce pe dos ca o vază cu apă urît mirositoare în care au putrezit niște flori.

Strînge pleoapele, își ridică bărbia în sus, deschide pumnul, dă drumul frînghiei și acum vine momentul cel mai cumplit pe care i l-au șoptit nervii, culmea nebunească a amețelii, groaza triumfală a căderii.

Dar Adam nu cade. Spre imensa lui groază constată că e legat de scîndură cu niște curelușe.

Iar leagănul își execută traiectoria sa oscilatorie încet și cu precizie, pornind din punctul cel mai înalt.

Este ceva mai cumplit decît dacă ar cădea ! Acesta ar fi sfîrșitul pe care îl așteaptă, un sfîrșit îngrozitor, dar totuși un sfîrșit.

Dar acum totul merge înainte și nu mai există nici o continuare a amețelii !

Începe să se zvîrcolească și să lovească cu pumnii, să spumege de furie ca să se desprindă din cătușe. Și apoi pentru a treia oară se lasă întunericul.

8

După ce Adam se trezi, îi reveni din nou imaginea leagănului de care era legat cu trupul și sufletul, cu mîinile și picioarele, cu creierul și sîngele.

În realitate nebunul cel furios fusese băgat într-o cămașă de forță.

Liza și doctorul Studna stăteau neputincioși lîngă patul tragic în care se zvîrcolea nebunul posedat de imaginea leagănului său uriaș. Pînă unde o să ajungă ?

„A înnebunit" își zise Liza cu o lacrimă cît un strop de ploaie în colțul ochiului.

„A înnebunit" repetă automat doctorul Studna, imaginîndu-și deodată jos, pe pămînt o livadă în care zburau flori de păpădie.

Și într-o noapte l-au lăsat pe Adam singur. S-a întîmplat exact în preziua internării lui în ospiciu împreună cu leagănul ce i se balansa în creier.

Globul cenușiu al nebuniei din creierul normal al lui Adam purta vechiul lui chip — ochii, gura, nasul — nimic nu se schimbase. După ce Adam s-a liniștit, masca liniștită și smerită a unei ruine de om reuși să înșele vigilența îngrijitoarei.

Rămase singur în cămăruța lui. Toată lumea dormea. Ieși afară pe o platformă.

Nu mai era el, Adam. Era un artist, dansator pe frînghie, un călător spre înălțimi admirat de mii de binocluri.

Mergea cu pasul semeț al toreadorilor, îndreptîndu-se către capătul scenei format din cabluri de oțel, acolo unde se umfla dirijabilul.

Se opri la piciorul cablului.

Mii, milioane de binocluri îl urmăresc ! Înainte, mai sus !

Adam începe să se cațăre. Aceasta este noua lui călătorie la Roma. Acolo, sus, sus, undeva

în drumul către prăpastia albastră îl așteaptă Liza — mireasa — care tocmai îngenunchează pe treptele altarului.

Înainte ! Mai sus ! La podul scenei !

Simte sub el mulțimea care freamătă de uimire. Totul e în regulă ! Adam face semn cu mîna în jos, mulțumește pentru ovații, dar nu mai poate întîrzia. Liza îl așteaptă !

Deodată în drumul său către înălțimi se lovește de un bolovan uriaș și rotund.

Va trebui să îl escaladeze ! Acolo în spatele lui se vor zări cu siguranță turnurile cele mai înalte ale Romei !

Bolovanul este neted. Lucește cenușiu pe fundalul Căii Lactee și cordajul se ramifică pe el, formînd o adevărată plantă.

Dar în timp ce Adam se cațără în vîrful plasei, îi apare deodată în față nu știe de unde, un drăcușor care începe să se zbenguiască ca o veveriță și să-și arate limba despicată.

Lui Adam i se taie răsuflarea. Spiridușul echilibrului, vechiul trădător din vremea primei lui călătorii la Roma ! Imediat își dă seama că e semn rău. Își aduce aminte de doctorul Studna, de cocoașa lui și de ce i-a strigat el atunci la ureche :

— Știți de ce ? Fiindcă sînt un mascul și o femelă !

Da, aceasta a fost cauza blamării lui catastrofale ! Pe prăjina înclinată cei doi drăcușori au ajuns unul lîngă altul !

Și ce va urma acum ? Acolo pe o masă cenușie și lucitoare se leagănă agățat într-o plasă un alt drăcușor ! Are bărbia spînă, șolduri late

și două sfîrcuri ies în evidență din pieptul de culoare ruginie. Adam recunoaște toate semnele caracteristice sexului feminin ! Este o drăcoaică!

Masculul începe să adulmece în jur, își ciulește urechile după care fără să se uite în jos, își dă drumul după miros pe rețeaua de sîrmă.

Adam încremenește ! Dacă cei doi vor ajunge unul lîngă altul, totul s-a sfîrșit !

Nu trebuie să se apropie, nu trebuie, nu trebuie !

Dumnezeu știe cum deodată își aduce aminte de un cuib de șobolani descoperit în balcon pe care i-a gonit cu revolverul în pivniță. Cinci au căzut pe scară iar în beci s-a petrecut un adevărat masacru ! Adam era un bun trăgător, iar vînătoarea de șobolani constituia pe atunci o modă de societate și un divertisment particular pentru sportivul plictisit.

Așezat pe cordaj, Adam avu timp suficient să scoată revolverul din buzunarul secret. Apoi începu să ochească în drăcușori.

Dar imediat după prima bubuitură de revolver se auzi un alt fel de pocnitură. Dirijabilul străpuns în toate camerele sale plesni, transformîndu-se într-o pilotă ce începu să cadă greoi.

Insula care era suspendată de cablurile unui dirijabil aflat în spațiu se răsturnă din poziție orizontală în poziție verticală. Și în același timp se auzi un trosnet îngrozitor și zornăituri de sticlă. Apoi începu să plouă cu diferite obiecte care cădeau pe rînd, unul după altul :

Acoperișuri, paturi, găini, butoaie, plăpumi, palmieri, șifoniere, saci, bănci, altare, culise, oglinzi, cristelnițe, patefoane, o orgă. Printre

aceste obiecte zburau hîrtii și nori de făină ; piese de lenjerie zburau încet în sus în caz că nu fuseseră antrenate de căderea vertiginoasă a obiectelor mai grele. În timpul căderii oamenii continuau să se țină de paturile și pilotele lor. În alte cazuri era evident că nu toți locuitorii insulei au fost surprinși în somn de această catastrofă. O dovedeau membrii unei orchestre ce cădeau în jos : un bărbat se ținea de contrabas, iar altul nu ieșise încă bine din trombon.

Între culisele ce reprezentau sala tronului cădeau laolaltă mușchetarii împreună cu cardinalii și regele. Cădea și banca din parc, iar în urma ei vrînd parcă să o ajungă din urmă se rostogoleau doi îndrăgostiți strîns încleștați într-o îmbrățișare. Erau poate doctorul Studna și Liza. Iar sub ei se agita marea.

Deocamdată sus au rămas agățați oamenii care se țineau de extremitățile platformei rămase pustii. Iar în timp ce această platformă se legăna, unul din cablurile restului de dirijabil sări din rulment astfel încît nu mai rămase nimic care să susțină insula de sticlă.

O cădere oarecum mai întîrziată a avut-o ceasornicul uriaș și rotund amplasat pe cordajul dirijabilului. Cobora de sus în jos, nestingherit de nimeni, bătînd încet în căderea lui cu un dispreț enorm față de timp și spațiu. Tocmai cînd bătea ultima oară miezul nopții au băut din apa sărată, intrînd împreună cu timpul în veșnicie.

OGLINDA CU REFLEXIE ÎNTÎRZIATĂ

BALUL MASCAT al Clubului individualiștilor avea de data asta o temă remarcabilă : Sufletul în purgatoriu. Regizorul de la Nové divadlo *, Petr Jonaš care inventase această temă, era obsedat de un vis pe care l-a avut într-o dimineață tîrzie după ce se întorsese de la un chef strașnic.

Se făcea că vede cum s-au întîlnit iadul cu raiul într-un spațiu de culoare viorie sub o boltă gotică. Era o grădină pe jumătate paradisiacă, pe jumătate de tortură, iar în unele detalii amintea foarte bine de barul „La șopîrla speriată". Sub coroana trandafirie a mărului ceresc se afla un pian cu marca Dalibor, iar pe un trunchi de cocotier se legăna tabloul Suzanei în baie întocmai celui care atîrna deasupra pianului din barul „La șopîrla speriată". Într-un bazin rotund plutea o tobă pe care era scris cu roșu: Jazzband, iar în tobă lumina un bec...

Numai instrumentele de tortură, arcuite și dințate în toate felurile reprezentau o plăs-

* Teatrul Nou (trad. din lb. cehă).

muire a visului. Ele erau destinate unor suflete neîntinate, albe ca zăpada care urmau să cunoască chinurile plăcerii...

Desigur totul nu a fost decît un vis, un vis oribil avut după un chef de pomină. Dar visul a dat naștere unei idei și ideea s-a transformat în faptă. Sufletul în purgatoriu a devenit o invenție după o mahmureală penibilă, de lungă durată !

Firește că pentru realizarea acestei idei s-ar fi putut folosi numai scheletul propriu-zis al visului. Restul, respectiv interioarele, decorurile, costumele, scena de la miezul nopții le-a plăsmuit fantezia...

Ideea de bază a reprezentat-o contopirea a două contraste, răul și binele, iadul și raiul. Măștile folosite : diavoli de toate categoriile și culorile (în afara culorii albe). Diavoli-roboți, draci, satane, diavoli-gentlemani. Diavoli păroși și îmbrăcați în frac, cu copite și pantofi de lac, după temperament. Îngerii erau numai de sex feminin, îmbrăcați în maieuri sau în tunicile albe tradiționale, îngeri-balerine. Argint, tul, mătase. Aripi, aureole, decolteuri. Sfinți și mucenici cu armele simbolice. Suflete. Strămoșul dumnezeu cu cascada cea fremătătoare a unei bărbi veșnice.

Scena de la miezul nopții : împăcarea diavolului cu îngerul. Eliberarea imediată și părăsirea purgatoriului de către toate sufletele, jertfirea tuturor păcatelor... Iadul dispare și urmează întoarcerea triumfală a diavolilor în cer.

Membrii Clubului individualiştilor au întîmpinat cu plăcere propunerea regizorului de a conferi un anume stil carnavalului. Sufletele din purgatoriu ofereau posibilităţi nemărginite tuturor formelor şi speciilor gustului uman pentru a putea afirma şi încarna toate ambiţiile. Tot ce există în om între diavol şi înger putea fi exprimat printr-o culoare moderată, printr-o anume croială şi parfum. Sufletele care stăteau la răscrucea dintre rai şi iad puteau fi asemuite unui bogătaş ghiftuit cu un zîmbet îndestulat la fel de bine ca şi unui vagabond flămînd cu spinarea plină de gunoaiele culcuşului său nocturn.

Atîtea posibilităţi şi idei, atîta bunăvoinţă arătată bunului şi prostului gust puteau fi cuprinse în această deviză cu sens larg : suflete în purgatoriu.

*
* *

Carnavalul a avut loc într-o sală imensă, la o adîncime de patruzeci de metri sub nivelul solului. Ea se asemăna cu o prăpastie rotundă cu nouă etaje ce cobora spre centrul pămîntului. Prăpastia avea pereţii acoperiţi cu becuri, iar plafonul rotund închidea sala ca un capac aşezat pe un butoi uriaş de aur.

Sala avea de fapt un singur perete care forma un cilindru. Patru scări ce coborau pe fundul prăpastiei erau aşezate una în faţa alteia astfel încît liniile lor imaginare se intersectau în unghiuri drepte.

Patru oglinzi mari încadrate în rame aurite în stil rococo erau montate una în faţa alteia

într-o simetrie perfectă, exact în mijlocul fiecărei porţiuni de perete cuprins între două scări. Se crea astfel o anume dezorientare pentru mulţimea care mişuna în această circumferinţă de pe fundul cilindrului. Nu era posibil să-ţi dai seama ce scară conduce la balcoane, în grădina de iarnă, în salonul de fumători sau la bufet...

Dumnezeu ştie ce idee a urmărit Marcian Rulmer, arhitectul acestei săli ! Poate a vrut să-şi bată joc de omul aruncat într-un spaţiu lipsit de tăbliţe indicatoare, de semafoare, de stele care să arate nordul sau de soarele care la apusul său determină punctele cardinale. Poate a vrut să-i elibereze numai pe cei veniţi aici să se bucure de sexul lor sau de grijile mărunte ale casei aflată într-o parte sau alta...

Indiferent de cum ar sta treburile un lucru e cert şi anume că Marcian Rulmer făcea parte din club sau poate tocmai de aceea era preşedintele lui.

Şi desigur toate indicaţiile curioase date participanţilor la carnaval erau strîns legate de forma specială a acestei săli : să se lase acasă toate mărunţişurile filigranate care încarcă buzunarele bărbaţilor şi poşetele femeilor, să se elibereze pentru o seară de toţi acei tirani absurzi ce-l subjugă pe om, îl ţintuiesc la pămînt şi îi încătuşează fantezia.

Fie ca această noapte să fie o noapte a iluziilor ! Femeia să devină înger, iar bărbatul diavol !

Patru oglinzi sînt așezate una în fața alteia în sala rotundă și seamănă între ele ca stelele.

Dar una dintre aceste patru oglinzi are o proprietate ciudată, dacă nu chiar miraculoasă. Este o oglindă care reflectă cu întîrziere... Ce curios ! Zîmbetul oglindit în ea revine abia după o clipă. Uneori durează un minut întreg pînă se reflectă mișcarea ta. Din oglindă te privește chipul tău, dar este un chip ce ți se arată cu o mică întîrziere. Un chip mai tînăr cu cîteva clipe.

Dar nu numai chipul. Și cravata ta apare în oglindă mai nouă cu o clipă, iar dacă ai apucat să o dezlegi, în oglindă apare la gîtul tău o cravată ce aparține trecutului cu o formă pe care nu o mai are.

Toate lucrurile care te priveau din luciul oglinzii se deosebeau de forma lor reală printr-un anume decalaj în timp. Pereții din fața oglinzii îmbătrîneau cu un număr mare de zile și nopți, iar imaginea lor reflectată alerga în urma lor, la o distanță de cîțiva pași de trecut. Cel mai curios era însă faptul că decalajul în timp dintre original și imaginea reflectată o schimba de multe ori pe aceasta din urmă în mod capricios și neașteptat, prelungind-o (pînă la patru minute) sau scurtînd-o pînă ajungea aproape la dimensiunea reală.

Se întîmpla cîteodată (pe atunci oglinda se mai afla încă la Staré divadlö * ca persoana ce se uita în oglindă să nu se vadă deloc. Adîncurile ei reflectau o goliciune înspăimîntătoare și omul se îndepărta de groaza de a nu-i apare subit în față propriul său chip...

* Teatrul vechi (trad. din lb. cehă).

O dată s-a întîmplat ceva de necrezut unui funcționar al teatrului pe nume Fouter care într-o seară a aprins toate candelabrele spre a le încerca în sala pustie. Se spune că ar fi surprins în oglindă un chip străin, necunoscut care își scotea din gură dantura falsă după care în fața bătrînelului îngrozit s-a căscat o gaură neagră și fără dinți.

Directorul teatrului l-a dat afară atunci din birou pe bătrînul Fouter împreună cu năluca sa care îi mai fîlfîia în fața ochilor și pe limbă.

Firește că s-au găsit oameni nu numai curioși, dar și cu o pregătire specială care doreau să afle secretul acestei oglinzi supranaturale. Ore în șir stăteau cu ceasul în mînă, cercetînd și încercînd proprietățile ei și calculînd tot ce se putea calcula. Ciocăneau și zgîriau sticla, făceau analiza chimică a stratului subțire de mercur de pe dosul ei. O observau dimineața și seara, la lumina soarelui și a becurilor. O lingeau, se strîmbau în fața ei, scoteau limba și numărau secundele. Dar în urma acestor experimente nu au reușit să elaboreze o metodă sau un sistem ilustrat prin tabele. Oglinda îi surprindea prin capriciile ei excentrice, sfidînd parcă în bătaie de joc toate regulile luminii, timpului și vremii.

Cum a ajuns această oglindă la „Staré divadlo ?" Nimeni nu știa... Cine a făcut-o ? Toți strîngeau din umeri... Era veche ca teatrul însuși. Și nu exista o tradiție care să transmită

acest secret generațiilor viitoare... A fost descoperită într-un mod cu totul întîmplător în timp ce se lucra la reconstituirea scenei, la aurirea ramelor înnegrite și a cornișelor balcoanelor în stil baroc.

Firește că această oglindă nu a avut niciodată darul de a atrage spectatorii la teatru ; pe neașteptate mulți au început să o ocolească în mod fățiș sau ascuns deși au primit toate asigurările că oglinda și-a pierdut caracterul anormal, s-a însănătoșit și a început să meargă în pas cu vremea „la secundă".

Apoi s-a ivit o ocazie și oglinda a fost vîndută unui negustor. Această ocazie a fost prilejuită de terminarea construirii unui palat subteran cu nouă etaje. În felul acesta „Staré divadlo" a scăpat de jucăria monstruoasă, dacă nu chiar diabolică.

Acum oglinda se găsea în sala cea rotundă a palatului subteran, fiind una dintre cele patru oglinzi care semănau între ele precum stelele. Este evident că din mulțimea uriașă de oameni veniți la carnaval, nimeni nu se mai teme de oglindă. Oaspeții mișună și se învîrtesc pe fundul sălii. Pereții au opt balcoane asemenea unor inele de aur încadrate de diamantele becurilor și musafirii se perindă prin ele, formînd opt rotocoale.

Priviți în jur ! Toți sînt numai diavoli și îngeri ! Nu a venit nici un sfînt, nici o martiră ca să nu mai vorbim de sufletele din purgatoriu...

Îngeri și diavoli !... Pardoseala sălii e plină de aceștia. S-a dat tonul și orchestra a început

să cînte o melodie veselă undeva sus lîngă plafon. Se iscă o îmbulzeazlă nemaipomenită... Iar treptele asemenea cascadelor aruncă noi și noi valuri de măști. Locurile libere devin din ce în ce mai puține, masa de oameni se îndeasă și se înghesuie și dacă vreți să vă mișcați nu mai aveți loc, genunchii și șoldurile se lipesc. Și totuși acest talmeș-balmeș se mișcă ritmic în față, se înfioară și se leagănă ca pe arcuri...

Cel mai des și mai mult se dansează *tibu-lama*. Este ultima noutate din seria de dansuri exotice cu motive fantastice în care sînt stilizate cîteva elemente ale dansurilor religioase din Tibet.

Tibu-lama este un dans peste măsură de primitiv cu mișcări grotești ; majoritatea figurilor se execută pe loc ceea ce se potrivește foarte bine cu spațiul întesat de lume.

Cea mai mare senzație a carnavalului a oferit-o însă anunțarea cîtorva numere de vals, un dans aproape uitat care se învață mai degrabă dintr-un fel de respect egoist al magistraților față de istorie și tradiție.

În apele liniștite, staționare ale dansului tibu-lama se scaldă și Petr Jonaš, strîns lipit de mătasea transparentă a Olgăi Rulmer. Olga Rulmer, fiica lui Marcian Rulmer, arhitectul general și președintele Clubului individualiștilor este ochiul azuriu al tatălui său. Capriciile fetei se simt foarte bine la umbra milioanelor, iar excentricitățile ei fac ca frumusețea ei să devină intangibilă. Este îngerul

cu păr auriu al capriciului pe care îl respectă toţi membrii clubului.

Capriciul ei din această noapte este Petr Jonaš, cel mai fericit dintre diavolii acestui infern rotund.

— Diavole, îi spune ea, cînd după al treilea tur ajung lîngă o oglindă „nu se poate dansa..."

— E bine, îngeraşule, îi şopteşte Petr, aplecîndu-se de parcă ar vrea să i se vîre în urechiuşă. „Aşa a fost el inventat".

— Din toate femeile care dansează aici, aţi făcut la îngeri...

— Oh, nu vă închipuiţi cît de mult am reflectat la aceasta. Sexul dracilor este fireşte indiscutabil, dar ne putem gîndi în schimb la o anume lipsă de sex, sau mai degrabă la enigma sexului fiinţelor angelice. În tablourile maeştrilor cerul este aşternut cu perne de nori pe care se zbenguie îngeri dolofani, cred că aţi observat ? La capătul occipitalului ies în evidenţă germenii bărbăţiei cu o nevinovăţie adorabilă, aşa cum puii golaşi se ivesc din cuiburile rozalii.

Acest semn marcant al sexului bărbătesc devine însă problematic dacă e acoperit de veşmintele largi ale îngerilor maturi cu chip de fată şi cosiţe aurii. Umerii rotunzi, gîtul, sînii şi linia şoldurilor fac ca ei să pară femei. Dacă îngerii nu seamănă cu femeile, atunci cu siguranţă că femeile seamănă cu îngerii ! Primul înger care i-a izgonit pe Adam şi Eva din rai cu o sabie de foc a recunoscut culoarea bărbăţiei sale crunte ce se lupta cu focul şi fierul. Dimpotrivă a existat şi îngerul vestitor al Fecioarei Maria care i-a adus mesajul discret al Sfîntului Duh. Acesta semăna cu ea prin floarea albă a feciorie pudice... Dar cel mai puternic argument în favoarea sexului feminin al fiinţelor angelice a fost amintirea dumneavoastră, Olga, Olga, Olga Rulmer ! !

— E un lucru absurd ! Îngerul nu se va împăca niciodată cu diavolul.

— Sînt un om credincios... Am încredere şi în oameni... Dar cel mai mult dintre toate cred în visele mele !

— Dar tabloul acesta care stă agăţat de palmier şi o reprezintă, dacă nu mă înşel pe Suzana la baie, face parte tot din acest purgatoriu ?

— O, scuzaţi-mă, el este unul din vestigiile visului meu... O mică datorie sau un simbol, luaţi-o cum credeţi... Tabloul atîrnă aici numai pentru mine...

— Priviţi, se spune că această oglindă reflectă cu întîrziere...

— Aceasta şi poate chiar şi cea de-a doua sau a patra. Fiecare oglindă reflectă o enigmă profundă asemenea universului. Numai prin marginile ei se situează printre lucrurile pe care le vedem. Oglinda ca atare este invizibilă ! Totul se poate vedea în oglindă în afară de ea însăşi. Dar cum arată oglinda dacă nu o privim ? Ce oglindeşte ea într-o sală pustie ? Ce reflectă două oglinzi aşezate una în faţa alteia ? Infinitul ! Ce taină ascunde interiorul acestei sfere uriaşe cu pereţii turnaţi sub forma unei singure oglinzi concave ? Oh, dacă aş putea sta suspendat în această sferă cu o lumi-

nare în mînă, atunci cred că aș afla o taină cumplită, în afară de cazul că n-aș înebuni. Oare ce e mai îngrozitor decît o oglindă în întuneric...

— O oglindă în întuneric! Brrr!

— Vă e frică de întuneric?

— Oh, groaznic! Mai mult decît de fulger!

— De ce vă temeți de fulger? Fiecare elev de clasa întîi a învățat ce e fulgerul. Dar întunericul? Ce e întunericul? Vedeți, un nou mister! Se întîlnesc aici două mistere! Întunericul și oglinda! Cînd zîmbiți, dinții dumneavoastră sînt albi — așa! — Dar acum tăceți fără să zîmbiți, și în gura dumneavoastră va fi beznă, iar dinții dumneavoastră vor apare în întuneric negri. De altfel, în fiecare noapte după ce trageți jaluzelele și stingeți lumina vă faceți toată neagră... și fața — și părul — și palmele... Oh, închipuiți-vă că s-ar stinge ca din senin, toate luminile! Beznă! Beznă totală! Ce ați face atunci?...

— Aș țipa! Aș țipa foarte ta...

Jumătate de cuvînt a fost rostit, iar cealaltă jumătate a rămas suspendată în vîrful limbii.

S-a întîmplat că...

Toate luminile s-au stins...

Nu toate deodată ca atunci cînd ard siguranțele. Ghirlandele electrice care acoperă plafonul și pereții au început să se stingă încet, dureros de încet. Ciorchinii grei ai lustrelor s-au înroșit. Toate becurile au apărut pe neașteptate în forma lor reală, iluminînd doar ambalajul lor de sticlă și relevînd privirilor ui-

mite materia din care erau confecționate, munca omenească și zădărnicia a tot ce există.

S-au stins, s-au stins — pînă s-au stins complet.

S-a făcut beznă!

O beznă absolută, de nevăzut, oarbă!

Sala a dispărut, pereții au dispărut, au dispărut și însoțitoarele fetelor. S-au stins ochii și bijuteriile, dinții și umerii femeilor, aurul și briliantele, rămînînd numai o simplă materie amorfă și incandescentă care se mișcă pe fundul sălii.

Țipete! Groază și spaimă.

Undeva în mijloc a izbucnit un rîs sălbatic, nestăpînit.

Apoi s-a auzit un plîns.

De undeva din fundul prăpastiei și-au luat zborul țipetele speriate ale mamelor. Materia a început să se legene — moment critic! — Semne de panică! Acum, acum, lava omenească incandescentă se pregătește să erupă prin cel mai apropiat crater...

Și deodată — o orchestră nevăzută intonează cîntecul de leagăn al unui vals dulce ca mierea. — Și ca prin farmec — materia care fierbe și clocotește se liniștește brusc. Amuțește și se ordonează în freamătul ritmic al dansului. Glasurile tînguitoare ale mamelor se pierd în întuneric fără ecou... O masă organizată se rotește încet, nevăzută pe fundul sălii, compactă și netulburată...

— Foc! Foc! — Lumina! strigă cu invidie cei ce stau la balcon. N-a fost găsită nici o

lampă cît de mică, nici măcar o cutie de chibrituri sau vreun băț de chibrit rătăcit.

Un glas înalt, liniștitor se aude venind din plafon, dinspre orificiul acela misterios de care atîrnă lustra și care este acoperit cu un capac de aur, prevăzut cu gratii.

— Nu s-a întîmplat nimic ! O mică defecțiune la centrala electrică ! Fiecare să rămînă la locul lui ! Altfel se va produce o catastrofă !

Era inutil să atragi atenția ca nimeni să nu se miște. Cei ce ședeau s-au prins tare de scaun, cei ce stăteau în picioare căutau un obiect fix apropiat de care să se sprijine pentru a nu rămîne agățați în mijlocul beznei ceea ce ar fi fost cel mai groaznic lucru.

Viața a înghețat pe promenadele balcoanelor suspendate deasupra prăpastiei. Scările s-au lungit, nu se știe pînă unde, devenind niște scări străine și infinite. — Oamenii rămași aici au început să bîjbîie și să se miște încet de-a lungul plăcilor de marmură reci și netede. — Se rătăceau, se ciocneau unii de alții, scoțînd semnale de avertizare, își pipăiau fețele și iarăși se retrăgeau cu scîrbă, necunoscînd obiectul pe care l-au atins.

Era ca un fel de orbire subită care învăluise în beznă toți ochii. S-au stins toate becurile ! — Oh, un singur chibrit ar fi fost suficient, un singur chibrit miraculos, unealta cea mai de preț a lumii și orbirea ar fi fost lecuită !

Jos însă pe fundul prăpastiei s-au creat repede alte condiții și legi ale orbirii diferite de cele existente pe pereții suspendați. Aici nu

domneau groaza, orbecăiala. Din plămada caldă a trupurilor care se legănau ritmic fără să crîcnească, într-o înțelegere senină și binevoitoare s-a creat un fel de colectivitate strîns unită. Aici nu se emiteau semnale de avertizare, nu existau ciocniri, nu se auzeau rîsete și blesteme. Nimeni nu rătăcea, fiecare își cunoștea ulicioara necunoscută în acel vîrtej...

Bezna și valsul l-au surprins pe Petr Jonaš în centrul parchetului care acoperea fundul prăpastiei. O mie de gînduri negre și albe i-au străfulgerat mintea. Și primul dintre ele a fost : „Acum ! Pînă mai e întuneric !"

Olga ? ! A vrut să țipe și nu a țipat ! Nimeni nu a țipat ! Unde au dispărut sînii și șoldurile femeilor ? Sînii cei de neatins și dezgoliți pentru a îndurera ochii ! Valsul te adoarme ca morfina...

— Gura dumitale !

— E aici ! Aici !

O strînge încet pe Olga la pieptul lui și totul pare atît de firesc în clipa aceea încît își pierde capul în îmbrățișare. Vrea să mai prelungească clipa sălbatică a așteptării pentru a îndepărta deschizătura incandescentă a unei guri negre care bănuie că-i dă tîrcoale...

În sfîrșit ! Două dureri identice, de nepotolit s-au întîlnit și s-au acoperit una cu alta. S-au întrepătruns două pasiuni, s-au găsit trupurile dezgolite ale unui bărbat și ale unei femei... Dar în întuneric gura femeii nu se vede și de aceea simți cum te arde pe tot trupul.

Nu se rostește nici un cuvînt, numai mîinile se mișcă fără astîmpăr. Sîngele se aprinde, bu-

zele nu mai ajung, sărutul repetat de mii de ori conduce într-o fundătură. Oh, cel mai mult te provoacă imensa supunere a sînilor arcuiți în beznă, plină de o curiozitate sălbatică. Se lasă sub degetele lui, iar duritatea lor este moale asemenea bronzului sub mîinile creatoare ale maestrului sculptor.

Nu te saturi nici de gura ei, nici de sînii ei și întunericul încă nu s-a sfîrșit.

Sunetele excitante, incandescente și insuportabile ale violoncelului și trianglului care se vaită insuflă un curaj animalic masculului despărțit de femelă printr-o bucată de mătase. Nu mai e întuneric, nu se mai aude nici o melodie. Mătasea, mătasea aceea blestemată a rămas ultima stavilă în calea dragostei lor.

Petr Jonaš aude deodată un suspin, un suspin rănit de moarte, profund și repetat de o sută de ori de parcă ar ieși deodată din piepturile tuturor femeilor. Și acest suspin îi amintește de colectivitatea pasiunilor la fel de clocotitoare, prezente aici. Și din nou suferința mistuitoare a trupului, sunetul trianglului, rochia de mătase... Nu mai e de suportat.

Și într-una din aceste clipe amețitor de fierbinți Jonaš constată cu stupoare că nimic nu-l mai desparte de această femeie. Dumnezeule! Unde a dispărut rochia de mătase? Momentul culminant al nebuniei ! Olga Rumler îl primește pe Petr Jonaš, supusă și adîncă ca o fîntînă în deșert în care coboară găleata pentru a sorbi puțină umezeală...

Și așa cum s-a terminat, așa a început totul din nou cu aurora trandafirie a becurilor din

plafon. Oh, aceasta era binefacerea luminii, semnalul roșu transmis pasiunilor obosite ce se avîntau prin întuneric una către alta.

Culoarea întunericului se deosebește de cele șapte culori ale luminii. Mătasea a început să înflorească tristă, iar lucrurile uitate își strigau vesel vechile nume. Aurul devenea din nou aur, briliantele își etalau prețul, omida neagră s-a transformat într-un șirag de perle. Se aprindeau luminițe și din toate colțurile țîșneau noi culori și noi obiecte.

Fracurile negre, blănurile diavolilor și cîrlionții îngerilor mai zburau încă prin spațiu ca un ultim crîmpei de întuneric. Pe pereți rînjea oglinda cea impertinentă, iar groaza mamelor se stingea în razele violente ale becurilor.

La ultimul acord al valsului străveziu și inofensiv ca un pahar de apă, aripile dezorientate ale îngerilor s-au încordat, pregătindu-se să-și ia zborul.

Capetele mici și ciufulite ale îngerașilor s-au aranjat în grabă cu ajutorul pieptenilor primitivi ai degetelor subțiri...

Olga Rumler și-a acoperit cu un strat de pudră obrazul încins pînă la sînge. Toate luminile ard sclipitor și violent și este mai multă lumină aici decît la soare — de parcă niciodată n-ar fi fost întuneric. Culorile țîșnesc, se freacă, se izbesc una de alta, se absorb. Valsul s-a mistuit — nu mai e nevoie de el. În sală atmosfera s-a destins, promenada odihnei și-a făurit o cunună alb-neagră.

Și deodată în mijlocul acestui vîrtej tulburător, al freamătului cuvintelor și al pașilor mă-

runți ce calcă pe parchetul neted, izbucnește un țipăt sălbatic. Toate privirile se îndreaptă către oglinda de unde a venit strigătul. Un îngeraș alb se îndepărtează de ea, fugind îngrozit undeva în celălalt capăt al sălii. Iar un diavol negru rîde în hohote în fața oglinzii și hohotul lui răsună infernal.

Toți dau buzna către oglindă. Și ce văd ? O, ce ghinion ! Oglinda a întîrziat cu cîteva minute !

În oglinda argintie încadrată de malurile de aur ale ramei în stil rococo trecutul se perindă în fața ochilor lor. Cele patru minute consumate în întuneric au fost iluminate brusc și fără cruțare de miile de becuri ! Oglinda i-a trădat ! Totul era aproape ca-n palmă și clar ca o lună plină ! Cei care au trăit aceste minute cu gura, mîinile și cu tot trupul se privesc acum din oglindă.

Un chip bărbătesc cufundat în triunghiul luminos al sînilor ! Se iscă o luptă zadarnică a mîinilor și mușchilor — o înfruntare fără cuvinte, sălbatică, liniștită și deșartă. Mîinile cuceresc, mîinile încearcă să intre în spuma albă a dantelelor — mîinile se apără... Aripile albe se șifonează sub îmbrățișările brutale ale diavolilor. Îngeri frînți de mijloc, cu capetele lăsate pe spate, genunchi în poale... Și ultima încăierare, disperată, epuizantă, delicat brutală pentru atingerea momentului culminant al dragostei !

Acest spectacol care profanează totul într-un mod ucigător de indiscret se derulează ca un film cu o mișcare liberă și ritmică. Perechile

înfirbîntate apar și dispar din nou. Și totul seamănă cu niște atacuri triumfale date de către diavoli trupurilor smerite ale îngerilor.

Mulțimea se înghesuie lîngă oglindă — cei de la balcon dau năvală și ei. Oamenii se urcă pe scaune și pe mese pentru ca să zărească măcar un crîmpei din cele patru minute care se derulează acum sub ochii lor...

La sfîrșitul ultimului minut Petr Janoš se zărește pe sine... și pe Olga Rumler.

— Regizorul ! exclamă cineva, arătînd către oglindă. Toți l-au văzut ! Era ceva cumplit. Avea loc una dintre cele mai serioase și mai frumoase înfruntări din cîte fuseseră văzute...

Imediat a devenit clar că s-au întîlnit doi oameni pasionați, frumoși și puternici. Apărarea sălbatic de furioasă avea nevoie de un atac la fel de sălbatic și nemilos. Și totuși în această brutalitate nu exista nici un pic de disperare, ea fiind un joc foarte ingenios și complicat, jocul a două trupuri superbe, jocul dragostei, determinat de un consens subconștient și de o înțelegere profundă a sexelor...

Petr Jonaš o cucerea pe Olga pas cu pas și toți urmăreau cu răsuflarea tăiată această luptă îndîrjită !

Însuși Petr Jonaš a fost surprins în primul moment, recunoscîndu-se pe sine și pe Olga, mișcările de care nu fusese conștient, formele și culorile încăierării care au dispărut în întuneric și acum au reapărut în toată grozăvia măreției lor.

Și în grabă s-a ajuns la ultimul moment al spectacolului... (Olga dispăruse de mult și poate

plîngea undeva printr-un colț, pe ultima treaptă de lîngă plafon.) — Acest moment sfînt în care prăpastia palatului a devenit pat nupțial sub baldachinul valsului, această clipă încălcată de mister a fost profanată, fiind azvîrlită ochilor mulțimii de spectatori! Ritualul dragostei a fost pus la stîlpul infamiei senzaționale!

Petr Jonaš stă în fața oglinzii blestemate cu pumnii încleștați.

Trebuie să o distrugă!

Să o sfărîme în bucățele!

Cu mîinile goale?

Buzunarele sînt goale...

Obrazul îi arde de furie și rușine...

Și nu s-a sfîrșit încă totul și n-are ce face...

Deodată simte în palmă un obiect dur! Îl apucă cu înfrigurare și îl strînge cu lăcomie. Simte — că are un revolver! Olga Rumler a venit la momentul potrivit (ce femeie minunată!)

Se aude o bubuitură și oglinda se sparge. Dar spre marea lor mirare spectatorii nu văd nici un fel de cioburi. Oglinda s-a transformat în praf, într-o pulbere argintie, într-o grămăjoară de praf și nimic mai mult...

Firește povestea s-a încheiat odată cu dispariția oglinzii care reflectă cu întîrziere. Dar ce s-a întîmplat mai departe? Olga Rumler l-a luat de bărbat pe Petr Jonaš. Este cunoscut faptul că aristocrația aurului preferă să se logodească cu aristocrația spiritului.

Marcian Rumler care a urmărit de asemenea noaptea nunții lor printr-o mică gaură a oglinzii infernale zîmbea cu un aer atotștiutor sub masca lui satanică de individualist înverșunat.

— E o femeie cu multă personalitate, a mărturisit el pe un ton de confesiune: seamănă cu mine!

Și astfel într-o noapte miraculoasă Olga Rumlerová s-a transformat în două ființe: mama și copilul. Îngerașul trandafiriu născut din neant a fost însămînțat și a încolțit în beznă, înconjurat de țipetele disperate ale mamelor, în vecinătatea mută a oglinzilor negre și într-o mare îmbulzeală ce se legăna în acordurile valsului și ale dragostei.

UN RADIO, UN TRANDAFIR, O MÎNĂ

MICUȚA IDEN RUSPELLER rîde în emițătorul de forma unui nufăr argintiu care se află pe noptiera ei. Buzele sale sînt unse cu o pomadă purpurie cu gust de coajă de portocale presărată cu zahăr, ceea ce nu o împiedică să-și moduleze rîsul matinal în melodia fermecătoare a unei flașnete ce cîntă în triluri.

Iden Ruspeller a rîs în dimineața aceea în nufărul argintiu, iar rîsul ei a cuprins în brațe electrice întreaga planetă. Micuța Iden a rîs lumii și rîsul ei a răsunat pe tot pămîntul : a zburat peste oceane și l-au auzit împăratul Chinei și Mongoliei, Helgolav, bătrînul strajnic al farului și tîlharul Ferguson care va fi executat mîine, căpitanul vaporului Sunkomar care tocmai se scufundă cuprins de flăcări în mijlocul oceanului...

Harfele aeriene ale antenelor de pe acoperișurile caselor au început să vibreze de acest rîs. Locuințele oamenilor s-au umplut : Iden Ruspeller rîde pe unda 333 și acoperă toate orchestrele și benzile cu muzică de *jazz,* primadonele celor mai celebre opere din lume, discursurile de încoronare ale regilor și vijelia de zgomote a revoluției din India.

Dar acum liniște ! A încetat să mai rîdă — fiți atenți ! — tocmai începe să vorbească — reglați unda și ascultați iute cuvintele ei îndepărtate ; apropiați buzele ei de peste mări și țări de auzul dumneavoastră.

— Domnilor ! Iden Ruspeller vă salută și vă trimite tuturor un sărut înfocat...

Uite, acum se așază pe marginea nufărului... și gata ! Răspîndește o aromă de coajă de portocală și tutun de Port Said.

— Astăzi am visat... vreți să aflați ce anume am visat ? Știți eu îmi iubesc visele fiindcă sînt la fel de captivante și incredibile ca însăși viața ! Și e important să le cunoașteți pînă în cele mai mici amănunte... Azi am visat cum un bărbat cu o mie de capete și două mii de mîini, cu un plastron și o cravată de culoare violetă a pătruns în dormitorul meu. M-am mirat foarte tare fiindcă niciodată n-am mai întîlnit un astfel de om.

A întins mîinile să mă cuprindă în brațe, iar eu eram grozav de curioasă să văd ce-o să se întîmple, vroiam să văd cum o să mă îmbrățișeze cu cele două mii de mîini și în același timp să mă sărute cu cele o mie de guri... Aňuta ! Nu vezi ? vorbesc cu domnii. Pleacă de aici... Domnilor, aceasta e pisica mea, pe care ați văzut-o cu siguranță în ultimul meu film... e o pipipi... pisicuță foarte modestă, nu-i pasă de loc de glorie, ei, ce bine ar fi să fiu eu om pe cît este Aňuta de pisică ! Cît de nefericită

sînt, domnilor ! Ah ! cum v-a plăcut „Un surîs pentru un milion ?“...

Iden Ruspeller răsucește butonul sidefat și tritonul de bronz cîntă în scoica portocalie. Dar sunetul emis de acest difuzor nu seamănă cu nimic altceva decît cu o furtună. Milioanele de voci de pe toate continentele s-au contopit într-o singură vijelie, fiindcă milioane de gentlemeni de toate rasele, mărimile și vîrstele vorbesc, folosind cele mai înflăcărate superlative.

— Vorbiți ca Niagara ! Domnilor, nu înțeleg nimic. Și totuși vă iubesc glasurile... Ambiția mea maladivă nu a auzit niciodată aplauzele voastre și de aceea le culeg prin lume și-mi tratez cu ele nervii. Ei bine, surîsul acela pentru un milion ! Marula, ia pisica de aici ! Vreau să vă spun că începînd cu acest film am renunțat să mai joc împreună cu lordul Gilbert... Nu o să mai joc cu el ! M-am săturat de acest amorez astmatic, un papă lapte care la sărutul final a trebuit să-și tragă de trei ori răsuflarea !... Lacul în care a sărit după mine a trebuit încălzit ca să nu răcească... Vă anunț, domnilor, că mă aflu în căutarea unui partener dispus să-și sacrifice mîna stîngă pentru filmul „Zăpada roșie“. Cine se oferă dintre dumneavoastră ! Publicul s-a săturat deja de veșnicele înșelătorii, trucuri... și mănuși împăiate ! Vrea să vadă o nefericire adevărată, sînge adevărat, chipul gol al durerii și o mînă zdrobită. Cine dorește ? Šarita-orfană, (eu interpretez acest rol) îl caută printre voi pe Martin, iubitul ei cel nefericit. Vă asigur că în „Zăpada roșie“ o să mă îndrăgostesc de el la fel de adevărat și sincer pe cît de vie va fi mîna lui strivită de mașină. Îl voi iubi, după cum indică scenariul, fierbinte și năvalnic, cu feciorelnica curiozitate a instinctului care îndeamnă... Îl voi strînge în brațe pe o bancă părăsită, sub o iasomie, îl voi mîngîia noaptea pe stradă și-n pragul casei, îl voi săruta într-o barcă verde pe rîu cu întreaga ardoare a celor șaptesprezece ani ai mei fabricați — și îl voi iubi, ajungînd pe culmile dragostei pînă la pierderea totală a simțurilor... Știți, domnilor, singura comedie în care joc este viața mea... Căci mi se pare că numai pe ecran încep să iubesc și să urăsc cu adevărat. Ei, deci cine se oferă dintre voi ? Cîntăriți-vă bine șansele ! Care este contul dumneavoastră ?

Trebuie să dea :
5000 m dragoste

A dat :
Mîna stîngă

Scrieți la metropola filmului, Astravideo, cartierul 20, bulevardul Asia, nr. 3000, vila Ruspeller. Marula, imediat termin. Etajul doi. Taie-i unghiile pisicii. La revedere !

Au trecut cincizeci de zile din luna ianuarie și cerul s-a întunecat de aeroplanele ce roiau deasupra metropolei filmului, Astravideo ; automobilele vuiau, trenurile revărsau puhoaie de candidați la dragostea din film a micuței Iden Ruspeller.

La Astravideo s-au anunțat și au sosit pînă în ultima clipă a termenului stabilit 33333 de

tineri. Treizeci de mii de albi, trei mii de negri, trei sute de japonezi, treizeci de mulatri nobili și trei eschimoși.

Toți erau dispuși să-și sacrifice mîna stîngă pentru cinci mii de metri vis dulce, să strîngă în brațe această femeie, să o iubească pînă pe culmea supremă a dragostei, pînă la pierderea simțurilor... Întregul oraș vuia în acele zile de cele mai alese exemplare ale seminției bărbătești de toate neamurile și rasele posibile.

Ca semn distinctiv al intențiilor lor ei purtau banderole roșii la brațul stîng și asediau zile și nopți de-a rîndul vila Ruspeller care se înalță asemenea unei vaze de cristal în mijlocul parcului.

Din păcate vila nu avea uși, iar ferestrele ieșeau pînă la marginea vazei, formînd un ornament sidefat.

Pînă cînd într-o seară Iden Ruspeller s-a îndurat de marea revărsare de gentlemani și s-a apropiat de pîlnia mare din cristal montată la o fereastră ca un imens gramofon. Buzele ei subțiri și roșii precum o rană de pumnal s-au lărgit deodată într-o trompă uriașă, iar glasul de flaut s-a tranformat în sunetele a mii de flaute.

— Domnilor ! Vă iubesc pe toți... Sînteți ca-n visul meu cu o mie de capete... nici n-am numărat cîte guri avea cavalerul care a venit să mă sărute în somn, dar acum îmi aduc aminte că avea 33333, exact cîte nasuri aveți toți împreună. Oh, regret grozav, că v-ați fărîmițat într-un număr dublu de picioare. Credeți-mă că de la buric în jos sînteți pentru mine de două

ori mai mai mulți decît îmi trebuie. Eu am nevoie de o singură mînă, numai de o mînă pentru publicul meu... Vreau să vă spun că pînă acum n-am văzut niciodată un trandafir negru. Cum credeți că miroase trandafirul negru ? Mi-aș dori să miros un asemenea trandafir înainte de a muri ! Cine o să-mi aducă peste un an, o zi, o lună și o oră această floare, acela va avea voie să-și vîre mîna în gura dințată a monstrului de oțel din fabrica de conserve a domnului Magerliebsen. Recunosc domnilor că nu știu unde cresc trandafiri negri. Cred că în Etiopia, dar nu asta e important. În orice caz cred că e bine să explorați fundul Mării Negre. Vă doresc mulț succes, domnilor ! Mă tem numai să nu-mi aduceți peste un an și o secundă 33333 de trandafiri negri...

Cupa imensă a amplificatorului a grohăit asemenea unui purcel rozaliu, dar aceasta era pesemne o defecțiune a aparatului. Iden Ruspeller cu pisica în poală își aprinse o țigară fără să mai bage în seamă talazul negru al pălăriilor ce se sparg de marginile porțelanului.

In a treia zi a lui ianuarie, la ora trei dupăamiaza, trei indivizi s-au anunțat la vila Ruspeller.

În ornamentul sidefat al vazei s-au deschis trei ferestre și din fiecare a fost coborîtă o scăriță de mătase cu trei trepte din argint.

Trei oameni din cei 33333 au izbutit să ia cu asalt fortăreața de porțelan... Vor reuși ei oare să cucerească și floarea carnivoră din interiorul acestui vas ?

Francisco Arrieto aduce un trandafir.

— E greu ca sîngele, spuse el, accentuînd cuvîntul sînge. Nu există pe lume trandafir mai negru decît această regină care s-a încălzit sub soarele Corsicii. Încă o rază și s-ar fi uscat.

— Păcat că sîngele nu e negru, se plînge Iden, privind trandafirul de o culoare roșu închis asemenea sîngelui închegat.

— Ochii dumneavoastră sînt negri, dar acest trandafir, din păcate...

— Mirosiți-l, suspină Ariel, împreunîndu-și mîinile.

— Da, surîde nostalgic Iden, inspirînd aroma așa trebuie să miroasă... Dar priviți !

Iden Ruspeller își puse trandafirul în sîn. Era îmbrăcată într-un costum negru ca somnul fără vise, iar trandafirul contrasta cu el în mod provocator și insinuant.

— Auziți, strigă Ruspeller înaintea cascadei oglinzii, așezîndu-și trandafirul în păr, căci azi are o perucă neagră.

— Ce ?

Am auzit un țipăt ! Trandafirul țipă ! Trebuie să dispară imediat din păr așa cum dispare această oglindă atunci cînd nu mă privesc în ea. Regret...

Iden s-a apropiat de Frančisk. Mîinile lor s-au împreunat.

— Îmi permiteți să vă sărut vîrful degetului mic ?

— Se poate și degetul mic și arătătorul...

Imediat însă mîna lui păroasă se dădu la o parte, zvîcnind în aer de durere.

— Au !

— Doare ?

— Doare !

— V-am înțepat doar cu un simplu ac de gămălie ! Dar închipuiți-vă că două rotițe dințate vi s-ar înfige în carne pînă la os ! Poate că vor fi numai o serie de cuțite mici folosite la tăierea cărnii tocate pentru conservele lui Maierliebson ! Dar închipuiți-vă, signore, că mîna n-o să vă doară ! Ce bucurie ! Veniți să vedeți !

Iden Ruspeller se retrase într-un ungher care reprezenta locul ideal pentru sufletul unei fecioare. Oglinzi, flori, o colecție cu victimele gloriei ei, cîțiva scalpi din tinerețe.

Și acest colțișor s-a rotit deodată, formînd un unghi drept. Sanctuarul a dispărut, iar colțul camerei s-a transformat iarăși într-un colț pustiu și gol.

Mica Iden iese din colțul său liniștit și intră într-o altă încăpere unde o așteaptă un nou cavaler al trandafirului negru. Un tînăr elegant, înalt și slab, cu ochi vicleni ; mustața neagră este singura trăsătură distinctivă a feței lui, demnă a fi reținută. Dar micuța Iden a uitat cu desăvîrșire de acest chip deoarece ochii ei s-au oprit mai întîi pe trandafirul negru.

— Miroase ? întreabă ea cu un ton pe jumătate batjocoritor, pe jumătate curios înainte ca floarea să-i sărute vîrful năsucului.

— Este negru, zice bărbatul cu mustață neagră, întinzîndu-i trandafirul.

Iden îl ia în mînă și-l pipăie cu degetele, îl adulmecă cu buzele și nasul.

— Nu miroase ! exclamă ea cu bucurie, ce păcat !

— Trandafirii negri, zice bărbatul cu mustață, au miros pentru că sînt negri. Au parfumul fundului de mare pe care omul nu-l poate percepe cu simțurile sale...

— Bine spus ! se îndură Iden. Au prin urmare mireasma mării. Miros precum un far în mijlocul furtunii ! Au mirosul catargului unui crucișător de război... al pescarilor înaintea furtunii ! Ați simțit vreodată mirosul marinarului ?

— Nu !

— Dar al cîrciumarului ?

— Nu !

— Prin urmare nu ați fost pe mare ! Știți cum se recunoaște adevărul de minciună ? Acest trandafir o să ardă în foc...

— Vă închipuiți că este din hîrtie ?

— Nu știu — Marula ! Adu o lumînare ! Poate o să se topească !

— Da, aveți dreptate, este din ceară ! recunoaște cavalerul cu mustață cu un aer pocăit.

— Atunci de ce ați mințit ?

— Numai pentru a-mi putea sacrifica mîna... De dragul dumneavoastră...

— Am numărat mai mult de treizeci de mii... Sînteți actor de film ?

— De unde mă cunoașteți ?

— Orice pisică recunoaște un actor de film ! Aveți ochii prea mici pentru un amorez și mustața prea mare... Dacă doriți puteți să jucați în rolul grădinarului din „Zăpada roșie“...

— Poate, poate, mai degrabă în rolul portarului...

Și colțul cel liniștit face din nou o mișcare de nouăzeci de grade, umplînd golul din cea de-a treia cameră.

Iden Ruspeller primește un alt cavaler.

— Trandafirul dumneavoastră ?

— Numele meu este Izidor Pan, răspunde un tînăr cu obraji proeminenți pe un ton de reproș pentru indiferența ei și-i întinde micuței Iden o casetă neagră cu un gest plin de atenție și duioșie de parcă ar umbla cu o prințesă în puf.

— Este negru ?

— Negru ca noaptea !

— Miroase ?

— Ca un trandafir...

Iden Ruspeller ia cu nerăbdare caseta. O studiază din toate părțile, apoi se bosumflă și lovește cu piciorul în pămînt.

— Să fie deschisă !

— Nu se poate ! Trandafirul nu suportă lumina ! La cea mai mică atingere a unei raze își schimbă culoarea...

— Dar de unde pot ști eu că acest trandafir este negru ?

— Numai noaptea...

— Dar ziua... ?

— Stingeți soarele !

— Marula !

Storurile cad. Camera trandafirie dispare încet din fața ochilor. Liniștea se stinge, iar Iden

Ruspeller dispare. Isidor Pan se topește în întuneric, asemenea unui cub de zahăr într-o ceașcă cu cafea neagră... Apoi se lasă bezna... Într-un cuvînt beznă, căci nu există nimic ceva mai negru cu care s-ar putea compara.

— Trandafirul dumneavoastră ? răsună în întuneric un glăscior cristalin de parcă un flaut ar vorbi cu voce omenească.

— E aici !

— Făceți trei pași înainte ! Am întins mîna. Unu, doi, trei ! Ajunge ! Mulțumesc ! Trei pași înapoi ! Unu, doi, trei ! Ajunge ! Într-adevăr e un trandafir negru... O beznă chioară se răspîndește din el... Și miroase, miroase a... Unde l-ați găsit ?

— Unde anume nu vă pot spune... L-am găsit la miezul nopții.

— Faceți trei pași înainte ! Unu, doi, trei ! Arătați-mi mîna ! Mîna stîngă ! Vă doare ?

— Nu doare !

— Și acum ?

— Nu simt nimic !

— Iar acum ?

— Tot nimic !

— Domnule Isidor ! Domnule ! Sînteți angajat pentru filmul „Zăpada roșie". Sărutați-mi mîna ! Iar acum eu o să vă sărut mîna, mîna stîngă ! Acesta este ceremonialul pe care l-am inventat cu ocazia alegerii celui care va deveni iubitul meu. Din clipa aceasta încetați de a mai fi Isidor ! Eu vă numesc Martin al meu !

— Domnișoară Iden...

— Numele meu e Šarita ! Mart... Marula ! Lumina !

— Așteptați un pic ! Să închidem mai întîi trandafirul pentru ca să nu-l vateme soarele.

*

*   *

Toată lumea a vizionat „Zăpada roșie". Se povesteau multe în legătură cu acest film, dar și mai multe șopteau și șușoteau oamenii dînd din cap și strîngînd din umeri... Un statistician lipsit de ocupație a numărat cu o tenacitate diabolică numărul ecranelor pe care a fost proiectat simultan filmul. Dacă suprafața unui ecran ar fi egală în medie cu 4 m^2, atunci s-ar obține o imagine de mărimea orașului Dakota de sud ale cărui granițe au după cum se știe forma unui pătrat perfect.

Acesta este însă un aspect secundar. Și mai secundar este faptul că în „Zăpada roșie" nu se pomenește nici o clipă de zăpadă, cu excepția titlului.

ADAM ADENLOR

Epoca I
Seria 1
Partea 1

Văzute din aeroplan, uzinele de conserve ale baronului Maierliebson seamănă cu brazdele unor cîmpuri uriașe cultivate cu cartofi... Dacă marțienii ar privi această bucată de pămînt de

pe glob, ar aprecia probabil după formele lui, densitatea populației de pe planeta noastră.

O pădure de coșuri...

Trebuie să uităm pentru moment de ura omului față de coșul fumegînd pentru a putea înțelege frumusețea simplă și măreția acestei construcții. Dacă în loc de fum și funingine ar ieși din măruntaiele ei nori albi formați de adierea vîntului pe pînza albastră a infinitului n-ar exista în lume turnuri mai frumoase decît aceste coșuri...

Pe unul din ele se află un paratrăsnet și un om. Paratrăznetul are vîrful de aur, iar omul își flutură șapca deasupra prăpastiei.

Văzut de aproape este un muncitor îmbrăcat într-o bluză albastră cu un zîmbet larg ce-l apără contra amețelii.

Omul de pe coș se prinde de paratrăsnet și se cațără pe el. De jos seamănă cu o furnică care se urcă pe un pai.

Omul ajunge în vîrful paratrăsnetului, se sprijină în mîini și se așază cu capul în jos în vîrful de aur. Urmează apoi o tumbă și o săritură în coș... Aceasta nu este încă acțiunea propriu-zisă a filmului, ci o expresie a grijii pe care regizorul o are față de nervii dumneavoastră, dovedind un simț fermecător al detaliului.

Pendula rotundă din camera de lucru a baronului Maierliebson. Minutarul atinge aproape cifra șase roman, iar limba mare se apropie cu ultimele secunde de ora douăsprezece. Degetul cărnos încadrat de trei inele masive veghează asupra butonului alb.

Pistonul de abur de pe acoperișul sălii cazanelor începe să se jeluiască...

Baronul Maierliebson stă în fotoliu, picior peste picior și fumează o țigară de foi.

Are capul dat pe spate, iar buzele cu colțurile lăsate în jos scot rotocoale de fum ce se ridică în tavan.

Cele cincizeci de coșuri ale lui Maierliebson fumează.

Aceasta este vîrsta lui. Cei cincizeci de ani i-au ascuțit chipul în trăsăturile tragice ale unui bărbat frumos, dar degenerat. Are nas acvilin, ochi cenușii pieziși, obrazul bărbierit fără cusur și o dantură de aur care strălucește la fiecare cuvînt... Pare că tot scheletul acestui om este din aur.

După punerea în funcțiune a mecanismului complicat al palatului de marmură de pe calea regală (clopoțelul, lacheul în livrea, semnalele secrete, telefonul, automobilul), respectiv la treizeci de minute după ce a sunat clopoțelul, tînărul baron Artur se găsea față în față cu tatăl său, nedormit și asudat așa cum tocmai venise de la cazinoul „La un milion“ aflat în capătul celălalt al orașului.

Nu întîmplător pentru tînărul baron fusese ales acest nume plin de pretenții și gust din colecția fertilă de nume nobile. Fii unici sau primii născuți ai conților și baronilor din romane îl poartă în mod frecvent. Numai că spre deosebire de toți acești eroi sentimentali prin tradiție, reprezentanți ai generozității și virtuții, Artur Maierliebson era un desfrînat, un risipitor și o lichea.

Este un tînăr subțire, ofilit înainte de vreme, cu un craniu pleșuv.

Are o față pe care nimic nu e frumos : nici nasul, nici gura, nici ochii. Chiar și toate luate la un loc nu reprezintă decît o glumă proastă de parcă natura și-ar fi bătut joc de ea însăși, etalînd dintre posibilitățile ei infinite o variantă de nearmonie.

Bătrînul Maierliebson rînjește cu dantura lui de aur :

— Ce-i cu polița asta ?

Urmează grimasa umilă a lui Artur.

— Tată !

Și în această grimasă strălucește aurul. Lenta putrezire ce începe de la dinți reprezintă o trăsătură distinctivă a degenerării familiei Maierliebson. Slavă domnului, că în seifele baronului mai există mult aur care să poată înlocui acea parte a scheletului ce se ivește din gură la fiecare zîmbet. Dacă materia cenușie ar putea fi înlocuită cu aur, dumnezeu știe dacă nu s-ar inventa un bolovan de aur pentru craniul baronilor Maierliebson !

Deodată la o lovitură puternică a pumnului tatălui, orice grimasă se șterge de pe chipul lui Artur.

— Este a treia poliță pe care o falsifici tîlharule ! N-ai mai învățat nimic altceva decît să-mi falsifici semnătura ?

— Iartă-mă, tată !... Niciodată nu o să mai...

Fiul plînge, tatăl îl lovește peste obraz, fiul prinde mîna care îl bate, o sărută și strigă patetic :

— Lovește-mă mai tare ! Și mai tare, tăticule !

Și „tăticul“ se lasă iarăși înduplecat, îl iartă din nou și totul se termină prin împăcarea dintre tată și fiu ; în cele din urmă, baronul își sărută fiul pe frunte — repede-repede — mai departe și astfel se termină orice confruntare dintre cei doi, chiar dacă bătrînul baron își snopește în bătăi fiul iubit înaintea fiecărui ceremonial de acest fel...

Uzinele lui Maierliebson încep cu abatoarele. Li se mai spune și „tendonul“, ele reprezentînd locul cel mai trist dintre toate brazdele de sticlă... Aici moartea miroase urît și bubuie cu lovituri grele în frunțile plate, țîșnește în gheizere purpurii de sînge, huruie și rage, urlă, nechează și grohăie cu ultimele zvîcniri ale vitelor tăiate.

Baronul Artur își poate lăsa aici ochii ! Muncitorii își croiesc drum prin sîngele care duhnește violent, nările ți se dilată, ochii se aprind, inima ți se rupe la vederea acestei uriașe uzine a morții și a mijloacelor pe care le folosește. Ciocanul electric cade mișelește pe creștetul animalului. Cuțitul de măcelărie deschide o arteră.

Un cartuș exploziv distruge inima din corpul curajos.

Pumni încleștați. Buze strînse.

Artur ar prefera să pună mîna pe un cuțit ! L-ar înfige în grumazul animalului pentru ca viața să țîșnească din el într-un val fier-

binte de sînge care să-i stropească degetele lascive.

Prin urmare uzinele lui Maierliebson încep cu abatoarele. Să aruncăm o privire și în celelalte săli ; multe mașini, cuțite, roți dințate, cazane, hîrdăuri, oțel și sînge... Și totul se încheie cu cifra 199. Este ultima sală de sticlă, o hală lungă, înfierbîntată ca însăși amiaza.

Baronul Artur sosește aici direct de la abator. Intră din prima hală unde procesul de producție începe cu masacrarea vitelor direct în ultima hală unde procesul se încheie sub mîinile tinerelor muncitoare, așezate în șiruri paralele, pe toată lungimea sălii. Miroase aici a transpirație, parfum de scorțișoară și mucegai — este un miros ciudat și iritant și o căldură îngrozitoare.

Mîinile tinere și fragile lipesc etichete pe cutiile de conserve strălucitoare.

Baronul Artur se plimbă printre șirurile lungi. Studiază fețele muncitoarelor, le pipăie sînii și pulpele.

Desigur baronul le consideră niște mașini, niște mașini foarte ingenioase și fermecătoare la vedere de care te poți apropia, atingînd cilindrii trandafirii care sînt de fapt pîrghii și nimeni n-ar fi inventat cinci degete mai minunate... Ele sînt niște mecanisme care folosesc la toate și nici măcar nu te amenință primejdia de a te prinde o rotiță dințată cînd îți înfunzi mîna adînc pînă în inima mașinii.

Tînărul Maierliebson, viitorul moștenitor universal al uzinelor cu cincizeci de coșuri s-ar putea distra în vreun fel dacă ar risca să uite

pentru o clipă de noblețea lui de baron. Dar domnul Artur, un om democrat și pătruns încă de mirosul sîngelui vine aici cu dorința monstruoasă de a asista nu numai la chinurile durerii, dar și de a chinui și tortura la rîndul lui.

Ocolește un culoar, ajunge în spatele fetelor și dă buzna asupra brațelor goale, pătrunde în adîncimile liniștite ale sînilor, își înfige unghiile în carnea care tremură, ciupește fără milă pînă ce carnea se înroșește și țîșnesc lacrimile. Toate gurile amuțesc, nici o față nu se întoarce, mîinile nu se opresc din lucru fiindcă s-au obișnuit cu aceste vizite de șarpe. Nu te poți opune mușcăturilor, poți numai să strîngi din dinți sau să fugi și să nu te mai întorci niciodată înapoi la lucru.

Ușa se deschide și în sală intră un cărucior cu o nouă încărcătură de etichete. Martin care împinge căruciorul se oprește și-l observă pe Artur în plină desfășurare.

Tînărul baron excitat pînă la sînge își freacă labele de un sîn micuț, abia îmbobocit.

Deodată simte pe gît o palmă caldă, lată cît o zgardă ; sare în sus, roșește de uimire și fără să se gîndească de loc se năpustește asupra lui Martin, înfigîndu-și unghiile în obrazul lui. Martin se apleacă, îi apucă mîinile de încheietură și i le sucește.

— Dezmățatule, îngenunchează !

Artur icnește de durere.

— Eu, eu, știi tu cine sînt eu ?

— Ești un dezmățat ! Îngenunchează !

Artur bîiguie ceva cu o furie neputincioasă.

Întreaga sală se ridică în picioare și toate privirile se contopesc într-o singură privire a groazei.

Artur copleșit de durerea insuportabilă care i-a răsucit încheietura mîinii cade în genunchi.

— Cere iertare !

Blestemul sălbatic de pe buzele lui Artur se schimbă într-o rugăminte de iertare așa cum îi dictează Martin prin strîngerea violentă a articulațiilor mîinii.

— Ei, domnule baron, cum vă place durerea ? Era deja timpul să vedeți care e reversul ei ! Așa o să țineți minte !

Apoi îi dă drumul, Artur sare în picioare și se tîrăște de-a lungul peretelui către ușă, chircit ca un hoț. Își linge încheieturile înroșite. La urmă în pragul ușii mai apare încă o clipă pumnul lui.

Partea a doua

Casa cu numărul 74 se înalță stingheră în apropierea maidanului de gunoi din centrul orașului. Răspîndește o duhoare de putreziciune acră și mucegai. Este o casă cu trei etaje a cărei fațadă bolnavă se zărește prin vegetația disperată care a năpădit gardul de sîrmă. Tragedia acestei case constă în aceea că strada pe care trebuia să se ridice nu va mai trece niciodată pe aici. Canaturile dezgolite ale casei se oferă zadarnic de cele două părți. Este un monstru nereușit pe care aproape nu-l poți

privi. La lăsatul amurgului ea apare și bîntuie ca un blestem carbonizat aici...

Prin ferestrele din față se zărește un zid înalt și negru ce sprijină bolta cerească, cenușie asemenea unei grămezi de cenușă... Acesta nu este însă un zid. Așa arată cele cincizeci de coșuri ale lui Maierliebson văzute de la depărtare.

Martin Cristian este un muncitor nou care lucrează la uzină.

Chipul lui e foarte simplu. Are umeri lați și grumazul robust. Este tipul perfect al tînărului bine croit.

Locuința lui e formată dintr-o cămăruță la mansardă sub peretele înclinat al acoperișului.

Detalii : o masă, un scaun. Raftul plin de cărți. Pe cufăr tot cărți. În toate ungherele cărți.

Martin Cristian stă la masă. În jurul lui coli de hîrtie scrise.

În degetele de la mîna stîngă strînge luleaua, iar în dreapta tocul care mînă nebunește pe hîrtia albă. Scrie un roman :

Dragoste și aventură
pe steaua Omega

Este muncitor și vrea să devină scriitor. Energia umerilor săi robuști a vîndut-o baronului Maierliebson ca să-și poată cumpăra băutură pentru mintea sa însetată. Zilele lui albe aparțin baronului, iar în nopțile întunecate luptă cu gîndurile ; le smulge cu suferință din creierul înfierbîntat după care le comprimă și condensează sub formă de cuvinte. Urăște cea-

sul care-i măsoară gîndurile, îi scurtează nopţile şi cheamă soarele ce-i aprţine lui Maierliebson !

Ar avea nevoie de o noapte de nouă ori mai lungă din care ar dormi a cincea parte fiindcă el ştie să doarmă repede şi abuzează de umerii săi laţi : din fericire sănătatea lui este absolută.

Peretele acoperit cu tapet verde începe să vorbească de fiecare dată cînd se întoarce de la lucru.

Este un perete ciudat. Uneori tace zile întregi ca şi cum în spatele lui s-ar afla un sicriu pe năsălie. Şi brusc începe să vorbească prin două guri care sînt guri de femeie.

Martin ascultă. Încordare. Luleaua se stinge... Apoi se apropie de perete. Şi peretele amuţeşte de parcă s-ar fi speriat...

Găseşte o crăpătură sub tapetul scorojit. O deschizătură cît un inelus. Dar cînd îşi lipeşte ochiul, crăpătura se lărgeşte atît de brusc şi de viclean încît te dai înapoi de groază.

Exact în faţa acestui vizor pe peretele opus al unei locuinţe străine atîrnă o oglindă. Ochiul zvîcneşte brusc în oglindă.

Lîngă perete stă o fetiţă îmbrăcată într-o fustă roşie care îşi descalţă pantofiorii ; ce chip superb, ce expresie plină de spirit, ce jucărie !

Două cozi îi saltă încolo şi încoace pe umerii goi ca două funii de aur. Iar între ele un zîmbet tăcut şi îndepărtat...

Ochiul străin o priveşte din oglinda crăpată. Martin îşi dă seama : Acesta e ochiul meu ! Ochiul meu care se reflectă în oglindă vede un

sîn de fată în spatele acestui perete, la o întindere de mînă !

Oglinda începe să se întunece.

Fata aprinde lumina şi se aşază la masă.

Timpul trece şi arătătorul mare îl ajunge încet din urmă pe cel mic. Apoi se suprapun şi bat cu un sunet răguşit... VII — VIII — IX — X...

Acum se aude o voce lipicioasă ce curge încet ca mierea :

— Šarita ! Sufleţelule ! Stinge ! E vremea să te culci !

— Vin acum...

Lui Martin i se taie răsuflarea.

În faţa oglinzii crăpate Šarita îşi dezgoleşte sînii ; le descoperă forma şi se minunează ; le încearcă tăria şi nu-şi încape în piele de uimire. O mai neliniştește şi puful mătăsos care îi aureşte un colţ din trup. Minuni, adevărate minuni se petrec cu trupul ei, dacă oglinda nu minte !

Perdeluţa din colţul de lîngă pat se dă puţin la o parte şi doi ochi năpădiţi de grăsime o urmăresc cu plăcere şi promiţător pe fetiţa care nu bănuie nimic.

— Sarita, porumbelule ! La culcare !

Oglinda s-a stins în întuneric ; Šarita a stins şi ea lumina ; cămăruţa se cufundă în beznă...

Hedviga Karei este o matroană solidă, năpădită de grăsime. Sînii mari îi atîrnă sub o bluză vărgată care miroase a usturoi. Părul lins este dat cu o pomadă strălucitoare. Cu faţa buhăită, ochii veninoşi şi mîinile roşii ea re-

prezintă un exemplar strălucit al lașității egoiste și al mizeriei umane.

Hedviga Karei are acum mult de lucru cu Šarita, pupila ei aflată în pragul maturității fiindcă intenționează să-i deschidă un salon pentru gentlemeni mai tineri și mai în vîrstă. Matroana vrea să vîneze rechinii și cetaceele neîndemînatece cu undița de argint a celor șaptesprezece ani ai Šaritei.

Culoarea întunecată a sîngelui este culoarea cea mai potrivită pentru pereții noului salonaș în care vor zbura păsările de aur Phoenix cu ochi de păun în coadă.

Banchetele sînt din pluș, iar măsuța trebuie să fie rotundă pentru orice eventualitate imprevizibilă.

Imaginea unei femei goale face parte dintr-un templu al dragostei la fel cum imaginea unei sfinte îmbrăcate este obligatorie pentru o biserică.

Šarita stă pentru prima oară la măsuța rotundă și primește vizite. Puful albastru prins pe umeri cu niște panglici înguste mai mult dezgolește decît ascunde.

Sfîrcurile sînilor așteaptă cu nerăbdare, iar așteptarea lor este sînge curat, devotat și cuminte.

Bătrînul Maierliebson stă pe bancheta de pluș din fața Šaritei. Treizeci și trei de conserve cu carne l-a costat această primă ședere în apropierea sfîrcurilor ascuțite ale sînilor feciorelnici. Obrazul lui întinerit cu fond de ten strălucește cu o splendoare apusă.

Hedviga aduce șampanie și umple două cupe de cristal. Apoi pleacă. Rînjetul ei cufundat în grăsime și învăluit de mister se oprește între ușile care se închid tăcute ca luna.

Un parfum de aventură se degajă din lenjeria baronului, se amestecă cu mirosul de vin și cu mireasma pe care o răspîndește un buchet de liliac uriaș.

Cupele se ciocnesc, iar Šarita bea pînă la fund, supusă și cu recunoștință, plină de încordare și curioasă ce se va întîmpla cu sînii ei. Fiindcă nu încape îndoială că ei reprezintă cheița pentru dezvăluirea unui mister plin de vrajă al cărui sfîrșit nici nu poate fi închipuit măcar.

Degetele cărnoase împodobite cu inele de aur se înfioară pe umărul alb, se mișcă încet și ademenitor de parcă ar cunoaște toate cărările tainice și răvășite ale trupului ei și coboară în jos...

Šarita zîmbește, iar sînii ei se maturizează repede în aceste clipe dogorîtoare. Naivitatea ei feciorelnică acceptă mîinile lui bătrîne și parfumate și li se supune cu o uimire plină de bucurie.

Urmează apoi îmbrățișările lacome, dureroase, încununate de un sărut. Da, este primul ei sărut. Iar sub el simte dinții care într-un chip de neînțeles sînt din același metal cu inelele lui. Înseamnă deci că îmbrățișarea și sărutul fac parte din această maturizare miraculoasă dar ăsta nu e încă sfîrșitul, nu e acel ceva ce țipă și o chinuiește...

Inelele cu briliante, atotștiutoare, atotînțelepte îi ghicesc parcă teama și rușinea ! Acum,

acum se apropie, oh — acesta e începutul, acesta e sfîrșitul. Nimeni nu i-a spus pînă acum ce înseamnă dragostea și uite acum, de unde vine ea — oh, mi-e teamă, mi-e frică să nu mor de dragoste. Brațele sălbatice o strivesc...

Dar mîinile acelea curioase, atotștiutoare care au ajuns pînă la fundul dorinței lor, se opresc brusc și se îndepărtează pe furiș și cu lașitate.

Bătrînul Maierliebson se răcește pe neașteptate și se întristează. Își trage brusc cotul, se uită la ceas, îl duce la ureche și începe să-l întoarcă pentru a-și ascunde stinghereala. În unghiul format de acele lui descoperă deodată importanța excepțională a momentului. Își mai aprinde luleaua și pleacă, lăsînd-o pe Šarita uimită și fără cuvinte. La urmă în vestibul o mai străpunge cu privirea pe codoașa cea bătrînă, iar în pragul ușii rînjește, arătîndu-și partea aurită a scheletului în semn de promisiune și amenințare.

Scara.

Prima întîlnire a lui Martin cu Šarita. El se află jos, ea sus. Doi umeri lați, două cozi lungi. Două surîsuri albastre. Și nimic în plus.

A doua întîlnire. Aceeași scară. Ea jos, el sus. Umeri largi care urcă și domină scara. O simplă crăpătură rămîne între cele două cozi. Ciocnirea dulce a coatelor este pregătită cu îndemînare. Două zîmbete și un salut. Încă o privire și totodată întîlnirea a două zîmbete în capul scărilor.

A treia întîlnire. Un parc care miroase a primăvară. Liliac, azalee, iasomie. O barcă stingheră în capătul parcului. Pe bancă un caiet

deschis spre cer cu filele acoperite de scris mărunt care o privește înțelept și curios.

Un obiect uitat în mijlocul unor lucruri neuitate produce întotdeauna o impresie ciudată, dacă nu chiar tragică. O bancă dintr-un parc este locul unde oamenii își uită cel mai des lucrurile. Banca respectivă legată de obiectul uitat dobîndește dintr-o dată un sens mai profund, devenind o întîmplare care neliniștește tot parcul. Îi surprinde și îi alarmează pe trecători, intervenind supărător în gîndurile lor. Pentru un necunoscut care a tulburat ordinea lucrurilor lumești, această întîmplare poate deveni un destin sau începutul unui destin. Fiindcă a te întoarce după obiectul uitat înseamnă a merge după urma pașilor pe lîngă care ai trecut ; riști astfel să provoci o nouă derulare a destinului datorită evenimentelor care te pot aștepta pe acest drum de întoarcere prin viață...

Ei bine, acest caiet a fost uitat de Martin Cristian care acum trece prin parc, îndreptîndu-se spre ieșire ; cufundat în gînduri își ține mîinile la spate și privirea în nisip.

Noi știm deja că pe bancă se află caietul lui, dar Martin, istețul ! cum va alerga el peste cîteva clipe !

O tăbliță neagră atîrnată pe ghereta portarului.

S-a găsit...

Martin își duce mîna la frunte. Romanțele lui !

Se scotocește repede prin buzunare. Odată. De două ori. De trei ori. Din nou ! Nimic ! Vi-

sele din care s-a inspirat în nopțile chinuitoare, scînteierile creierului, aventurile gîndurilor ce nu se mai întorc niciodată... Totul e pierdut !

Șarita se apropie de bancă. Este prima oară cînd mătușa Hedviga o lasă pentru cîteva clipe singurică în parc. De aceea se simte foarte fericită și mîndră în rochița ei albastră croită simplu. Anul acesta rochia i-a rămas foarte scurtă, iar juponul a devenit mai scurt de parcă cineva l-ar fi tăiat. Merge cu genunchii îndoiți ca o școlăriță : așa merg fetișcanele cu picioarele lungi care învață la școala secundară. Nu mă întrebați de unde vine și încotro se îndreaptă. Vine aici după cum îi șoptește destinul și se apropie de banca lui !

Martin o ia la fugă înapoi... O să găsească caietul ? Nu o să-l găsească ? Prima impresie : parfumul de iasomie. Banca e goală... O strîngere de inimă ! A doua impresie : mirosul de liliac. O bancă cu un caiet negru pe ea. Bucuria și un oftat de ușurare. Înainte ! Înainte !

Șarita zărește caietul. Am voie să mă uit ? Nu trece nimeni. Caietul dă din cap : ai voie, ai voie.

Se așază și cu un gest timid ia caietul. Citește pagina la care este deschis. Și brusc se cufundă în citit, uitînd de tot ce e în jur.

Martin se apropie de bancă. Se oprește. Șarita ! Este a zecea oară că o întîlnește și niciodată nu e aceeași...

Ajunge o singură privire ca să ghicească ce citește. Se apropie în vîrful picioarelor și se așază în capătul celălalt al băncii. Acum își imaginează că opera astronomului Roburen este scrisă pe pagina aceea. Proiectează aventurile lui în sufletul fetei. Se bucură de bucuria ei, se încordează de încordarea ei, se minunează de uimirea ei.

Deodată privirile lor se întîlnesc. Șarita se înroșește toată și numai ochii îi rămîn albaștri.

Astfel a început dragostea lor cea mare și senină ca bolta cerului. Naivă și rafinată, umilă și egoistă, prostesc nedumerită și plină de o adîncă înțelepciune. Ea este ceva nevăzut care se compune dintr-o mie de lucrușoare ingenioase și lipsite de importanță... Ochii ei îl uimesc. Umerii lui sînt de necrezut. Cozile ei sînt de neatins. Zîmbetul lui e sănătos, curat ca porțelanul garantează siguranța momentului. Gura ei ca o inimioară de porumbel îl amețește ! Cravata lui este cea mai frumoasă cravată din lume. Gîtul lui... Urechiușele ei... Și vîrfurile degetelor, panglicuța din păr, cicatricea de pe mînă, inelușul cu pietricică albastră. Genunchii ei strălucesc ca două fructe zemoase care tocmai se auresc și dau în pîrg, căpătînd acea formă și mărime ce te îndeamnă să le rupi...

Soarele apune în zare și se ascunde după silueta neagră a orașului, degetele mîinilor se împletesc, gurile îndrăgostiților se contopesc.

Asfințitul arde în ferestrele turnurilor înalte. Amurgul se stinge în ochii Șaritei. Bolta cerului este de culoare albastră, violetă, portocalie și de culoarea sîngelui. Gurile obosesc de sărutări.

Pe drumul către casă și-au zis tot. Martin îi destăinuie Șaritei ce-au văzut ochii lui

în oglindă. Ea sporovăie despre mătușa Hedviga, despre salonul roșu care a costat-o o grămadă de bani, despre cum o să primească ea de aici înainte vizitele baronilor și ale prinților fiindcă mătușica își dorește tare mult acest lucru și e atît de bună cu ea...

Se laudă că însuși baronul Maierliebson a vizitat-o, aducîndu-i un buchet mare de liliac și mirosea a parfum ca un prinț din Helgoland.

Šarita nu poate să priceapă de ce Martin o prinde brusc de încheietura mîinii (el iubește această mișcare) și o strînge pînă ce scoate un țipăt de durere. Imediat îi dă drumul, mai bine zis o împinge. Buzele i se mișcă, rostind un singur cuvînt :

— Prostituată !

Šarita deschide gura de uimire. Niciodată nu a auzit pînă acum un asemenea cuvînt.

Au ajuns în fața casei. Prin poarta deschisă se zărește fațada. Numărul șaptezeci și patru rînjește monstruos. Deodată Martin se răsucește pe călcîie, o ia la goană pe coridor și urcă în sus pe scările negre. Šarita cu ochii plini de groază se ia după el. Urcă trei etaje de spaimă și disperare !

În sfîrșit îl ajunge din urmă în pragul cămăruței lui. Se aruncă pe jos, își frînge mîinile și-i îmbrățișează genunchii :

— Martin, ce ți-am făcut ?

Martin o ridică de jos ca pe o mănușă. Își apropie obrazul de obrazul ei pînă ce li se ating vîrfurile nasului. O scrutează cu privirea. Da, numai în ochi și în jurul ochilor se cunoaște...

— Spune-mi, ce ești tu ? Copil sau curvă ?

Šarita dă din cap :

— Ce înseamnă aia curvă ?

Perle argintii îi țîșnesc din ochi ca atunci cînd arunci o pietricică într-o fîntînă...

— Tu, tu... nu înțelegi ? Ce fac cu tine ocolo în salon ? Cine a mai fost în afară de bătrînul baron ? De cînd durează povestea asta ? De cîte ori v-ați întîlnit ?

Šarita îi povestește despre prima și ultima vizită a lui Maierliebson. Îi povestește cum totul a început cu șampanie, cum degetele lui reci au început să-i pipăie sînii. Și cum totul s-a terminat pe neașteptate cu ceasul și pipa...

Hedviga stă ghemuită în umbra dintre cele două uși și trage cu urechea :

— Tu, cea albă ! Tu, cea curată ! Neîntinată, nepătată... O să te apăr, o să mă lupt pentru tine chiar și cu Maierliebson !

În clipa aceasta baba sare din umbră, o apucă pe Šarita de cozi și o tîrăște fără milă spre ușă. Ușa se închide brusc, iar cheia se răsucește de două ori în broască.

Zadarnic lovește Martin cu pumnii în ușă și zgîlțîie clanța...

Aude un glas răgușit și enervat :

— Mergi și te schimbă repede ! Vine Maierliebson !

Martin se uită prin gaura cheii. Fetița plînge:

— Nu merg nicăieri !

Baba se înfurie. Tabără pe Šarita, îi sfîșie rochia, o trage de cozi către oglindă și o ajută să se schimbe, lovind-o și blestemînd-o.

Martin turbat lovește cu pumnii în perete. Hedviga se năpustește asupra zidului, iar blestemele ei sînt acum îndoite. Deodată totul amuțește.

Ușa salonului este capitonată cu pluș. Clanța se mișcă sub o apăsare hoțească. Nasul acvilin al baronului Maierliebson se strecoară prin ușa întredeschisă.

Hedviga zboară în salon. Ochii ei de broască rîioasă se învăluie deodată într-un zîmbet mieros.

Baronul se așază pe canapea cu un aer plin de voluptate, căutînd-o din priviri pe porumbița lui. Explică că de data aceasta nu îl va mai stingheri nimic, fiindcă este hotărît să rămînă chiar dacă se vor prăbuși toate cele nouăzeci de coșuri.

Hedviga surîde ca un fagure de miere care se prelinge. Cuvintele i se rotesc ca muștele în jurul zîmbetului lipicios. În cele din urmă Maierliebson află că are un rival și acest rival este muncitor în uzinele sale. Se numește Martin Cristian.

Baronul scoate un carnet. Cerneala roșie care țîșnește din stilou notează cu litere de sînge :

Martin Cristian.

Apoi baronul așază pe marmură cîteva casete îmbrăcate în piele.

Un colier de perle.

Un inel cu briliante.

O jartieră din argint și un ceaș de aur.

Ochii babei atrași de aur strălucesc ca lichiorul de culoare verzuie.

Bretonul ei unsuros se aprinde de dorință.

— Hai, babo, cheam-o pe porumbița trandafirie !

Hedviga zboară în cameră și se întoarce, cu mîinile goale, turbată de mînie.

— Am uitat să încui ușa ! Blestemata a fugit !

Baronul închide cu băgare de seamă casetele și dispare ca un zeu negru în spatele norului roșu de pluș...

Furia neputincioasă a Hedvigăi îi încordează pumnii, iar din gură îi țîșnesc cuvinte grele...

Partea a treia

Să aruncăm o privire în sala mașinilor numărul 33. Aici se zdrobesc oasele uscate ale animalelor din care se obține o pulbere albă care este folosită ca îngrășămînt. Roți cu dinți care scrîșnesc din greu, cilindrii și prese de oțel, site mobile, energia ce izvorăște din mișcare, măruntaiele istovite ale mașinilor, grămezi albe de cranii, ciolane și coaste, chipurile muncitorilor pudrate de vîrtejuri de praf.

Miros dogorîtor de naftalină, clei și ulei.

Un țipăt îngrozitor zguduie perdeaua cenușie care vîjîie. Totul se înghesuie către locul de unde a venit acest țipăt.

— Adam Adenlor !

— Loc ! Faceți loc pentru Adam !

Prin șirul tăcut de brațe căzute este transportat repede Adenlor cu mîna dreaptă zdrobită.

Fălcile dințate ale mașinii mustesc de sînge. Un grup de muncitori agitați. Frunți aspre, încărcate de o grijă stranie... Din nou aceeași mașină ! Concasorul numărul 77 ! El execută operații mai delicate, zdrobește oasele subțiri ale mielușeilor și oițelor, cu niște fălci perfide care se mișcă în sus și în jos. Este a doua mînă pe care o sfărîmă ! Este oare posibil așa ceva ? Întotdeauna cei mai buni muncitori, oamenii noștri pățesc cîte ceva ! De data aceasta i-a căzut victimă cel care nu se temea să dea glas șușotelilor lașe și protestelor muncitorilor chiar în fața baronului Maierliebson !

Cum s-a întîmplat ? Se zice că ar fi vrut să salveze o pisicuță cu pete cenușii care se strecurase printre oasele zdrobite și mieuna jalnic chiar pe marginea fălcii concasorului.

Adam Adenlor ! Preferatul muncitorilor, un tip visător și un bun organizator, un bărbat plin de forță și frumusețe, un iubit delicat și un orator curajos, un om cinstit și diplomat. Priviți-l cum zîmbește... Toți muncitorii sînt înnebuniți după el... Baronul Maierliebson se interesează de el și închide ochii în fața energiei diversioniste a tînărului Adam. Urmărește cu plăcere cum prinde taurul de coarne și-l ridică deasupra capului. Nutrește anumite gînduri cu forța și frumusețea acestui tînăr și i-a propus să facă o carieră strălucită. A fost însă refuzat și acum îl urăște. Adam iese din abator și se apropie de zdrobitorul de oase. Și peste cîteva clipe este transportat afară...

Înaintea lui a lucrat aici František Hadrian.

— Priviți-l ! A ajuns un invalid fără mîini ! Se plimbă printre brazdele de sticlă ale fabricii, cu mînecile suflecate, el vechiul conspirator, organizatorul unor greve care nu au avut loc niciodată... El a inițiat ideea de a fi săpat un șanț sub uzină și de a o arunca în aer împreună cu dinții de aur ai baronului Maierliebson !

Priviți-l cum arăta pe atunci ! I se citește din priviri !

Și așa arată acum ! Dracu știe, cum s-a întîmplat ! De la sala cazanelor a fost mutat la acest concasor. Și a treia zi a fost transportat în altă parte cu un postav sîngerînd în locul mîinii drepte. Și ce a putut apoi să povestească, nimeni nu și-ar fi închipuit...

Aruncă în gura de foc lopeți pline și privește cum fălcile lucitoare se îmbucă una într-alta, iar oasele trosnesc ca zahărul. Deodată dinții încep să rînjească cu lăcomie fiindcă Hadrian vede ceva strălucind — nu este un os, ci un șirag de perle ! Întinde mîna către gura de fier. Schițează acest gest involuntar ca la o comandă necunoscută ce l-a plesnit ca un bici de foc, încordîndu-i nervii pînă în vîrful degetelor. Dinții ascuțiți l-au înhățat și totul s-a isprăvit.

Doi oameni stau într-o mică barcă purtată de apa rîului care curge prin mijlocul orașului. Cheiul larg, alei de culoare verde auriu, fațadele pictate ale caselor vechi, țipetele violente ale reclamelor grosolane, toracele încordat al balcoanelor, turnulețele goale ale palatelor așe-

zate la colț de stradă, terasele cafenelelor cu umbreluțe roșii, balustradele teatrelor, chipurile îmbătrînite și zbîrcite ale statuilor din piatră și bronz.

Un vînt de primăvară răspîndește parfumul teiului înflorit...

Pe fundul bărcii Šarita stă cu ochii mari, uimiți în poala lui Martin. Vede chipul lui răsturnat cu gura în sus și ochii în jos. Este un chip foarte ciudat, bizar care se apleacă încet. Iată, ochii aproape i-au dispărut, iar buzele lui îi ating încet obrazul...

Firește acesta este Martin și ea l-ar iubi la fel de mult chiar dacă s-ar teme de înfățișarea lui de acum. La rîndul său Martin descoperă chipul necunoscut al Šaritei lui, găsind-o nespus de frumoasă. E bine să-ți cunoști iubita în toate felurile. Sărutul se ridică cu picioarele în sus...

— Šarita, tu ești ?

— Martin mi-e frică de tine...

Sare în picioare și se așază pe o parte așa cum stau amanții. Lumea se rotește cu un semicerc și fețele înclinate revin iarăși în poziția inițială.

— Martin, așa ești cel mai frumos.

Martin dă drumul la vîsle ca să o prindă de mînă. Deasupra capetelor lor se arcuiesc poduri fragile și triumfale. Viața clocotește și se revarsă pe ele.

— Mi-aș dori să am un asemenea pod, mărturisește Šarita.

— Alege-ți atunci...

— Acela albastru, de foarte departe...

— E al tău ! zice Martin.

Un nou arc se boltește deasupra sărutului lor. Bolta se oprește, dar sărutul plutește mai departe, dezgolindu-se sub puntea albastră a cerului...

În răstimpul acesta baronul Maierliebson șade în fotoliu, picior peste picior. Din profilul întunecat și crud se profilează țigara de foi care formează o anume componentă agresivă a feței lui.

Presse-papierul de bronz de pe birou reprezintă un taur speriat de arcul șuierător al ciocanului care se arcuiește deasupra capului lui.

Baronul ține în mînă o scrisoare albă scrisă după toate indiciile pe masa din bucătărie între oala cu supă de vită și tava de copt prăjituri cu magiun :

Sîmbătă s-ar putea aranja. Dați-i băiatului la cap. Am auzit prin perete că vrea să fugă ! O să-i torn în vin praful ăla alb ca să fie bună și ascultătoare. Aștept sigur.

Hedviga.

Baronul își aprinde bricheta și apropie un colț al scrisorii de flacără. În cupa de marmură a scrumierei hîrtia arde în flăcări.

Din țigara de foi uitată pe marginea scrumierei un rotocol albastru unduitor se ridică spre tavan, amintindu-i baronului de panglicuța albastră din cosițele aurii. Maierliebson închide ochii pentru o clipă ca să și-o reprezinte mai

bine pe Šarita. De o săptămînă întreagă adună energie care acum debordează. Are halucinații și nopți sălbatice în care doi sîni nepîngăriți strălucesc în albeața lor ca două luni pline ! Fecioria amețită de șampanie, pură și neîntinată în lipsa ei de pudoare !

Cît costă oare un capriciu ? Un milion ? Poate pentru un milion ! Šarita o să-l aștepte cu fecioria ei ?

Intră tînărul baron Artur. Sărutul tradițional al mîinii tatălui și al frunții băiatului.

— Tată !

Artur începe să-i povestească tatălui cum a fost jignit în uzină de către un muncitor.

— Martin Cristian !

Baronul cel bătrîn scoate notesul și citește două cuvinte roșii :

— Martin Cristian !

O grimasă ciudată îi descoperă aurul din gură. O vinișoară șerpuitoare ca un fulger albastru îi zvîcnește la tîmple !

Ridică receptorul.

— Cu secretarul Eremis ! Alo... aici e Maierliebson. Muncitorul Martin Cristian să treacă la mașina numărul 77.

Martin așteaptă să fie concediat după scandalul pe care l-a avut cu baronul Artur. De aceea rămîne foarte mirat cînd e condus la concasor și i se promite o leafă de două ori mai mare. Se opucă de treabă copleșit de niște sentimente ciudate de nesiguranță și recunoștință furioasă față de baron. Ce să fie la mijloc ? O capcană ? O răzbunare ? Firește asta e

o mașină blestemată care zdrobește ciolanele uscate ale mieilor la fel de bine ca și mîinile oamenilor ! Oare nu-și închipuie că el, Martin...

Privirea muncitorilor prevenitoare și temătoare, buzele lor tăcute și îngrijorate îl neliniștesc. Ce au cu el ?

Šarita se întoarce acasă și bătrîna Hedvika este iarăși bună și mieroasă, iar burta ei crește ca un aluat în copaie.

— Pisicuța mea albă ! Puiul meu de canar ! Uite ce rochiță, ce ciorăpiori, ce ceas din aur. Marele binefăcător te-a luat sub protecția lui, copil orfan ce ești.

Šarita primește darurile și sărută zîmbetul unsuros și viclean al babei.

O nouă întîlnire între Martin și Šarita într-un mic parc. Pun la cale fuga. Šarita citește :

Către Martin Cristian !

La cererea dumneavoastră vi s-a acordat locul de om de serviciu la redacția revistei SVĚT. * Prezentați-vă la întîi ale lunii viitoare.

Este un serviciu provizoriu pînă își termină de scris romanul.

Martin nu-i pomenește nimic Šaritei despre blestematul de sfărîmător de oase ca să nu o neliniștească. Și spre mirarea lui, ea îi dezmiardă cu încăpățînare și înverșunare mîna stîngă, sărutînd-o de parcă s-ar despărți de ea. Martin o privește în ochi și un zîmbet dureros îi brăzdează buzele.

---

* Lumea (trad. din lb. cehă).

Lopeți mari, mîneci suflecate și cele două mîini ale lui Martin Cristian. Gura hîrîitoare a mașinii înghite bucățile albe de ciolane. Din nou apropie lopata și urmărește cu ochii fălcile dințate ce zdrobesc oasele uscate, transformîndu-le în pulbere.

Atenție acum la fața lui care apare pe toată pînza ecranului fiindcă orice tresărire a buzelor lui e acum importantă.

Fruntea, ca o membrană sensibilă amplifică de zece ori cea mai mică înfiorare a sufletului lui.

Buzele asemenea unui ac magnetic oscilează la fiecare iritare între doi poli : plîns și rîs...

Dar urmăriți-i mai ales ochii căci o să vedeți în ei cea mai perfectă întruchipare a groazei și durerii.

Priviți-i trăsăturile ascuțite de încordare. O îngrijorare rece îi acoperă fruntea și i-o încrețește într-o mulțime de riduri ce nu existau pînă atunci. Nările din care s-a scurs sîngele i se umflă, dinții se încleștează adînc în bărbie. Toate luate la un loc alcătuiesc un tablou original și semnificativ al groazei. Trăirile acestea i-au străfulgerat chipul într-o fracțiune de secundă.

Ce vede acum ?

Între oasele zdrobite fîlfîie paginile rupte dintr-un caiet negru. Romanul lui „Dragoste și aventură pe steaua Omega“ se apropie din ce în ce mai mult de gura lacomă și dinții de oțel ai monstrului se pregătesc să-l înhațe...

Nu e timp de pierdut ! Mîna stîngă a lui Martin, suflecată pînă la cot se repede în mașină.

Și din nou pe ecran apare un chip descompus de spaimă.

Mîna aflată în zbor e surprinsă în plin avînt și intră încet și lin cu o mișcare unduioasă în gura de oțel.

Pe ecran apare iarăși fața, mai bine zis o străfulgerare a feței în care groaza s-a transformat în primul spasm al durerii.

Printr-o mișcare devenită lentă, mîna stîngă ajunge între cele două gingii știrbe. Dispariția ei este luată cu încetinitorul pentru a se vedea în cele mai mici detalii cum se zdrobește o mînă cu cinci degete.

Chipul lui Martin încetează pentru o clipă să mai fie un chip omenesc. Ceva îngrozitor s-a petrecut între bărbie și frunte.

Sîngele țîșnește mai întîi dintre fălcile de oțel.

Și tot în aceeași clipă se produce un moment de stupoare și mai mare !

Din stînga sare o femeie cu ochelari albi. Tabără asupra mașinii care printr-o mișcare inversă scuipă zdreanța sîngerîndă a mîinii lui Martin.

Nu este Šarita... Nu are nici cozi, nici genunchii descoperiți... Vîrfurile aurii ale părului se ivesc de sub pălărioara care seamănă cu un degetar de sidef. Femeia se aruncă de gîtul lui Martin înainte ca cineva să o poată împiedica.

Mai apare aici și doctorul. Vată, tifon îmbibat de sînge. Miros de iod.

Iden Ruspeller se zvîrcolește la picioarele lui Martin cuprinsă de un tremur disperat.

Încă o clipă... și filmul începe să se dea peste cap, să dispară și se rupe.

Imaginea următoare nu mai face parte din film. Ea reprezintă un simplu detaliu din viața remarcabilă a lui Iden Ruspeller și ar putea fi încadrată mai degrabă printre evenimentele senzaționale ale unui corespondent de film.

Și totuși fără acest final nu s-ar fi putut încheia un film în care viața, viața omenească alcătuită din nervi și oase a intervenit într-un mod atît de neașteptat, încălcînd toate regulile dramei, intențiile regizorului și interesele societății cinematografice.

Iden Ruspeller s-a desprins din dramă, a destrămat ideea și cu pălărioara ei civilă, de culoare sidefie, s-a aruncat cu capul înainte în momentul culminant al acțiunii, așa cum un sinucigaș se aruncă în mare din vîrful farului.

La urma urmei se pare că această dramă nu s-ar fi putut încheia mai bine chiar dacă nu a dus la îndeplinire intențiile egoiste ale celor ce au colaborat la realizarea ei...

A fost un final învăluit în parfum de trandafiri și miros de tămîie, orchestra a intonat solemn *Marșul nupțial*, iar Iden Ruspeller în rochie de mireasă cobora treptele înalte ale catedralei, la brațul mirelui, ținînd în mînă un buchet de trandafiri negri.

De sub portalul bisericii cobora pe trepte, așternîndu-se pe bulevardul larg al orașului

pînă la hotel, un covor persan lung și îngust sub forma unui film, reprezentînd imagini din cele mai cunoscute roluri ale celebrei vedete.

Dar oamenii răspîndiți prin numeroasele săli de cinematograf își ațintesc ochii arzători pe mîna stîngă a lui Martin Cristian care atîrnă neputincioasă, legată într-un bandaj negru.

Ce fel de spectacol e acela în care destinele imaginare se plătesc cu sînge ? Dar cu toate acestea ați dorit să vedeți sînge adevărat la o dramă !

Și atunci ce regretați ?

Încă nu s-a sfîrșit...

* * *

Micuța Iden Ruspeller vorbește în nufărul argintiu, iar cuvintele ei își iau zborul în lume. De multă vreme gentlemenii pîndesc unda 333. În sfîrșit au găsit-o.

În acel moment în toate metropolele cîntă tenori. Pe o lungime de undă împăratul Chinei discută în franceză problemele civilizației, iar pe altă lungime de undă papa acordă indulgențe în limba esperanto. Președintele republicii engleze povestea basme, iar un rege american făgăduia regatului său un parlament.

Dar acum liniște ! Împărați și primadone, tenori și regi, nimeni să nu ne deranjeze acum ! Pe lungimea de undă 333 se anunță Iden Ruspeller !

— Gentlemeni ! Mi-am adus aminte de voi toți cînd am coborît pe treptele catedralei și am călcat pe covorul cu imagini din filmele mele, simbolul celebrității mele... Nu voi mai fi... M-ați văzut pentru ultima oară cu voal în întunericul catedralei, încadrată de un buchet de flori negre și un umăr negru...

— Nu voi mai fi...

— Vă aduceți aminte de rîsul meu ? Acum e rîndul vostru să rîdeți ! Dacă aș da drumul tritonului meu, m-aș îneca în rîsul vostru... În rest îmi este indiferent dacă o să rîdeți de mine, dacă o să mă regretați sau o să mă invidiați. Nu voi mai fi ! Cu ajutorul vostru mi-am ridicat un turn al trufiei, iar acum zac moartă la picioarele lui...

— Dar de ce plîngeți, domnilor ? N-ați văzut sfîrșitul filmului ? Și eu plîng deasupra ruinelor curiozității voastre pe care am încordat-o ca pe un milion de arcuri. Fiecare m-a blestemat atunci cînd am sărit în mijlocul dramei, oprind mașina într-un mod atît de neteatral.

— Dar fie-mi cu iertare, în momentul acela nu mai era vorba de artă ; ideea se încarnase prea dureros în pielea personajului.

— O să înțelegeți poate că am vrut să salvez măcar o singură bucățică din mîna soțului meu pentru ca să mă poată îmbrățișa puțin cu ambele brațe.

— Vai de mine ! Ce-am putut să-mi amintesc, eu gîscă proastă și înfumurată ce sînt... Dar e vina voastră, domnilor ! Consolați-vă cu ideea că același lucru s-ar fi întîmplat cu fiecare dintre cei trei sute treizeci și trei care mi-ar fi adus un trandafir negru...

— Motănelule, nu fi supărat, dă-mi lăbuța... Lăbuța se vindecă — nu e decît o simplă zgîrietură. Vîrfurile degetelor — dă-mi-le să suflu — și să le pup.

— Apropo, știți ce am visat ? Așteaptă motănelule, — ajunge, ajunge, — nu mai pot — să vorbesc... domni... nu voi mai fi... nu-voi-mai-fi.

ÎMI IUBESC APROAPELE

— AM FOST CÎNDVA DETECTIV, dar acum nu mai sînt ! și-a început povestirea domnul Papaček. Nu pentru că n-aș fi avut talent. Am scos la iveală tot felul de lucruri, mi-am băgat nasul peste tot și am avut succes. Dar am fost mereu nemulțumit de ceea ce-am făcut. Am rezolvat cazuri interesante și am salvat averea multora, după cum mi-a dictat legea. Ce m-a deranjat însă, domnilor, a fost fierea mea blajină. Sînt un om cu inimă slabă, mă emoționez ușor, mă las influențat de diverse fapte lipsite de importanță și pătrund în miezul lucrurilor mult mai adînc decît un detectiv cu judecata rece, ba chiar aș spune că pătrund dincolo de miezul lor. Un detectiv adevărat trebuie să fie altfel, adică să vadă numai ce are legătură directă cu obiectul respectiv și să nu pună întrebări în plus. El trebuie să fie puțin bandit, excroc și hoț în același timp. Dreptatea este reprezentată întotdeauna cu o balanță în mînă, dar are ochii legați cu o batistă și atunci ne punem întrebarea cum poate privi ea balanța. Detectivul trebuie să aibă o inimă de piatră și în general tot trebuie să fie din piatră asemenea statuii din fața tribunalului — iar mie tocmai aceste calități mi-au lipsit.

Sînt un om cu inima slabă și acesta e singurul lucru care m-a deranjat. Un detectiv adevărat trebuie să fie pasionat după meseria lui și trebuie să știe că toți oamenii sînt niște pușlamale care vor să-l tragă pe sfoară. El crede că orice sărac ar vrea să fure și vede în el un hoț. Dar eu, după cum v-am spus, am inimă slabă și fire șovăielnică. Nu mi-a fost frică nici de dracu, am intrat și în gaură de șarpe și m-aș fi dus pînă în iad, dar odată depistată urma înceta subit să mă mai intereseze. Nu simțeam nici un fel de bucurie interioară, nici o mulțumire, atunci cînd izbuteam să fac o faptă bună, ci dimpotrivă exact cînd prindeam hoțul, ceva se mișca în mine și îmi părea rău exact cînd îl aveam la mînă.

De cîte ori nu mi-am dorit să-mi scape vreun ticălos nemernic, dar de fiecare dată, ca un făcut, îmi cădea direct în brațe. De altfel am repurtat tot felul de succese de ajunseseră să mă invidieze toți.

Cîte lucruri nu v-aș putea povesti !

Așa, de pildă, într-o zi mă îndreptam spre cartierul Žižkov ca să-l găsesc pe un anume Alois Kolinský care dispăruse subit din Košíř, iar poliția ținea foarte mult să afle noua lui locuință.

Îmi notasem în bloc-notes : Žižkov, Na Hromadkách 99, dar adresa mi se părea dubioasă fiindcă și-o declarase el însuși, iar eu trebuia să constat dacă a mințit sau nu. Nu cunoșteam cartierul Žižkov și de aceea am început să

întreb în dreapta și în stînga. Domnilor, nu vă puteți închipui ce oameni cumsecade locuiesc în acest cartier ! Mă aflam pe o străduță înfundată, undeva la dracu-n praznic. Interesant e cît de mult țin oamenii de aici să nu te rătăcești, să apuci pe drumul cel mai scurt și cît de nefericiți sînt și cum se mai scuză dacă nu te pot îndruma din cauză că ei înșiși nu cunosc drumul. Un om de pe aici ar fi dispus să te care în spinare de nu s-ar grăbi și sînt convins că întoarce capul după tine să vadă dacă ai apucat-o pe calea cea bună și te urmărește pînă dai colțul.

Străduța cu pricina se găsea în celălalt capăt al cartierului Žižkov unde n-aș fi ajuns desigur foarte ușor.

— O luați pe strada asta și mergeți pînă la capăt, apoi o cotiți la stînga. Traversați după aia un mic parc și o țineți mereu pe stînga pînă ajungeți la un deal, iar la dreapta o să vedeți o școală. Apoi mai trebuie să întrebați.

Și în felul acesta trecem de la unul la altul asemenea unei ștafete.

Vi s-a întîmplat vreodată ca cineva să vă refuze sau să vă răspundă sec : descurcați-vă singur ! Așa ceva e exclus, domnilor ! Nu există un asemenea om sub soare. Există probabil o lege nescrisă a frăției omenești, conform căreia omul îl consideră apropiat pe cel de lîngă el.

M-am bucurat, așa, dintr-o dată, văzînd grija pe care o manifestau toți față de mine, predîndu-mă din mînă în mînă. Dar nu eram singurul care se bucura. Vedeam cum și ei la rîndul lor se bucură că mă pot sfătui și le citeam mulțumirea în ochi. Mă simțeam atît de bine și de sigur în mîinile lor încît o apucam dinadins în cu totul altă parte decît cea în care mă îndrumau, numai pentru a avea prilejul să-i întreb ceva din nou. Întrebam bunicuțele și copiii, servitoarele și muncitorii și pretutindeni întîlneam aceeași solicitudine față de mine. Toți mă scoteau pe calea bună și astfel împotriva voinței mele am început să mă apropii de străduța cu pricina. Uneori întrebam un trecător și se opreau cinci dintre care fiecare încerca să-mi explice cît mai bine și mai precis direcția în care trebuie s-o iau, de parcă toată viața mea ar fi depins numai de asta. Dar nu se băgau unul în vorba altuia. Primul îl lăsa frumos pe cel de-al doilea să termine ce avea de spus după care începea el să vorbească. E așa cum vă zic eu, domnilor, pe stradă omul se află în mîinile lui dumnezeu care îl poate conduce pînă în cer !

Iar eu nu vroiam să ajung la țintă, așa de mult îmi plăcea să rătăcesc pe străzi, să întreb mereu oamenii și să mă bucur de bucuria lor că mă pot ajuta. Mai tîrziu am început să-i întreb numai pe trecătorii îngîndurați cu față aspră sau mohorîtă și am observat că în momentul cînd mă adresam lor, ochii le deveneau mai limpezi și chiar celor cu chip rău li se schimba expresia, ei fiind mai degrabă uimiți că au fost opriți pe stradă ceea ce nu li se întîmplase pînă atunci. E adevărat că nu toată lumea se încumetă să oprească pe stradă un trecător cu chip rău. Poate tocmai de aceea ei se opreau în loc mirați, dar îmi dădeau toate

lămuririle necesare cu o bunăvoință exagerată, explicîndu-mi un lucru de douăzeci de ori. Apoi mi-a trecut prin minte că în felul acesta îmi bat joc de oameni. Ajunge, acum trebuie să nimeresc și cu ochii închiși!

Și totuși a mai fost nevoie să întreb un trecător. Înaintea mea mergea un om mic de statură pe care l-am depășit și m-am uitat înapoi. Ce individ ciudat! Purta o pălărie nouă, de culoare gri și un papion la gît, tot nou, parcă gata să-și ia zborul. Reverele sacoului erau acoperite cu fire de păr și mătreață albă. Pantalonii erau decupați între picioare, iar despre ghete ce să mai vorbesc. Avea fața unui om între douăzeci și treizeci de ani; nu avea o expresie rea, dar parcă te avertiza de la distanță: „Nu pune mîna!" și cu siguranță că nimeni vreodată nu-l oprise să-l întrebe ceva.

„Atunci o să te întreb eu, dinadins, să văd ce mutră faci!"

Dacă aș fi fost un detectiv adevărat, aș fi reținut această față și poate m-aș fi luat după individ — dar mie mi-a fost suficient să-l întreb cum se ajunge pe străduța cutare.

— Domnule, vă rog...

A tresărit, clipind repede, dar ascultîndu-mă pînă la capăt, fața crispată i s-a destins într-un zîmbet.

— Așteptați puțin, trebuie să ajungeți pînă la parcul cu leagăne și călușei, apoi o luați... Dar știți ceva, eu tot merg în aceeași direcție. Veniți cu mine.

Și am pornit-o la drum. „Uite așa, te poți înșela în privința oamenilor! Încredere contra încredere" mă gîndesc eu în sinea mea și încep să-i povestesc că omul se simte aici în Žižkov ca în sînul lui Adam.

— Hm, mormăie individul, măsurîndu-și pasul după al meu. Aveți dreptate, dar lucrurile nu stau tocmai așa. Oamenii vă ajută cum pot atunci cînd asta nu-i costă nimic. Dar fiecare își dă aere pentru că în momentul acela se crede mai deștept decît tine. Ești în puterea lui fiindcă el știe ceea ce tu nu știi. Te convinge de noblețea lui și peste o clipă poate să înceapă chiar să plîngă înduioșat de propria-i mărinimie. Încercați și întrebați pe cineva dacă nu vă poate împrumuta o coroană.

— În cazul ăsta, aș cerși, dragă domnule. Dar e suficient să-l întreb cît e ceasul sau să-l rog să-mi aprindă țigara.

— Dar nu să vă dea o țigară, intervine individul și lovește cu piciorul un obiect.

Mergeam tocmai pe o cărare îngustă ce ducea spre dealul ce taie de-a curmezișul un părculeț considerat a fi „plămînul" orașului. Avea în totul vreo cinci arbori, niște tufișuri în jurul WC-ului public și cîteva bănci.

— Un moment, zic eu și mă aplec să ridic obiectul acela care tocmai căzuse de pe o bancă lîngă un canal. Era un portmoneu prăfuit și demodat cum nu se mai poartă de mult. Se deschidea în partea de sus ca o poșetă de damă cu cadru metalic și se închidea cu două bile metalice lipite una de alta.

— Ați avut noroc, spune zîmbind, tînărul. Aici oamenii nu prea pierd bani.

— Dar e burdușit, spun eu, cîntărindu-l în mînă fără să am curaj să-l deschid.

— Niciodată nu l-aș fi ridicat, spune tînărul cu un aer expert. Băieții de pe-aici fac tot felul de glume.

Rotesc totuși cele două bile și mă uit în portmoneu. Se găseau în el împăturite patru mii patru sute de coroane. Pe cuvîntul meu ! Patru bancnote a cîte o mie și patru a cîte o sută. Nici un ban în plus !

— Ei, domnule, îi zic eu. Ce a fost mai bine, să-i dau cu piciorul sau să-l ridic ?

Mă uit la el și văd cum ochii încep să-i strălucească. Dar imediat sclipirea lor se stinge și fața capătă din nou expresia aceea posomorîtă de la început.

— Ei, și acum ce e de făcut, spune el ca un fel de autoconsolare. O să avem tot felul de buclucuri cu poliția. Să fiți mulțumit dacă o să vă creadă că nu l-ați furat.

— Și dacă îl declar obiect găsit, îi răspund eu îmi revin zece procente, adică patru sute patruzei și patru de coroane. Ce nu merită ?

Deodată individul se întristează foarte tare. Tace, tace chitic și fața lui capătă o mină plictisită, îngălbenindu-se toată în cîteva secunde. Mie mi-era foarte limpede. De fapt, nici măcar nu putea obiecta că are și el un merit în descoperirea acestui obiect pe care l-a lovit cu piciorul.

Am devenit și eu tăcut, gîndindu-mă la ale mele. Mă gîndeam cît de bucuros aș fi, dacă n-ar trebui să fiu cinstit. Ce bine ar fi fost să fi putut împărți bani tuturor celor care m-au ajutat să caut străduța mea. I-aș fi împărțit după expresia feței lor, după îmbrăcăminte și după felul în care mi-au răspuns. Unuia i-aș fi dat zece coroane, altuia o sută de coroane, poate nu i-aș fi împărțit bine, dar toți oamenii s-ar fi mirat și mi-ar fi mulțumit, socotindu-mă în același timp nebun. Și ăstuia cu papion i-aș cumpăra niște haine și niște ghete noi și o altă cravată, una albastră cu buline albe.

— Am ajuns, spune deodată însoțitorul meu, oprindu-se într-un colț în fața unei șandramale. Ce număr căutați ?

A mers împreună cu mine pînă la casa respectivă, iar eu i-am mulțumit că m-a însoțit. Îi spun la revedere, dar el nu se mișcă din loc.

— Ce s-a întîmplat ? îl întreb curios.

— Vă aștept aici, răspunde el.

— Și de ce mă rog ?

— Vreau să vă arăt, după aceea, unde se găsește poliția, singur n-o să nimeriți.

— Nu trebuie, vă mulțumesc pentru amabilitate, zic eu. Dar banii o să-i depun mîine dimineață la direcția generală a poliției.

— Ei bine, răspunde el cu o voce de bas pe care nu i-o auzisem pînă atunci. Ar fi totuși mai bine să-i predați astăzi aici. Eu vă aștept.

— Dar, domnule, poate o să întîrzii și va trebui să mă așteptați.

— Atunci, să mergem acum ! zice el. Nu e departe și măcar scăpați de o grijă !“.

Începeam să mă înfurii.

— Va să zică, dumneata îți închipui că eu vreau să-mi însușesc banii ăștia ? Și gîndul mă

împingea să-i arăt insigna de sub reverul hainei. Dar m-am răzgîndit. Aș strica totul și eram tare curios să văd ce intenții are acest individ isteț.

— Nu vă cunosc, spune tînărul și nici dumneavoastră nu mă cunoașteți.

— Așa e, răspund eu. A venit vremea să facem prezentările. Mă numesc Papáček și sînt funcționar de stat. Dumneavoastră cum vă numiți ?

— Hladek. În prezent liber.

— Liber ? Cum adică ?

— Fără slujbă.

Mă uit semnificativ la pălăria lui nouă, dar mă gîndesc că ea nu-l poate împiedica să poarte niște ghete jerpelite. Poziția lui socială e la fel de deosebită pe cît de deosebită e îmbrăcămintea pe care o poartă.

În felul acesta începeam să capăt încredere în el, dar eu tot nu-i inspiram încredere. Sau poate avea un gînd ascuns.

— Oricum, nu mă mișc de lîngă dumneavoastră pînă cînd portmoneul nu se va afla într-un loc sigur. Vă aștept aici și o să mergem împreună sau o să merg după dumneavoastră — poate chiar o să dorm în fața casei dumneavoastră, timp am berechet și n-o să aveți liniște pînă cînd n-o să mă conving de cinstea dumneavoastră.

Omul începea să mă jignească.

— Atunci, poți să aștepți. La revedere !

Îi întorc spatele și intru în casă. Iar el strigă după mine :

— Sau...

Mă opresc și privesc înapoi :

— Ce e ?

Insul mă privește în ochi cu un aer devotat :

— Sau dau eu o fugă pînă acolo !

— Unde ?

— Ei, acolo, la poliție, cu portmoneul. E la cîțiva pași de aici.

Izbucnesc în rîs :

— Ce încredere pot avea în dumneata, domnule Hladek, dacă dumneata nu ai încredere în mine ?

— Atunci, hai să mergem împreună.

— Nu, mulțumesc, am mai discutat despre asta. Mă grăbesc.

— Domnule, mă oprește din nou domnul Hladek. Am un ghinion îngrozitor. Odată în viață puteam face și eu ceva și am dat norocului cu piciorul. Și a mai trebuit să văd cum altul îmi culege norocul de la picioare. De ce a trebuit să mi se întîmple asta, tocmai mie ?

— Cred că nu vrei să zici că ți-ai fi oprit dumneata acești bani ?

— Uite ce e, domnule ! spune el, dînd din umeri. Același lucru pot să mi-l închipui și eu despre dumneata. Pot și nu pot să am încredere în dumneavoastră. Pot, de pildă, să cred că nu vreți să împărțiți cu mine banii și că vreți să vi-i însușiți singur. Eu n-aș dormi toată noaptea, așa de tare m-ar chinui remușcările și cred c-aș suferi toată viața. Poate că sînteți om cinstit, dar nu văd prin dumneavoastră. Poate vă încălzește sentimentul că aveți caracter, dar atunci cum rămîne cu cei zece la sută ?

— Va să zică, dumneata vrei să împărțim banii ?

— Domnule, zice el, n-am nici un ban. Nu vreau nici măcar jumătate — dumneavoastră i-ați găsit. Dați-mi cît credeți, una de o mie mi-ar ajunge și aș fi mut ca pămîntul.

— Dar, domnule Hladek, eu mă gîndeam că vreți să împărțim cele zece procente !

— Dracu să vă ia ! răspunde el pe un ton plin de o hotărîre disperată. Dați-mi cel puțin două sute.

Domnilor, vă rog să mă credeți că în momentul acela am vrut să bag mîna în buzunar și să scot două sute de coroane. Îmi inspira o profundă milă acest om cu ghete jerpelite și pantaloni cadrilați decolorați de urină între picioare. Eram deja cu mîna vîrîtă în buzunarul de la piept cînd ochii mi s-au oprit pe papionul ultraelegant de la gît care-mi displăcea foarte tare. Pălăria nouă nu mă deranja, dar papionul parcă îmi inspira teamă. Intru în bani străini ca să ajut un om nevoiaș și în clipa aceea devin un om pierdut. Papionul parcă mă avertiza cu modelul lui complicat. Era foarte frumos, dar nu exercita o impresie liniștitoare, ci mai degrabă îndemna la prudență. Poate că dacă în locul acelor desene colorate ar fi avut niște buline albe aș fi fost îndemnat să comit o faptă nepermisă fiindcă nu-mi plac bulinele. Dar uitîndu-mă la desenul roșu al papionului mă gîndeam : Jardo, ia mîna de pe bani, nu știi ce înseamnă papionul. Și apoi îi zic cu voce tare :

— Domnule Hladek, fii totuși om cu judecată ; n-am voie să mă ating nici măcar de cele zece procente pînă ce nu se găsește proprietarul banilor. Îmi pare foarte rău, dar altfel aș comite un furt ! Dacă nu vă deranjează însă vă pot oferi douăzeci de coroane din portmoneul meu — ca să nu plecați cu mîna goală. Mai mult nu am !

Hladek se supără.

— Țineți-vă pomana, spuse el înfuriat, cîrcotașule, sînt convins că o să vă păstrați portmoneul cu toți banii. Dar să știți de la mine — acum imediat mă duc la poliție și vă reclam.

A traversat strada și s-a uitat încă o dată înapoi, așteptînd puțin în loc să vadă dacă nu-l chem. Dar eu urcam deja grăbit scările.

La etajul trei l-am găsit pe Alois Kolínský. A venit să-mi deschidă cu un obraz ras și celălalt săpunit. M-a recunoscut imediat, deși nu ne văzusem aproape de un an. Pe vremea aceea dispăruseră dintr-o vitrină a Muzeului de istorie al artelor niște inele și spirale din epoca preistorică și domnul Kolínský era implicat în această afacere. Atunci poliția nu a putut să dovedească nimic, dar noi știam că este specialist-colecționar. Se întîlnea cu colecționari, toți unul și unul, reușind să le facă rost de tot ce-și doreau. Se pricepea la pietre și timbre, colecționa bastoane, pipe și scoici, potcoave și etichete de pe sticle, cutii de chibrituri și căra oamenilor acelora atîtea lucruri, de ți-e mai mare dragul ! Domnul Kolínský intermedia tot felul de schimburi, știa cine și ce are

mai de preț, iar atunci cînd promitea că face rost de un lucru, se ținea de cuvînt, să fi fost chiar o pană din aripa arhanghelului sau un fir de păr din coada diavolului. Un colecționar de meteoriți spunea odată despre el : dacă aș fi colecționat norii din cer și i-aș fi zis că-mi lipsește unul, mi-i aducea cu siguranță. Aceasta era faima de care se bucura Kolínský printre colecționari. Se pricepea să găsească locul potrivit pentru exemplarele rare cu care se putea făli orice colecție, numai că ele dispăreau subit și apăreau la un alt colecționar. Domnul Kolínský făcea impresia că le împrumută, deși primea bani grași în schimb. Odată a dispărut o mică vază de preț, avînd o Diană pictată pe ea în cobalt, iar colegul Klasek o poreclise deja „vaza călătoare a lui Kolínský". Pentru vaza aceea Kolínský a fost de trei ori la pușcărie. Dacă s-ar fi pierdut din muzeu un cui, el putea fi găsit cu siguranță la Alois. Poliția l-a împiedicat să încheie multe tranzacții frumoase. Avea ghinionul că se specializase prea tare, fiind unicul specialist în acest domeniu. După ce și-a bărbierit și celălalt obraz, l-am văzut așa cum trebuie. De cînd nu-l mai întîlnisem, îmbătrînise și încărunțise, arătînd ca un om în jur de cincizeci de ani. Fața lui avea întotdeauna o expresie oarecum vulgară fără ca el să aibă nici o vină și bineînțeles fără să-i convină. Știa să se poarte frumos și politicos în contrast cu expresia profanatorie a feței. În rest era mare cît un munte, se îmbrăca îngrijit și putea să vorbească cît de mult vroia.

— Luați loc, domnule inspector Papáček ! mi-a spus el, oferindu-mi politicos un scaun. Imediat sînt gata.

— Mă mai cunoașteți ? l-am întrebat. Au trecut mulți ani de cînd nu ne-am mai văzut.

Se uita la mine prin oglinda de bărbierit în timp ce-și pudra petele roșii din jurul nasului.

— Am terminat, domnule inspector, mi-a spus el pe un ton foarte sincer și amabil, smulgîndu-și perii din nas. Imediat vă stau la dispoziție.

— Nu vă grăbiți, să nu vă tăiați. De fapt nu vreau nimic de la dumneavoastră. Vroiam numai să mă conving dacă locuiți aici și să vă mai admir încă o dată comorile.

— Domnii aceia nu mă lasă de loc în pace, a început el să se vaite cu voce amărîtă. Fiecare om trebuie să trăiască din ceva — eu, de pildă, am făcut comerț cu piese de colecție. Am alergat ca un cîine și am făcut bătături la mîini și picioare ca să-mi întemeiez o existență onorabilă. Dar succesele mele probabil nu i-au dat pace domnului consilier general Mazanec. A început să mă urmărească pas cu pas și nu puteam face nici o mișcare fără să mă întîlnesc cu poliția. Mi-a distrus faima de care mă bucuram printre colecționari și nici unul nu a mai vrut să aibă de-a face cu mine. Comerțul meu, atît de înfloritor altă dată, s-a dus de rîpă !

Domnilor, nu fac decît să repet cuvintele lui Kolínský pe care le rostea cu convingerea că i se face o mare nedreptate.

— Și dumneata ai venit din nou la mine, mi-a spus. Crezi că mai am vreo colecție ? Tot ce mi-a rămas din vremurile bune vînd bucată cu bucată, nici măcar nu le mai scot la licitație. Am ajuns să trăiesc de pe azi pe mîine, ce mai vreți de la mine ?

Dacă eram un detectiv adevărat, n-ar fi trebuit să cred nici un cuvînt, ci dimpotrivă ar fi trebuit să-i amintesc de toate hoțiile. Eu în schimb am început să mă scuz :

— N-aș fi venit la dumneavoastră, domnule Kolínský, dar ce să fac ? Slujba rămîne slujbă. Domnul consilier mi-a spus : „Papáček, trebuie să te duci la Kolínský ! Și Papáček s-a dus. Consilierul mi-a zis : „Să-l întrebi de ce s-a mutat din Košíř !“ Și Papáček întreabă.

— Știu, mi-a răspuns Alois cu un aer cunoscător, știu, că sînteți un om cumsecade, nici nu vă potriviți cu colegii dumneavoastră. Cum să nu mă mut ? După ce-am dat faliment, mi-am găsit o locuință mai ieftină.

Mă uit de jur împrejur să văd cum arată sărăcia lui, dar nu o zăresc nicăieri. Cînd a deschis dulapul, avea în el o duzină de costume elegante ca la magazin, iar despre birou ce să mai zic ! E adevărat că în loc de fotoliu avea o lădiță, dar dracu știe ce ținea în ea.

— N-am anunțat la poliție că mă mut ? Am anunțat. Sînt un om conștiincios care iubește ordinea.

— Așa vă știu eu, domnule Kolínský, i-am spus. De aceea m-am purtat politicos cu dumneata, cînd ne-am întîlnit în cîrciumioara aceea din Košíř, anul trecut, spre toamnă.

— Un moment, spune Alois, repezindu-se într-un colț de unde aduce un bloc-notes mare, îl răsfoiește o clipă, după care începe să-mi citească :

— Ne-am întîlnit pe două octombrie, la ora nouă și jumătate seara la crama Dales. Aveați niște butoni rotunzi din agat, moștenire de la Luminăția sa, contele Martini.

— Așa-mi place, îi zic eu cu viclenie. O asemenea ordine în registrele de afaceri dovedește seriozitatea întreprinderii și luciditatea gîndirii proprietarului. Eu îmi aduc aminte numai că acolo serveau un vin bun.

— Era vin de Žilava, îmi răspunde Alois, după care adaugă, citind din bloc-notes : ați băut o sticlă de trei sferturi și în plus o sliboviță.

— Omule, îi răspund eu fără să mai pricep nimic. De ce ți-ai notat toate astea despre mine — mi-am plătit consumația — dar ia spune-mi, ce-am servit la cină ?

— Creier, domnule inspector, cu ou și două felii de pîine. V-a plăcut foarte mult.

— Dracu să mă ia, încep să-mi aduc aminte ! Dar tot nu pricep la ce bun toate însemnările astea. Arată-mi te rog, puțin catastiful ăla !

Răsfoiesc paginile scrise mărunt, dar nu reușesc să descifrez nici un cuvînt, fiindcă totul era scris cu niște litere speciale, inventate de el.

— Mai citește-mi ceva despre butonii ăia !

— Despre butoni n-am mai scris nimic. Pe atunci eram încurcat cu Ludmila și în plus aveam avans trei coniacuri.

Domnilor, el își nota ce a mîncat în fiecare zi la prînz și seara și de cîte ori a avut scaun. Păstra toate biletele de tramvai și le clasificase după ani și lună. Nu arunca nimic din lucrurile pe care orice om civilizat le poartă în buzunar, avea colecții de periuțe de dinți uzate pe care își notase cîți ani le-a folosit, de cravate, portmonee și cîte și mai cîte. Era stăpînit de pasiunea de a fi colecționar în asemenea măsură încît ajunsese la aceste proporții monstruoase.

— Iubesc viața pe care o duc, mi-a explicat el, și am grijă să nu o irosesc în zadar. Timpul seamănă cu un armăsar pe care omul încalecă și într-o zi cade de pe el. Calului îi este indiferent încotro merge, pe el îl interesează numai să ajungă cît mai repede la țintă ca să azvîrle omul de pe el. Dar căluțul meu trebuie să meargă în trap mărunt și-l țin frumos de frîu ca să nu mi se sperie. Proștii îmbătrînesc repede și ei singuri se miră cînd a trecut timpul. Au capul împuiat de tot felul de idei care îi împiedică să se gîndească la propria lor persoană. Își mînă iepele de la spate și vine momentul cînd domnul începe să se vaite că a împlinit șaizeci de ani. Apoi se miră de unde a apărut boala, căci el n-a făcut nimic, fiind muzicant. Se pregătește mereu pentru ceva, în fiecare dimineață își bea cafeaua și apoi dispare undeva. Nu-și aduce aminte să fi servit vreodată masa la restaurant în afară de ziua nunții și chiar dacă a mîncat o pulpă de gîscă, imediat a și uitat-o și nu-și aduce aminte de ea pînă la moarte. Și totuși un asemenea prînz, chiar

dacă ai servit niște amărîte crochete de cartofi reprezintă o dovadă a prelungirii vieții omenești pînă a doua zi, iar omul simte o satisfacție ! De aceea eu colecționez asemenea dovezi. Omul trebuie să fie recunoscător într-o anumită măsură chiar și propriului lui stomac ca să nu zic că trebuie să aibă față de el respect. Eu îmi notez nu numai ceea ce am mîncat în fiecare zi, dar și gîndurile care mi-au trecut prin cap în timp ce mîncam. În felul acesta un prînz servit în trecut stă întins în fața mea ca pe farfurie. Și bineînțeles îmi fac notițe pentru a fi ordonat. Fiecare om care iubește ordinea ar trebui să-și facă însemnări de acest fel.

Astfel mi-a vorbit cîteva minute în șir cu ușurința muzicantului ce cîntă la pian în timp ce se îmbrăca cu mare grijă de parcă ar fi mers la teatru. L-am rugat să-mi arate încă o dată colecțiile, dar mi-a răspuns că se grăbește să meargă la niște tratative comerciale foarte importante.

Lîngă perete am văzut un dulap cu multe rafturi asemănător cu o bibliotecă, dar în loc de cărți avea cutii. M-am apropiat, am deschis o cutie și ghiciți ce-am găsit în ea ? Icoane ! În alte cutii se găseau nasturi, ochelari vechi, stilouri cu penițe sparte. Repede le-am închis și am deschis o altă cutie. Era plină de portmonee ca la o tarabă de vechituri. Unele erau păstrate foarte bine și puteau fi încă folosite. Era interesant să urmărești influența modei asupra portmoneelor de damă, după felul cum și-au schimbat închizătorile și fasonul. Se mai găseau acolo și cîteva portmonee atît de vechi

încît le-ar fi stat bine să șadă în vitrina unui muzeu.

Bineînțeles că imediat mi-am adus aminte de obiectul găsit. Am scos portmoneul, cîntărindu-l în mînă.

— Ia priviți, îi spun eu lui Kolínský, ce părere aveți de această piesă. E deosebită, nu-i așa ?

Kolínský clipește mărunt din ochi și se repede la mine ca un zmeu.

— Vai de mine ! exclamă el. Ce frumusețe ! Cît de bine i-ar șade în cutie ! Ia arătați-mi-l puțin !

Eu țineam portmoneul strîns în mînă.

— Unde vă poate duce patima asta oarbă, îi spun. Nu vă dau portmoneul, fiindcă sînt bani grei în el.

— Dumnevoastră l-ați găsit ? mă întreabă. Cine știe, poate chiar eu l-am pierdut !

— Atunci cîți bani sînt în el ? îl întreb eu, așa într-o doară.

— Patru mii, îmi răspunde el, sfredelindu-mă cu privirea.

— Așa mi-a zis. Pe cuvîntul meu ! Totuși ar fi trebuit să-și recunoască portmoneul și el nu l-a recunoscut. Dar atunci, cum de știe cîți bani sînt în el ? Sau a ghicit ? Și de fapt nu a ghicit pentru că în portmoneu erau cu patru sute de coroane în plus !

Tocmai cînd mă pregăteam să-l întreb, s-a auzit țiriitul soneriei. Kolínský s-a dus să deschidă și l-am auzit certîndu-se cu cineva. Apoi ușa s-a deschis brusc și în pragul ei a apărut — domnul Hladek.

— Domnul Hladek ! zic eu surprins. Credeam că ați plecat de mult acasă.

— Dinadins n-am plecat, răspunde el pe un ton înverșunat. Știu că v-ar fi convenit.

— Înseamnă că așteptați de mult, îi spun eu prietenos, dar cum de m-ați găsit aici ?

— N-am vrut să vin după dumneavoastră, dar cînd am văzut că întîrziați... M-am gîndit că poate mi-ați scăpat, ieșind prin altă parte.

— Da de unde ! Discutam aici împreună cu domnul Kolínský.

— Dînsul e un prieten de-al dumneavoastră ? mă întreabă el.

— Da, foarte bun, răspund eu în glumă.

— Înseamnă că i-ați spus de portmoneul pe care l-ați găsit, zice el, întorcîndu-se spre Alois.

— Domnule, prietenul dumneavoastră v-a zis sau nu v-a zis că a găsit un portmoneu ?

Iar afurisitul de Kolínský îi răspunde :

— Mi l-a arătat, dar nu mi-a spus că l-a găsit.

— Așa va să zică ? exclamă Hladek, sărind aproape în sus la gîndul cît de deștept e. Puteam să-mi închipui asta ! De ce, domnule, nu i-ați spus adevărul prietenului dumneavoastră ? Și eu care vroiam să vă las baltă ! Nu ! O să aștept aici pînă în ziua de apoi.

— Cîți bani sînt în portmoneu ?

— Patru mii patru sute, răspunde Hladek. Pot să aștept aici sau trebuie să ies afară ?

În momentul acela Kolínský a început să se grăbească foarte tare, a înhățat paltonul și bastonul din cuier și a deschis ușa ca să plecăm.

După ce a încuiat ușa, a mormăit ceva cu jumătate de gură, dispărînd apoi repede pe scări.

Se făcuse deja întuneric și pe stradă se aprindeau felinarele cu gaz cînd eu și domnul Hladek ne-am pomenit în mijlocul străzii, la aer curat.

— Ei, mă duc acasă să mănînc ceva, îi zic eu. Locuiesc în Pohřelce. Veniți cu mine ?

Dădu din cap în semn de aprobare fără să scoată o vorbă. Ne-am îndreptat către cea mai apropiată stație de tramvai.

— Știu că și dumitale ți-e foame. Cui îi chiorăie mațele, mie sau dumitale ?

Începuse să mi se facă milă de acest diavol sărman. Am trecut pe lîngă un magazin de mezeluri pardosit cu șamotă și dale mici. Atîrna acolo o tobă de-ți lăsa gura apă și la un moment dat m-au învăluit niște arome de-a trebuit să mă opresc în loc. Domnul Hladek începuse și el să se clatine.

— Domnule Hladek, știi ce ? Eu mă opresc aici să cumpăr o sută de grame.

— Duceți-vă. Vă aștept aici, îmi răspunde, aruncînd un scuipat și întorcîndu-se cu spatele la vitrină.

— Veniți înăuntru ! Pentru două coroane n-o să sărăcesc !

Și cu toate acestea a rămas să mă aștepte afară. Am intrat în magazin și am cerut o sută de grame de tobă ca s-o mănînc pe loc și o sută de grame la pachet cu două chifle.

— Ia de aici, îi zic eu afară, ca să prinzi putere pentru paza de la noapte.

— Nu vreau ! se înfurie Hladek, dar după ce i-am dat pachetul, degetele au început să-i tremure.

— Ei, ți-a plăcut ? îl întreb eu după ce a înfulecat tot. Acum ar fi bună o bere... ce părere aveți ?

Nu mi-a răspuns nimic, dar a venit împreună cu mine. După ce am intrat la berăria „U slečny“ *, mi-a zis, sorbind prima dușcă :

— Domnule, să nu-ți închipui că m-ați impresionat cu toba și berea dumneavoastră. Abuzați de situația avantajoasă în care vă aflați față de mine. În loc să împărțim cinstit banii...

— Cinstit ? Cum adică cinstit, din moment ce vrei să-i împărțim ?

— Să-i împărțim cinstit pe din două, îmi răspunde. Nu ne cunoaștem și o să ne despărțim, apucînd-o fiecare în altă parte. Sînt sărac lipit pămîntului, dar domnule, cît de fericit aș putea fi ! Muzica ar trebui să cînte și eu aș comanda : Hangiule, încă un rînd ! Muzicanții să fie la ordinele mele ! Domnule, cunosc o spelunca, aici în spatele bisericii unde se adună tot felul de viermi, așa ca mine. E o spelunca unde oamenii vin să înjure, să scuipe și să bată cu pumnul în masă. În cîrciuma asta nimeni n-a rîs niciodată, iar atunci cînd aude un cuvînt amabil, hangiul se rușinează. Aș intra, domnule în cîrciuma asta, aș chema un taraf și l-aș culca la pămînt pe hangiu, fiindcă el s-ar repezi să-mi aducă o cămașă de forță. Și apoi s-ar bea și s-ar mînca pe socoteala mea,

* La domnișoara (trad. din lb. cehă).

domnule, s-ar mînca somon cu maioneză sau caviar și eu aș plăti tot, cine vrea bere de Plzeň ar putea comanda bere de Plzeň și oricine ar putea să comande bere amară, dulce, acră, verde, albastră — azi fac eu cinste — să bem pînă dimineața, pînă la ultima coroană ; domnule, ce e rău în asta, dacă vreau să satur cel puțin trei metri de gîtlejuri flămînde și să transform o speluncă blestemată într-una fericită ? Nu mă interesează cine a pierdut banii, pe nimeni nu doare nimic. Nu i-am furat eu, n-am luat niciodată nici măcar un capăt de ață, sînt un om cinstit, dar asta e un fel de dulce ispitire spre păcat care nu se va mai repeta ! Aș fi mai fericit decît dacă aș fi cîștigat la loterie... Oh, dacă aș ști cine i-a pierdut — dar e mai bine să nu știu. Vreau să fiu fericit pînă mîine dimineața și nimic mai mult !

— Încă o bere, comand eu, și ajunge !

— Domnule, dacă vreți pot să vă arăt unde se găsește cîrciuma aia. Fără nici o obligație. Se numește „U jarního vanku“ *, dar noi îi spunem „U překousnuté žizaly“ **. Ați vedea ce se poate face acolo. Dacă nu vreți somon și caviar, ar fi suficienți și cinci cîrnați ca să sature o burtă flămîndă. Iar în ce privește muzica, să nu vă fie teamă de cheltuială, fiindcă au acolo un tonomat vechi, dar bun. Știu cum poate să cînte fără să bagi monezi în el. După cum v-am zis, e o speluncă ordinară, dar trebuie ca odată stăpînul să nu fie acasă. Cîte minuni s-ar întîmpla atunci !

Vorbea ca din somn, zîmbind parcă cuiva. Îmi povestise atîtea despre spelunca aceea, încît devenisem curios. Deodată m-am surprins făcîndu-mi socoteala cît m-ar costa dacă aș hrăni o duzină de flăcăi cu cîte cinci crenvurști și cîte halbe de bere ar trebui să bea douăzeci de gîtlejuri însetate. M-am liniștit apoi la gîndul că nu mi-am trădat identitatea — Hladek nu bănuie cine sînt și ce mutră ar face de-ar afla că vrea să corupă un polițist !

Îmi dădeam totodată seama că Hladek are de fapt inimă bună și numai papionul nesuferit de la gît strică tot. Ar fi interesant de mers la cîrciuma „U překousnuté žizaly“ și de auzit cum cîntă tonomatul. Deodată mi-au trecut prin cap alte gînduri în legătură cu portmoneul găsit. Să fac o faptă bună și să rămîn în același timp cinstit. Să satur capra în așa fel încît să mai rămînă verdeață. Era exclus să inventez ceva deștept ! De cum o să intru înăuntru, spelunca aia vrăjită o să înceapă să rîdă și să cînte fiindcă tocmai în portmoneu se află farmecul care destramă blestemul. O să mă adresez atunci sufletelor care se odihnesc acolo.

— E foarte frumos tot ce-mi povestiți, zic eu, dar v-ar lăsa conștiința să jertfiți un om sărac ?

— Sau un lacom, un cămătar, un șantajist, completează Hladek. Ce pedeapsă ar însemna asta pentru el ! Săracii nu știu ce înseamnă o mie de coroane !

---

* „La vîntul de primăvară“ (trad. din lb. cehă).
** „La viermele tăiat“ (trad. din lb. cehă).

A început să-mi povestească despre un anume Honza Živaň care a desenat scheletele îngrozitoare de pe pereții cîrciumii, despre unul, Rudáček care face niște glume de te apucă plînsul, despre un anume Vaška care ține cîrciuma în semiintuneric, despre Emanka care începe să urle și să latre cînd cineva rîde din greșeală.

Am băut al treilea rînd de bere și am plătit după care am ieșit afară. Nu hotărîsem încă nimic, dar el probabil vroia să mă conducă la cîrciuma aia tristă, de parcă era un lucru de la sine înțeles. Știam că mă duce într-acolo și n-am obiectat nimic. Nu mi-a trecut prin cap să verific dacă am portmoneul, dar pe de altă parte aveam siguranța pe care ți-o dau banii, respectiv că nimic nu te poate surprinde sau pune în încurcătură. În rest, mărturisesc că eram curios să văd cum arată cîrciuma. Îmi trezea curiozitatea din punctul meu de vedere, al apărătorului dreptății, așa cel puțin mă autoconvingeam. Am două portmonee, mă gîndeam eu: unul plin și altul gol. Oare cel gol n-ar putea împrumuta de la cel plin o sută de coroane pentru seara de azi în contul recompensei de zece la sută? Cît mi-a mai rămas oare după cheltuiala făcută — una de douăzeci sau una de cincizeci?

M-am oprit în fața ferestrelor slab iluminate ale unei călcătorii și m-am cotrobăit prin buzunare, scoțînd portmoneul din buzunarul de la piept.

Deodată Hladek mi-l inhață și înainte să-mi revin din uimire dispare.

— Dumnezeul tău! O iau la fugă după el, strigînd:

— Domnule Hladek! Ați luat portmoneul meu!

Nu știu dacă m-a auzit, dar am zărit o umbră care se strecura prin dreptul celui de-al treilea felinar. După colț strada era întunecată și nu-mi ardea să fug după el; o să te întorci, prostule, așa îți trebuie și mie la fel. Era exact tot ce-mi lipsea. Ia te uită, fluturașul* s-a așezat pe o floare puțin cam ofilită și de la prima vedere individul nu mi-a plăcut. Poate că n-a existat și nu există nici un fel de cîrciumă și totul e o invenție. Și cel mai mult îmi părea rău după spelunca aceea tristă.

Dar, slavă domnului, bine că am ieșit cu pielea curată, cine știe în ce-aș fi intrat, iar pe cele cîteva coroane cheltuite să le ia dracul.

Dar ce văd — o umbră se furișează pe lîngă case. Domnul Hladek se întoarce, mă gîndesc eu, da așa e! Transpirat tot și parcă încovoiat într-o parte, îmi întinde portmoneul:

— Știu, zice cu un aer abătut, că am pierdut în fața dumneavoastră. Sînteți detectiv!

— Da. Sînt, răspund eu, și să nu te mai prind pe aici, fiindcă pun mîna pe dumneata.

Mergea în urma mea ca după mort. Cînd am ajuns la poliție, l-am întrebat:

— Cîrciuma aia există sau nu?

— Există, mi-a răspuns vesel. Vă pot conduce pînă acolo...

---

* Joc de cuvinte: în limba *motýlek* înseamnă fluturaș și papion.

Se făcuse tîrziu. Cine știe ce s-ar fi întîmplat acolo, poate m-aș fi făcut de rîs în cîrciuma aceea jalnică, slavă domnului că nu s-a întîmplat nimic, m-am gîndit eu, urcîndu-mă în tramvai.

Imediat a doua zi am avut o treabă la direcție ceea ce mi-a convenit de minune. Am predat obiectul găsit direct la secția paisprezece și am răsuflat ușurat de parcă m-aș fi eliberat cel puțin de o crimă. Reflectînd apoi la felul cum m-a ispitit diavolul întruchipat de acel Hladek și cum m-a salvat îngerul păzitor în persoana aceluiași Hladek, am ajuns la concluzia că cele zece procente nu înseamnă mult în comparație cu tot ce mi-a fost dat să îndur.

Către ora cinci după amiaza l-am sunat acasă pe inspectorul Kliment de la secția paisprezece să-l întreb dacă a venit cineva după portmoneu. Nerecunoscîndu-mă imediat, a început să se răstească la mine enervat :

— Domnule, sînteți a treia persoană pe ziua de azi care întreabă de banii ăștia. I-am dat primului cetățean care s-a legitimat cu toate actele în regulă...

— Și cine a fost persoana aceea, l-am întrebat eu. Cum se numea ?

— Parcă, Arnost Chladek...

— Chladek, repet eu și simt cum încep să-mi zvîcnească mușchii de parcă aș fi conectat la curent electric. Nu avea papion roșu la gît ?

— Mi se pare că avea, răspunde Kliment.

— Un moment, zic eu, pun receptorul în furcă și mă duc imediat la secția paisprezece. Ei da, individul fusese într-adevăr Hladek,

după legitimație Arnost Chladek, chelner fără slujbă. Declarase că banii aceia reprezentau economiile lui strînse în vremurile bune pe care îi pierduse în timp ce se ducea la cumnatul lui, hangiul pe care îl împrumutase cu bani. A descris corect portmoneul și conținutul lui și i l-am dat.

— Frumos a operat băiatul, iar adevăratul lui proprietar l-a pierdut. Și cine a fost ce-a de-a doua persoană ?

După ce Kliment mi l-a descris, mi s-a părut că am halucinații. Îmi fusese descris cu cea mai mare exactitate Alois Kolínský. Petele roșii acoperite cu pudră din jurul nasului nu puteau fi ale altcuiva. Acum am înțeles — Kolínský știa de la Hladek cîți bani sînt în portmoneu. N-am mai oprit nici un trecător, dar mi se părea că toți ar fi sărit dacă aș fi fost în încurcătură ; nimeni nu mi-a arătat drumul fiindcă îl știam atît de bine încît am nimerit singur. Urc scările în fugă, ajung la etajul trei, apartamentul numărul nouăzeci și nouă, vreau să sun, dar văd deodată o nouă tăbliță de aramă.

KAREL JAROLIMEK

Îmi ascut simțurile să văd dacă nu mă înșală cumva. Nu e posibil să fi încurcat etajul — cobor încă o dată jos și urc din nou scările. Kolínský s-a mutat peste noapte — și-a luat zborul — iar de azi dimineață aici locuiește domnul Jarolimek !

Din spatele ușii se aud țipete și gălăgie — un asemenea scandal nu poate face decît o femeie ! Îmi lipesc urechea de ușă, nu se aude

nici un cuvînt, ci numai urlete, strigăte și plînsete. Încep să sun și în același moment se face liniște. Aștept și ascult la ușă — nici o mișcare — sun și din nou aștept — tot nimic.

— Domnul Jarolimek ! strig, bătînd cu pumnii în ușă.

În cele din urmă vine să-mi deschidă. Bineînțeles că în fața mea stătea Kolínský. Văzîndu-mă, începe să mormăie încurcat :

— Exact dumneavoastră mai lipseați. Poftiți înăuntru !

— Am venit în legătură cu obiectul acela găsit. Ieri cînd am fost la dumneavoastră, aproape ați ghicit cîți bani sînt în portmoneu. Mi-a trecut imediat prin cap că nu sînteți străin de pierderea lui. Azi dimineață m-am dus la secția paisprezece și n-am mai găsit portmoneul. Vi l-a suflat de sub nas un nenorocit pe care din fericire îl cunosc după nume. Și dumneavoastră îl cunoașteți pe individul acela care a venit aici după mine. Desigur că dumneata îți revendici acești bani. Dar ieri nu cunoșteați obiectul delict. Ieri nu erați încă sigur și v-ați grăbit să ajungeți undeva repede și tocmai asta m-ar interesa să aflu unde și la cine anume v-ați grăbit ? Domnule Jarolimek (Kolínský s-a întristat) spuneți-mi adevărul, cu cine v-ați întîlnit ieri ? Cineva v-a adus acești bani și i-a pierdut — am sau nu am dreptate ?

— Așa e, răspunde Kolínský și mă privește cu un aer, de parcă ar vrea să ghicească cît știu și cît nu. Deodată ia o hotărîre. Își trage scaunul lîngă al meu și începe să-mi zică cu voce gravă :

— O să vă spun, începe el pe un ton misterios, am făcut rost de o colecție de nasturi, una de agrafe și alta de pene, ghiciți de la cine ? De la proprietara unei case de modă ! Și acum am rămas fără colecție și fără bani ! Doamna i-a pierdut în timp ce se grăbea la întîlnirea pe care ne-am fixat-o.

— Fugi de aici ! Dacă doamna i-a pierdut, dumneata n-ai dreptul să primești nimic. E paguba ei și nu a dumitale.

— Știu, dar comerțul mi-e periclitat. Restul îl aranjăm noi între noi. E treaba mea dacă doamna Absolon îmi dă înapoi colecțiile sau mi le plătește încă o dată. Vă e suficientă această explicație, domnule Papáček ? Vă mai pot spune că doamna Absolon e o persoană foarte inteligentă care vrea să folosească unele piese din colecțiile mele ca să creeze noi modele. Mi-a declarat că ele trebuie să stimuleze fantezia în scopul unor creații valoroase da, așa mi-a zis și de ce n-aș crede-o ? Presupun că deplînge această pierdere...

— Așteaptă ! îi zic eu ca să opresc acest torent de vorbe, deci nu vă interesează dacă îl găsim sau nu pe domnul Hladek ?

— Vai de mine, răspunde el încurcat. Cum să nu-mi pese ! V-aș rămîne foarte recunoscător și eu și doamna Absolon...

— Ascultă, domnule, îi spune eu. Îmi venea pe limbă să-i zic domnule Jarolimek, dar m-am stăpînit. Știam că minte și el știa că eu știu că minte, dar cu toate acestea continua să-mi povestească niște bazaconii, deși era convins că-n sinea mea rîd de ele. Îl aveam la mînă

cu deghizarea în domnul Jarolimek și nu mai vroiam să folosesc acest nume, fiindcă ar fi însemnat că-mi bat joc de adversarul învins ceea ce eu nu vroiam. Așa încît i-am spus :

— Ascultă, domnule, doamna Absolon nu se află acum din întîmplare în vizită la dumneavoastră ?

M-a privit cu un aer care dădea la iveală hotărîrea de a continua jocul și de a nu se lăsa bătut atîta vreme cît eu îl lăsam să continue jocul. Mi-a șoptit încet :

— Nu e domna Absolon ! E fata mea.

— Fata dumneavoastră ? exclam eu uimit. Vreți să vă însurați ?

Kolínský mă privește cu un reproș atît de mare de parcă l-aș fi învinuit cel puțin de păcatul din Sodoma după care-mi face semn cu ochiul către cealaltă ușă. Și deodată canaturile ușii se deschid brusc și în pragul ei apare o femeie. Putea să aibă în jur de patruzeci de ani, mai mult nu. Era înaltă și zdravănă, cu un nas mic cît un degetar, dinți de cal și ochi verzi ca luminile unui semafor.

— Face nazuri, asta e chestia, începe ea să vorbească sacadat de parcă taie tăiței. De ce să mă țină închisă, sînt vreo urîtă de aia să-i fie rușine să mă scoată în lume ?

L-am privit pe Kolínský aproape cu teamă, gîndindu-mă de unde a cules o asemenea creatură, în timp ce el stătea cu ochii plecați în jos de parcă i-ar fi fost rușine.

— Doamnă, numele meu e Papáček, mă prezint eu pe jumătate acelei femei ca să confer scenei o notă civilizată.

— Numele meu e Mařenka Rydliková. Îmi pare bine, răspunde ea, întinzîndu-mi mîna. Se vedea imediat că știe să se poarte. Zîmbetul îi umaniza chipul, înfrumusețîndu-l într-o oarecare măsură.

— V-am auzit cum șușotiți ceva și eu sînt curioasă ca orice femeie, spune ea, făcînd pe rușinoasa și-și întinde buzele peste dinții ascuțiți.

— N-am vorbit nimic important, Mařenko, o liniștește Kolínský cu o voce gravă, n-ai vrea să ne servești cu un ceai sau cu o cafea ?

— V-aș servi, răspunde Mařenka, dar n-am din ce. Nu există în toată casa o firimitură de zahăr și nu se cade să servesc un musafir cu cafea amară.

— Atunci, dă o fugă după zahăr, Mařenko, îi spune el mieros, încercînd să scape de ea pentru cîteva clipe.

— Dar de unde bani ! răspunde Mařenka, iritată pînă la lacrimi.

— Am pierdut tot, domnule, îmi spune ea printre lacrimi. Și banii și dragostea lui. Nici nu mai vrea să audă de nuntă...

— Va să zică, domnișoară, dumneata ai pierdut portmoneul ?

Aveam aerul că nu pricep nimic, dar începusem să bănui cum stau lucrurile la auzul acelor țipete din spatele ușii.

— Păi, cine altcineva, plîngea sărmana femeie, banii ăia erau zestrea mea, i-am dat odată ceva, două mii și acum îmi mai rămăseseră cinci mii. Dar pe ăștia nu-i dau decît după nuntă.

M-am uitat la Kolínský și am văzut cum începe să se strîmbe plin de scîrbă. Pentru moment m-am înfuriat foarte tare pe el.

— Domnișoară Rychlíková, sînteți atît de sigură că acest domn o să se însoare cu dumneavoastră ?

— Trebuie ! răspunde Mařenka, chiar dacă face mofturi. Mi-a promis în scris negru pe alb cu semnătură.

— A semnat cu numele de Kolínský ? o întreb eu pe femeia aceea înșelată ca să o ajut să afle adevărul gol-goluț.

— Nu cunosc nici un domn Kolínský, îmi răspunde femeiea, revărsîndu-și toată ura asupra mea, a semnat Karel Jarolimek, nu-i așa, dragul meu Karel !

— Stimată domnișoară, ai căzut în mrejele unui excroc sentimental. Acest domn nu se numește Jarolimek, ci Kolínský și nu-l interesezi atît dumneata, cît banii dumitale...

Îl privesc aspru pe Alois și duc mîna la revolverul din buzunarul de la spate al pantalonilor — dar degeaba — Kolínský stă ca o curcă plouată. În schimb femeia a devenit parcă întruchiparea furiei. S-ar fi năpustit asupra mea, dacă Kolínský ar fi rostit un singur cuvînt în apărarea lui. Dar după tăcerea lui, și-a dat seama că a mințit-o.

— Canalie ce ești, mișelule ! țipă femeia, pregătindu-se să-și înfigă unghiile în obrazul lui. A trebuit să o opresc, ținînd-o de mînă.

— Atunci așteaptă tu ! îl amenință ea cu pumnii, o să plătești scump că ai înșelat o fată cinstită, ți-arăt eu ție... !

— Potolește-te, domnișoară, îi spun eu.

— Mai bine că am pierdut portmoneul, mi-ar fi luat și ultimul bănuț și apoi ar fi dat bir cu fugiții. Așa mi-l păstrez bine.

— O să mergeți împreună cu mine, domnule Kolínský. Pregătiți-vă de drum.

— Așa, care va să zică, sînteți copoi și vreți să mi-l închideți — și eu ce-o să fac după aia, nu-l las nicăieri, aranjez eu ca să mă ia...

— Dar va trebui să-l întrețineți. Cu ce vă ocupați ?

— Sînt bucătăreasă șefă la spitalul din Vinohrad. Să nu vă fie teamă, îl pun eu la treabă, de data asta n-o s-o mai întindă...

— Atunci, vreau să-ți zic ceva, Kolínský. Dacă te însori acum imediat cu domnișoara Rychlíková, am uitat tot. Și tăblița aceea de pe ușă să dispară imediat ! Ce spui de asta ? Vrei să te însori sau nu ?

— Oricum aș fi luat-o, zice el acru, rugîndu-mă imediat în semn de răzbunare să-i fiu martor.

— Ce ghinion am putut să am, mi-a zis el la nuntă după ce vinul îi dezlegase limba. Ce vină am eu ? Mi-ați distrus meseria frumoasă pe care o aveam și a trebuit să mă specializez în alt domeniu. De-abia reușisem să mă orientez, nici măcar n-a apucat să mi se usuce noua firmă și trebuie s-o dau jos. Ce rușine, Isuse Cristoase — era prima femeie cu care vroiam să încep și acum trebuie să mă însor cu ea..."

Au făcut nuntă mare și au fost servite atîtea feluri de mîncare încît greu puteai să le faci față. Și cam după al nouălea rînd de băutură îi spun eu mirelui :

— Domnule Kolínský, ar trebui să vă notați în istoria dumneavoastră culinară cu ce preparate ați fost servit și la ce v-ați gîndit în timp ce mîncați s-au poate vi s-au amestecat toate în cap și-n stomac.

Iar el îmi răspunde cu obrajii încinși :

— Mi-am notat deja, domnule inspector, n-ați văzut și-mi întinde un meniu lung cît o zi de post.

— Dacă aceasta e o dovadă a prelungirii vieții, înseamnă că e valabilă pentru cel puțin o săptămînă !

— Și pentru că mireasa vroia să afle despre ce discutăm, i-am zis :

— Doamnă Kolínský, nici nu vă puteți închipui ce soț extraordinar de pedant și ordonat aveți.

— E atît de tipicar încît își notează ori de cîte ori strănută și sughiță...

Ultimele vorbe le-a completat mireasa, domnilor.

— Și acum, domnilor, trebuie să termin istorioara despre Hladek sau Chladek. L-am găsit înainte de nuntă. În fiecare seară o porneam pe străzile cartierului Žižkov și intram prin cîrciumi. Bineînțeles, n-am găsit cîrciuma „U jarního vanku." Dar a treia zi, pe la ora zece seara aud muzică cîntînd dintr-o cîrciumioară și imediat mă îndrept într-acolo. Și de cum

am intrat înăuntru, mi-am dat seama că am nimerit bine.

Încă de la intrare am văzut șezînd sau stînd în picioare lîngă butoaie tot felul de indivizi suspecți care beau la repezeală de parcă se luau la întrecere. Pe jos un infirm sprijinit de o ladă cînta la acordeon, de fapt nici nu ședea, nici nu stătea în picioare, ci numai se sprijinea, fiindcă n-avea picioare. Mișunau pe acolo tot felul de orbi, cocoșați și alți stigmatizați ieșiți din cine știe ce gaură și toți turnau în ei, iar la closet era o înghesuială mai-mai să se rupă ușa.

Toți își turnau bere din butoaie ! Alergau, se învîrteau și prin curte, dar cel mai mare scandal era în cîrciumă. Mă înghesui și eu înăuntru, cad peste un corp omenesc care sta tolănit pe jos și mă ciocnesc cu un cerșetor care ținea-n mînă o halbă plină; i-o răstorn și el aleargă imediat după alta.

Îmi plimb privirea prin local în care era un fum să-l tai cu cuțitul. Tonomatul cînta „Numai tu, călutul meu", de la o masă zbierau „să cîntăm toți în cor", iar sub lampă țopăiau două babe cherchelite. Toți se îmbrățișau și beau, paharele zornăiau din cauză că ciocneau și toastau mereu pentru sănătate. În cele din urmă m-am obișnuit cu fumul, dar nu l-am zărit nicăieri pe Hladek sau Chladek. Am luat un scaun, așezîndu-mă la o masă :

— E liber, vă rog ?

— Îhî, ăla nu se întoarce așa de repede.

Abia mă așez și mă trezesc înainte cu o halbă de bere. Nu știam ce să fac. Eu, polițist în

exercițiul funcțiunii, nu o să mă las cinstit din bani furați ! Așa încît spun :

— Plătesc imediat !

Și nu apuc să termin ce-am de spus că toți de la masă încep să rîdă în hohote.

— Vrea să-și plătească ! Hahaha ! A căzut din cer ! Hahaha ! E de la balamuc !

Și imediat au venit cu halbele lîngă mine să ciocnim. Ce era de făcut ?

Ca să nu le stric bucuria, am băut cu toți cei care stăteau la masă. Și imediat mă trezeam cu altă halbă în față. Așa nu mai merge, mă gîndesc eu.

— Dar ce sărbătoriți aici ? îl întreb eu confidențial pe vecinul de lîngă mine care-mi vîra sub nas o conservă de pește, ce dădea roată mesei.

— Ei, un prieten, om bun, a cîștigat un milion !

— Care e ? îl întreb.

— Uitați-vă, șade acolo, lîngă vaza aceea cu flori de sub fereastră.

Mă uit spre oglindă și-l văd pe Hladek sau Chladek. M-am mirat foarte tare. Domnilor, îmi închipuiam că stă cel puțin la o masă și cînd colo, stătea rezemat de un perete, plimbîndu-și privirea prin sală cu un zîmbet absent. Ciocnea fără nici un elan, numai de obligație nu cînta, nu vorbea, dar se simțea fericit în colțișorul lui liniștit.

— Cum să ajung la el ? mă gîndesc. Nu pot fi de acord cu așa ceva fiindcă lumea chefuiește din bani furați, iar eu sînt în exercițiul funcțiunii.

Mă găseam deja la a doua halbă și mă gîndeam că o achit după aceea.

În sfîrșit a sosit momentul cînd nefericitul acela a ieșit afară. M-am apropiat de el :

— Domnul Hladek sau Chladek ?

M-a recunoscut imediat fără să se sperie prea tare. Parcă mă aștepta.

— Sînteți cumsecade că ați venit, zice, dar trebuie să fi venit aseară, de două zile o ducem într-un chef. Așezați-vă aici lîngă mine, mîine poate să vină și potopul !

— Chiar azi o să vină, îi spun, arătîndu-i insigna de sub rever. A început să fluiere prelung. Am ieșit în curte și ne-am retras în spatele șopronului.

Privindu-l, tot mi se părea că-i lipsește ceva. Mă uit la gît și îmi cade fisa. Îi lipsea papionul cu model roșu. În locul lui avea unul nou de culoare albastru închis cu buline albe.

„Omul ăsta parcă arăta altfel. Și mi se părea curios că poartă papion cu buline albe," mi-am zis eu, „oare, pentru că-mi plac bulinele albe ? Parcă vroia să-mi mulțumească, îmbrăcîndu-se frumos, dar datoria rămîne datorie."

— Veniți împreună cu mine. Cum stați cu cheltuielile ? Cît v-a mai rămas ?

— Mulțumesc bine, am achitat deja. Mi-au mai rămas două sute. Restul s-a dus. A scos portmoneul acela blestemat și l-a deschis. Într-adevăr nu mai erau în el decît două hîrtii a cîte o sută.

— Pentru ultimul rînd. Mai vreau să comand o bere amară pe care trebuie s-o plătesc extra. Dacă ați fi atît de amabil...

— Omule, ai înnebunit ? îl întreb eu, luînd o mină oficială. Dă încoace portmoneul !

— Încă un rînd, spune el cu lacrimi în glas, și apoi vin cu dumneavoastră...

— Omule, zic eu, înțelegîndu-l în momentul acela, fugi ! Dar să te întorci repede !

— Domnule inspector, dumneavoastră n-ați vrea să bem împreună ?

— Nu, îi răspund, coborîndu-mi privirea și văd că în picioare are aceleași scroabe. M-am înfuriat.

— Sărmane binefăcător, n-ai putut măcar să-ți cumperi niște ghete noi.

— Mi-am cumpărat, îmi răspunde, înroșindu-se tot. Le-am lăsat acasă fiindcă mă strîng.

Mi-am dat seama imediat că minte.

L-am așteptat în fața cîrciumii. A venit cam peste un sfert de ceas, aducîndu-mi un păhărel cu bere amară. Spune-ți-mi, domnilor, cum puteam să-l refuz ?

Și în general, cu firea asta a mea, cum puteam eu să rămîn detectiv ?

LA O FERĂSTRUICĂ ÎN POD

AM AVUT UN VIS FOARTE ÎNCÎLCIT, dar spre dimineață nu au mai rămas din el decît niște crîmpeie. Amintindu-mi-le și punîndu-le cap la cap am constatat că memoria m-a părăsit exact în locurile unde se petreceau cele mai grozave lucruri, ieșite complet din sfera imaginației fecundate de mintea omenească.

Am adunat prin urmare fragmentele ce rezistaseră pînă în zori și ajutat de fantezia mea prozaică am înlocuit locurile pe care cenzorul necunoscut al viselor le ștersese gelos din memoria mea.

Ceea ce urmează ı u este deci o poveste sau un vis. Sînt amîndouă luate la un loc.

Am visat că mă întorceam acasă de la cinematograf și mergeam pe o scară lungă din marmură neagră.

Văzusem filmul „Caruselul mizeriei“ și în memorie îmi rămăsese figura înaltă și maiestuoasă a prințului general Eremis care prin dimensiunile ei dominase întreaga acțiune a filmului. Eram complet pătruns de tragismul acestui personaj și toți cei cu care veneam de

la film rămăseseră uimiți de soarta lui dramatică. Auzeam voci care șopteau în jurul meu :

— Generalul Eremis ! Generalul Eremis !

Acest Don Juan sclipitor cu un chip remarcabil, încadrat de o pereche de favoriți cu formă ciudată trebuie să fi uimit la prima vedere spectatorul neavizat.

Generalul Eremis își cîștigase merite incontestabile pentru cauza tinerei republici și ca ministru de război discreditase familia domnitoare, compromițînd-o printr-o serie de scandaluri în fața poporului. Generalul în vîrstă pe atunci de patruzeci de ani își pusese chipul falnic și trupul atletic în slujba patriei.

Regele bătrîn și sărac cu duhul a fost fermecat de personalitatea lui și l-a acoperit cu favoruri și onoruri, deschizîndu-i toate ușile palatului și porțile gîndurilor ce-i treceau prin minte. În felul acesta și-a pus sub tron cu propriile lui mîini o mașină infernală care era însă din aur bătut în briliante.

S-a întîmplat la un bal dat la curtea regelui tocmai în ziua cînd firele intrigilor urzite de general s-au împletit într-o singură funie monstruoasă și s-a emis ordinul ca monarhia să fie sugrumată.

Totul a început la miezul nopții cînd balul atinsese culmile sale, înspumîndu-se și prelingîndu-se ca acea cupă de șampanie pe care regele înconjurat de suita sa o ridicase în sănătatea monarhiei. În acel moment generalul Eremis a intrat într-un conflict cu prințul Eugen pe care băutura îl încălzise peste măsură. Disputa se purta în jurul unui lucru lipsit de

importanță și anume în jurul numelui de botez al unui strămoș depărtat dintr-o ramură colaterală a dinastiei regale. Vinul turnat în continu ințețea această ceartă în care prințul avea dreptate, iar generalul mințea cu premeditare ; prințul cu sîngele înfierbîntat îl jigni pe general. Și generalul tocmai asta vroia. Într-un moment în care nimeni nu se aștepta Eremis îl prinse pe Eugen de cingătoare și așezîndu-l pe genunchii lui, începu să-l pocnească cu sete. Toată lumea a fost cuprinsă de spaimă. Regina sări în ajutorul odorului iubit și al moștenitorului tronului, dar deodată — vai, ce grozăvie, încasă și ea o nuia peste fustă.

Regele sări în picioare, apucă cupa de șampanie și o azvîrli în Eremis. Generalul se aplecă cu iuțeală, iar cupa sparse o oglindă. Pentru regina superstițioasă acesta era lucrul cel mai rău ce se putea întîmpla. Leșină de groază în fața oglinzii făcută țăndări. Regele își trecu mîna prin părul alb și des și ca din senin începu să plîngă în sughițuri. Se opri repede și porni să zbiere. Apoi o luă la goană după general, străbătînd sălile și încăperile palatului, îndreptîndu-se către grădina de iarnă. Acolo îl ajunse din urmă pe intrigant. Se luară la bătaie, rostogolindu-se pe scări. Și în timp ce se dădeau de-a berbeleacul în jos, regele observă că favoriții generalului ce-i încadrau fața erau îmbibați de sînge ca două coarne. Regele începu să-i smotocească în mîini pînă ce țîșni sîngele. Dar nu generalului îi curgea sînge, ci regelui, din nas. Generalul scoase un răcnet de durere, ținîndu-și însă tare favoriții ca să nu

poată fi smulși. Treptele cu o sută de capete urmăreau această încăierare cu spaimă și încordare. Galeriile și rampele s-au umplut și ele de oameni înghesuiți unul lîngă altul. Se dădea un duel pe viață și pe moarte între monarhie și republică. La un moment dat se auzi de sus un strigăt :

— Arde ! În dormitorul Măriei Sale arde !

Așa era. La fereastra din capătul curții luase foc o perdea, iar limbile flăcărilor se prelingeau jalnic pe jaluzelele din frasin, arzîndu-le ca pe un ștrudel.

Se executa astfel numărul următor din acest complot bine gîndit. Notabilitățile distinse și personalitățile de vază ce luau parte la balul regelui se transformară într-o masă de oameni zăpăciți și dezorientați care se mișcau de colo colo. Au năvălit în curte, îndreptîndu-se către cealaltă aripă a palatului și în trecerea lor prin camerele fără număr au distrus vaze și statui, mese cu flori și au smuls draperiile. Iar ușile, gîtul încăperilor, trosneau în această înghesuială nemiloasă.

Și din nou se auzi un țipăt :

— În sala de dans se trag focuri !

Și puhoiul de oameni o luă la fel de orbește înapoi pe același drum.

Ușa e încuiată ! Nu cedează la nici un fel de opintire. Mulțimea sălbatică se înghesuie lîngă gaura cheii dincolo de care continuă duelul întrerupt pe scări.

Sîngele ce i-a împroșcat pe cei doi rivali țîșnește din nasul regelui, iar încăierarea de

pe scări nu a fost decisivă. Lupta în stil liber își va spune ultimul cuvînt. După douăzeci de lovituri ușa cedează și mulțimea dă buzna în sală.

Cei doi zăceau întinși pe parchet, își lingeau rănile și se blestemau. Regele avea o rană la piept, una în umăr și abdomenul străpuns de două ori. Generalul avea o ureche smulsă, strivite cinci degete de la o mînă și un genunchi.

Astfel s-a încheiat seria scandalurilor pe care le-a început și le-a determinat generalul Eremis ca să răstoarne monarhia. Scopul lui a fost atins. Regele a murit a doua zi. Regina a înnebunit, iar prințul moștenitor Eugen a dispărut, fugind chiar în aceeași noapte într-o direcție necunoscută.

Republica s-a născut într-o atmosferă de sărbătoare și însuflețire. Dar generalul Eremis care își făcuse leagăn din sicriul monarhiei a avut parte de o crasă nerecunoștință. Lupta singur în războiul inițiat de el însuși, folosind mijloacele cele mai ordinare, fiindcă scandalurile provocate în interesul republicii l-au compromis. După ce s-a însănătoșit, a rămas fără o ureche, fără cinci degete, șchiop de un picior și l-au învinuit de crimă. Capul lui a fost sacrificat. Toți prietenii au început să se ferească de el și l-au părăsit. A fost expulzat din țară invalid și privat de avere.

Și astfel în scena finală a filmului într-un oraș imaginar și-a făcut apariția un cerșetor șchiop, îmbrăcat în pantaloni de general și lampasuri galbene. Avea trupul șubrezit, dar chipul era strălucitor, neînfrînt și mîndru în semeția

lui. Superbii lui favoriți au rezistat decăderii și reflectau o anume încăpățînare și încă posibilitatea unei ultime victorii. Nasul acvilin care suferise și el pentru un ideal îmbătrînise și nu mai credea în favoriții semeți. În schimb bărbia tînără și golașă părea o pernă de copil pe fața lui. Și dacă nu ar fi fost bărbia aceasta fără mustăți, favoriții nu ar fi existat iar fără favoriți nu ar fi existat republica. Iar acum ajunsese un cerșetor.

Acțiunea era sălbatică ca în Kurdistan, dar toate acestea sînt elemente colaterale ; important este că imaginea generalului mi-a rămas întipărită în memorie la fel ca acele trepte lungi și negre pe care le-am coborît cînd m-am întors acasă de la cinematograf. Iar pe ultima treaptă ședea un cerșetor care semăna leit cu generalul Eremis.

Trupul firav de cerșetor îmbrăcat în zdrențe se legăna mereu în urma mulțimii ce se îndepărta, întorcîndu-se către cei ce se apropiau întinzînd șapca în mîna dreaptă și o mănușă în stînga. Dar favoriții lui rămîneau semeți și îndărătnici, încadrînd o bărbie aproape copilărească, albă și netedă ca o perniță.

Toți au observat această asemănare extraordinară și monezile curgeau în șapca lui de cerșetor. Lumea se grăbea undeva, nimeni nu se oprea, oamenii aruncau banul și apoi plecau.

Numai eu nu mă puteam desprinde de acest cerșetor ce coborîse de pe ecran, așezîndu-se pe trepte. Cine era el ? Era oare într-adevăr generalul Eremis ? Sau era un cerșetor isteț care specula asemănarea lui cu generalul,

încropindu-și astfel un mod de trai ciudat ? Stătea aici seară de seară, așteptînd sfîrșitul filmului pentru a specula compătimirea publicului provocată de soarta jalnică a generalului.

Și deodată mi-am adus aminte că și eu am trăit ceva asemănător.

Am întîlnit cîndva un cerșetor care semăna în mod incredibil cu personajul unei povești ilustrate dintr-un calendar. Era o istorioară prin excelență sentimentală despre șeful unui ocol silvic cu foc în obraji. Chipul lui ieșea din comun printr-o pată mare de culoare ruginie ce-i acoperea obrazul stîng, întinzîndu-se și pe gît, asemănătoare imaginii unei păduri în flăcări. Și în focul de pe acest chip se mistuiau toate pasiunile lui, iar el continua să rămînă holtei. Dar era fericit și fără femei fiindcă nu avea de-a face cu oameni, ci cu păduri.

Și acest șef de ocol silvic a fost condamnat la închisoare pe viață printr-o eroare justițiară.

De treizeci de ani trăia numai cu imaginea pădurii sale pe care o cunoștea în cele mai mici amănunte. Purta în suflet pădurea întreagă pe care o cercetase mai temeinic decît propriul său buzunar. Știind că se apropie ziua detențiunii, rătăcea prin pădure zile și nopți de-a rîndul, luîndu-și rămas bun de la fiecare copac în parte. Le examina scoarța cu cea mai mare atenție și privea ceasuri în șir anumiți copaci ca să-și întipărească imaginea lor în minte. În mijlocul pădurii creșteau cîțiva pini de care se despărțea ca un îndrăgostit. Îi strîngea în brațe și săruta scoarța lor de culoarea bronzului, se cățăra în vîrful lor, le număra crengile și le

privea din toate părțile pentru a le învăța pe dinafară.

Astfel înarmat, cu simțurile saturate de imaginea pădurii s-a dus la închisoare. Aici în fiecare zi își evoca în minte alt copac, închipuindu-și că se joacă cu el. Își aducea aminte de expresivitatea scoarței lui, de un anumit grup de crengi, de personalitatea fiecărui copac. Unii erau deja arbori bătrîni.

Într-un alt loc din mintea lui se așterneau luminișurile cu fragi roșii și un pîrîiaș ce curgea printre ferigi. Obsedat de amintiri ieșea din temniță și rătăcea prin poienițe, vizita mușuroaiele cunoscute, vizuinele iepurilor, pepinierele, dădea la o parte cetinile scunde ale molizilor culcați la pămînt și descoperea sub ele ascunzători secrete ce formau niște împărății mici și rotunde fiecare deosebită în felul său, iar el și le amintea pe toate. Cele mai multe griji îi provoca o mică pădurice pe care o sădise imediat înainte de plecare. Își închipuia cît de exuberant se dezvoltă ea și ca să n-o piardă din vedere o lăsa în fiecare an să crească cîte puțin în memorie.

Pe un perete al închisorii însemnase cu creionul prima înălțime a copăceilor și în fiecare dimineață ridica puțin semnul, simțind o dulce înfiorare a trupului.

Dar pe măsură ce îmbătrînea, culorile pădurii păleau, reliefurile încrengăturilor din capul lui începeau să se șteargă, gravurile crengilor erau spălate încetul cu încetul de ploaia cenușie a zilelor.

Începu să confunde copacii între ei, să nu le mai recunoască crengile și să nu le mai deosebească scoarța. Uneori se chinuia ceasuri întregi ca să-și aducă aminte de locul unde se găsea un mușuroi pe care îl muta apoi încet dintr-o parte în alta. Pe nesimțite încetă să mai știe cum arată fundul fîntînii cu ale cărei pietricele de mozaic își pavase un mic locușor din minte.

Și cînd după treizeci de ani a fost recunoscută greșeala, i s-a dat drumul în libertate, acordîndu-i-se titlul de inspector silvic. Avea toată fața brăzdată de cute și pete. Și bătrînelul care tremura din toate încheieturile, știrb și chel a luat-o la fugă prin pădurea lui. Dar cît de tare s-a speriat, văzînd că pădurea nu mai seamănă cu cea care zăcea în ființa lui de peste trezeci de ani.

Era ceva cu totul diferit. Acolo unde înainte se întindea pădurea, acum se afla un luminiș, iar dincolo unde se găsea luminișul se afla acum pădurea. Nici pîrîiașul nu mai curgea pe acolo. În jurul lui erau numai copaci străini, păsări străine, animale dușmănoase.

O luă la fugă înpoi.

Nu mai avea forța suficientă să înceapă o nouă iubire. Această pădure nouă avea nevoie de o nouă dragoste, iar el era deja prea bătrîn, mult prea bătrîn.

Astfel s-a terminat această poveste.

Și într-o zi, la o săptămînă după ce am citit-o, în timp ce mă grăbeam foarte tare să ajung la film, îl văd pe bătrînul cerșetor îmbrăcat într-o bluză de brigadier silvic, cu obrazul stîng în flăcări ca o pădure ce se stinge...

Dumnezeule, era șeful ocolului' silvic din calendarul meu! Am vrut să mă opresc, dar era prea tîrziu și eu aveam bilete la galeria a noua!

La teatru am uitat aproape complet de această întîmplare. Dar acum brusc mi-au reapărut în fața ochilor pădurarul din poveste și dublura lui cu foc în obraz...

Între timp mulțimea trecuse. Treptele cinematografului erau pustii. Numai cerșetorul așezat pe ultima treaptă își număra măruntișul. Cînd s-a ridicat să plece, m-am hotărît să-l urmăresc.

Șchiopăta încet, trăgîndu-și piciorul stîng fără să-l poată îndoi din genunchi, la fel ca generalul din film ce avea rotula făcută țăndări!

Dar de ce oare acest comediant continua să se prefacă și după ce cortina căzuse și nimeni nu-l mai privea? Pe mine totuși nu mă văzuse! Mergeam cam în urma lui cu treizeci de pași, străbătînd străzile în miez de noapte, iar el nu se uita de loc înapoi și șchiopăta încet, dar sigur cu pasul rănit al generalului Eremis. Multă vreme m-am ținut după el în tăcere. Mergea cu siguranță pe strada principală după care o coti pe o mică ulicioară; un singur felinar cu gaz și sită spartă arunca o flacără otrăvitoare și verzuie. M-am gîndit că se va opri undeva lîngă o ușă, că va bate sau o va deschide, dar el a trecut și de această ulicioară, cotind întruna mai întunecoasă și mai murdară... A urmat apoi un întreg labirint de străduțe pe care mergea repede, șchiopătînd, fără să se răzgîndească la nici un colț.

M-am hotărît să-l ajung din urmă și să-l întreb direct cine este. Dar pe măsură ce iuțeam pasul, începea și el să șchioapăte mai repede, iar atunci cînd am început să fug după el, a dispărut.

Am constatat că știe să fugă foarte ușor și iute, lovindu-se cu piciorul șchiop de caldarîm. În cele din urmă am priceput: și-a dat seama că îl urmăresc și vroia să scape de mine!

Am încercat încă o dată să-l ajung din urmă, dar el începu să fugă atît de caraghios încît m-am oprit, neputîndu-mi stăpîni rîsul.

Și spre mirarea mea s-a oprit și el, așteptînd să o iau din nou la fugă. Părea că dorește să fie urmărit! Poate îi serveam drept paratrăsnet pe acoperișul ospiciului? Își potrivea șchiopătatul după mersul meu. Mergea, stătea sau alerga, iar distanța dintre noi rămînea neschimbată.

Mă săturasem. Ca să fiu sincer îmi irosisem cea mai mare parte din curaj mergînd pe străzi pustii, iar restul puterilor îmi ajungeau tocmai pentru drumul de înapoiere. M-am întors cu spatele la el și am cotit-o după colț ca să-mi dispară din ochi maimuțoiul acela.

M-am mirat grozav, constatînd că străduța pe care o cotisem dădea în strada principală. Ce întîmplare! Îmi închipuiam că nu o să mă mai descurc din labirintul acela și cînd colo mă trezesc stînd pe asfalt în mijlocul liniilor părăsite, încercînd să văd pe unde am ieșit.

Ultimul vagon gol al tramvaiului frînează la o curbă și scrîșnetul lui sună fals — totul este zadarnic — și sunetele și becurile din vagon. Simt că mă cuprinde o tristețe ciudată provocată de spațiul gol iluminat brusc care se îndepărtează...

*
* *

Mă îndrept încet către casă, trecînd pe lîngă cafenelele somnoroase care își sting luminile, amintindu-le oaspeților discret că-i așteaptă paturile făcute. Ici colo se mai văd cîteva chipuri singuratice și plictisite cufundate în ziare (care peste o clipă se vor transforma într-un morman de hîrtie), încercînd să mai prindă din ele la iuțeală cîte ceva din bătaia timpului și fanfarele zilei care a trecut.

Deodată privirile îmi sînt atrase de ferestrele uriașe ale unui restaurant luminat din belșug. Se aude cîntînd muzica, iar prin deschizăturile ferestrelor de culoarea lunii se zăresc candelabre luxoase, încărcate cu becuri, mult aur și strălucire.

Pentru o clipă am simțit o anume curiozitate, invidie și dorința de a fi la fel de fericit ca oamenii aceia străini inundați de lumină și muzică. De aceea mi-am lipit ochiul de deschizătura dintre două perdele și am rămas mirat, văzînd o serie de scaune goale. Mesele erau acoperite cu fețe de masă de un alb strălucitor, pe ele se aflau vaze cu flori, pahare de cristal, frapiere de șampanie — totul era pregătit pentru petrecere, lipseau numai băutorii și vinul.

Dracu să-i ia de oaspeți ! Orchestra tocmai interpreta în surdină o arie visătoare din Madame Buterfly. Uitîndu-mă prin toate deschizăturile am reușit să văd și o parte din orchestră urcată pe podium și chelnerii care se agitau de colo colo. Dar oaspeții unde au dispărut ? După o clipă am observat, firește, în măsura în care îmi permitea unghiul optic al crăpăturii cum chelnerii ce treceau în zbor pe scenă, se grăbeau mereu într-o singură direcție, întorcîndu-se apoi pe aceeași cale printre mese. În cele din urmă, uitîndu-mă piezis prin crăpătura din marginea ferestrei am observat că masa în jurul căreia roiau chelnerii se găsea într-un fel de nișă elegantă în perete, avînd pardoseala ridicată cu două trepte. Într-acolo se îndrepta și se concentra splendoarea de stucatură a acestei săli cu o vegetație luxuriantă în spiritul „secesion“.

Eram foarte curios să aflu ce societate stranie se găsește acolo. Ce le-a venit oare să bea pînă la ore atît de tîrzii într-o sală uriașă, iluminată orbitor de becurile candelabrelor ? Deodată mi-a venit ideea să mă uit după colț unde probabil se mai găsea o fereastră cu vederea spre acea nișă.

Și am avut noroc. Perdelele de la fereastră erau date la o parte puțin mai mult și am zărit imediat masa pentru care ardeau cu risipă sute de becuri. Cu stupoare am constatat că la masă șade un singur om !

Bărbatul tocmai termina de luat masa. Cu mişcări iuţi ale şervetului îşi ştergea cu grijă mustăţile, dovedind un simţ dezvoltat al curăţeniei. Îmi închipuiam că mai are un şervet sub bărbie, dar ulterior am observat că-şi păstrează barba într-un săculeţ din mătase albă. Fireşte era foarte mîndru de barba sa curată pe care o proteja astfel de firimiturile perfide ale cinei. Acum după ce a terminat de servit masa îşi dă jos cu o gingăşie ceremonioasă acoperitoarea de mătase, etalîndu-şi cu încîntare barba la lumina strălucitoare a constelaţiei de becuri.

Ce barbă rară! Îşi imaginează cîtă grijă complicată şi rafinată necesită întreţinerea ei, cum trebuie periată, aerisită, spălată şi protejată de praf, de soarele puternic, de răcoare şi umezeală!

Am rămas însă uluit cînd i-am văzut la lumină întreaga barbă. Era o barbă pe care o cunoşteam, a cărei formă nu se uită dacă ai văzut-o o dată! În mod sigur l-am mai văzut undeva pe acest individ! Dar unde, unde?

Avea o barbă neagră, tunsă în formă de trunchi de piramidă! Ca pe vremea cînd se tundeau solitarii de la reşedinţele nobiliare!

Aceasta era forma. Dar mai rămînea şi impresia provocată de conţinut — la fel ca atunci! Barba aceasta — zău! (ştiu eu unde am văzut-o) arăta foarte suspect şi dădea impresia că prin piramida bărbii se prelungeşte adevărata barbă, un fel de prismă de carne (de forma unei palete de tort) acoperită numai la suprafaţă cu fire de păr.

Ei, ştiu deja! Exact aşa arăta fotografia „anonimului" care fusese scoasă la licitaţie împreună cu o moştenire.

— Ce coafor iscusit! remarcase pe atunci cineva, iar altcineva îi răspunsese:

— Reclamă pentru peruchieri!

Nu mă puteam desprinde de această fotografie! Era ca un portret la care pictorul lucrase cu o mare plăcere asemenea unui înfometat care se aşază la o masă copioasă. Barba îl fermecase pe artist şi el a pictat-o cu o blîndeţe pasionată. Fiecare trăsătură de penel îl exprima pe pictorul însuşi şi pe modelul său preferat.

Trebuia totuşi să mă gîndesc mai ales la modul de îngrijire al unei asemenea bărbi impozante!

Ea părea să fie scopul vieţii lui şi o îngrijea ca pe un arbust rar ce înfloreşte o dată la o sută de ani. Ochii ageri şi pătrunzători ascundeau şi ei misterul acestei bărbi, al conţinutului şi formei ei ciudate.

Această întîmplare veche mi-a trecut prin minte văzîndu-l tocmai pe acest bărbat în spatele ferestrei restaurantului. Fără îndoială că era el!

O barbă unică sub soare! O barbă ce rămîne întipărită în memorie ca o catastrofă. Iar acum o întîlneam a doua oară. Iată deci una din posibilităţile oferite de această barbă pitorească.

Domnul din spatele ferestrei duce la gură paharul cu vin roşu. Bea cu gingăşie şi grijă. Sub pahar îşi ţine mîna stîngă ca să nu-i pice

vinul în barbă. Apoi își scoate o țigară de foi, chelnerul i-o aprinde și toate becurile strălucesc. Barba se întinde cu voluptate la lumină. Neagră și deasă ea degajă liniște și calm. Bărbatul o iubește, cochetează cu ea, trecîndu-și delicat și alintător degetele prin firele ei. Apoi zîmbește liniștit. Barba îi domina toate gîndurile.

Dar cine este el, de fapt ? Are ceva comun cu portretul ? Și de ce stă aici singur, într-o sală goală ? Pe cine așteaptă ? Și de ce poartă o asemenea barbă ?

Aș vrea să-l apuc de barbă, să-mi vîr degetele în ea ca să mă conving pînă unde ajung firele ei și de unde încep dinții. M-am hotărît să aștept aici pînă în zori numai ca să pot privi mai de-aproape barba acestui individ !

Și pe cînd stăteam cu fruntea lipită de fereastră, privindu-l țintă în față — bărbatul își întoarse ochii din întîmplare spre fereastră în timp ce căsca rotund și privirile ni se încrucișară.

Începu să clipească speriat și-și duse mîna la gură. Pe față i se încordară cîteva zbîrcituri urîte de parcă toată pielea i s-ar fi tras de la frunte spre gură. Imediat îmi întoarse spatele și ridicînd o mînă spuse ceva către sală.

Muzica amuți brusc și toate luminile se stinseră.

Nu știu cît de mult am stat în fața porții, așteptînd să se deschidă. Dar odată cu intrarea în întuneric a ferestrelor, s-a stins și curiozitatea mea. Eram peste măsură de obosit.

Am plecat acasă cu hotărîrea fermă de a reveni a doua zi pentru a întreba ospătarii dacă îl cunosc pe bărbosul care închiriase pentru o noapte un restaurant întreg cu toate candelabrele și muzica sa.

*
* *

O mare sărbătoare a cuprins întregul oraș. Drapelele fluturau pe acoperișurile tuturor caselor și în toate piețele și intersecțiile străzilor cîntau orchestre. Se sărbătorea ceva colosal. Parcă nu existase niciodată o bucurie mai mare, oamenii dansau, se îmbrățișau, plîngeau, rîdeau, chiuiau, iar cei slabi de înger nu puteau suporta un val de fericire atît de mare și se prăbușeau la pămînt fără suflare. Paturile bolnavilor erau scoase afară în parcuri și compresele umbrelor verzi se așterneau pe frunțile lor bolnave. Toate casele, instituțiile și școlile se goliseră. De pretutindeni lumea dădea năvală spre locul unde se afla miezul acestei fericiri.

Și casa noastră rămăsese pustie : toate rudele, chiriașii, părinții, frații și surorile, servitoarea și mătușa surdomută, Mara, plecaseră într-acolo. Plecase chiar și bătrînul Chlum, un moșneag de nouăzeci de ani care nu mai ieșise de mult din camera sa.

Numai eu rămăsesem acasă și priveam prin fereastra alungită din pod în curtea vecinului. Din această firidă puteai observa partea din spate a curții părăsite. Obișnuiam să stau în

amiezile de duminică pe această bucată de zid, chiar dacă de fiecare dată mă umpleam de o murdărie veche și de o funingine și mai veche. Mă atrăgea acest loc fiindcă de aici se vedea colțul acela părăsit, despărțit de curte printr-un gard de șipci. De cealaltă parte, locul era închis de un șopron în care zăceau uitate cîteva birje scoase din uz și niște trăsuri cu o formă antedeluviană și o vechime pe măsură. La mijloc se afla un canal, o tablă de șah urît mirositoare peste care din cînd în cînd sărea cîte o pisică, ascunzîndu-se apoi imediat printre șipci. Lîngă zid se găsea o covată uscată, iar în ea niște vechituri jalnice ca oasele unor foste lucruri îngropate la un loc.

Era un ungher tainic de o pustietate dezolantă. Crea impresia a ceva înspăimîntător care s-a întîmplat odată ori urma să se întîmple.

Și în acea zi cînd o fericire imensă cuprinsese toată suflarea și alungase pe toți oamenii din case la locul cu pricina, iar în oraș nu mai rămăsese țipenie de om, eu ședeam în pod și priveam în curtea vecinului.

Era o senzație foarte stranie — eu singurul din tot orașul nu fusesem cuprins de acest vîrtej.

Undeva în depărtare se stingeau acordurile unei melodii triumfale, iar aici se așternea melancolia dezolantă a celei mai pustii deșertăciuni.

Deodată din brișca de sub șopron zbură o găină speriată. O uimire grozavă mă cuprinse. Bătea greoi din aripi, stîrnind praful, zbură

peste șipci și se așeză pe un morman de gunoi. Imediat după ea se deschise ușita unei trăsuri din care coborî un bărbat voinic. În picioare purta niște galoși rupți și tocmai își trăgea pe el o cămașă de vizitiu în dungi negre și violete care era atît de mică încît mîinile i se îndoiau cumva la spate.

Mi s-a tăiat respirația și am priceput totul într-o clipă : devenisem nașul unei întîmplări pe care o zămislise în sfîrșit acest ungher întunecos.

Cine era individul care își alesese acest loc exact cînd tot orașul era plecat. Nu cumva locuiește în trăsura asta hodorogită. Este un vagabond, un hoț, un nebun liniștit sau un ucigaș ?

De la ferăstruica mea nu-i puteam zări fața, dar îi urmăream cu încordare fiecare mișcare. Copaia era acum plină cu apă în care pluteau niște cîrpe umflate pe care el le storcea și le atîrna pe o frînghie.

Era o cămașă de cercetaș, o șosetă verde, un maiou în dungi marinăresc și un costum de clovn. Erau agățate acolo și niște pielicele subțiri, pline de încrețituri al căror rost nu mi-l puteam închipui. Deodată mi-am încordat privirea : de felinarul de lîngă brișcă se legănau niște pantaloni cu lampasuri aurii ! Am încremenit !

Erau pantalonii generalului Eremis ! Necunoscutul începu să-i scuture cu o vergea pînă începu să iasă din ei praf.

Iar pe capra briștii se usca o cămașă maro-nie cu petlițe verzi. Zău, acesta era vestonul bătrînului pădurar care ieșise din pușcărie... Uimirea se micșoră pe jumătate.

Și pentru a treia oară am recunoscut barba aceea pitorească. Se legăna agățată de frînghie în adierea molcomă a unui vînticel și lîngă ea se usca un săculeț de mătase ca o casetă. Acum nu mă mai miram de loc.

Ei bine ! Trei mistere au fost dezlegate deodată !

El este — generalul — pădurarul — domnul cu barbă — și dumnezeu știe cine încă — într-o singură persoană, dar înainte de toate este un cerșetor celebru și un actor și mai celebru !

Poate că ceea ce cîștigă prin cerșitorie pe scările cinematografului, risipește apoi prin restaurantele goale, singur sub o mie de lumini !

Zău, e o adevărată raritate ! Dar pantalonii aceștia de general nu o să-i dispară, iar această superbă barbă agățată de frînghie nu o să-și mai piardă strălucirea !

Am coborît repede pe trepte, ajungînd în curticica noastră, am sărit peste gard în grădina vecinului, m-am cățărat peste un zid de șindrilă, ajungînd în spatele cerșetorului-actor !

Vroiam să-i privesc chipul. M-am strecurat ca o pisică în spatele lui, dar el m-a simțit și s-a speriat îngrozitor de tare, făcînd un gest de neînțeles : și-a acoperit fața cu amîndouă mîinile și a dispărut în brișcă. Peste o clipă a

apărut din nou în ușă, liniștit și tăcut de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Am văzut o față lipsită de orice expresie. Avea gură, nas și ochi, dar nu avea expresie ! Ochii nu spuneau nimic. Erau incolori și lipsiți de suflet, deși te priveau.

Nasul era un simplu organ al simțului mirosului. Gura — o deschizătură mecanică simplificată pentru a îndeplini două scopuri : vorbirea și îngurgitarea hranei.

Aproape că am rămas mirat cînd această gură s-a deschis, rostind întrebarea :

— Ce doriți ?

Nu am știut ce să răspund imediat. Continuam să examinez masca aceea lipsită de suflet, o bucată de trup descoperit, o îngrămădire obligatorie de cîteva organe omenești.

Am răspuns apoi, rostind purul adevăr :

— Vă urmăresc, domnule inspector silvic și m-ați impresionat cu pădurea dumneavoastră blestemată ! Domnule general cînd ați coborît de pe ecran pe scări, am mers în urma dumneavoastră. Și după ce m-ați extenuat cu pasul dumneavoastră vioi, v-am zărit într-un restaurant cu o barbă mai impozantă decît a unui prooroc. Vă rog să-mi dați o explicație. Orice tăgadă ar fi inutilă. Aici sînt agățați pantalonii, dincolo bluza de vînător, iar aici barba — pentru numele lui dumnezeu, cine sînteți de fapt ?

— Eu, răspunse bărbatul cu o voce ștearsă ca un pendul „eu sînt nimeni".

— Cum adică ? am încremenit eu. Vă întreb cum vă numiți ?

— Nu am nici un nume, răspunse el cu o liniște mașinală.

— Trebuie totuși să aveți un nume, am insistat eu.

— Nu am nici un nume.

— Asta se numește încăpățînare, îi zic eu. Dacă ați fi dorit, v-ar fi putut chema într-un fel. Există peste un milion de nume și miliarde de nume de familie, de ce nu v-ați ales nici unul dintre ele ? V-ați fi putut inventa și un nume arbitrar, dar după cîte știu numele de familie se moștenește după tată.

— Nu i-am cunoscut pe părinții mei !

— Atunci cine vă împiedică să vă alegeți un nume ? De pildă František Edelpes ?

— Bine, dar la fel de bine m-ar fi putut chema Alois Bubrle. Pur și simplu nimeni nu m-a botezat în nici un fel. Nu mai are sens !

— Fiecare om poartă un nume de familie după strămoșii lui. Acesta e corpul. Fețele omenești poartă și ele cîte un nume. Jaromir are ochii albaștri, Alois — un dinte de aur, Harry — chelie. Dumneavoastră aveți trup și față și prin urmare trebuie să aveți pretenția de a purta un nume și un nume de familie. Fața dumneavoastră nu este lipsită de nume. Ea reprezintă un ansamblu de orificii așezate simetric în formă de elipsă. E adevărat că fața dumneavoastră este lipsită de expresie dar dacă și un cadran poate fi însuflețit cînd are suflet, atunci nu trebuie să vă dezziceți de dreptul de a purta un nume ! Așa mi-aș reprezenta de pildă chipul lui Adam frămîntat din lut înainte de a i se da suflet.

— Dar eu nu-am față.

— Și aceasta se numește față !

— Dar nu este a mea !

— Cum adică ? Nici asta nu e fața dumitale ?

— Nu, răspunse sec. Cred că înțelegeți acum continuă el, de ce îmbrac măștile unor chipuri străine și trăiesc în contul lor. Nu dăunez nimănui cu nimic și asta nu se poate numi înșelătorie. Folosesc numai chipuri care nu mai trăiesc, fețele unor persoane inventate sau pictate ce trăiesc numai în fantezia omenească, în scrisori, umbre sau acuarele.

Da, acum totul era clar. Pielicelele agățate de frînghie erau măștile pe care și le punea pe față. Dar ce are oare în loc de față ? Ce se ascunde sub această mască lipsită de suflet ? Am simțit că mă cuprinde o senzație de scîrbă și un fior de teamă. Dar curiozitatea s-a îndîrjit din nou.

La un moment dat au răzbit de pe stradă glasurile multiplicate de sute de ori ale mulțimii ce se întorcea în oraș. În clipa aceea omul s-a așezat pe vine, luînd poziția de fugă. Cu o singură mișcare își strînse de pe frînghie toate lucrurile. Și în timp ce se întindea după pantalonii de general, l-am prins de față.

În mîini mi-a rămas o pielicică.

Dar mai înainte să dispară împreună cu toată garderoba strînsă în brațe m-a trecut un fior de groază. În locul feței am văzut o elipsă goală și pustie.

O STEA PE CERUL AFRICII

— BUM-BUM-BUM ! se aude de la depărtare răpăitul monoton al tam-tamului [1]. Uneori sunetul se înmoaie, apoi capătă din nou forță, înălțîndu-se deasupra pădurii, rîului și savanei și ajunge pînă la locuințele oamenilor, pătrunzînd în urechile lor indiferente. Sunetul tam-tamului se aude liniștit, simulator, devenind apoi tot mai puternic și mai obsedant.

Toboșarul satului Bakveba stă în mijlocul cîmpiei și privește spre apus. Din partea opusă se aude un răpăit de tam-tam ce zboară deasupra marginii codrului pe care el îl preia și îl transmite mai departe. Tam-tamul satului este înnegrit și uscat de vreme și cu toate acestea nu are decît o singură crăpătură. Din generație în generație acest instrument a fost lăsat moștenire, iar sunetul lui a rămas la fel de armonios ca sunetul unei viori.

---

* Tam-tamul a rămas și astăzi o armă eficientă în lupta triburilor africane pentru libertate. Pe lîngă limbajul înțeles de toți membrii tribului respectiv, mai există un limbaj înțeles numai de toboșari și de unii vrăjitori. Enigma acestor tam-tamuri a rămas pînă azi nedezlegată.

La o anumită depărtare de Bakveba stă întotdeauna cîte un mic grup de tineri și bătrîni, dintre cei curioși și energici care nu rezistă să rămînă acasă. Bakveba își face munca cu pasiune și mîndrie. Nu a greșit niciodată și poate comunica mesaje întregi fără nici o greșeală. Memoria lui seamănă cu imaginea unei cîmpii care se reflectă în oglinda lacului.

Stau cu urechile ciulite și cei rămași acasă și în general nimeni nu poate evita aceste sunete, chiar dacă încearcă să-și astupe urechile.

Răpăitul tam-tamului a ajuns pînă la vrăjitorul Jumaktro care stă întins în patul său pe care sînt așternute nouă rînduri de blană de panteră.

În apropierea lui se află un scăunel cu diferite lucruri, obiecte de cult și instrumente de rit pe care le folosește la rugăciuni și magii. Printre ele poți găsi curelușe, săculețe cu prafuri mirositoare, inele de alamă, dopuri în care sînt înfipte pene de papagal. În partea cealaltă a patului, lîngă perete se află o etajeră cu tot felul de cutii din tablă cu leacuri în formă lichidă sau pulbere și vopsele roșii sau albe care îl ajută să picteze fețele și trupurile dansatorilor la diferite ocazii. Chiar deasupra capului, din tavan atîrnă un baston magic, însemnul forței sale care îi stă mereu la îndemînă.

Acum ascultă cu atenție sunetele tam-tamului și se străduiește să nu-i scape nici o lovitură de băț fiindcă este singurul care poate face deosebirea dintre bine și rău. Chiar și multe obiecte descoperite în vremurile noi trebuie

alungate pentru că s-au dovedit simple născociri ale spiritelor rele.

Marele Kikorugwe, regele, șeful și primarul satului ascultă cu atenție răpăitul tam-tamului. Astăzi s-a culcat mai devreme din cauză că toată noaptea trecută l-a chinuit un dinte. Și acum tocmai ațipise pe verandă cînd s-au auzit primele lovituri puternice.

Regele începe să se vaite fiindcă somnul i-a fost stricat. Nu i-a mai rămas altceva de făcut decît să asculte clevetirile vecinilor. El ca rege primește informații sigure de la sir John Friedrich cu care întreține legături personale.

Dar nu strică să auzi și ce spun vecinii. Păcat că limbajul tam-tamului este înțeles de toți locuitorii satului cu excepția femeilor, copiilor și a proștilor așa încît nu poate tăinui nimic din ce se comunică pe această cale.

Dacă ar fi fost după el, de mult ar fi interzis folosirea tam-tamurilor, dar oficialitățile le acceptă de frică să nu instige satul la revoltă. Tam-tamurile reprezintă un fel de ritual indigen pe care nici măcar sir Friedrich nu are curaj să-l încalce.

Răpăitul tobei povestește despre evenimentele care s-au petrecut nu demult sau care urmează să se întîmple indiferent că sînt bune sau rele.

Veștile zboară din sat în sat, deasupra deșertului, codrilor și apelor și se așază pe acoperișurile colibelor ridicate pe malul rîurilor.

— Tam-tam-tam ! Negrule, oriunde te-ai afla, ciulește-ți bine urechile. De la răsărit se apropie un alb însoțit de cinci frați negri. Omul alb este bun și are intenții nobile. El este

stăpînul tuturor drumurilor și al obiectelor pe care le transportă ajutat de confrații săi. Este un om nobil, înțelept, colecționar de pietre colorate, fluturi și gîndaci, în schimbul cărora oferă tutun, rom și zahăr pentru ceai. Îi place să mănînce pește și admiră dansul tinerelor noastre negrese.

Tam-tamul face o mică pauză pentru ca toboșarul să se poată odihni.

— Ce bine ar fi, se gîndește vrăjitorul Jumaktro, dacă drumul omului alb ar trece prin satul nostru. De mult n-am mai văzut un alb. Ultimul care a trecut pe aici nu a crezut în magiile mele și poate că în sinea lui a rîs de mine, dar multe din lucrurile pe care mi le-a dat le mai păstrez și acum. Din păcate, satul este la mare distanță de orice apă curgătoare și cel mai des se aud urletele șacalilor și al cimpanzeilor din jungla apropiată. Să vină omul alb ! Vreau să-l văd ! Dacă este însoțit de cinci frați de-ai mei, înseamnă că merge departe și cară multe lucruri după care tînjesc ochii mei. Toți o să-i aducem pietricele colorate și gîndaci, dar sînt sigur că cel mai valoros va fi gîndacul meu și cea mai scumpă va fi piatra pe care o s-o descînt în gură. Nu-i putem oferi pește, dar în schimb îl putem ospăta cu șarpe prăjit care e la fel de alb ca peștele. Vom fermeca șarpele ca să-i placă și să se lingă pe buze de plăcere. Dacă va fi generos vom prezenta în cinstea lui dansul „celor trei iubiți“, dansul „elefantului care moare“, iar eu o să interpretez dansul „omului transformat în crocodil“.

Regele cade pe gînduri cînd tam-tamurile fac o mică pauză și în sinea lui este bucuros că de împărăție se apropie o față albă.

„O să fac totul“ se gîndește el „ca să-i cîștig bunăvoința. Dar s-ar putea întîmpla ca albul să meargă de-a lungul rîului fără să se abată la stînga. Dar, eu, ca rege nu am voie să arăt că-mi pasă de el. Hamalii lui nu cred că sînt atît de proști ca să nu găsească drumul către satul meu. Am neapărată nevoie de tutun și nici o sticlă de rom nu mi-ar strica. Va trebui să plătească favoarea mea și dansurile care voi da ordin să fie interpretate în cinstea lui. Îi voi spune : „Îți urez din toată inima bun venit în orașul meu. Te consider un mare colecționar de pietre și fluturi. Faima despre înțelepciunea ta aleargă ca o gazelă cu picioare zvelte. Toți am aflat că ești celebru în țara ta și sînt convins că și tu ai auzit multe despre mine“. Dar cum o să ne înțelegem ? Știu cum se zice în engleză „găină“ și „pipă“. Pot spune pe dinafară : „Te voi cinsti cu ulei de palmier“, „primesc rom și tutun“ sau „sînt rege dintr-un neam vechi și slăvit“. După un timp va fi din nou veselie la mine acasă. Dar ce bine ar fi dacă toboșarul n-ar mai bate fiindcă simt cum mă ia somnul care e mai dulce decît orice mi-ar povesti tam-tamul lui.»

Chiar și toboșarul Bakveba mai are timp să se gîndească la ale lui în timp ce bate la tobă. De multe ori era frămîntat de unele îndoieli în legătură cu mesajele primite de la tobele vecinilor pe care le prelua fidel și le transmitea mai departe. Uneori se simțea cuprins de revoltă și avea chef să strige în gura mare ; atunci bătea în tobă de săreau scîntei pentru ca vocea omului transformată în lovituri de tobă să fie auzită pe tot continentul negru.

— Un om alb cu intenții bune, mormăia el, strîmbîndu-se. Dacă e alb se înțelege că trebuie să fie bun și nobil. Albii întotdeauna vin la noi cu intenții bune, chiar dacă sînt niște tîlhari. De ce nu avem mai multă mîndrie, de ce îi lingușim pe cei care provoacă suferință țării și poporului meu ? De ce toboșarii negri nu se adună ca să discute despre toate acestea ?

— Ar putea să fie numai un călător și nu un cuceritor sau colecționar de pietre și insecte care fac parte din bogăția și frumusețea țării noastre.

— Cînd va apare, tot satul o să-l înconjoare și o să-i pipăie geamantanele burdușite, oferindu-i pietre și insecte ca să primească în schimb tutun și rom.

— De ce spiritele pămîntului și soarelui nostru nu sînt drepte ? De ce a fost dată albilor atîta înțelepciune, agerime și îndemînare ca să creeze niște lucruri minunate cu ajutorul cărora pot ispiti, corupe și mitui poporul nostru.

— Îi putem da cîte pietre și fluturi dorește, fiindcă le avem cu prisosință. Fiecare poate primi cît poate duce, dar ei ne fură pămîntul de sub picioare împreună cu rîurile, pădurile și toate comorile ascunse în subsolul lui.

— Îi place dansul, comunică toba din satul vecin. Da, avem dansuri minunate de care ne putem mîndri. Dar albii nu doresc să admire frumusețea rasei negre. Ei au venit numai ca

să admire goliciunea fetelor și a femeilor noastre. Iar ele sînt atît de pudice și de curate încît nu îndrăznesc să le spună adevărul pentru a nu le ofensa.

— Dar nu toți albii sînt la fel. Poate și acest călător are gînduri bune, iar eu îl nedreptățesc.

Tam-tamurile încep din nou să răpăie, trezindu-l pe Bakveba din gîndurile lui.

— Klip-klap-klop ! Atenție, negrule ! Tînărul Matapa Ariman din satul Lomali a fost cuprins de durerile facerii. De două nopți se zbate și urlă. Primește vizite și daruri de la cunoștințele care vin să-l încurajeze în timp ce femeia lui zace dincolo de paravan și nu are voie să crîcnească de durere. Dar, vouă, negrilor vă vine să rîdeți fiindcă le știți pe ale voastre. Omul alb îl poate sfătui să o trimită pe tînăra lăuză într-un spital din orașul Avakasa. Acolo ferestrele sînt prevăzute cu plase contra țînțarilor, în mijlocul încăperii se rotește un ventilator care degajă multă răcoare și un parfum plăcut, iar mîinile albe ale doctoriței pot ajuta pe puiul de negru să vină pe lume. Iar Matapa Ariman, tatăl copilului, trebuie să se scoale și să meargă la lucru fiindcă toți știm că e sănătos ca un taur. Luptăm împotriva acestui obicei și cred că vrăjitorii locali ar avea un cuvînt de spus.

La auzul acestor vești, vrăjitorul Jumaktro se încruntă. Vrea să sară din pat ca să nu mai audă loviturile care îi sună neplăcut în creier. Negrul Matapa trebuie să reziste la dureri fără ca nimeni să i se amestece în treburi. Acesta e obiceiul împămîntenit în satul așezat la marginea junglei. Durerile facerii sînt dureri mari și nici o femeie nu poate trăi clipe mai sublime. De aceea ele sînt preluate de bărbat, iar un bun vrăjitor îl poate ajuta să le suporte mai ușor.

Spiritele bune ale strămoșilor veghează, iar eu alung diavolul de lîngă patul lui prin rugăciuni și descîntece.

Acum nebunii s-au gîndit să trimită femeia gravidă într-un spital care este izolat de sat și de spiritele bune. Fiecare copil știe că spiritele strămoșilor sînt cuibărite în ungherele cele mai întunecoase ale colibei ca să protejaze familia.

Ce tobe blestemate ! De unde culeg asemenea vești ? Parcă a dat toți dracii în toboșar și simt pînă în creier loviturile bețelor lui

— Phui, phui ! Jumaktro începe să scuipe în jurul lui ca să alunge spiritele rele.

Regele Kikorugwe moțăie pe salteaua de puf scoasă afară pe verandă. Sub cap are o pernă neagră din mătase brodată dăruită la botez de un misionar. Simte cum începe să-l adoarmă răpăitul monoton al tam-tamului. Tresare brusc și se lovește cu palma peste frunte fiindcă simte că din nou a început să-l doară dintele. Nu de mult vrăjitorul a reușit să alunge diavolul din el ceea ce l-a costat multe sticle de rom, iar acum blestematul a început din nou să-l doară ! Regele știe că singurul mijloc eficient de a-l amorți este să-l înece în rom. Se duce în cămară și scoate o ladă pe fundul căreia a mai rămas o sticlă înfășurată într-o cîrpă colorată. Este ultima sticlă pe care a

primit-o cu un an în urmă de la un american. Scoate dopul și fără milă aruncă foc peste diavol. Simte cum gingiile îi sînt cuprinse de flăcări. Diavolul cel blestemat de mult ar fi trebuit să se prefacă în scrum, dar el tot mai zvîcnește, de parcă răpăitul tam-tamului l-ar trezi. Iar pe fundul sticlei nu a mai rămas nici o picătură de rom !

Fără să vrea, regele Kikorugwe începe să asculte mesajele transmise din satul învecinat. Nu-i pasă că pescarul Matapa Ariman simulează durerile facerii, urlînd de parcă un elefant l-ar fi călcat pe laba piciorului în timp ce femeia lui își taie buricul singură. Îi e complet indiferent dacă naște în pat sau în iarbă. Dar cel mai mult se înfurie pe el însuși. Ce fel de rege este dacă nu poate porunci să fie liniște ? Trebuie să tacă și să asculte tam-tamul, prefăcîndu-se că el i-ar fi dat ordin să scoată aceste sunete care acum îi sfredelesc creierul. Nu are putere să impună sau să poruncească cuiva ceva, nici măcar blestematul ăstuia de dinte !

Toboșarului Bakveba nu-i place vestea că pescarul Matapa Ariman a fost cuprins de durerile facerii. Împărtășește și el părerea că negrii trebuie să renunțe la acest obicei prost. Trebuie să ne batem joc de bărbații care zac în pat și urlă, simulînd durerile facerii. Se pare că batjocura este cea mai bună armă ! Dacă stau să mă gîndesc bine la motivele care îi fac să se poarte așa, îmi dau seama că bărbații sînt atît de obsedați de gîndurile lor încît cu adevărat încep să simtă dureri în abdomen. Cu

cît se vaită și se zvîrcolesc mai tare cu atît mai mult au impresia că ușurează durerile femeii lor, în timp ce ea are senzația că nu se mai chinuie singură. Probabil acesta este substratul prostului obicei pentru care albii rîd de noi. Dar tam-tamul din satul vecin se înșală cînd anunță că femeile negrilor se simt bine la oraș. El vorbește despre un spital, dar m-am lămurit despre ce spital este vorba ! E un șopron care are o gaură în pămînt — toaleta, în mijloc un scaun cu un lighean, iar deasupra fiecărui pat atîrnă un crucifix. Dar cu toate acestea pescarul Matepa nu procedează bine fiindcă văicărelile lui nu o ajută pe femeie, ci dimpotrivă dă apă la moară albilor. Și noi, negrii, vrem să rîdem. Ce bine ar fi dacă aș putea vorbi după voia inimii ! Sînt convins că va sosi vremea cînd o să pun mîna pe bețe ca să spun adevărul pe care-l va purta vîntul pe aripile lui.

— Tam-tam-tam, anunță tam-tamul, iar loviturile de bețe venite de la răsărit se aud tot mai puternic. Ciuliți-vă bine urechile ca să auziți ceea ce știe fiecare copil alb.

Nervozitatea tam-tamului vecin i se transmite și lui Bakveba care devine nerăbdător. Simte cum toate urechile din apropiere și depărtare îl ascultă. Ce se întîmplă ? Ce se întîmplă ?

— Atenție, atenție ! Tam-tamul din satul vecin vă anunță o veste care a zburat peste mări și oceane, venind din țara Mpura * unde se înalță orașe miraculoase. Ni se comunică că

* **Europa.**

pe cer s-a născut o nouă stea ! Nu este o stea obișnuită, asemănătoare miilor de stele umbrite de spiritele strămoșilor noștri care acoperă cerul, ci este una făcută de mîna omului.

Este o stea care anunță că mîine va sosi ziua cînd omul va zbura spre soare. Se va așeza pe o stea și va bate într-un tam-tam uriaș cît un baobao, iar loviturile lui vor fi ca tunetul. Ne va povesti despre tot ce vede acolo sus și ne va arunca banane dulci, mari cît colții elefanților și fructe de ananas rotunde ca o lună plină deasupra orizontului. Ne va arunca bulgări mari de aur și saci plini cu ceai, orez și tutun încît albii vor începe să strige că nu mai au nevoie și totul va ajunge în mîna negrilor.

Steaua de pe cer făurită de alb anunță că va sosi o zi mare nu numai pentru confrații săi, ci și pentru noi. De aceea ne bucurăm și salutăm apariția acestei stele, inclinîndu-ne pînă la pămînt în fața omului alb care a înfăptuit o asemenea minune.

Trebuie să-l ascultăm, să-l slujim cu credință și să lucrăm pentru el fiindcă este atît de mare încît fruntea îi atinge stelele, iar vîrful piciorului — pămîntul.

Tam-tamul continuă să-l preamărească pe alb, umilindu-l în același timp pe negru pînă ce toboșarul simte că numai poate suporta această nedreptate și insultă la adresa confraților săi.

Mîinile îi cad jos neputincioase.

La început vrăjitorul Jumaktro s-a speriat puțin, auzind că s-a născut o nouă stea. Dar

imediat a înțeles că acest prilej ar putea fi folosit la diferite ritualuri și rugăciuni. A ieșit în fața colibei, privind cerul pe care scînteiau puzderii de stele mari și mici, asemenea unui fantastic instrument muzical care se pregătește să cînte.

— Totul e în ordine, mormăie vrăjitorul Jumaktro — nimeni nu a atins cerul și toate stelele sînt la locul lor. Nu cred că mîna unui alb a putut să ridice o stea pe cer și nu înțeleg de loc ce rost au aceste mesaje.

— Gata, știu ! Nașterea unei noi stele este un lucru mai degrabă bun decît rău de care oamenii trebuie să se teamă. Dacă nu le e frică nu poți face nimic cu ei. Mîine o să le pot spune că am inventat o nouă vrăjitorie și un nou descîntec. O să fac un cocoloș din lut pe care o să-l vopsesc în alb și voi spune că s-a desprins din steaua cea nouă. Dacă cocoloșul o să se întărească, o să-l leg de o sfoară, o să-l rotesc în jurul capului după care o să-i dau drumul. Locul unde va cade va delimita bucata de pămînt care are proprietăți curative. O să culeg de pe el un smoc de iarbă sau o grămăjoară de lut care vor fi medicamentul adus de pe noua stea, desigur un medic mult mai bun și mai scump decît toate celelalte.

— Pot născoci și un dans nou pe care să-l numesc de pildă „Omagiu omului alb“ ! E bine ca un vrăjitor să întrețină relații de prietenie cu un funcționar alb. Ce bine ar fi dacă aș ști care este steaua. Numai dracu se mai poate descurca în cocina asta cerească !

Vrăjitorul scuipă în silă și privește cerul înstelat apoi intră cu pas încet în odaie și se întinde în patul său pe care sînt așternute cele nouă blănuri de panteră.

— Încă o șmnecherie de-a albilor se gîndește regele Kikorugwe. A primit de la stăpînii săi multe lucruri frumoase ca o recompensă pentru serviciile acordate, dar a învățat și multe cuvinte de-ale lor printre care și cuvîntul „șmecherie".

Nu cred o iotă din povestea cu steaua, dar înțeleg că albii trebuie să-și păstreze o autoritate în fața negrilor pentru ca aceștia să nu se răscoale. De aceea trebuie să le repet din nou că omul care a ridicat steaua pe cer este stăpînul plantațiilor și al minelor de diamante. Așa încît fraților vedeți că omul alb este nu numai stăpînul pămîntului african, ci și al boltei cerești.

Am învățat la școală de la un profesor alb ce reprezintă stelele. Nimeni în afară de mine nu știe asta, dar cu timpul am uitat și eu. Nu înțeleg de ce albii au trebuit să inventeze un asemenea lucru. Trebuie să existe un motiv. S-ar putea ca un negru să fi fugit din nou de pe o plantație, iar ei vor să ne înfricoșeze și în același timp să ne trezească respect față de stăpînul alb.

Chiar și eu care sînt rege trebuie să-i ascult pe albi. Dar cel mai grav este că a început din nou să mă doară dintele și nu mai am cu ce să-l amăgesc. N-ar fi mai bine să-l chem pe vrăjitorul Jumaktro să alunge diavolul ce s-a cuibărit în mine? Dar nu cred că vom cădea

la învoială fiindcă nemernicul vrea să-mi scoată dintele și-mi cere în schimb o găină. Prefer să suport durerea, așteptînd cu răbdare să văd cine va învinge — diavolul sau regele!

După ce a încheiat transmiterea mesajului, Bakveba și-a lăsat mîinile în jos. De ce să mă umilesc, se gîndea în sinea lui. De ce glasul care vine de la depărtare a devenit atît de laș? Înseamnă că în spatele toboșarului negru stă un alb cu ochi albaștri care îl lingușește? Tam-tamurile noastre niciodată nu au vorbit cuvinte ademenitoare... Sfatul lor de-a cădea în genunchi și de a ne închina în fața albilor este o adevărată trădare! Nu pot să popularizez o asemenea rușine.

Dacă e adevărat că omul alb a făcut o stea, atunci vai de noi! De ce sîntem atît de slabi? Nu avem și noi spiritele noastre ocrotitoare ori poate sînt prea puține? Cînd vezi un negru printre alți negri ai impresia că nu există nimic pe lumea asta ca să nu poată face. Știe să confecționeze șalupe din lemnul copacilor, arcuri și săgeți fără egal în lume, cioplește statuete și măști mai groaznice decît orice închipuire. Muzica și dansurile lor stîrnesc veselie și plăcere. Negrul este un luptător, vînător și pescar ager care știe să prindă un elefant, să îmblînzească un tigru și să țintească o pasăre în zborul ei. De aceea ai impresia că nu există nimic mai frumos și mai bun sub soare.

Dacă se întîmplă însă ca un alb să stea alături de un negru lucrurile făcute de acesta din urmă devin mai grosolane și stîngace. În schimb obiectele miraculoase care ies din mîna albilor

provoacă uimire și invidie pînă și în rîndul bătrînilor care cad în extaz la vederea lor ca-n fața unor flori de mimoză ivite printre căcăreze. De ce vrăjitorii noștri nu pot face lentile de ochelari sau cutii de chibrituri ? Dar poate nu am dreptate cînd mă gîndesc că albii au inventat o stea pentru a ne înjosi și mai mult.

Intervine o nouă pauză în transmiterea mesajului de parcă toboșarul din satul vecin refuză să se mai umilească. Între timp s-a lăsat întuneric și frig, iar oamenii au preferat să intre în culcușul lor și să adoarmă legănați de răpăitul tam-tamului.

Deodată Bakveba își ciulește urechile la mesajul toboșarului din Kindumi, satul unde trăiesc vînătorii de elefanți :

— Atenție ! Atenție !

Bucuros, sare în picioare fiindcă a priceput că urmează să primească o veste pe care o va pricepe numai el și toboșarii din împrejurimi. În felul acesta lanțul de tam-tamuri care se întinde de la răsărit la apus va transmite o știre confidențială adresată numai negrilor. Fără îndoială că tot satul va afla această veste care nu va mai fi telegramă, ci va reprezenta vocea poporului. La început se vor auzi numai șoapte care vor căpăta forță, trecînd de la un om la altul asemenea unei cascade ce se revarsă în valuri zgomotoase.

Nu a trecut multă vreme de cînd Bakveba împreună cu ceilalți localnici au salvat un om, mai bine zis i-au dat lui On-Mesir șansa să scape cu viață, transmițînd un mesaj confidențial. Împotriva lui fusese emis un mandat

de arestare în satul Guntera unde se bănuia că acesta ar fi introdus un șarpe otrăvitor în mașina preceptorului. Mesajul transmis de tam-tamuri l-a avertizat din timp pe negru care a reușit să se ascundă.

Dar astăzi ce se va întîmpla ?

Cu privirea ațintită spre răsărit, Bakveba stă la hotarul dintre două așezări, recepționînd și emițînd acest mesaj :

— Top-top-top !

Toboșarule, te rog să fii atent ! Vei auzi o veste bună, cea mai bună din cîte ai auzit pînă acum. Deschide-ți bine urechile ! Se mai vorbește încă odată despre steaua făcută de mîna omului pe care acesta a înfipt-o în vîrful unei săgeți și a proiectat-o pe bolta cerească. Steaua și săgeata nu s-au mai întors pe pămînt. Acum steaua zboară, zboară, zbor pe care îl va continua și mîine, iar tam-tamurile îți vor comunica ziua cînd o vei putea zări printre celelalte stele.

Negrule, poți să-ți închipui cumva cine a proiectat pe cer steaua și săgeata ? Dacă îmi vei răspunde că le-a făurit un alb cu mîinile sale, vei rosti un mare adevăr. Dar mai trebuie să-ți spun ceva care e bine să-ți intre în cap : Albul care a făurit steaua nu este un dușman, ci dimpotrivă un prieten al tău. Nu se teme să-ți strîngă mîna și te invită să iei masa cu el. Seamănă cu toți albii, dar există totuși o deosebire între ei ca de la elefant la șacal.

Omul sovietic este stăpînul acestei stele care anunță omenirea despre sosirea unei noi epoci în care albii și negrii vor trăi laolaltă.

Iar dacă o să vină la tine un comisar, un emisar sau un misionar care-ți vor spune că albii au construit steaua cea nouă ca să dovedească cît de puternici sînt, să nu-i crezi ! Ține-ți gura și gîndește-te în sinea ta : „Albule ești un mincinos !“

Bakveba interceptează mesajul cu toată puterea creierului și a inimii sale. Cuvintele recepționate le transmite apoi la distanță, respectîndu-le ordinea și conținutul pentru a fi preluate de alte tam-tamuri care se înlănțuie într-un șir nesfîrșit pe meridianele și paralelele continentului african. Apoi Bakveba își întoarce fața zîmbitoare spre răsărit. Acestea sînt cuvintele dreptății pe care le va șopti mîine confraților săi devotați.

A doua zi dimineața în timp ce Bakveba mai stătea întins în pat, iar tînăra lui nevastă trebăluia în fața colibei, veni în fugă vrăjitorul Jumaktro Bakveba îl aștepta la fel după cum știa că azi se va întîlni cu regele. Așa se întîmpla de fiecare dată cînd mesajele publice erau urmate de altele confidențiale.

Îmbrăcat simplu fără nici un însemn al puterii sale, vrăjitorul Jumaktro intră liniștit înăuntru. Cu o noapte înainte cînd a auzit prima dată loviturile de tobă a avut impresia că îl înșală auzul, dar apoi și-a dat seama că tam-tamurile încep să vorbească. A recunoaște că nu înțelege limba secretă a toboșarilor nu era de demnitatea lui. Ce impresie ar face el medic, sfătuitor și ghicitor în același timp, el, cel de care se tem toți diavolii !

Localnicii știu că numai el și toboșarul cunosc această limbă misterioasă. Nici măcar regele nu o înțelege, iar răpăitul tam-tamului echivalează pentru el cu loviturile surde pe care le face femeia lui cînd pisează grăunțe în mojar.

— Înțeleg perfect, se consolează el. Dar mi-e somn și nu am chef să mă gîndesc la nimic, Jumaktro continuă să caște, încercînd parcă să se convingă că acesta e motivul pentru care nu mai vrea să asculte. Nu sînt de loc curios și de fapt știu dinainte ce vor să-mi spună.

De data asta însă Jumaktro a venit în recunoaștere. Știe că tînărul Bakveba nu o să divulge nimic, fidel spiritului neamului său de toboșari așa după cum nu s-a trădat niciodată tatăl lui, bătrînul Semufo. A doua zi dimineața vrăjitorul a dat fuga la toboșar ca să afle mesajul înaintea celorlalți. Avea un aer conspirativ, simulînd că știe dinainte totul și nu s-a simțit de loc jenat cînd tînărul toboșar i-a relatat de-a fir a păr totul. Bakveba dorea să-i facă plăcere și de aceea îi dădea numai vești bune.

— Așază-te la locul tău ! l-a poftit toboșarul în timp ce el s-a așezat pe rogojină. Stai puțin întins și odihnește-te. Știu că tam-tamurile nu te-au lăsat toată noaptea să dormi. Ești un toboșar bun, a început să-l lingușească. Fiecare sat și-ar dori să aibă un asemenea toboșar. Nu există un altul mai bun ca tine.

Bakveba s-a întins pe blana așezată pe un așternut de paie. Știa foarte bine unde bate vrăjitorul și de aceea îl lăsă să vorbească.

— Ce părere ai ? a început Jumaktro. Crezi că fața albă își va croi drum pînă la noi ? Am înțeles că strînge pietre și fluturi. Într-un dovleac am turnat ulei de palmier și am ghicit că ne așteaptă un viitor bun. Omul alb va fi primit cu dansuri și cîntece. În codrul de lîngă noi este o poieniță plină cu pietricele colorate și lucioase păzită de lilieci cu cap de maimuță pe care îi voi alunga cu o baghetă magică. Dacă vrei putem să mergem împreună acolo ca să culegem pietricele.

— Nu știu, a răspuns Bakveba de ce are nevoie omul alb. Pietrele trebuie să fie de culori și forme diferite, iar colecționarul îi va da fiecăruia un nume. Dacă o să-i arăți un gîndac, o să-ți spună „Poți să-l arunci fiindcă mai am unul."

— Știu că ai învățat multe lucruri, răspunse Jumaktro ca și cum ai fi mers tot anul la școală. Dar eu o să-i arăt niște pietre pe care nu le-a mai văzut niciodată fiindcă au stat ascunse în pămînt departe de ochii oamenilor și ai animalelor.

— Degeaba vorbim despre asta, răspunse liniștit toboșarul, făcîndu-i semn cu ochiul.

— Toți am ascultat și am priceput răspunse Bakveba ca și cum n-ar fi înțeles la ce se referă vrăjitorul.

— Nu mă refer la tam-tamul din satul nostru, ci la tam-tamul mare pe care nu-l înțelegem decît noi doi. Spune-mi ce noutăți ai aflat ca să-mi dau seama dacă am auzit bine. Sînt bătrîn și mă pot înșela.

Bakveba i-a făcut această plăcere, lăsîndu-l să cadă în propria lui cursă. Prietenia vrăjitorului îi era de folos. Încerca încet-încet să-l reeduce, chiar dacă nu avea voie să umble la farmece. A reușit să-i insufle ură împotriva albilor, încercînd să le submineze autoritatea și să înfrîneze forțele întunecate ale diavolilor prin care vrăjitorul semăna frică și teroare. Și-ar fi dorit ca Jumaktro să plece cît mai repede ca să nu-l încurce la toaleta de dimineață. Știa însă că nu va scăpa de el pînă ce nu-i va spune totul și de aceea începu să povestească despre steaua cea nouă.

— Să nu-ți închipui, Jumaktro că a fost una dintre fețele palide care ne poreclesc „maimuțe ordinare". Steaua a fost construită de un confrate care ne spune : „Eu sînt om, iar tu ești om ca și mine. De aceea te rog să ne așezăm unul lîngă altul". Iar noua stea va spune : „În fiecare sat trebuie să existe cîte o școală iar fiecare negru trebuie să învețe să scrie și să citească."

— Și eu am înțeles la fel, zîmbi vrăjitorul, după care adăugă mîndru. Dar ți-ai dat cumva seama de ce ne transmit acest mesaj într-o limbă pe care o înțelegem numai noi doi ?

— Văd că ai înțeles, încercă să-l măgulească toboșarul. „Cum să nu priceapă un vrăjitor și un ghicitor atît de mare ca tine care

cunoaște și cele mai ascunse dorinți ale locuitorilor din satul său. Dar acum te rog să pleci. Trebuie să mă scol !

În drum spre coliba lui, vrăjitorul Jumaktro a început să reflecteze. Se simțea cuprins de îndoială și teamă cînd se gîndea la viitorul negrilor. Dacă se vor înființa școli, îmi voi putea închide prăvălia. Sau cel mai bine va fi să plec și să nu mă mai întorc.

După plecarea lui în colibă a intrat un sol care l-a anunțat pe toboșar că regele dorește să vorbească cu el.

— Ia loc, l-a poftit regele Kikorugwe, făcîndu-i semn să se așeze pe o ladă acoperită cu un covoraș. Regele stătea pe un scaun pliant îmbrăcat într-o husă țipătoare care-i servea drept tron.

— Îți dau voie să fumezi și dacă vrei îți împrumut o lulea spuse regele, deschizînd o cutie veche.

— Alege-ți !

— Nu am învățat să fumez.

Regele își îndesă tutun în pipă și o aprinse cu o brichetă, pe care o flutură mai întîi sub nasul toboșarului.

— Îți place obiectul ăsta ?

— Îl văd.

— Poți să-l vezi tot timpul, zice Kikorugwe. Poți chiar să-l ții în mînă.

— Ți-aș rămîne foarte îndatorat.

— Ai în buzunar un foc care poate țîșni ori de cîte ori îi poruncești.

— Bine, răspunse Bakveba o să-l iau la plecare.

Încă nu știa ce dorește de la el regele, dar bănuia că va pleca cu mîinile goale așa cum a venit.

— Omul alb se apropie de noi, spuse Kikorugwe care-și închipuia că a reușit să cîștige inima lui Bakveba. Tam-tamurile au transmis această veste. Toți vrem să vină, dar ce se va întîmpla dacă nu va găsi drumul ? Ar putea trece pe lîngă satul nostru împreună cu cei cinci hamali care transportă obiecte folositoare nouă. Mă gîndesc că ar fi bine să trimit în calea lui un sol. Ce părere ai despre asta, Bakveba ?

— Nu-ți fie teamă, Kikorugwe, răspunse toboșarul. Sînt convins că va găsi drumul către noi și fără sol. Albii sînt curioși de felul lor. Pot să caute aur sau fier și după o singură piatră pe care le-o dai sînt în stare să descopere comorile noastre ascunse în măruntaiele pămîntului.

Regele tăcea ca și cum n-ar fi auzit nimic. Apoi își scoase un bloc-notes în care mîzgăli ceva cu un creion colorat.

Bakveba zîmbea. Pentru el nu era nici un secret că regele nu știe să scrie și să citească, iar înțelepciunea lui era de-a se pune bine cu toți albii și negrii pentru a dobîndi obiectele după care tînjea.

— Văd că aveți un caiet, zise toboșarul ca să-l îndemne la vorbă pe rege.

— Vezi bine. Am creion și hîrtie ca să-mi notez așa cum face omul alb. Mai am un creion și un caiet în plus pe care le pot da cui dorește.

Toboșarul își dorea tare mult un asemenea carnet. Era suficient să întindă mîna și putea să-l aibă. Dar ce vrea să primească în schimb de la mine? Vrea, probabil, să-l inițiez în limba toboșarilor!

Își aruncă privirea în odaia în care regele primea vizite și audiențe. Lîngă perete pe o măsuță stătea un patefon, străvechi, cu o pîlnie aurită din care se auzeau niște zgomote de parcă toți tigrii și elefanții s-ar fi luat la bătaie.

Pe pereți erau prinse în ace tot felul de ilustrate. Unele reprezentau zgîrie-norii din New-York, altele erau felicitări de Crăciun sau Paște oferite de cîte un negustor de blănuri de la care cumpărase rom și tutun.

Surprinzîndu-i privirea, Kikorugwe îi dădu lui Bakveba o ilustrată.

— Asta-i orașul albilor, spuse cu mîndrie proprietarul colecției. Uită-te bine! Ce vezi? O mulțime de case. Casele sînt cît un elefant, iar oamenii ca niște țînțari. Iar ferestrele seamănă cu solzii crocodilului.

Deodată toboșarul pricepu totul și se cutremură de groază. Trăiesc atît de înghesuiți încît vor să se întindă pînă în Africa!

— Vrei să-ți dau poza asta?

— Nu vreau! spuse Bakveba, așezînd ilustrata pe masă cît mai departe de el.

— Să-ți arăt una și mai frumoasă, zise regele, luînd de pe perete o felicitare de Paște în care pruncul Isus era înconjurat de trei regi, iar deasupra ieslei strălucea steaua din Betleem.

— Vezi, îl învăță regele. Și albul poate fi sărac. Coliba are un perete găurit, iar bărbatul, femeia și animalele trăiesc laolaltă. Iar deasupra capetelor lor strălucește o stea despre care prietenul meu, negustorul mi-a zis: Steaua asta aduce liniște și pace oamenilor buni.!

— Da, așa e, zise regele Kikorugwe. Aceasta este steaua despre care a vorbit tam-tamul tău. Omul ăsta negru pe care îl vezi în poză stă printre albi nu fiindcă n-ar putea fugi, ci pentru că se simte bine în mijlocul lor. A promis că îl va asculta pe alb și îi va îndeplini toate dorințele deoarece recunoaște că îi este superior. Știe să făurească și stele așa cum noi ne îndesăm tutun în pipă. Iar confrații noștri negri de ce sînt în stare?

— Nu ai dreptate! exclamă toboșarul, începînd să fiarbă de mînie. Eu știu să fac ceva ce tu nu știi!

— Ba nu, eu știu mai multe decît tine! îl întrerupse regele. Ieri am fost în oraș și l-am vizitat pe sir John Friedrich. Mi-a spus că au multă treabă și au nevoie de liniște.

— Cît timp o să-i mai ascultăm? se înroșește Bakveba de furie.

— Nu trebuie să te enervezi, încercă să-l potolească regele. Păstrează-ți liniștea și calmul asemenea leului care pîndește o antilopă. Aud tam-tamul tău, dar este la fel ca și cum nu l-aș auzi. Trebuie să învăț limbajul lui. O să vin la tine și tu va trebui să-ți înveți regele să înțeleagă cuvintele misterioase pe care nu le înțelege. Nu o să-ți pară rău!

— Nu pot, Kikorugwe ! Nu pot să-ţi spun !

— Ştii ce mi-a spus sir John Friedrich în cabinetul lui ? Kikorugwe aşază-te pe un scaun şi ascultă ce-ţi spun. Îţi poruncesc să-i comunici toboşarului că are dispoziţie să-l înveţe pe rege limbajul secret al tam-tamurilor.

— Nu vreau să-l învăţ !

— Albul sir John Friedrich este un capitalist bun. Ce altceva ţi-a mai spus ? Mi-a povestit despre stea şi mi-a zis că dacă vor fi liniştiţi, negrii vor primi şi ei o stea mai mică. Dacă nu vor fi...

Cuvintele ameninţătoare ale regelui au fost întrerupte de rîsul involuntar al toboşarului. Regele amuţi imediat, aruncînd o privire nemulţumită spre Bakveba.

— Rîzi ca un copil în braţele mamei. Mă uit la tine şi nu înţeleg.

— Nu te supăra, Kikorugwe, spuse tobşarul blajin. Îmi dau seama că nu trebuie să rîd şi totuşi nu mă pot stăpîni. Ţi-am spus că şi noi, negrii, vom primi în dar o mică stea.

Toboşarul izbucneşte din nou în rîs, iar regele începe să se supere de-a binelea.

— Spune-mi Bakveba, de ce rîzi ? Crezi că te mint ? Nu mă crezi ? adăugă el pe un ton ameninţător.

Toboşarul continuă să zîmbească, după care zise cu o undă de ironie în glas :

— Te cred, te cred, regele meu. Am rîs de bucurie că şi negrii vor primi o stea. Cît de generoşi sînt capitaliştii faţă de noi ! Trebuie să le fim adînc recunoscători, zise el, începînd să facă plecăciuni adînci.

Regele îl privea neîncrezător ca şi cum n-ar fi înţeles încă ce i-a spus toboşarul. Bakveba se ridică însă repede în picioare şi făcu o reverenţă adîncă în faţa stăpînului său :

— Kikorugwe, trebuie să ne despărţim. Ştiu ce vrei să-mi spui şi ştiu ce-ţi doreşte sufletul. Cuvintele tale sînt pentru mine dulci ca mierea de albine. Dar nu pot să-ţi mărturisesc secretul tatălui şi străbunicului meu. Spiritul bun al strămoşilor mei veghează asupra tam-tamului şi nu am voie să-l trădez. Altfel trupul meu va fi blestemat să se transforme în hienă. Poţi să faci ce vrei cu mine. Poţi să-mi tai mîinile, să-mi scoţi ochii, să-mi smulgi inima din piept, dar tot nu o să-ţi spun secretul nostru.

Bakveba a plecat de la rege cu conştiinţa curată. Ştia că Kikorugwe nu are nici o putere asupra lui, fiindcă alături de el sînt toate spiritele bune şi mai ales oamenii din sat !

Tam-tamul lui a început să anunţe că undeva în lume trăieşte un alb care făureşte stele şi este atît de puternic încît le proiectează pe bolta cerului. Albul ne va ajuta în clipele cele mai grele, iar noua stea ne şopteşte că va sosi vremea cînd negrii vor avea şcoli, spitale, teatre şi muzee. Va sosi şi timpul cînd şi negrul va proiecta pe cer steaua lui.

CUPRINS

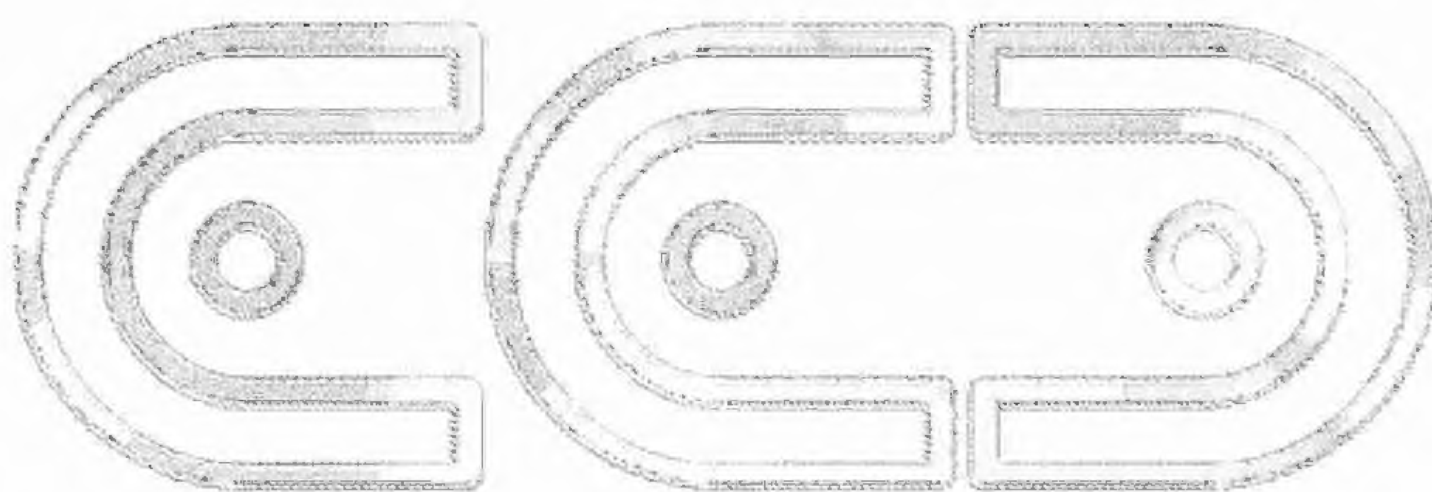
Lector : OLGA JORA
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 26.10.1988
Coli de tipar : 10,5

Tipărit sub comanda 5159/988 la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU
str. Mioriței nr. 27
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Scanare și prelucrare digitală

de

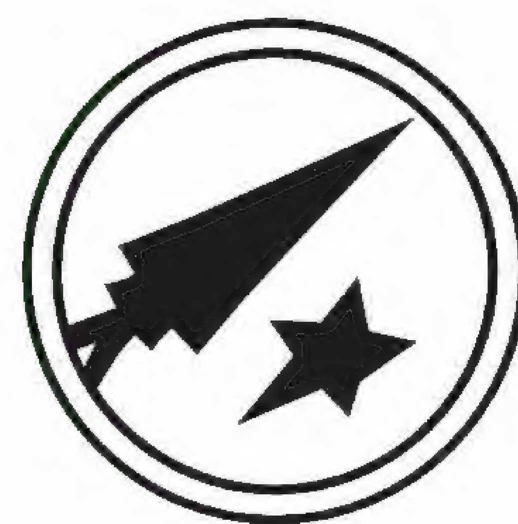
Anonim

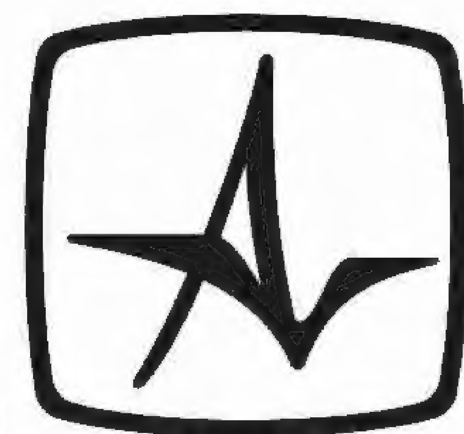

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

